CONSTANTIN FĂLTICEANU

LUCA IAMANDI

METODOLOGIA CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

Zigotto

2013

© Toate drepturile pentru această lucrare sunt rezervate autorilor.
Reproducerea ei integrală sau fragmentară este interzisă.

Editura *Zigotto* este recunoscută de Consiliul
Naţional al Cercetării Ştiinţifice din Învăţământul Superior (cod 262)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
FĂLTICEANU, CONSTANTIN

Metodologia cercetării ştiinţifice/ Constantin Fălticeanu, Luca Iamandi – Galaţi: Editura Zigotto, 2013
Bibliogr.
ISBN 978-606-669-049-2

I. IAMANDI, LUCA

001.891(075.8)

Tipografia *Zigotto* Galaţi
Tel.: 0236.477171

CUPRINS

INTRODUCERE ÎN METODOLOGIA CERCETĂRII ŞTIINŢIFICE 7

CAPITOLUL 1
CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ ŞI DESĂVÂRŞIREA PROFESIONALĂ A INTELECTUALULUI 9
1.1. Universitatea - locul desăvârşirii profesionale 9
1.2. Calitate – performanţă - competitivitate 10
1.3. Locul şi rolul cercetării ştiinţifice în dobândirea performanţei academice 13
1.4. Desăvârşirea profesională şi cercetarea ştiinţifică 17

CAPITOLUL 2
ELEMENTE DE TEORIA CERCETĂRII ŞTIINŢIFICE 19
2.1. Anticipaţie – idee – descoperire ştiinţifică 19
2.2. Caracteristicile şi semnificaţiile cercetării ştiinţifice 21
2.3. Principiile cercetării ştiinţifice 22
2.4. Elaborarea planului de cercetare 27
2.5. Descrierea etapelor cercetării ştiinţifice 28

CAPITOLUL 3
CERCETAREA BIBLIOGRAFICĂ 31
3.1. Surse de cercetare bibliografică 31
3.2. Tehnici şi proceduri de cercetare bibliografică clasice 32
3.3. Tehnici şi proceduri de cercetare bibliografică virtuală 34
3.4. Tehnici de selecţie şi ordonare a datelor 35
3.5. Bibliografia 36

CAPITOLUL 4
TEHNICI DE ELABORARE A REFERATULUI ŞTIINŢIFIC 39
4.1. Conţinutul referatului ştiinţific 39
4.2. Utilizarea cuvintelor cheie 44

CAPITOLUL 5
TEHNICI DE ELABORARE A MONOGRAFIEI 46
5.1. Despre monografie 46
5.2. Rolul monografiei în cercetarea ştiinţifică 46
5.3. Utilizarea bazelor de date pentru elaborarea monografiei 46
5.4. Conţinutul monografiei 47

CAPITOLUL 6
ARTICOLUL ŞTIINŢIFIC 49
6.1. Importanţa valorificării cercetării prin articole 49
6.2. Conţinutul unui articol ştiinţific 50
6.3. Redactarea articolelor ştiinţifice 52
6.3.1. Reguli privind redactarea lucrării ştiinţifice 55
6.3.2. Reguli practice privind redactarea grafică a articolului ştiinţific ... 62
6.4. Etica redactării articolului ştiinţific 63

CAPITOLUL 7
METODE DE COMUNICARE (PREZENTARE) ŞI AUDIERE A ARTICOLULUI ŞTIINŢIFIC 68
7.1. Comunicarea prin susţinere publică 68

CAPITOLUL 8
CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ EXPERIMENTALĂ ŞI CAZUISTICĂ ... 75
8.1. Cercetarea experimentală 75
8.1.1. Rolul si importanța cercetării științifice experimentale 75
8.1.2. Modalităţi de cercetare experimentală. 75
8.1.3. Planificarea cercetării experimentale. 77
8.2. Studiul de caz 79
8.2.1. Studiile de caz-definirea şi rolul lor în cercetarea ştiinţifică 79
8.2.2. Caracteristici ale studiului de caz 81
8.2.3. Tipuri de studii de caz 82
8.2.4. Structura si etapele studiului de caz 83
8.2.5. Proiectarea studiului de caz 84
8.2.6. Realizarea studiului de caz 87
8.2.7. Metoda studiilor de caz 91

CAPITOLUL 9
PROIECTUL DE CERCETARE ŞTIINŢIFICĂ 96
9.1. Caracteristici ale proiectelor de cercetare finanţate din fonduri europene si/sau naţionale 96
9.2. Paşi care trebuie parcurşi pentru redactarea unei propuneri de proiect 98
9.3. Analiza oportunităţii elaborării unui proiect 103
9.4. Managementul ciclului de proiect. Instrumente pentru elaborarea proiectelor 106
9.4.1. Ciclul proiectului 106
9.4.2. Proiectul şi fazele sale 109
9.4.3. Cadrul logic al proiectului Logica intervenţiei şi formularea supoziţiilor 112
9.4.4. Construirea Matricei Logice 121
9.5. Completarea formularelor specifice ale propunerilor de proiect 126
9.5.1. Elemente tipice prezente într-un formular de candidatură 127
9.6. Întocmirea bugetului proiectului 135

CAPITOLUL 10
IMPLEMENTAREA PROIECTELOR DE CERCETARE ŞTIINŢIFICĂ 137
10.1. Metode de implementare a proiectului 137
10.2. Echipa propusă pentru administrarea implementării proiectului 137
10.3. Recomandări privind implementarea proiectului 138

CADRUL LEGAL ŞI INSTITUŢIONAL DE DESFĂŞURARE A ACTIVITĂŢII DE CERCETARE ŞTIINŢIFICĂ 141

LEGE Nr. 206 din 27 mai 2004
privind buna conduită în cercetarea ştiinţifică, dezvoltarea tehnologică şi inovare 141

ORDONANTA nr. 57 din 16 august 2002 (*actualizata*)
privind cercetarea stiintifica si dezvoltarea tehnologica
(actualizata pana la data de 1 ianuarie 2007*) 151

LEGE Nr. 8 din 14 martie 1996
privind dreptul de autor şi drepturile conexe 192

ORDIN Nr. 4393 din 8 iunie 2012
privind aprobarea Regulamentului de organizare şi funcţionare a Consiliului Naţional de Etică a Cercetării Ştiinţifice, Dezvoltării Tehnologice şi Inovării 235

BIBLIOGRAFIE 247

INTRODUCERE ÎN METODOLOGIA CERCETĂRII ŞTIINŢIFICE

Termenul *metoda de cercetare,* etimologic reprezintă traseul urmat pentru a duce la bun sfârşit o cercetare, iar *metodologia cercetării* - ca sistem integral de metode - reprezintă *ansamblul demersurilor* pe care le urmează gândirea pentru a descoperi şi a demonstra o idee ştiinţifică, adică pentru a produce cunoştinţe ştiinţifice şi a întregi astfel patrimonial ştiinţific.

Cât priveşte termenul *ştiinţă,* el vine de la verbul latinesc *scire,* însemnând *a şti*, respectiv *a fi instruit, cunoscător, şi* redă fenomenul complex de cunoaştere a fenomenelor şi proceselor naturale şi umane. Ar fi însă exagerat şi greşit să se atribuie ştiinţei monopolul cunoaşterii, căci ea nu este singurul mod de a lua cunoştinţă de lume, deoarece există şi alte modalităţi de cunoaştere în afara celei ştiinţifice: miturile, religia, literatura şi arta sunt tot atâtea modalități de cunoaştere a lumii interioare şi exterioare a omului. Unele dintre ele, cum ar fi parapsihologia, sunt socotite încă în general pseudoştiinţifice, însă aspiră şi este de aşteptat să ajungă să dobândească statut ştiinţific [6].

Ştiinţa este însă considerată o modalitate de cunoaştere mai demnă de încredere, mai bine asigurată contra erorii decât oricare alta. Ea este cel mai solid fundament al acţiunii. Una din caracteristicile distinctive ale ştiinţei stă tocmai în faptul că posedă metode adecvate pentru a produce cunoştinţe. De aceea, *metoda* este parte a uneia din definiţiile cunoscute ale ştiinţei: *un ansamblu de cunoştinţe având un obiect determinat şi* **o *metodă*** *proprie.*

Cercetarea şi cunoaşterea ştiinţifică implică opţiuni variate, dezbateri şi controverse Acesta este motivul pentru care cercetătorul, mai ales

atunci când este începător, este pus în situaţia de a opta între diverse metode de cercetare ştiinţifică şi de a le găsi pe cele care să-i permită să finalizeze cât mai corect cercetarea.

Menită să orienteze desfăşurarea unei cercetări, să ghideze demersul ştiinţific, metodologia cercetării ştiinţifice devine parte integrantă a oricărui domeniu şi discipline ştiinţifice, ceea ce face necesară cunoaşterea ei de către cei care doresc să se formeze într-o ramură sau alta a ştiinţei.

Iniţierea în metodologia cercetării ştiinţifice poate contribui şi la schimbarea opticii asupra sarcinilor de elaborare a lucrărilor în domeniul ştiinţei, în sensul îndeplinirii lor din convingerea intimă asupra valorii lor formative sub aspect profesional şi general intelectual şi nu doar din obligaţie.

Prezenta lucrare, care este o introducere în metodologia cercetării ştiinţifice vizează, de asemenea, să conducă dobândirea abilităţilor de documentare şi de elaborare corectă a lucrărilor ştiinţifice şi la unificarea regulilor de redactare şi de susţinere care s-au impus ca norme generale ale practicii ştiinţifice, norme a căror respectare asigură plasarea unei lucrări în perimetrul ştiinţei.

Ca descriere a căilor urmate cu oarecare regularitate, fie de către gândire în căutarea adevărului, fie de către acţiune în realizarea scopului, *metodologia apare ca o logică aplicată.* De aceea, înţelegerea ei aprofundată presupune stăpânirea unor date fundamentale despre cunoaşterea cunoaşterii - *logica* şi, în cadrul acesteia, despre cunoaşterea ştiinţifică - *epistemologie.*

Totodată, elaborarea şi susţinerea lucrărilor universitare şi postuniversitare presupune cunoaşterea şi însuşirea unor principii metodologice ale exprimării scrise şi orale, ale unor practici culturale şi lingvistice fondate pe criterii comun admise în mediul academic din întreaga lume.

CAPITOLUL 1
CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ ŞI DESĂVÂRŞIREA PROFESIONALĂ A INTELECTUALULUI

1.1. Universitatea - locul desăvârşirii profesionale

Performanţa academică este o noţiune complexă care depinde de o multitudine de factori. În societatea actuală caracterizată prin dinamica schimbării, în care informaţia este percepută de majoritatea populaţiei ca ceva normal, cotidian, universitatea îşi multiplică valenţele, fiind în continuare principalul loc unde se nasc ideile novatore şi unde se "procesează" dezvoltarea umanităţii, dar şi "furnizorul de cariere" atât pentru comunitate cât şi pentru individ.

În prezent în lume funcţionează zeci de mii de universităţi, fiind căutate şi alese de către tinerii doritori de cunoaştere nume de universităţi celebre din întreaga lume, acestea creându-şi în decursul timpului un renume prin calitatea actului educaţional practicat.

În ultimii ani şi în România se vehiculează tot mai mult ideea implementării calităţii în toate domeniile de activitate.

Este absolut necesară racordarea la acest demers al implementării calităţii, deoarece în etapa actuală nici o organizaţie,de orice tip ar fi aceasta, nu poate supravieţui şi nu se poate dezvolta dacă nu este competitivă. Aceasta a devenit o realitate fiindcă,,clientul", în general, devine pe zi ce trece mai exigent, cerinţele lui situându-se pe o spirală dinamică ascendentă, datorită posibilităţilor de informare oferite de societatea actuală, de neimaginat numai acum 10 ani.

În acest context ofertele s-au multiplicat în progresie geometrică şi ofertanţii, se află într-o continuă şi dură competiţie, în care cel ce nu rezistă dispare. Această cursa continuă forţează competitorii să devină capabili să reziste, cu alte cuvinte să devină competitivi.

Competitivitatea se dobândeşte prin implementarea celor mai adecvate politici de management şi soluţii tehnice, dintre care se evidenţiază tot mai pregnant calitatea.

Calitatea nu este o noţiune nouă, ea apărând odată cu conştientizarea muncii de către om şi căpătând în timp diverse abordări. În prezent, prin noua abordare sub forma calităţii totale, în care clientul este actorul principal, în contextul societăţii informaţionale şi al pieţii concurenţiale, calitatea capătă noi sensuri. O organizaţie în care procesele se desfăşoară după conceptul calităţii totale şi în care cultura organizaţională este o cultură a calităţii, devine o organizaţie performantă pe domeniul ei de activitate, iar în relaţia cu clientul, aceasta va fi competitivă.

Calitatea actului educaţional se axează pe cele trei laturi ale managementului universitar: cercetare ştiinţifică, activităţi didactice şi activităţi administrative, în această ordine.

Cercetarea ştiinţifică reprezintă componenta principală a managementului universitar, deoarece pe bază acesteia există şi se dezvoltă celelalte două componente. Acesta este şi motivul pentru care se întreprind multe studii în domeniul managementului cercetării ştiinţifice universitare, din care rezultă păreri foarte diferite.

1.2. Calitate – performanţă - competitivitate

În societatea actuală, pe fondul economiei de piaţă, universitatea este un furnizor de servicii educaţionale. Însuşindu-şi acest rol, ea intră în competiţie alături de ceilalţi ofertanţi pe piaţa serviciilor educaţionale şi va rezista numai dacă devine performantă, ca paletă de activităţi şi competitivă pe piaţa serviciilor educaţionale. Dobândirea acestor atribute se face prin implementarea acelor soluţii tehnice şi politici de management de care aminteam mai sus între care se evidenţiază calitatea, dar în ultimă instanţă,,nota finală "o acorda clientul, adică societatea care este beneficiarul final al serviciilor. În legătură cu acest subiect sunt păreri pro şi contra, fiecare autor argumentându-şi afirmaţiile.

Astfel în [1] autoarea făcând o trecere în revistă a argumentelor pro şi contra asimilării universităţii cu o societate comercială, citează: „…este foarte important a se interpreta corect noţiunea de competitivitate în cazul universităţii. A fi competitivă, pentru o universitate, nu înseamnă a concura pe terenul achiziţiei ipotetice a unui segment de piaţă, ci înseamnă a se afirma şi a implementa experienţele şi caracterele distinctive ale fiecărui profesor al acesteia." În acelaşi articol, citând ***Magna Carta Universitarum***, arată că: „…nu poate există predare fără cercetare, iar calitatea cercetării, ea singura nu poate defini plenipotenţiar calitatea studiilor oferite. Astfel numai ambele-cercetarea şi predarea constituie un singur corpus, substratul în baza căruia fiecare profesor îşi edifică doctrina să universitară".

Remarcile sus-citate arată că prin existenţa cercetării ştiinţifice ca parte componentă a managementului universitar, acesta este mai complex decât managementul general al organizaţiei, având unele caracteristici care fac ca abordarea acestuia să fie specifică. Calitatea şi managementul calităţii extrapolate pur şi simplu de la cazul general la cazul universităţii, nu pot fi aplicate. De aceea managementul universitar este abordat ţinând seama de specificităţile sale. [2,3].

Calitatea totală aplicată în cazul universităţii porneşte de la faptul real că societatea,comunitatea, în care funcţionează universitatea, este„clientul", acesta fiind entitatea care a„creat" universitatea, care îi asigură resursele şi care îi utilizează "produsele", deci este actorul principal, pe care universitatea, în postura de furnizor de servicii în care se află, îl va situa în centrul atenţiei sale. Societatea solicită resursa umană performantă în concordanţă cu necesităţile etapei de dezvoltare, iar universitatea va trebui să-i satisfacă această cerinţă şi chiar să-i vină în întâmpinare cu oferte. Numai în acest mod universitatea îşi va menţine calitatea de furnizor de educaţie, pe care o are, deoarece în caz contrar ea va fi abandonată de „client", care îşi va găsi alt furnizor. În acest context nevoia de supravieţuire pe piaţa forţei de muncă înalt calificată, pe care acţionează universitatea ca furnizor, o va obliga să se perfecţioneze pentru a deveni competitivă.

Aici apare necesitatea implementării unor soluţii tehnice şi măsuri de management care să ducă la dobândirea capabilităţii de a satisface cerinţele în continuă schimbare ale societăţii. Acestea sunt, pe de o parte înnoirea infrastructurii şi echipamentelor aferente procesului educaţional şi pe de alta parte norme şi metodologii menite să schimbe mentalitatea personalului în sensul creării unei culturi a calităţii. Acestea din urmă reprezintă de fapt o investiţie în oameni, în sensul conştientizării acestora asupra rolului definitoriu pe care-l au în procesul educaţional şi respectiv asupra dezvoltării societăţii. Investiţiile financiare în calitate nu sunt foarte mari, dar efectele pe termen lung sunt benefice şi stabile atât pentru universitate cât şi pentru societate. Aceasta este explicaţia interesului manifestat la cele mai înalte foruri din Uniunea Europeană şi din lume pentru implementarea managementului calităţii în universităţi. Pe această temă s-a studiat şi s-a scris mult în ultimii ani.

Într-o sinteză a concluziilor specialiştilor se poate spune că în prezent societatea este preocupată de calitate din punctul său de vedere iar universităţile sunt în căutarea modelelor optime de gestiune a calităţii procesului educaţional care să ducă la performanţă.

Sistemul Calităţii Totale (TQS) a început de câţiva ani să pătrundă şi în universităţi, dar există riscul ca instrumentarea excesivă a fenomenului să creeze o viziune eronată despre universitate care totuşi nu este o întreprindere. Deci este necesară o analiză amănunţită a procesului educaţional care are un pronunţat caracter uman şi nu se pot aplica ad literam reţetele TQS chiar dacă au fost verificate în întreprinderi.

Harvey şi Green postulează 5 perspective de analiză a calităţii procesului educaţional în care cercetarea ştiinţifică ocupă locul cel mai important. Acestea sunt:

- *excelenţa* - ilustrată prin recunoaşterea din exterior a universităţii ca un „pol de excelenţă” privind cercetarea ştiinţifică şi valorificarea acesteia;

- *standardele* - ilustrate prin seturi de indicatori cuantificabili ai calităţii componentelor procesului educaţional;
- *relevanţa* - ilustrată prin contribuţia cercetării universităţii la dezvoltarea economico-socială;
- *eficienţa financiară* - dovedită prin capacitatea instituţiei de utilizare eficientă a resurselor alocate;
- *transformabilitatea* - dovedită prin abilitatea de a se adapta la cerinţele externe dar şi de a influenţa mediul extern.

Aceste perspective de analiză stau la bază criteriilor elaborate de organismele acreditate din SUA şi Uniunea Europeana şi de organisme naţionale din diverse ţări.

Marea provocare a universităţii în momentul de faţă, este percepţia acesteia de către societate ca principal furnizor de forţă de muncă înalt calificată şi performanţă, capabilă să facă faţă exigenţelor societăţii informaţionale, globalizate actuale. Ca urmare ea trebuie să devină performanţă pentru a fi competitivă pe piaţa serviciilor educaţionale. Soluţia optimă şi sigură pentru asigurarea performanţei este implementarea Sistemului Calităţii Totale, prin elaborarea de norme, metodologii şi proceduri specifice, care să fie corect percepute şi înţelese de întregul personal, aplicate conştient de acesta prin proprie voinţă, în urma dobândirii mentalităţii calităţii, indispensabilă funcţionării sistemului.

1.3. Locul şi rolul cercetării ştiinţifice în dobândirea performanţei academice

Actul educaţional este foarte complex, rolul determinant în reuşita acestuia este al profesorului. Complexitatea actului educaţional universitar rezidă din faptul că în universitate se lucrează cu oameni mai maturi, deja cu un bagaj iniţial de cunoştinţe solid şi o cultură generală oarecum formată.

De asemenea actul educaţional universitar are două componente care numai împreună conduc la performanţă şi acestea sunt: **actul de**

cercetare ştiinţifică şi actul didactic, care, aşa cum arătam mai sus, un poate există una fără cealaltă şi nici una dintre ele luată singular nu poate caracteriza calitatea actului educaţional.

Cercetarea ştiinţifică universitară îşi are locul bine definit în aria activităţilor cadrelor didactice, fiind necesară din mai multe motive:

- în primul rând pentru desăvârşirea culturală şi profesională a profesorului, care trebuie să fie un erudit, un căutător al noului, un obişnuit al bibliotecilor, un devorator de informaţie ştiinţifică, calităţi prin care devine un ***model*** pentru studenţi, deoarece studenţii au nevoie de modele, doresc modelele, iar universitatea atrage studenţi şi prin modelele existente în interiorul ei;
- în al doilea rând, cercetarea ştiinţifică creând o bază solidă a cunoaşterii, constituie suportul pe care se clădeşte un curs de înalt nivel ştiinţific;
- în al treilea rând, abilităţile create de activitatea de cercetare a profesorului se transmit, chiar fără intenţia acestuia, studenţilor care tind să-şi creeze modele din profesorii lor.

Universitatea are nevoie de profesori deoarece corpul profesoral creează imaginea externă a universităţii. Toate aceste aspecte nu sunt noi, ele au existat de când există universitatea ca for de cultură, dar în prezent când învăţământul universitar tinde să devină de masă şi în contextul noilor viziuni„comerciale” asupra universităţii şi misiunii acesteia, care pot duce şi la interpretări eronate ce pot afecta noţiunea de universitate, a devenit imperios necesar să fie reevaluate cu maximă atenţie.

Acest lucru se şi întâmplă de câţiva ani, atât pe plan mondial cât şi pe plan european. Procesul Bologna s-a dovedit a fi un succes repurtat de universităţi. Comunitatea universitară europeană şi-a fixat obiective ambiţioase pe această arie, realizându-le într-un timp scurt operând transformări în sistemul de învăţământ superior, în organizarea universităţilor, în designul curriculei, elemente ce au avut un impact pozitiv asupra societăţii, prin studenţi.

Astăzi studentul a devenit actorul principal al universităţii, el având multe şi noi aşteptări de la universitate în contextul dorinţei sale de a dobândi desăvârşirea profesională. Rezultă că în aprecierea procesului educaţional studentul trebuie să fie punctul de plecare şi nu cunoştinţele profesorului, aceasta fiindcă studentul este rezultatul tuturor componentelor actului educaţional printre care şi cunoştinţele profesorului. Studentul de azi este net deosebit de studentul de acum 20 de ani, fiind mult mai informat şi mult mai exigent, el vrea să vadă în profesor o personalitate integră, cu principii etico-profesionale selecte, cu abilităţi deosebite de comunicare, încadrate perfect într-un context educaţional profund democratic. Universitatea trebuie să pună în valoare această realitate, ca o prioritate, pentru ca prin asta îşi asigură unul din pilonii calităţii actului educaţional, iar acest lucru se obţine numai prin performanţă academică, care se bazează pe cercetarea ştiinţifică.

În acest cadru, se apreciază că integritatea academică trebuie să fie cea de a şasea perspectivă de analiză a calităţii actului educaţional, care să se adauge celor cinci prezentate mai sus.

Ţinând cont de aceste noi şi actuale aspecte care condiţionează calitatea actului educaţional, calitatea cercetării ştiinţifice devine unul din pilonii de bază ai performanţei academice. În toate sistemele de evaluare a universităţilor, cercetarea ştiinţifică este un capitol de importanţă majoră, tocmai prin impactul acesteia asupra calităţii resursei umane pregătite.

Concret, cercetarea ştiinţifică universitară este indispensabilă actului educaţional din următoarele motive:

- profesorul îşi ridică în mod continuu nivelul cunoştinţelor profesionale pe care apoi le diseminează în rândul studenţilor, creând prin acestea personalitatea profesionistului;
- prin cercetare profesorul capătă abilitatea de a căuta şi descoperi noul din domeniul său de studiu;
- prin rezultatele cercetării, bine valorificate, se crează imagine favorabilă universităţii, care va atrage studenţii, care doresc să dobândească profesionalismul;

- rezultatele cercetării reprezintă valori ale universităţii şi ale comunităţii din care aceasta face parte, prin aplicarea lor contribuind la dezvoltarea acestora;
- prin implementarea metodelor şi rezultatelor cercetării în procesul didactic (cursuri, seminarii, laboratoare) creşte valoarea acestuia;
- prin rezultate deosebite ale cercetării profesorul capătă atributele specifice ale modelului pentru student.

Cercetarea ştiinţifică se structurează pe o serie de componente, care în timp au suferit modificări, ajungându-se în prezent pe plan internaţional la o configuraţie acceptabilă, care încearcă să fie cât mai comprehensivă. Aceste componente sunt:

- dezvoltarea de cercetări în cadrul proiectelor de cercetare finanţate din surse internaţionale, naţionale de nivel central, regional sau locale, câştigate prin competiţie din paletele lansate de forurile finanţatoare.
- dezvoltarea de cercetări fundamentale şi aplicative în cadrul activităţilor de doctorat şi masterat;
- valorificarea rezultatelor cercetărilor prin utilizarea lor în procesul didactic - cursuri, seminarii, laboratoare.
- valorificarea rezultatelor cercetărilor prin elaborarea şi publicare de articole în reviste recunoscute pe plan internaţional, naţional sau regional;
- valorificarea rezultatelor cercetărilor prin comunicarea acestora la conferinţe internaţionale şi naţionale şi publicarea lor în buletinele conferinţelor;
- valorificarea rezultatelor cercetărilor prin publicarea de cărţi, tratate, monografii;
- valorificarea rezultatelor cercetărilor prin brevetarea lor în ţară şi străinătate, în scopul protejării proprietăţii intelectuale şi aportului de venturi;
- încurajarea cercetării şi a transferului rezultatelor în medium socio-economic prin crearea şi instituţionalizarea de structuri specifice la nivel de universitate.

Calitatea cercetării în universităţi condiţionează major calitatea actului educaţional, deci performanţa academică, care de fapt este sursa formării intelectualului desăvârşit, profesionist. În prezent se caută soluţii pentru mobilizarea universităţilor la competiţia internaţionala, care este calea actuală spre progres în domeniul pregătirii resursei umane cu înaltă calificare.

1.4. Desăvârşirea profesională şi cercetarea ştiinţifică

Intelectualul de astăzi este deosebit de cel de acum 20-30 de ani şi mai mult, prin multitudinea de posibilităţi de informare pe care le are. Acestea, utilizate eficient, îi asigură un loc în rândul profesioniştilor pe un anumit domeniu la un anumit moment, fapt care se constituie într-un avantaj al său ca membru al societăţii informaţionale. Pentru dobândirea acelui loc între profesionişti intelectualul a trebuit să se informeze, să genereze idei, să le materializeze, să le protejeze, să le comunice publicului interesat, să le valorifice, să le dezvolte şi să găsească posibilităţile de a se menţine o perioadă cât mai îndelungată pe locul pe care îl ocupă.

Apare însă şi dezavantajul societăţii informaţionale şi anume că aceleaşi posibilităţi de informare le au şi alţi intelectuali, care preluând ideile respective ca informaţii, pot, în mod ipotetic, ca prin dezvoltarea lor să ajungă la rezultate mai avansate, mai avantajoase, prin aceasta periclitând locul intelectualului luat de noi în studiu. Acesta este obligat să tindă şi să dobândească un grad de pregătire care să-i ajute să acceadă pe o treaptă superioară a cunoaşterii, prin generarea de idei mai avansate, rezultate din analize mai adânci ale unor informaţii din ce în ce mai noi şi mai evoluate. Acesta este un proces ciclic care se va repeta cu o frecvenţă şi cu o viteză din ce în ce mai mari, pe măsură ce societatea informaţională evoluează.

Rezultă că aşa cum societatea în ansamblu este într-o evoluţie ciclică ascendentă, activităţile umane sunt în aceeaşi evoluţie determinarea fiind biunivocă. În acest cadru,orice om care desfăşoară activităţi în societate va căuta să se desăvârşească în domeniul profesiei sale,

pentru a putea supravieţui şi a se dezvolta pe domeniul profesiunii; cu atât mai mult intelectualul, prin valenţele pe care le are faţă de alţi profesionişti, va tinde spre desăvârşirea profesională, tocmai fiind că conştientizează mai clar situaţiile.

Calea spre desăvârşirea profesională pentru un intelectual trece nemijlocit prin cercetarea ştiinţifică, care înseamnă:

- informarea;
- sortarea, prelucrarea şi analiza informaţiilor;
- verificarea informaţiilor;
- abstractizarea unor situaţii prezentate de informaţii în scopul generalizării şi modelării;
- verificarea modelelor prin experienţe practice;
- elaborarea de ipoteze şi teorii şi a suporturilor de veridicitate ale acestora;
- valorificarea rezultatelor prin comunicarea prin mijloacele specifice în cadrul comunităţii ştiinţifice a domeniului;
- practicarea schimbului de idei şi informaţii în comunitatea ştiinţifică a domeniului prin mobilitate şi colaborare.

Cercetarea ştiinţifică contribuie la formarea profesionistului desăvârşit, deschis la nou, cu abilităţi de inovare, flexibil în gândire, avid de informaţie, cu abilităţi de interpretare a realităţii, cu capacitatea de a se face înţeles în expuneri concise, cu capacitatea de a participa la dezbateri pe teme ştiinţifice din domeniul său, sau din domenii înrudite.

CAPITOLUL 2
ELEMENTE DE TEORIA CERCETĂRII ŞTIINŢIFICE

2.1. Anticipaţie – idee – descoperire ştiinţifică

Anticipaţia este o cunoaştere virtuală a ceea ce încă nu percepem, dar bănuim că poate fi, intuim faptul că ar trebui să existe.

Anticipaţia este etapa pregătitoare a cercetării ştiinţifice, fiind totodată momentul psihologic al angajării cercetătorului pe drumul descoperirii. Anticipaţia precede ideea.

Ideea nu apare din senin ci este clădită pe cunoştinţe şi experienţa anterioară, adică pe cunoaştere.

Cunoaşterea este un domeniu dinamic, cu principii fundamentale, din care se dezvolta ideile teoretice de bază, care sunt în continuă schimbare în ritmul dezvoltării societăţii, dar fondul lor rămâne.

Ce este descoperirea ştiinţifică?

Descoperirea ştiinţifică este o deschidere în orizontul cunoaşterii. Pot există diverse feluri de descoperiri, dar nu orice descoperire are valoare ştiinţifică.

Descoperirea ştiinţifică îndeplineşte condiţia valorilor de adevăr, adică este conformă cu raţiunea, cu judecata logica, este reproductibilă.

Descoperirea ştiinţifică este mult mai mult decât o contribuţie într-un domeniu.

Descoperirea ştiinţifică îndeplineşte următoarele calităţi şi condiţii:

- relevă adevărul ştiinţific;
- apare ca o surpriză şi se impune ca o realitate pentru toţi cei avizați;
- trebuie să fie verificată şi de alţi cercetători prin metode de cercetare diferite ce duc la acelaşi rezultat şi acceptată de aceştia;

- trebuie să aibă caracteristica de a fi general valabilă;
- trebuie să fie reproductibilă.

Orice descoperire este şi trebuie privită iniţial cu rezerve, până la reproducere şi verificare cu rezultate pozitive. Aceasta pentru că există descoperiri fals - ştiinţifice şi "cercetări" cu "paranoia inventoris", care trebuie bine disociate de descoperirea ştiinţifică adevărată.

Drumul de la anticipaţie la idee şi apoi la descoperire se realizează prin cercetare ştiinţifică.

Cercetătorul parcurge acest drum pentru a rezolva tema până ce el este convins că s-a ajuns în punctual în care, din momentul respectiv nu se mai poate interveni. El, de obicei, lucrează pentru a ajunge în acest punct final, fără a-şi pune probleme că:

- ce semnificaţie are cercetarea, ce va aduce pe plan macro;
- de ce se face cercetarea;
- ce urmări ar putea avea cercetarea.

El lucrează, urmărind ca prin verificarea ipotezelor sale iniţiale să demonstreze adevărul ştiinţific, adâncind cunoaşterea într-un domeniu.

Din punct de vedere psiho-analitic cercetarea aduce satisfacţii cercetătorului. Deci, dincolo de aspectele pragmatice, cercetarea ştiinţifică are o semnificaţie simbolică de satisfacţie subliniată prin nevoia de cunoaştere.

Deci cercetarea ştiinţifică se studiază în paralel pe aceste doua linii directoare care urmăresc:

- aspectul pragmatic;
- aspectul psiho-analitic al cercetătorului.

Ele merg împreuna, fiindcă uneori nu se înţelege motivaţia unei cercetări, studiind - o numai după o singură caracteristică. Pragmatismul este formal, dobândit de cercetător prin respectarea anumitor norme iniţial impuse care ulterior devin rutină. Aspectul psiho-analitic aparţine intrinsec cercetătorului şi-i întreţine acţiunile.

2.2. Caracteristicile şi semnificaţiile cercetării ştiinţifice

Cercetarea ştiinţifică are evidente o serie de mărimi şi factori care o caracterizează şi îi creează semnificaţii care o definesc. Acestea sunt:

a) motivaţia cercetării;

b) urmărirea obiectivului ales;

c) organizarea cercetării (a formei de investigare);

d) raţionamentul ştiinţific;

e) scopul urmărit prin cercetare;

f) semnificaţia finala a cercetării ştiinţifice.

a) Cercetarea ştiinţifică este determinata de factori motivaţionali, care ţin de psihicul cercetătorului şi îl determina să înceapă şi să continue o cercetare:

- interesul pentru un anumit domeniu;
- curiozitatea de a cunoaşte, care are o determinare raţional - intelectuală;
- o stare de tensiune interioara ce generează întrebări legate de tema abordata,care nu dispare decât atunci când cercetătorul capătă răspunsuri la aceste întrebări.

b) Urmărirea obiectivului propus sau intuit este interioară cercetătorului, rezultând din tendinţa de a da răspuns la întrebările interioare, la îndoieli. Descoperirea adevărului anulează îndoiala.

c) Organizarea cercetării ţine de reguli externe cunoscute anterior de cercetător, care combinate cu temele interioare devin "legi interne" care decurg ulterior din gândirea cercetătorului.

d) Orice act de cercetare este şi trebuie să fie conform cu un raţionament ştiinţific adaptat domeniului. Orice raţionament ştiinţific se desfăşoară după următoarele etape:

- identificarea şi fixarea obiectivelor;
- formularea ipotezelor;

- alegerea modelului de gândire sau a formei de conducere a judecăţii ştiinţifice;
- realizarea cercetării conform obiectivelor şi compararea rezultatelor obţinute prin teorie, experienţe şi modelare;
- formularea de concluzii.

e) Scopul, răspunde întrebării: la ce servesc rezultatele cercetării ? Răspunsul se situează pe două planuri:

- planul pragmatic
  - cercetarea a apărut ca rezultat al unor probleme teoretice şi practice care necesită rezolvare,
  - cercetarea contribuie la cunoaşterea în domeniu;
  - satisface o anumită nevoie generală de cunoaştere dintr-un anumit moment din societate.
- planul psiho-analitic:
  - cercetarea produce o satisfacţie emoţională;
  - cercetarea aduce satisfacţia nevoii de cunoaştere;
  - cercetarea răspunde întrebărilor interioare ale cercetătorului, prin soluţiile pe care acesta le intuieşte şi prin rezultatele pe care le aşteaptă.

f) Semnificaţia finală a descoperirii ştiinţifice răspunde întrebării: care este semnificaţia descoperirii pe plan social, cultural, economic al comunităţii, sau ce va aduce nou, cu ce va contribui la dezvoltarea, la îmbunătăţirea, la valorizarea, ce înseamnă pentru o colectivitate sau pentru omenire acel „ceva” ce rezultă din cercetare?

2.3. Principiile cercetării ştiinţifice

Cercetarea ştiinţifică nu este un act oarecare, ce se poate desfăşura oricum, oriunde, în orice condiţii şi de către oricine. La baza dezvoltării acestui proces complex stau o serie de principii stabilite prin experienţa multor generaţii de cercetători.

A. Principiul competenţei

Stabileşte cine poate desfăşura o activitate ştiinţifică, care sunt regulile şi calităţile psihice, intelectuale, profesionale, pe care trebuie să le respecte şi să le posede cercetătorul pentru a fi capabil să abordeze un proces de cercetare ştiinţifică.

În acest cadru trebuie respectate următoarele reguli:

a. cercetătorul trebuie să aibă următoarele aptitudini:

- curiozitate;
- dorinţa de cunoaştere;
- spirit critic;
- spirit de observaţie;
- capacitatea intelectuală de analiză şi sinteză;
- pasiune, răbdare;
- devotament;
- seriozitate;
- onestitate.

b. cercetătorul trebuie să aibă experienţa profesională de specialitate în domeniu însă aceasta trebuie dublată de un stagiu de pregătire anterioară în cercetarea ştiinţifică:

- etapa de „ucenicie" sub conducerea unor cercetători cu experienţă;
- educaţie profesional - ştiinţifică de cultivare a aptitudinilor.

B. Principiul obiectivării

Se referă la obiectivul cercetării ştiinţifice, la modul în care acesta trebuie studiat şi la atitudinea cercetătorului faţă de obiectul cercetării. Aici se vor avea în vedere următoarele aspecte:

- plecând de la obiect să se contureze clar, precis obiectivul cercetării care să servească scopului cercetării;
- pe parcurs cercetarea trebuie să se centreze atât pe obiect cât şi pe obiectiv;
- să nu se schimbe natura obiectului, menţinându-l în calităţile lui proprii din momentul demarării cercetării.

C. Principiul adevărului ştiinţific

Orice cercetare are ca scop descoperirea adevărului. Acesta este cuprins în concluziile ce se desprind din cercetarea efectuată asupra unui anumit obiect. Acest adevăr trebuie să reflecte natura reală a obiectului și să poată fi înţeles.

În acest cadru se respectă următoarele reguli:

- cercetarea trebuie să urmărească descoperirea adevărului despre obiectul cercetat;
- orice activitate de cercetare trebuie să fie coerentă, logică, să aibă continuitate şi să fie conformă cu realitatea obiectului;
- exprimarea rezultatelor să se facă în limbaj clar, neechivoc, precis, tehnic;
- se vor evita subiectivismul şi speculaţiile care denaturează rezultatul.

D. Principiul metodic

Se refera la metodologia cercetării, adică la modul cum se desfăşoară procesul de cercetare. Acest principiu impune următoarele reguli:

- orice activitate de cercetare ştiinţifică se conduce metodic, conform unui plan riguros, coerent pregătit în detaliu, anterior începerii procesului;

- se vor respecta în totalitate etapele şi metodele de lucru;
- se vor utiliza tehnici şi metode adecvate naturii obiectului.

E. Principiul demonstraţiei

Orice afirmaţie sau rezultat trebuie demonstrate şi trebuie dovedit faptul că sunt adevărate şi că aparţin obiectului studiat.

Respectarea principiului impune următoarele reguli:

- orice cercetare trebuie demonstrată, verificată şi reprodusă de alt grup de cercetători pentru a fi acceptată;
- orice cercetare trebuie să poată fi modelată teoretic;
- rezultatele obţinute şi considerate valabile trebuie să se integreze în baza de date ale domeniului.

F. Principiul corelaţiei

Rezolvarea unei cercetării trebuie să se coreleze cu datele existente în domeniu sau în domeniile conexe.

Pentru respectarea principiului se impun următoarele reguli:

- să se cunoască stadiul actual în amănunt;
- rezultatele să fie integrate într-un sistem de date bine stabilit, căruia îi vor aparţine;
- rezultatele unei cercetări vor realiza o sinteza coerentă, cu date deja existente în sistem;

G. Principiul evaluării rezultatelor

Rezultatele cercetării trebuie interpretate astfel ca:

- evaluarea rezultatelor să fie corectă, raţională, obiectivă;
- rezultatele să fie comparate cu datele existente, în spirit critic.

H. Principiul utilităţii

Orice act de cercetare ştiinţifică trebuie să aibă o utilitate teoretică sau practică. Utilitatea va justifica cercetarea.

- orice cercetare să aibă caracter de originalitate şi noutate, să reprezinte o contribuţie în domeniu;
- rezultatele să poată fi folosite cât mai curând de specialist.

I. Principiul psiho-moral

Se referă la cercetător şi la activitatea acestuia.

- orice acţiune ştiinţifică să fie sinceră, dezinteresată;
- cercetarea se conduce după principiile etice ale activităţii corecte;
- cercetarea să fie conforma cu natura personalităţii cercetătorului, cu pregătirea, experienţa, specialitatea acestuia;
- să se accepte colaborarea cu specialiştii din acelaşi domeniu sau din domenii înrudite, sincer, deschis, pentru evitarea suprapunerilor;
- cercetătorul este dator să-şi susţină, demonstreze, să-şi apere rezultatele;
- cercetătorul trebuie să aibă credibilitate, să impună prin argument logice rezultatele.

J. Organizarea cercetării ştiinţifice

Cercetarea ştiinţifică este o activitate riguros organizată, condusă după principiile gândirii logice, nesupusă hazardului.

Este o activitate planificată, dar nu rigidă, având o anumită flexibilitate dată de influenţa factorilor exogeni şi endogeni ce apar pe parcurs.

Este o activitate de tip organizat, riguros disciplinată şi rezervată strict specialiştilor.

Cercetarea ştiinţifică presupune unele etape pregătitoare strict necesare:

- pregătirea personalului pentru activitatea ştiinţifică proiectată;
- instruirea profesională a viitorilor cercetători ştiinţifici;
- desfăşurarea unui stagiu pregătitor în cadru unui colectiv specializat în activitatea de cercetare;

- dobândirea unei experienţe personale în domeniul activităţii ştiinţifice;
- informaţie solidă în domeniul activităţii proiectate;
- cunoaşterea teoretică şi practică a metodologiei, tehnicii şi instrumentelor de lucru în domeniul cercetării respective;
- dobândirea capacităţii de inventare, inovare de noi metode şi tehnici adecvate cercetării respective.

2.4. Elaborarea planului de cercetare

Aceasta are următoarele componente obligatorii:

a. Delimitarea precisă a domeniului temei şi a sferei de interes a cercetătorilor ce vor aborda tema.

b. Delimitarea precisă a obiectului ce formează tema cercetării, având în vedere următoarele aspecte:

- dacă se vizează cunoaşterea teoretică a obiectului;
- dacă se vizează o cercetare cu caracter practic - aplicativ.

c. Ce se urmăreşte prin actul de cercetare, care sunt intenţiile echipei de cercetare privind tema dată.

d. Stabilirea unui plan privind procesul de cercetare şi desfăşurarea acestuia.

e. Verificarea finală a rezultatelor cercetării.

Planul trebuie să mai conţină elemente care să reproducă structura gândirii logice privind elaborarea cercetării. Acestea sunt:

- Stabilirea temei de cercetare;
- Formularea ipotezelor de la care porneşte cercetarea;
- Stabilirea etapelor cercetării ce vor confirma validitatea ipotezelor.

Acestea sunt:

a. studiul experimental al obiectului cercetat:

- obiectivul propriu-zis;

- metode (tehnici de lucru).

b. gândirea intuitiv-ştiinţifică a semnificaţiei obiectului, cu privire la:

- datele rezultate din cercetare;
- interpretarea rezultatelor cercetării.

Concluzii care rezulta din cercetare, care se referă la demonstrarea validităţii rezultatelor obţinute.

Durata cercetării ştiinţifice se planifică anterior cercetării, cât mai aproape de realitate, ţinând cont de gradul de dificultate şi de volumul de activităţi ce se vor desfăşura. La stabilirea duratei este nevoie de experienţa managerială în domeniu, în scopul raportării la situaţii anterioare cunoscute.

2.5. Descrierea etapelor cercetării ştiinţifice

a. Alegerea tematicii de cercetare

La stabilirea tematicii se au în vedere următorii factori:

- motivele alegerii temei;
- importanţa teoretică şi/sau practică a problemei;
- ce se intenţionează a se rezolva;
- care sunt rezultatele previzibile şi care este valoarea lor pentru cunoaştere.

b. Informaţii asupra temei de cercetare

Orice act de cercetare ştiinţifică este precedată de o documentare ştiinţifică aprofundata. Aceasta cuprinde:

- informaţii la zi prin lectura bibliografiei de specialitate privind stadiul actual al cunoaşterii pe tema stabilită;
- cunoaşterea datelor fundamentale, clasice pe domeniul temei;
- asumarea responsabilităţii cercetătorului cu privire la utilizarea bazei de cunoştinţe actuale, în sensul a ce va aduce nou cercetarea sa.

c. Caracteristicile cercetării propuse

Cercetarea poate fi:

- fundamentală, cu caracter teoretic, care contribuie la lărgirea unor arii de cunoaştere existente, ce vor servi la cunoaşterea ştiinţifică sau la o viitoare abordare cu aplicaţie practică;
- aplicativă, cu caracter practice, care urmăreşte aplicarea imediată.

d. Obiectivele cercetării

Acestea redau ce urmăreşte să realizeze cercetarea. Nu se confundă obiectivele cu obiectul şi nici cu scopul cercetării.

Obiectivele sunt sarcinile tematice ale cercetării abordate.

Ele pot fi:

- principale, generale;
- secundare, specifice, care sunt corelate cu obiectivul general sau principal şi prin atingerea lor se va atinge acesta.

e. Organizarea activităţii de cercetare

Aceasta cuprinde:

- stabilirea locului desfăşurării activităţii de cercetare, caracteristicilor necesare ale acestuia;
- constituirea echipei de cercetare ştiinţifică;
- stabilirea planului activităţilor de cercetare.

f. Metodologia cercetării

Metodologia va reprezenta modul de gândire şi stilul de muncă al echipei de cercetare. Metodologia trebuie astfel elaborate încât:

- să unifice echipa;
- să stabilească un acord comun asupra lucrărilor;
- să stabilească un limbaj comun;
- să realizeze o atitudine comună faţă de cercetarea respectivă.

La elaborarea metodologiei se au în vedere următoarele aspecte:

- formulare precisă, concisă a ipotezelor de lucru;
- descrierea metodelor şi tehnicilor de utilizare a „instrumentelor" de lucru;
- nominalizarea materialelor necesare cercetării;
- stabilirea duratei cercetării şi a fiecărei componente a acesteia.

g. Prelucrarea rezultatelor

Datele obţinute trebuie să reproducă într-o forma coerentă, logica tot ce a rezultat din cercetare. Aici se poate apela la metodele statistice de prelucrare a datelor experimentale.

h. Interpretarea rezultatelor

După prelucrarea rezultatelor, se analizează şi se comentează pentru a scoate în evident valoarea, validitatea şi importanţa lor. Acestea se compara cu cele din literatura existentă, comentând relaţia în care se află cele două grupe de rezultate.

i. Valorificarea rezultatelor

Rezultatele obţinute din cercetare trebuie valorificate. Valorificarea rezultatelor cercetării ştiinţifice reprezintă acţiunea şi atitudinea prin care se impun rezultatele unei cercetări ştiinţifice, prin care acestea se introduc în circuitul valorilor ştiinţifice în teorie şi practică.

Valorificarea se face prin comunicare către comunitatea ştiinţifică din domeniu, prin publicarea pe circuitul internaţional de date ştiinţifice, prin aplicarea directă în practică.

j. Concluziile cercetării

Acestea reprezintă într-o manieră sintetică, concisă, rezultatele ştiinţifice obţinute, cu punctarea celor care vor duce la abordări viitoare.

CAPITOLUL 3
CERCETAREA BIBLIOGRAFICĂ

3.1. Surse de cercetare bibliografică

Primul contact cu cercetarea ştiinţifică al unui nou venit în domeniu este documentarea.

Documentarea este activitatea de căutare, culegere, sortare şi verificare a informaţiilor din mediu sau dintr-o bază de date, într-un anumit domeniu.

Scopul documentarii este de a crea imaginea cât mai veridică a realităţii, stării sau nivelului unui proces, unui fenomen sau unui domeniu la un moment dat, considerând o anumită perioadă de timp.

Rolul documentarii în cercetarea ştiinţifică este:

- de a crea un punct de reper la care să se raporteze ceea ce se intenţionează a se realiza în continuare;
- de a se determina ce s-a întâmplat sau ce s-a cercetat până în momentul respectiv în domeniul respectiv adoptat;
- de a se cunoaşte concluziile cercetătorilor anteriori cu privire la obiectul cercetărilor;
- de a identifica problemele rămase neclare, nerezolvate sau greşit interpretate;
- de a identifica căile de soluţionare a problemelor posibil de abordat dintre cele identificate anterior.

Instrumentul cu care se realizează documentarea este **cercetarea bibliografică.**

Cercetarea bibliografică reprezintă activitatea de determinare a surselor şi de studiere a datelor cuprinse într-o bază de date.

Sursele de cercetare bibliografică se clasifică după trei criterii.

După conţinut şi mod de prezentare:

- cărţi, tratate
- monografii
- articole în reviste sau buletine

După forma de prezentare:

- biblioteci în sistem clasic - format hârtie
- biblioteci virtuale/digitale - format electronic

După gradul de prelucrare iniţială a datelor:

- documente **primare**, care conţin ideile sub formă de documente periodice sau neperiodice;
- documente **secundare**, periodice sau neperiodice, rezultate din prelucrarea documentelor primare: reviste de referate; reviste de titluri; sinteze documentare; ghiduri bibliografice;
- documente **terţiare,** periodice şi, mai ales, neperiodice, rezultate din prelucrarea documentelor secundare sub formă de: bibliografii; culegeri de traduceri; sinteze de referate etc.;
- **microformate**: benzi, discuri, imagini etc.

Documentele secundare şi terţiare, pregătite de personalul unităţii de informare-documentare, ajută doar pentru a se ajunge la documentele primare. Studiul acestora din urmă asigură succesul documentării. Orice documentare care se limitează la documente secundare şi terţiare rămâne o pseudodocumentare.

Atât bibliotecile clasice cât şi cele virtuale conţin toate aceste tipuri de surse de cercetare bibliografica, însă pentru fiecare există tehnici specifice de lucru, adaptate la condiţiile oferite de sistemul respectiv. De aceea în cele ce urmează vor fi evidenţiate tehnicile şi procedurile de lucru pentru fiecare caz în parte.

3.2. Tehnici şi proceduri de cercetare bibliografică clasice

Bibliotecile tradiţionale conţin numeroase materiale sub formă de cărţi, monografii, periodice, care sunt clasificate separat după criterii biblioteconomice bine stabilite. În cazul cărţilor, tratatelor, monografiilor, pentru fiecare material în parte există o **fişă bibliografică,** care conţine titlul, autorii, editura, anul apariţiei şi de cele mai multe ori o scurtă prezentare a conţinutului. Pentru periodice există fişa colecţiei cu date caracteristice ale acesteia, în care este inclus uneori şi cuprinsul fiecărei reviste. Pentru anumite periodice sunt întocmite materiale ajutătoare, sub formă de broşuri, pe domenii ştiinţifice, care cuprind titlurile şi rezumatele articolelor.

Bibliotecile sistematizează aceste fişe şi le clasifică în funcţie de titluri, de autori, de domeniu ştiinţific în cadrul fişierelor în sistem clasic (sertare cu fişe) sau modern prin stocare computerizată.

Pentru a căuta ceea ce ne interesează într-o astfel de bibliotecă se procedează astfel:

- se identifică în fişiere domeniul ştiinţific care interesează;
- în cazul când se cunosc autorii, se caută fişele interesante după autori, acestea fiind clasificate în ordine alfabetică a numelor acestora;
- dacă nu se cunosc autorii, la clasificarea clasică este necesară parcurgerea listei tuturor titlurilor sau a celor aparţinând unui câmp alfabetic,iar la clasificarea digitală se poate utiliza *sistemul cuvintelor cheie, dacă* programul are această opţiune;
- în cazul periodicelor este necesară identificarea domeniului şi consultarea fiecărei reviste pe ani de apariţie, pentru a determina articolele de interes; - în cazul când pentru periodice există broșuri ajutătoare, desigur că se consultă acestea şi pe baza rezultatelor consultării se caută articolele de interes.

Durata şi dificultatea operaţiei de căutare depinde de adâncimea la care dorim să sondăm şi de aria datelor iniţiale pe care le avem (generală, medie, restrânsă, concretă).

3.3. Tehnici şi proceduri de cercetare bibliografică virtuală

Bibliotecile virtuale sunt constituite din baze de date structurate pe domenii de interes, organizate de foruri de cultură sau societăţi private cu scopul de a fi consultate de publicul larg sau de categorii de persoane iniţiate pe domeniile respective.

Bibliotecile virtuale cuprind atât cărţi sau tratate cât şi periodice, exact ca şi bibliotecile clasice,deosebirea esenţiala constând în volumul infinit mai mare de date ce pot fi înmagazinate. Acesta este unul din avantajele principale ale bibliotecilor virtuale, pe lângă acela că de oriunde de pe glob se poate, teoretic, accesa în orice moment, oricare din acestea, având din acest punct de vedere şi avantajul de cunoaştere imediată a tuturor noutăţilor publicate şi fără a ne deplasa la o anumită bibliotecă, deci fără cheltuieli suplimentare. Desigur că şi în acest caz sunt necesare cheltuieli pentru accesarea bazelor de date respective. Totuşi există posibilitatea reală de a accesa aproape toate bazele de date internaţionale cunoscute, pentru o documentare primară şi generală, adică se pot accesa rezumate, recenzii, fişe bibliografice ale cărţilor sau tratatelor, respectiv indexul revistelor de specialitate, titlurile şi rezumatele articolelor ştiinţifice cuprinse în acestea.

Cercetarea bibliografică în cazul bibliotecilor virtuale se realizează după următoarele proceduri:

- se identifică baza de date care interesează pe cercetător, numele sau adresa electronică de pe Internet putând fi cunoscută anterior sau dacă nu este, există posibilităţi de identificare cu ajutorul motoarelor de căutare Google sau Yahoo. Se accesează unul dintre acestea, se scrie adresa dacă se cunoaşte, dacă nu, se caută adresa prin,,cuvinte cheie'', motorul de căutare oferind mai multe posibilităţi sau indicând diverse ieşiri din situaţii critice în cazul unui eşec;
- se studiază instrucţiunile de lucru, de obicei specifice fiecărei baze de date, dar după căpătarea unei oarecare experienţe operaţiunile devin simple, de rutină;
- se caută şi se accesează secţiunea din bibliotecă, care interesează şi de acolo ce anume se doreşte a se căuta, cărţi sau periodice;

- cartea, recenzia, revista se poate identifica după numele acesteia, după numele autorului, sau în cazul necunoaşterii acestora prin„cuvinte cheie" care să sugereze conţinutul celor căutate;
- odată identificată lucrarea, la o primă consultare se poate de obicei accesa numai rezumatul sau o scurtă recenzie întocmită de bibliotecă, pentru mai multe detalii indicându-se modul de acces care trebuie urmat. De obicei se recomandă abonarea contra cost plătibil on line.

3.4. Tehnici de selecţie şi ordonare a datelor

Odată terminată operaţia de căutare, se trece la operaţia de *studiu iniţial al materialului brut*. Aceasta constă în parcurgerea rapidă, în linii generale a materialului, pentru a identifica părţile care prezintă interes din totalul de date culese. Operaţia este utilizată mai mult în cazul cărţilor, care înmagazinează un volum mare de date aferente unui titlu. Uneori se ajunge în situaţia de a înlătura cartea în întregime sau în majoritate, când numai anumite paragrafe sau capitole sunt în aria de interes. În cazul revistelor, fiind vorba de articole singulare este posibil ca după studiul brut să se înlăture articolul sau să se reţină, o frază, o idee, un paragraf.

Următoarea operaţie este î*ntocmirea fişelor sintetice* pentru fiecare material cules. Acesta este cea mai de durată activitate şi se execută în următorii paşi:

- studiul fiecărui material şi selectarea ideilor principale;
- întocmirea unui scurt cuprins şi un rezumat al fiecărui material;
- selectarea cuvintelor cheie care caracterizează conţinutul de idei al materialului;
- elaborarea unei fişe a materialului studiat care cuprinde cele de mai sus.

Fişa trebuie să fie clară, simplă, cu conţinut concis şi la obiect, fără a conţine aprecieri din partea celui care elaborează cercetarea.

3.5. Bibliografia

Bibliografia reprezintă volumul de cunoştinţe necesare pentru a întocmi o lucrare, respectându-se anumite norme. Din punct de vedere practic, ea reprezintă totalul informaţiilor privind un anumit domeniu sau subiect sau activitatea unei persoane desfăşurată în timp şi spaţiu, incluzând referiri la conţinutul lucrărilor şi gruparea lor în liste şi repertorii.

Bibliografia este„firul destinat să ne călăuzească de-a lungul labirintului numeroaselor scrieri, a căror intensitate creşte în fiecare zi, prin care ea găseşte în presă un instrument de activitate aproape egal gândirii; este o limbă universală între librarii şi savanţii din toate părţile lumii ştiinţifice şi literare. [24]

Bibliografia se întocmeşte de către persoane specializate cunoscătoare ale domeniului în care lucrează, având competența şi pregătirea necesare pentru a selecta și interpreta materialul, sau pentru a-şi exprima un punct de vedere în cadrul bibliografiei critice.

Bibliografiile pot fi universale şi generale, individuale, critice, conţinând aprecieri la adresa cărţii, de informare (aduc la cunoştinţă noutăţile), de recomandare (pe grupuri de cititori, pe probleme). Mai pot există bibliografii regionale, naţionale şi a periodicelor, bibliografie analitică, bibliografie de titluri.

Din punct de vedere al timpului, bibliografia poate fi: retrospectivă şi curentă. Cea retrospectivă se opreşte la o anumită dată, citează materialele apărute până atunci, cea curentă menţionează numai lucrările apărute în momentul de faţă.

Pentru orice lucrare de cercetare științifică, bibliografia este o componentă obligatorie, absenţa ei provocând, suspiciuni îndreptăţite. În sens larg, bibliografia unei lucrări constă în listarea surselor consultate, mai mult sau mai puţin folosite, adică reprezintă o„dare de seamă” asupra lecturilor necesitate de tema aleasă, lecturi pe bază cărora lucrarea a fost concepută şi elaborată. Cum se vede, definiţia lasă în afara bibliografiei sursele consultate care n-au fost utilizate

fiind colaterale temei sau subiectul tratat. Acest sens larg poate fi însă restrâns la cel de „bibliografie selectivă”, sau la „lista de lucrări citate” sau, în fine, la „referinţe bibliografice”.

În cazul oricăreia din aceste variante, lista bibliografică finală depinde în structura ei de sistemul adoptat în alcătuirea şi prezentarea referinţelor bibliografice ale citatelor, putându-se folosi sistemul *„autor-dată* " sau,*„sistemul tradiţional”*. În fiecare caz şi bibliografia finală va fi alcătuită în acelaşi mod. În primul caz, lista care trimite la cărţi conţine: Numele autorului/autorilor, prenumele sau iniţiala prenumelui", *Titlul cărţii,* Anul editării, locul editării. Editura.

Exemplu

Ionescu P.T. *Metodologia cercetării ştiinţifice.* 2006*,* Bucureşti; Editura Humanitas, ISBN 930-654-09-7.

În al doilea caz lista bibliografică va conţine: Numele autorului/ autorilor, prenumele sau iniţiala acestuia/acestora. Titlul cărţii. Locul publicării. Editura, anul publicării.

Exemplu

Ionescu, Petre Teodor. *Metodologia cercetării ştiinţifice.* Bucureşti Editura Humanitas, ISBN 930-654-09-7, 1998.

În mod curent în alcătuirea unei bibliografii pot apărea situaţii diferite de cele din exemplele anterioare, ceea ce implică proceduri adecvate de urmat în asemenea situaţii, prezentate în continuare.

a) Când sunt doi sau trei autori, se prezintă numele acestora, ale primilor doi legate prin virgulă, iar al celui de-al treilea precedat de conjuncţia *şi;* în acest caz, numai primului i se scrie numele urmat de prenume, pentru a-l ordona alfabetic corect, celuilalt sau celorlalţi autori lăsându-li-se neinversat prenumele şi numele.

Exemplu

Ionescu Petre, Vasile Georgescu şi Ana Florea. *Managementul cercetării ştiinţifice.* Galați, Editura Zigotto 2009 ISBN 930-4563-767-09

b) Când lucrarea are mai mult de trei autori, se înscriu doar numele şi prenumele primului, urmate de menţiunea *şi alţii* sau, direct în latină, *et alii* (abrev. *et al).*

Exemplu

Ionescu loan ș.a. *Culegere de texte literare,* Iaşi, Editura Polirom, 2001. ISBN 930-5453-765-09

c) Atunci când se înscrie în bibliografie o lucrare colectivă care are coordonator/coordonatori sau este realizată sub direcţia unuia/unora dintre autori, se înscrie numele şi prenumele acestuia/acestora şi menţiunea *(coord.)* sau *(dir.)* sau *(sub dir),* continuând cu *titlul* etc. În exemplul care urmează, cartea are cinci autori, dintre care *doi coordonatori.*

Exemplu

Constantinescu, Nicolae şi Constantin Săvulescu (coord.) s.a. *Comunicarea în afaceri.* Galaţi: Editura Universităţii „Danubius", 2002. ISBN 939-879-563-08

Pentru un studiu sau capitol publicat într-o lucrare, menţiunea bibliografică în sistemul „autor-dată", conţine: Numele şi prenumele autorului/autorilor. Anul publicării. Titlul studiului închis între ghilimele. Prepoziţia latină *in, adică în. Titlul* lucrării integrale. Coordonatorul sau editorul. Locul publicării: Editura, paginile de început şi de sfârşit ale studiului sau capitolului.

CAPITOLUL 4
TEHNICI DE ELABORARE A REFERATULUI ŞTIINŢIFIC

4.1. Conţinutul referatului ştiinţific

Referatul ştiinţific este o lucrare de dimensiuni mici sau medii care cuprinde studiul unui fenomen sau proces social, economic, fizic sau de alta natură, întocmit pe baza unor cercetări bibliografice, a unor studii cazuistice sau experimentale.

Un referat ştiinţific trebuie să cuprindă următoarele părţi:

1. titlul referatului;
2. cuprinsul;
3. introducerea;
4. tratarea temei abordate, cuprinzând următoarele subdiviziuni:
   - stadiul actual al cercetărilor din domeniul din care face parte tema abordată;
   - metodologia de cercetare folosită pentru realizarea temei şi infrastructura şi echipamentele tehnice aferente cercetării,dacă este cazul;
   - dezvoltarea studiului temei abordate;
5. concluziile, opiniile personale şi direcţii ulterioare posibile de cercetare referitoare la tema abordată;
6. referinţe bibliografice.

Titlul trebuie ales astfel încât să informeze cât mai exact asupra conţinutului lucrării respective. Alegerea titlului trebuie tratată cu atenţie maximă, pentru că partea ce se bucură de cea mai mare circulaţie este tocmai titlul. Acesta trebuie să atragă atenţia, să

sugereze conţinutul şi domeniul de aplicare al lucrării. Titlul este primul lucru pe care îl citește editorul, atunci când manuscrisul ajunge pe biroul sau; este şi primul, care ajunge sub ochii cititorului, când acesta consultă conţinutul unei reviste. Prin urmare, un titlu trebuie să descrie cât mai adecvat conţinutul, în cuvinte cât mai puţine. În general, acesta trebuie să nu depăşească 10-15 cuvinte.

Un titlu scurt are avantajul că este mai incitant, este mai clar şi ocupă mai puţin spaţiu, fiind - inevitabil - preferat de editori.

În **Cuprins** sunt precizate următoarele elemente, indispensabile structurii unei lucrări ştiinţifice:

- Introducere (preliminariile);
- Părţi;
- Capitole;
- Subcapitole şi paragrafe.

Toate acestea sunt fixate şi precizate prin paginare. În unele lucrări cuprinsul este plasat imediat după pagina de titlu, uneori după nota introductivă, alteori – la sfârşitul lucrării, după concluzii.

Introducerea se redactează cu scopul de a pregăti cititorul în vederea lecturii. Ea are rolul pe care îl are prefaţa de la o lucrare în cazul general. În introducere se vor menţiona importanţa şi actualitatea problemei cercetate, sursele şi metodele de informare şi documentare, stadiul la care a ajuns cercetarea în domeniul respectiv, metodele principale de cercetare, şi rezultatele semnificative obţinute.

Tratarea temei sau, în termeni uzuali, cuprinsul, constituie partea cea mai importantă a unui referat ştiinţific. Este partea cea mai amplă, motiv pentru care tratarea trebuie să fie foarte bine structurată, astfel încât să evidenţieze contribuţiile originale ale autorului la cercetarea respectivă.

Subdiviziunile acestei părţi pot avea dimensiuni diferite, de la câteva paragrafe la mai multe capitole. Ideile fiecărei subdiviziuni trebuie bine înlănţuite pentru a descrie clar ceea ce se doreşte a fi comunicat cititorului.

Un aspect important de care trebuie să se ţină seama este acela de a evidenţia ceea ce este important neacordând atenţie unor detalii nesemnificative care ar putea abate atenţia cititorului de la subiectul principal al lucrării. Eventualele informaţii secundare pot fi evacuate în note de subsol pe care un cititor interesat de subiect le poate lectura cu uşurinţă.

Stadiul actual al cercetărilor legate de tema abordată, este prima subdiviziune a tratării temei şi constituie un studiu critic al rezultatelor cercetărilor efectuate şi comunicate până la momentul respectiv. Acesta se întocmeşte în urma unei cercetări bibliografice. Se întocmeşte trecând în revistă lucrările studiate, de obicei în ordine cronologică sau în altă ordine, adoptată de cel care întocmeşte studiul, în funcţie de caracteristicile cercetării care urmează a se efectua şi de aspectele care urmează a fi luate în consideraţie. Studiu critic înseamnă aici o înlănţuire logica a concluziilor cercetătorului, privind aspectele care-l interesează în legătură cu tema pe care o va dezvolta în cercetările sale, desprinse din fiecare lucrare studiată în cadrul cercetării bibliografice. În acest studiu el trece prin filtrul mental propriu rezultatele obţinute de diverşi autori înainte să fie comunicate în lucrările studiate de el, cuantificând contribuţia acestora la dezvoltarea cunoaşterii în domeniul temei abordate, în măsura în care îl interesează pentru elucidarea problematicei acesteia. Cercetătorul poate emite păreri pertinente şi bine documentate în legătură cu anumite rezultate sau aprecieri întâlnite în lucrările studiate, prin comparaţie cu propriile cercetări anterioare sau cu ale altor autori, în limitele eticii şi deontologiei ştiinţifice, cu eleganţa şi condescendenta caracteristice lumii ştiinţifice.

În urma studiului critic al bibliografiei rezultă stadiul în care se găseşte domeniul sau tematica abordată, modul în care sunt elucidate problemele specifice cuprinse în acestea, cât de clare sunt toate aspectele legate de tema şi care sunt problemele care au rămas nestudiate, care nu sunt pe deplin elucidate sau care au fost tratate necorespunzător. Este foarte important acest ultim aspect, deoarece acesta furnizează motivaţia pentru abordarea temei. De acurateţea şi

conştiinciozitatea cu care este efectuată cercetarea bibliografică depinde calitatea cercetării ce va fi întreprinsă, deoarece o cercetare incompletă sau neprofesională poate însemna abordarea greşită a cercetării, sau în cel mai rău caz, abordarea unei teme deja rezolvate.

Studiul stadiului cercetărilor trebuie să se încheie cu o serie de concluzii din care să rezulte clar direcţiile de cercetare ce trebuie urmate, pe baza acestora stabilindu-se de fapt ce urmează a fi făcut în continuare şi cum trebuie făcut.

Metodologia folosita pentru realizarea cercetării, constituie a doua subdiviziune a tratării temei de cercetare. În această parte a lucrării se descrie modul cum se dezvoltă cercetarea, metodele generale şi specifice utilizate şi elementele de infrastructura şi echipamente utilizate, dacă este cazul.

În ceea ce privesc metodele de cercetare se pot utiliza:

- metode teoretice, care constă în elaborarea de ipoteze şi teorii utilizând modelarea proceselor şi fenomenelor studiate, prin conceperea de scheme în viziunea teoriei sistemelor, cu ajutorul cărora se pot determina relaţii matematice între parametrii proceselor;
- metode experimentale de laborator sau în natura, utilizând infrastructura adecvată combinată cu determinări realizate direct în sistemele reale din natură sau societate;
- metodologia studiilor de caz, cunoscută şi ca cercetare cazuistică, prin care se pot pune în evidenţa anumite aspecte existente în natură şi societate,tipice sau complet atipice.

Aceste metode generale de investigare ştiinţifică se folosesc separat sau în combinaţie, în funcţie de necesităţile de cercetare ale temei abordate.

Pe baza acestor metode şi a unei logici a cercetării pe care o imaginează cercetătorul, acesta elaborează activităţile de cercetare în ordinea lor logica şi temporală în aşa fel încât cercetarea să se dezvolte firesc spre atingerea obiectivelor acesteia.

Această parte a tratării temei introduce cititorul în logica modului cum s-a derulat cercetarea, facilitându-i înţelegerea dezvoltării acesteia.

Dezvoltarea studiului temei, este subdiviziunea centrală a tratării, aceasta cuprinzând descrierea modului în care s-au desfăşurat cercetările, ce rezultate parţiale şi finale s-au obţinut,cum sunt acestea în comparaţie cu ce există în literatura studiată,ce aduce nou tema pe domeniul ştiinţific în care se încadrează, ce probleme sau aspecte din natura sau societate rezolvă. Această parte trebuie însoţită de argumente ştiinţifice pentru orice afirmaţie sau ipoteză emisă, punând aceste argumente în contextul datelor existente în literatură în domeniul respectiv. Indiferent de tema abordată, de metodologia folosită, aceasta parte a lucrării trebuie să cuprindă datele pe care cercetătorul doreşte să le comunice mediului ştiinţific căruia i se adresează, punând în evidenţă contribuţiile sale la dezvoltarea cunoaşterii în domeniul respectiv,oricât ar fi acestea de modeste. Această parte este bine să fie însoţită de scheme, tabele, diagrame, relaţii calitative sau cantitative, care vor sugera pe lângă volumul de muncă alocat şi acurateţea cu care a fost abordat studiul şi prin aceasta competenta ştiinţifică a cercetătorului.

Concluziile, opiniile personale şi direcţiile ulterioare posibile de cercetare referitoare la tema abordată, reprezintă o parte foarte importantă a unui referat chiar dacă este de mai mică întindere. Această parte trebuie să fie elaborată concis, clar şi punctual.

Concluziile vor puncta aspectele semnificative din fiecare parte a referatului ştiinţific, acestea fiind elaborate în propoziţii sau fraze scurte şi la obiect, astfel ca cititorul care va aborda studiul referatului de la acest capitol să înţeleagă scopul, obiectivele şi rezultatele lucrării şi cum se încadrează ea în contextul bazei de date existente.

Opiniile personale vor reflecta viziunea cercetătorului asupra a ceea ce există în literatură şi în realitatea fizică sau socială la momentul de început al cercetării, asupra motivaţiei abordării temei, asupra obiectului temei,asupra dezvoltării cercetării şi asupra posibilităţilor de abordare ulterioară a unor aspecte legate de tema respectivă,care au

rămas neelucidate sau nestudiate pe deplin. Din conţinutul de idei şi din modul de elaborare a acestei părţi se pot trage concluzii privind personalitatea şi profesionalismul autorului lucrării.

Referinţe bibliografice, reprezintă ultima parte a oricărei lucrări ştiinţifice şi respectiv a referatului ştiinţific. În această parte se trec în ordine alfabetică a numelui autorilor, lucrările studiate în faza de documentare şi utilizate în elaborarea referatului. Alcătuirea listei şi modul de evidenţiere al datelor sunt redate explicit în capitolul precedent.

În afară de această listă, în mod frecvent se folosesc *notele de subsol*, care apar în cazurile în care trebuie citate fragmente de text din lucrările studiate pentru a întări sau a clarifica o idee, sau pentru a cita un anumit autor într-un context oarecare. În aceste cazuri în locul unde ar trebui să apară citatul sau numele autorului se pune un asterisc sau dacă vor fi mai multe astfel de referinţe, un număr, iar în subsolul paginii, de obicei cu alte caractere de scris, se trec citatele respective.

4.2. Utilizarea cuvintelor cheie

Cuvintele cheie sunt cuvinte consacrate într-un anumit domeniu al ştiinţei,fiind în mod real cuvintele cel mai des folosite în domeniul respectiv.

Astfel acestea au devenit instrumente prin care se evidenţiază domeniile, subdomeniile, ariile tematice ale ramurilor ştiinţei.

Cu ajutorul cuvintelor cheie se individualizează şi o lucrare ştiinţifică dintr-un anumit domeniu, prin acestea fiind posibilă şi identificarea ei din multitudinea de elemente dintr-o bază de date.

Şi în cazul referatului ştiinţific este bine să se folosească cuvinte cheie care individualizează referatul respectiv în baza de date în care a fost introdus.

Cuvintele cheie vor fi cuvinte care caracterizează cel mai bine procesele abordate în lucrare, metodele folosite în cercetare, rezultatele deosebite obţinute.

Aceste cuvinte nu trebuie să fie în număr mare, dar suficient pentru atingerea scopului utilizării lor - caracterizarea generală şi individualizarea lucrării, fiind în general între 3 şi 5 cuvinte. De obicei acestea se înscriu după titlul referatului.

CAPITOLUL 5
TEHNICI DE ELABORARE A MONOGRAFIEI

5.1. Despre monografie

Monografia este o lucrare ştiinţifică de cercetare bibliografica, mai ampla decât referatul ştiinţific şi se refera la o problemă punctuală din domeniul abordat. Deci deosebirea principală intre referat şi monografie este faptul că cea de a doua se referă la o problemă punctuală, pe când referatul se poate extinde şi la o arie mai larga de probleme. Monografia presupune o documentare mai ampla şi nu este întocmită pe bază unei cercetări cu rezultate proprii ci numai pe baza rezultatelor din bibliografia studiată, comparate şi compilate într-o lucrarea unitară.

5.2. Rolul monografiei în cercetarea ştiinţifică

Monografia se întocmeşte atât de cercetătorii aparţinând anumitor domenii cât şi de cercetătorii bibliografici aparţinând bibliotecilor. Scopul sau rolul acestei lucrări în cercetare ştiinţifică este de a ajuta cercetătorul care abordează o anumită temă să-şi formeze o imagine clară, lipsită de echivoc în legătură cu o problemă punctuală, de obicei importantă a domeniului. Prin studierea unei monografii un cercetător este scutit de un efort considerabil în documentarea sa, deoarece monografia îi oferă o analiză ştiinţifică a problemei şi concluzii care îl orientează în cercetarea care urmează. În concluzie, monografia conţine o mare cantitate de date prelucrate însoţite de concluzii, dovedindu-şi prin aceasta rolul în realizarea unei cercetări ştiinţifice.

5.3. Utilizarea bazelor de date pentru elaborarea monografiei

Documentarea pentru elaborarea unei monografii nu se deosebeşte esenţial de documentarea pentru elaborarea referatului ştiinţific, cu

specificaţia că monografia, luând în studiu o problemă punctuală, din mulţimea de date referitoare la domeniul abordat, se vor selecta şi analiza numai cele strict referitoare la acea problemă. Aceasta se face prin accesarea lucrărilor pe baza cuvintelor cheie care caracterizează problema abordată. În rest tot ceea ce este menţionat în capitolul referitor la cercetarea bibliografică se aplică şi în cazul elaborării monografiilor.

5.4. Conţinutul monografiei

Monografia trebuie să cuprindă următoarele părţi:

1. titlul;
2. cuprinsul;
3. introducerea;
4. tratarea temei abordate, cuprinzând următoarele subdiviziuni:
   - stadiul actual al cercetărilor din domeniul din care face parte tema abordată;
   - dezvoltarea studiului temei abordate;
5. concluziile, opiniile personale şi direcţii ulterioare posibile de cercetare referitoare la tema abordată;
6. referinţe bibliografice.

Stadiul actual al cercetărilor legate de tema abordată, este prima subdiviziune a tratării temei şi constituie partea cea mai importantă a monografiei, nucleul în jurul căruia va gravita întreaga lucrare, fiind de fapt un studiu critic al rezultatelor cercetărilor efectuate şi comunicate până la momentul respectiv. Acesta se întocmeşte în urma unei cercetări bibliografice, trecând în revistă lucrările studiate, de obicei în ordine cronologică sau în altă ordine, adoptată de cel care întocmeşte studiul, în funcţie de caracteristicile cercetării care urmează a se efectua şi de aspectele care urmează a fi luate în consideraţie. Studiu critic înseamnă aici o înlănţuire logică a concluziilor cercetătorului, privind aspectele care-l interesează în

legătură cu tema pe care o va dezvolta în cercetările sale, desprinse din fiecare lucrare studiată în cadrul cercetării bibliografice. În acest studiu el trece prin filtrul mental propriu rezultatele obținute de diverşi autori înainte să fie comunicate în lucrările studiate de el, cuantificând contribuţia acestora la dezvoltarea cunoaşterii în domeniul temei abordate, în măsura în care îl interesează pentru elucidarea problematicei acesteia. Cercetătorul poate şi trebuie să emită păreri pertinente şi bine documentate în legătură cu anumite rezultate sau aprecieri întâlnite în lucrările studiate, prin comparaţie cu propriile cercetări anterioare sau cu ale altor autori, în limitele eticii şi deontologiei ştiinţifice, cu eleganţa şi condescendenta caracteristice lumii ştiinţifice.

În urma studiului critic al bibliografiei rezultă stadiul în care se găseşte domeniul sau tematica abordată, modul în care sunt elucidate problemele specifice cuprinse în acestea, cât de clare sunt toate aspectele legate de temă şi care sunt problemele care au rămas nestudiate, care nu sunt pe deplin elucidate sau care au fost tratate necorespunzător. Este foarte important acest ultim aspect, deoarece acesta furnizează motivaţia pentru abordarea pe mai departe a cercetărilor.

Studiul stadiului cercetărilor trebuie să se încheie cu concluzii din care să rezulte clar direcţiile de cercetare ce trebuie urmate de cei care utilizează monografia în vederea demarării unor cercetări.

Foarte importante pentru monografie sunt şi referinţele bibliografice, deoarece din acestea rezultă aria de cuprindere a studiului, perioadele de timp luate în studiu, calitatea materialului bibliografic.

CAPITOLUL 6
ARTICOLUL ŞTIINŢIFIC

6.1. Importanţa valorificării cercetării prin articole

Rezultatele cercetării ştiinţifice se valorifica de obicei în două moduri:

- prin aplicare practică imediată
- prin comunicare către comunitatea ştiinţifică din domeniu.

Primul mod de aplicare este caracteristic cercetărilor cu caracter aplicativ, în general comandate sau realizate în centrele specializate din cadrul companiilor sau instituţiilor care le vor aplica.

Al doilea mod este caracteristic atât cercetărilor fundamentale cât şi celor aplicative realizate în universităţi sau instituţii specializate cu scopul de a contribui la diseminarea cunoştinţelor şi îmbogăţirea patrimoniului cunoaşterii.

În ambele cazuri cercetătorii trebuie să elaboreze rapoarte ştiinţifice periodice în care dau explicaţii asupra modului de realizarea temei şi stadiului de dezvoltare al acesteia.

Aceste rapoarte de cercetare creează baza de date pe care se clădeşte lucrarea ştiinţifică,oricare ar fi aceasta.

În cazul în care se doreşte comunicarea lucrării, acesta se poate face în două moduri:

- prin comunicarea acesteia în cadrul unor manifestări ştiinţifice de tipul sesiunilor de comunicări, simpozioanelor, conferinţelor ştiinţifice locale, naţionale sau internaţionale;
- prin publicarea lucrării în reviste de specialitate din domeniu,în buletine ştiinţifice ale unor foruri ştiinţifice şi de cultură.

În ambele cazuri lucrarea îmbracă forma aşa numitului **articol ştiinţific.**

6.2. Conţinutul unui articol ştiinţific

Articolul ştiinţific este o formă convenţională de prezentare a rezultatelor unei cercetări ştiinţifice în scopul comunicării acestora către comunitatea ştiinţifică interesata. În funcţie de modul de comunicare gradul de adresabilitate poate fi mai redus sau mai larg. însă în ambele cazuri conţinutul şi forma articolului ştiinţific sunt aceleași cu mici diferențe în special legate de standarde ale organizaţiilor care realizează sau facilitează realizarea comunicării şi desigur şi de domeniul de cercetare abordat.

Articolul ştiinţific include mai multe componente infrastructurale de mare însemnătate şi utilitate, indispensabile pentru atingerea obiectivului urmărit. Acestea sunt de fapt părţile componente ale articolului care nu se deosebesc esenţial de părţile referatului ştiinţific,discutat într-un capitol anterior.

Titlul lucrării ştiinţifice este, precis, clar şi scurt definit, menit să-i atragă atenţia cititorului asupra celei mai importante şi noi idei;după aceleaşi criterii se formulează şi subtitlurile, dar şi titlurile de părţi, capitole, secţiuni, paragrafe.

Ordinea înscrierii autorilor:

Autorii se înscriu cu prenumele sau iniţiala prenumelui şi numele.

Ordinea se stabileşte de fiecare colectiv, de obicei avându-se în vedere criteriile:

- gradul ştiinţific;
- funcţia;
- alfabetic după nume;
- contribuţia adusă în cercetare;
- responsabilul sau coordonatorul se înscrie de regulă primul;
- numele primului autor sau coordonator serveşte drept criteriu de indexare în cataloagele bibliografice alfabetice.

Introducerea constă în enunţarea obiectivelor urmărite, definirea cadrului general de studiu sau a problemei, relevarea rezultatelor obţinute de autor faţă de alţi cercetători, menţionarea limitelor studiului întreprins.

Structura articolului ştiinţific este problema de bază a elaborării articolului, de regulă la alcătuirea acesteia se ţine seama de următoarele criterii:

- dimensiunea lucrării ştiinţifice;
- complexitatea cercetării ştiinţifice;
- natura problemelor cercetate;
- obiectivele urmărite de cercetător;
- cerinţele beneficiarilor, dacă există;
- fiecare subdiviziune a lucrării abordează o problemă sau un grup de probleme distincte, care se delimitează prin conţinut de celelalte, iar succesiunea subdiviziunilor corespunde conexiunilor logice ale problematicii cercetate. Subdiviziunile lucrărilor de proporţii mai reduse sunt: capitole, paragrafe şi subparagrafe.
- Metodologia şi instrumentele de investigaţie utilizate**,** sunt descrise cu precizie, argumentându-se gradul de adecvare la fenomenul utilizat.
- Contribuţiile proprii ale autorului cercetării, de regulă sunt prezentate pe larg şi cu claritate, pentru ca cititorul să le înţeleagă şi să le confrunte cu cele ale altor autori, putând astfel discerne gradul de originalitate şi importanţa ale lucrării.
- Ideile de bază ale lucrării se reliefează prin proporţiile unor abordări, prin cercetarea sistematică, pas cu pas, a unor idei şi teze, prin intermediul titlurilor părţilor, capitolelor, secţiunilor, paragrafelor şi subparagrafelor.
- Ilustrările grafice se utilizează frecvent, pentru a reda mai sintetic şi pregnant o corelaţie, o teză, o idee.
- Tabelele sunt un instrument frecvent utilizat pentru a reda date brute sau prelucrate, calcule care ilustrează fenomenul supus analizei. [1]

[1] D.Ciucur, Gh. Răboacă, *Metodologia cercetării ştiinţifice economice*, Ed. Fundaţiei România de mâine, Bucureşti 1998.

- Citatele sunt extrase „mot a mot” ale unor ideii importante, din lucrările studiate, folosite în vederea susţinerii sau combaterii unui punct de vedere descoperit în literatura studiată.
- Anexele apar numai în anumite cazuri şi sunt destinate includerii în lucrare a unor date şi informaţii mai largi decât cele care au fost utilizate în text.
- Trimiterile bibliografice se utilizează atât când s-au extras idei sub formă de citate, cât şi atunci când nu s-au mai făcut astfel de citări ci pur şi simplu sub forma unei referinţe. Aceste referinţe bibliografice se fac: în subsolul paginii, la sfârşitul părţilor sau capitolelor, sau la sfârşitul lucrării.

Prezentarea rezultatelor originale ale lucrării şi contribuţiile proprii ale autorului trebuie să fie bine definite şi să se distingă şi în general este bine să aibă proporţiile cele mai mari. Unele contribuţii pot fi prezentate chiar într-o anexă când sunt în volum mare.

6.3. Redactarea articolelor ştiinţifice

Redactarea lucrării de cercetare reprezintă o etapa importantă a activităţii de cercetare ştiinţifică, menită să releve valoarea socială a acestei activităţi. Fiecare dintre aceste etape îşi are locul şi rolul său distinct în finalizarea şi valorificarea oricărei cercetări ştiinţifice. Lucrarea ştiinţifică se adresează întotdeauna unor terţe persoane avizate din aria cercetării ştiinţifice.

Redactarea, publicarea sau susţinerea publică a unui articol ştiinţific sunt forme ce includ, fiecare în parte, o componentă stilistică specifică de limbaj şi mai ales, un ansamblu de exigențe şi reguli de redactare şi de comunicare.

Acest capitol al cursului încearcă să-i orienteze pe cercetători, astfel încât ei înşişi, să-l poată utiliza în construirea unui model individual, personal precum şi pentru a le da posibilitatea să-şi diversifice modelul de redactare şi de susţinere publică în raport cu tipurile de lucrări ştiinţifice pe care îşi propun şi trebuie să le realizeze.

Redactarea este o etapă a cercetării ştiinţifice care adeseori poate majora sau diminua substanţial valoarea şi calitatea lucrării ştiinţifice.

Funcţia principală a redactării este de a pune cât mai deplin în operă rezultatele investigaţiilor obţinute în etapele precedente. În baza acestei funcţii redactarea lucrării ştiinţifice are un conţinut complex, în cadrul căruia se disting patru etape principale care trebuie parcurse în succesiunea lor logică. Acestea sunt:

1. enunţarea tezelor de bază;
2. sistematizarea problemelor;
3. redactarea propriu-zisă a lucrării;
4. definitivarea lucrării.

Enunţarea tezelor de bază.

Aceasta se realizează în mod nuanţat, detaliat şi foarte precis, evitând prezentarea simplistă şablonizată, nerelevantă. Enunţarea tezelor de bază ţine seama de importanţa şi complexitatea fiecărei teze şi de cronologia analizelor în cadrul lucrării. Enunţarea tezelor de bază reprezintă sintetizarea coordonatelor teoretice şi delimitarea problematicii cercetate, în funcţie de rezultatele obţinute în etapele anterioare ale cercetării ştiinţifice. [2]

Sistematizarea problemelor constă în ordonarea problemelor, ideilor şi concluziilor obţinute din analiză, în raport de scopul propus şi de tipul lucrării ştiinţifice în care se finalizează cercetarea. Se au în vedere următoarele aspecte:

- precizarea obiectivelor;
- necesitatea şi utilitatea lucrării;
- prezentarea etapelor investigaţiilor, mijloacelor şi căilor folosite;
- stabilirea părţilor componente ale lucrării;
- precizarea modalităţilor de funcţionare a rezultatelor.

[2] Ghe. Răboacă, D.Ciucur, *Metodologia cercetării ştiinţifice economice*, Ed. Fundaţiei România de mâine, Bucureşti 1999.

Redactarea propriu-zisă a lucrării se poate asigura în mai multe modalităţi, dintre care cele mai importante vor fi nominalizate în cele ce urmează.

- Elaborarea unui text de bază iniţial, care este ulterior perfecţionat atât ca fond cât şi ca şi formă.
- Redactarea succesivă, în mai multe variante, a lucrării, până se ajunge la forme mai apropiate de exigenţele rigurozității.
- În acest caz, varianta iniţială a lucrării va reuni ideile principale, într-un volum foarte concentrat. Adăugirile succesive ulterioare la text se vor înscrie pe verso-ul paginii sau pe foi de hârtie anexe, marcate prin trimiteri.
- Dacă în urma adăugirilor şi intervenţiilor manuscrisul devine greu lizibil paginile respective se transcriu.
- În perioada îmbunătăţirii variantei iniţiale se recomandă un răgaz de detaşare de text şi apoi reluarea elaborării lucrării.
- Pentru elaborarea şi redactarea a 100 de pagini dactilografiate un cercetător experimentat are nevoie de 150-200 de ore din care:
  - circa. 35% pentru documentaţii;
  - circa. 50% pentru elaborarea textului şi graficelor;
  - circa. 15% dactilografie, revedere şi colaţionare.

Definitivarea lucrării

În cazul reviziilor succesive, are loc definitivarea articolului.

Aici se urmăresc:

- coerenţa logică;
- stilul;
- adăugirile necesare (care se fac);
- eliminarea ideilor şi afirmaţiilor nefundamentate, fraze balast.

În redactarea lucrării, pe parcursul revenirii variantei de lucru se ţine seama de următoarele exigenţe:

- Formularea judicioasă a obiectivelor, tezelor, concluziilor;
- Explicarea clară şi argumentată a fiecărei afirmaţii;
- Înţelegerea adecvată a detaliilor în text;
- Evitarea includerii de amănunte obositoare pentru cititor;
- Revizuirea structurii paragrafelor (coerenţă interioară);
- Coerenţa întregii lucrări;
- Logica expunerii şi unitatea de limbaj (mai ales la lucrări elaborate în echipă).

6.3.1. Reguli privind redactarea lucrării ştiinţifice

Realizarea unei lucrări ştiinţifice de calitate presupune cunoaşterea şi stăpânirea temeinică a cel puţin trei categorii de reguli:

- exigenţe generale;
- reguli speciale privind conţinutul şi instrumentele ştiinţifice;
- reguli privind prezentarea grafică.

Nivelul ştiinţific al unei lucrări de cercetare poate fi realizat pe deplin, în măsura în care procesul de redactare ţine seama de următoarele *exigenţe generale:*

1. Rigurozitatea ştiinţifică presupune ca în redactare să se utilizeze formulări corecte care să reflecte în mod fidel procesul studiat.

2. Originalitatea constă în asigurarea, pe parcursul elaborării şi al redactării, a unui loc central opiniilor personale ale autorului, în lupta de idei pe care o desfăşoară cu personalităţi din domeniu teoriei economice contemporane, din ţară şi din alte ţări, precum şi specialiştii din practică.

3. Corectitudinea elaborării lucrării presupune asigurarea corelaţiilor logice dintre abstracţia ştiinţifică şi fenomenul empiric, real, citarea altor autori fără ruperea citatelor din contextul în care au fost formulate, argumentarea riguroasă a evaluării personale, constituirea

integrală a lanţului de consecinţe favorabile şi nefavorabile ale unor ipoteze, respectarea deplină a deontologiei economistului.

4. Eficacitatea textului constă în deschiderile, mai mici sau mai mari, pe care o lucrare le realizează în serviciul beneficiarului specialist practician sau teoretician, în impulsul pe care-l capătă progresul economic şi progresul social; un text este eficient, nu doar atunci când se citeşte uşor, ci mai ales atunci când îl pune pe gânduri pe cititor, oricare ar fi acesta.

5. Stilul redactării prezintă o mare importanţă, acesta trebuind să fie personal, concentrat şi direcţionat, coerent, responsabil.

Stilul, conform dicționarului, reprezintă totalitatea particularităţilor lexicale, morfologice, sintactice, fonetice şi topice, precum şi a procedeelor de exprimare a unui individ sau a unei categorii de vorbitori.

Aşa cum s-a mai arătat, scopul articolelor este *comunicarea exactă, obiectivă, clară şi convingătoare a unor informaţii obţinute în urma cercetărilor*, *în vederea utilizării acestora în practică sau în vederea efectuării altor cercetări.* Articolele nu sunt opere literare şi, prin urmare, trebuie să fie logice şi obiective[3].

Din cele arătate, rezultă că, la redactarea lucrărilor ştiinţifice în general şi a articolelor în particular, se utilizează *stilul propriu***,** care urmăreşte în principal realizarea funcţiei de comunicare şi de informare exactă, obiectivă. Acest stil, utilizat în ştiinţă, mai este cunoscut sub denumirea de *stil ştiinţific*[4]. De aceea, la redactarea articolelor, cercetătorul trebuie să dea dovadă de integritate şi obiectivitate, căutând, în acelaşi timp, să scrie convingător, să nu fie plat şi plictisitor, să evite monotonia, însă accentul trebuie să se pună pe satisfacerea exigenţelor stilului ştiinţific. Stilul ştiinţific se caracterizează prin următoarele trăsături principale: logică, obiectivitate, precizie, unitate, caracter metodic, claritate, sobrietate, forţă, concizie, accesibilitate.

[3] C. Florea - *Ce cercetăm, cum cercetăm*, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 1983, p. 23.
[4] Idem.

Logica este asigurată prin prezentarea ideilor într-o succesiune firească.

Obiectivitatea se realizează prin folosirea adresării directe şi impersonale şi prin excluderea exclamaţiilor, interjecţiilor, imperativelor, vocativelor şi a dialogurilor. Persoanele I şi a II-a se folosesc numai atunci când se pun în discuţie păreri personale. De asemenea, nu trebuie să se folosească un limbaj „înflorit", exprimările dramatice sau sentimentalismul şi trebuie evitate eufemismele[5]. Pentru asigurarea obiectivităţii (exactităţii) trebuie să se evite, pe cât posibil, aprecierile calitative — prin utilizarea de metafore sau comparaţii — chiar şi în textele care cuprind explicaţii si interpretări, nu demonstraţii. Eficacitatea explicaţiilor trebuie să se bazeze pe abilitatea de a sugera şi exemplifica. O obiectivitate absolută a exprimării este necesară numai în cazul demonstraţiilor, respectiv al *scrierii argumentative*, în care trebuie să apară foarte clar elementele pe care se bazează argumentarea[6].

Precizia se obţine prin folosirea unor terminologii sistematice şi prin evitarea omonimelor, a expresiilor figurate şi a dublelor negaţii (ex. *nu pot să nu încerc*)[7].

Unitatea se realizează prin folosirea unei terminologii de specialitate, consacrată prin standardizarea de specialitate, manuale sau alte lucrări de bază din domeniu sau, în cazul că acestea lipsesc, a celei mai simple şi sugestive terminologii[8]. Trebuie unificată, pe cât posibil, terminologia în conformitate cu reglementările in vigoare, trecând, eventual, în paranteze terminologia tolerată sau neasimilată încă. De un real folos este consultarea cu atenţie a dicţionarelor şi glosarelor de specialitate[9].

Caracterul metodic se obţine prin dezvoltarea expunerii de la cunoscut la necunoscut.

---

[5] H. Selye – *op. cit*., p. 43.
[6] Jackson Morris - *Comunicarea eficientă*, Editura Tehnică, Bucureşti, 1977, p. 714 – 740.
[7] Marin Voiculescu – op. cit., p. 72.
[8] C. Florea – op. cit., p. 25.
[9] Marin Voiculescu – op. cit., p. 73.

Claritatea[10] este o condiţia esenţială pentru ca informaţiile şi ideile transmise să fie înţelese uşor şi corect şi se realizează prin folosirea unui limbaj comun, concis şi clar, a unor fraze şi aliniate scurte. Frazele lungi complicate şi cu întorsături inutile pot fi confuze şi obositoare. Pentru asigurarea clarităţii cuvintele şi expresiile trebuie bine alese şi utilizate în mod corespunzător, folosind sensul lor propriu, exact. De asemenea, trebuie evitate cuvintele şi expresiile imprecise, nebuloase, vagi (ex.: *stare gripală, regimuri grele de lucru*), trebuie folosite cu grijă cuvintele oarecum asemănătoare, dar eu sens diferit (ex.: *temporar* cu sensul de „trecător, vremelnic" şi *temporal* cu sensul de „care ţine de timp" sau *familiar* respectiv *familial*). O importanţă deosebită pentru claritatea lucrării o are folosirea corectă a termenilor ştiinţifici şi tehnici. Pentru evitarea folosirii greşite a acestora, se impune consultarea atentă a dicţionarelor de specialitate. Având în vedere că în limbajul ştiinţific există foarte multe sinonime şi eponime, dintre acestea trebuie alese cele mai potrivite pentru o exprimare clară. Tot pentru claritate, trebuie evitat abuzul de abrevieri, care îngreuiază lectura, precum şi abstractizarea excesivă. De asemenea, pentru creşterea clarităţii lucrării, trebuie evitate expresiile greşite (ex. „*cele mai optime* condiţii"; „optim", fiind un superlativ, nu are grade de comparaţie) şi trebuie folosită corect morfologia şi sintaxa, deoarece aşezarea greşită a cuvintelor în propoziţie şi a propoziţiilor în frază poate modifica înţelesul. O atenţie, cu totul deosebită, trebuie acordată asigurării clarităţii demonstraţiilor, care pretind logică inductivă sau deductivă. În esenţă, exprimarea clară duce la înlăturarea confuziilor şi ambiguităţilor.

Sobrietatea (simplitatea) se obţine prin folosirea cuvintelor celor mai potrivite şi mai naturale, obişnuite, curente[11], prin înlăturarea a tot ce este emfatic sau reflectă aspecte personale, nuanţe afective, în acelaşi scop, trebuie înlăturate repetiţiile, tiradele, expresiile pompoase şi preţiozităţile literare. Trebuie, deci, evitate complexitatea inutilă,

[10] Jackson Morris – op. cit., p. 725.
[11] Marin Voiculescu – op. cit., p. 75.

expresiile familiale, expresiile devenite banale, precum şi barbarismele. Sobrietate înseamnă să nu se încarce textul cu foarte mulţi termeni ştiinţifici şi tehnici, pentru a crea impresia de erudiţie.

Forţa (rigoarea) se realizează prin cuvinte şi formulări categorice[12].

Concizia[13] presupune utilizarea a cât mai puţine cuvinte pentru exprimarea unei idei sau eliminarea excesului de cuvinte. De asemenea, trebuie să existe o relaţie de proporţionalitate între conţinutul de idei şi fapte şi numărul de cuvinte folosite pentru exprimare. Concizia se obţine prin prezentarea aspectelor absolut necesare înţelegerii conţinutului, prin eliminarea descriptivismului exagerat şi a repetărilor**,** prin folosirea cuvintelor celor mai simple sau mai expresive precum şi prin evitarea cuvintelor inutile şi a întorsăturilor de frază (ex.: „nu am nici o ezitare de a menţiona că"). Din acelaşi motiv, este necesară evitarea pleonasmelor (ex.: „principii de bază; toate principiile sunt de bază") şi a dublelor negaţii. Când o noţiune este desemnată prin prea multe cuvinte, pot fi utilizate eponime. De asemenea, trebuie scris cu cât mai multe substantive şi verbe şi cu cât mai puţine adverbe, adjective şi prepoziţii şi cu fraze scurte. Pentru asigurarea conciziei, trebuie eliminate exprimările lungi, inutile, prin evitarea repetărilor şi a unor introduceri lungi[14].

De asemenea nu trebuie exagerată folosirea conciziunii deoarece stilul telegrafic poate dăuna clarităţii articolului, devenind, uneori, enigmatic şi confuz.

Accesibilitatea[15] se obţine prin folosirea unui limbaj simplu şi direct. Folosirea termenilor unei discipline particulare trebuie să se facă numai dacă aceştia sunt deplin acceptaţi de ceilalţi specialişti. Neologismele propriu-zise, uzuale, care au intrat de mult timp în limbajul ştiinţific şi tehnic, fiind incluse în dicţionare, trebuie folosite în conformitate cu acestea. Trebuie introduse, de asemenea, numai

[12] Jackson Morris – op. cit., p. 729.
[13] Nicolae Gherghel - „Informarea iniţială", Editura Politehnică, Bucureşti, 1992, p. 58.
[14] Nicolae Gherghel - *Cum să scriem un articol ştiinţific*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1996, p. 23.
[15] Ioana Ciogârlea Vasilescu – op. cit., p. 103.

neologismele necesare, care să contribuie la dezvoltarea, precizia şi claritatea terminologiei, cu adaptare la specificul limbii române şi la condiţiile cerute de lingvistică. Neologismele „autohtone" trebuie să fie corecte din punct de vedere lexical, fără a cădea în exces de originalitate. Anglicismele trebuie utilizate numai când nu se dispune de cuvinte româneşti echivalente sau când denumirea românească este o expresie prea lungă. Oricum, când noii termeni nu pot fi evitaţi, trebuie definiţi cu grijă, iar termenii puţin obişnuiţi sau nesiguri din punct de vedere etimologic trebuie ocoliţi. Pentru asigurarea accesibilităţii trebuie evitate ambiguităţile sau limbajul familiar. Limbajul de compoziţie, în unele situaţii se defineşte ca neinteligibil, ermetic, cu prescurtări, neglijent. În acest tip de jargon sunt cuprinse cuvinte şi fraze inventate ad-hoc, expresii prescurtate, cuvinte incorect definite sau cu sens dubios, deformat. Limbajul ştiinţific şi tehnic defineşte un vocabular sau o terminologie specifice unei specialităţi şi mai puţin accesibile celorlalte. O variantă a acestuia constă din folosirea unui limbaj pretenţios sau excesiv de tehnic. Vocabularul de strictă specialitate nu poate fi evitat fiind necesar pentru înţelegerea între specialişti, in cazul în care articolul este destinat unei reviste de specialitate, acest jargon fiind accesibil celor iniţiaţi în vocabularul respectiv. Când, însă, articolul este destinat unei reviste cu profil mai larg, trebuie renunţat la acesta, explicându-se toţi termenii mai puţin cunoscuţi. Din aceleaşi considerente, se impune evitarea abuzului de eponime şi a abstractizărilor excesive, Pe lângă cele arătate, şi în cazul stilului ştiinţific, ***trebuie evitată monotonia***, deoarece stilul standard, cu cuvinte asemănătoare ca formă şi structură, care se repetă mereu, este supărător la lectură. Utilizarea sinonimelor, prin consultarea unui dicţionar de specialitate[16], contribuie la îmbogăţirea vocabularului şi înviorarea textului, cu cuvintele cele mai bine alese, ca nuanţă, din varietatea de sinonime, făcând astfel scrisul mai plăcut la lectură. De asemenea, monotonia poate fi evitată prin recitirea şi scrierea mai variată.

[16] Luiza Seche, Mircea Seche - *Dicţionar de sinonime al limbii române*, Editura Academiei, 1997, p. 87.

Prin eforturi de redactare, şi lucrările ştiinţifice — cum sunt comunicările şi articolele — pot deveni mai puţin aride, mai puţin rigide, mai puţin obositoare la lectură, mai sugestive, mai expresive, mai interesante şi atrăgătoare[17].

Pentru asigurarea cerinţelor stilului ştiinţific, o importanţă deosebită o are folosirea corectă a cunoştinţelor de morfologie şi sintaxă, formarea propoziţiilor şi frazelor. în general, morfologia nu ridică probleme, deoarece cunoştinţele de morfologie însuşite în copilărie şi dezvoltate apoi, în mod subconştient, ne permit, aproape instinctiv, să asigurăm îmbinarea corectă a cuvintelor în propoziţii. Spre deosebire de morfologie, sintaxa nu poate fi stăpânită tot atât de uşor, deoarece sintaxa reprezintă, ca şi ecuaţiile matematice, o formă a analizei funcţionale.

Propoziţia reprezintă unitatea de bază pentru transmiterea informaţiilor. O informaţie nu poate fi transmisă corect dacă propoziţia nu este completă şi corectă. Prin propoziţiile componente, structura frazei reflectă fidel procesele noastre mentale, de gândire, ideile pe care dorim să le exprimăm. Frazele şi propoziţiile trebuie să constituie modele logice ale gândirii, ale înţelegerii autorului asupra lumii. Ordinea cuvintelor în propoziţie şi a propoziţiilor în frază prezintă o însemnătate deosebită pentru evitarea confuziilor şi pentru asigurarea clarităţii şi conciziei textului ştiinţific.

6. Acurateţea gramaticală şi literară, adică o bună stăpânire a limbii literare, ca şi în limbajul de specialitate.

7. Participarea la efectuarea de studii şi cercetări este garanţia reuşitei fiecăreia. A doua încercare este întotdeauna mai uşoară şi mai plină de satisfacţii.[18]

[17] Jackson Morris – op. cit., p. 739.
[18] Andrei, Petre, *Sociologie generală*, Ediţia a – III-a, Editura Polirom, Iaşi, 1997.

6.3.2. Reguli practice privind redactarea grafică a articolului ştiinţific

Orice lucrare ştiinţifică manuscris poate urma una sau mai multe din următoarele forme: multiplicată / tipărită sau redactată pe calculator

Lucrarea multiplicată nu ridică nici o problemă, iar forma tipărită se realizează de regulă de personalul specializat al unei edituri, autorul trebuind sa prezinte manuscrisul entității care realizează multiplicarea și să facă verificarea și respectiv corectarea, dacă aceasta o cere.

Lucrarea redactată pe calculator. Manuscrisul se redactează pe calculator cu respectarea următoarelor grupe de reguli:

a) *aşezarea textului în pagină* se poate face în moduri diferite:

- la un interval de 1 rând; 1,5 rânduri; 2 rânduri; 2,5 rânduri, 3 rânduri;
- dactilografierea la un rând se utilizează pentru a delimita textul obişnuit de un text mai de detaliu;
- când se dactilografiază la 1 rând, între 2 alineate se lasă un spaţiu dublu;
- numărul paginii se înscrie jos sau sus, în mijloc, simplu sau între două cratime.

b*) evidenţierile în textul redactat* se scriu astfel:

- titlurile mai scurte se scriu pe un rând, cele mai mari pe două rânduri;
- alte evidenţieri se realizează prin: scrierile de culoare roşie; scrierea cu majuscule; scrierea spaţială; evidenţierea cu bare pe marginea textului ce se vrea subliniat.
- scrierea citatelor:orice citat se scrie între ghilimele, dacă textul este scris la un rând, citatele se scriu la aceeaşi distanţă; dacă citatul reproduce numai un fragment dintr-o frază, partea omisă se notează prin trei puncte.
- notele sau trimiterile**:**de regulă notele se plasează în subsolul paginii și se pot numerota.

Trimiterea la editură. Manuscrisul redactat după toate regulile cerute de editura se predă acesteia în două exemplare. Pentru a pregăti lucrarea la volumul contractat cu editura, autorul trebuie să cunoască cerinţele specifice ale editurii respective.

Manuscrisul se prezintă editurii în formă completă, adică incluzând: textul principal, toate anexele, cuprinsul, bibliografia, indicele alfabetic, borderoul de tabele, întregul material ilustrativ.

6.4. Etica redactării articolului ştiinţific

Pe plan internaţional şi naţional, în timp s-au conturat o serie de norme privind publicaţiile.

Principalele norme etice pe care trebuie să le îndeplinească articolele ştiinţifice sunt prezentate în cele ce urmează[19]:

a. Conţinutul articolului trebuie să justifice comunicarea sau publicarea acestuia, este prima şi cea mai importantă normă etică a unei publicaţi ştiinţifice şi deci şi a unei comunicări sau a unui articol. Comunicarea sau articolul trebuie să reprezinte o contribuţie la promovarea progresului ştiinţific şi tehnic, prin difuzarea unor rezultate originale a unor noi achiziţii. Se redactează şi se publică o comunicare sau un articol când autorii au ceva deosebit de spus, pentru ştiinţă şi tehnică neavând legătură cu interesele personale ale acestora. A solicita publicarea unei comunicări sau a unui articol, care nu aduce nimic nou sau care nu exprimă cel puţin o referire asupra unor lucrări vechi, constituie o încălcare a eticii scrisului ştiinţific.

b. Articolul nu trebuie să se forţeze noul, originalitatea cu orice preţ[20]**.** Forţarea noului, a originalităţii, cu orice preţ, constituie o abatere etică. Semnificaţia reală a noţiunii, cu implicaţiile etice ale introducerii in practică, inclusiv publicarea acestuia, trebuie analizată într-un înalt spirit etic.

[19] Nicolae Gherghel - „Cum să scriem un articol ştiinţific", Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1996, pp. 29-35.
[20] Lucian Vintan - „ Scrierea şi publicarea ştiinţifică", Editura Polirom, Iaşi, 2003, p. 58.

c. În comunicare sau articol trebuie să se citeze sursele de informare folosite. Este adevărat că se redactează multe comunicări şi articole integral originale. Dar tot atât de adevărat este si faptul că suntem mult tributari culturii şi ştiinţei de secole a omenirii şi ne bazăm pe opera multor predecesori în tot ceea ce facem şi scriem.

Această normă etică trebuie să se reflecte atât in textul propriu-zis, cât şi in lista bibliografică însoţitoare. Din păcate, uneori, în practica elaborării comunicărilor şi a articolelor se încalcă această normă etică intenţionat sau prin simpla ignorare a lucrărilor respective. Afirmaţia de a fi prioritar într-o cercetare trebuie făcută cu multă prudenţă, dacă nu se bazează pe consultarea exhaustivă a literaturii de specialitate. Recunoaşterea lucrărilor anterioare care tratează aceeaşi problemă în special, constituie o obligaţie etică.

d. Lista bibliografică a comunicării sau articolului trebuie să fie întocmită corect.[21] Orice lucrare ştiinţifică, respectiv orice comunicare sau articol, se încheie cu ***referinţe bibliografice*** sub forma unei liste a lucrărilor consultate ***(referințe bibliografice sau bibliografie)*** aranjate în ordinea citării în text, în ordinea noutăţii sau în ordinea alfabetică a numelor autorului principal sau al primului autor şi numerotate (pentru uşurarea citării în text). O prezentare corectă a lucrărilor consultate măreşte încrederea cititorilor în comunicare sau articol şi îi orientează mai bine în ansamblul cercetărilor efectuate anterior de către ceilalţi autori, în problema abordată de autorul respectiv.

Normele etice referitoare la redactarea listelor bibliografice se referă la următoarele:

- Listele bibliografice trebuie să reflecte documentarea reală. Conform acestei norme, listele bibliografice trebuie să cuprindă numai lucrările consultate in întregime şi, în nici un caz, titlurile unor lucrări ce nu au fost consultate şi care au fost copiate după listele bibliografice ale altor comunicări sau articole. O bună

[21] Valentina Pomozan - „Redactarea ştiinţifică şi tehnică a articolului ştiinţific”, Editura Axis Libri, Timişoara, pp. 29 – 36.

evidenţă a documentării reale rezultă din citarea obligatorie, în text, a lucrărilor înscrise în lista bibliografică.

- Listele bibliografice trebuie să conţină numai lucrările în strânsă legătură cu subiectul cercetările efectuate, selectând pe cele cu caracter prioritar, cele mai importante prin contribuţii şi cele mai recente. Listele bibliografice prea lungi, „exhaustive", prin care se urmăreşte mai mult să se „decoreze" comunicarea sau articolul şi să se lase impresia cititorului că, prin efortul făcut, autorul „a epuizat problema cercetată", încărcând mult lucrarea şi consumând spaţiu, constituie o abatere etică. Comunicările sau articolele fără liste bibliografice sau cu menţiunea laconică „bibliografia la autor" sunt inadmisibile şi atrag nepublicarea acestora.
- Listele bibliografice nu trebuie să fie unilaterale. Absenţa, încă, a unei limbi internaţionale comune, unanim acceptate, pentru comunicarea pe plan mondial a informaţiilor ştiinţifice şi tehnice nu poate justifica unilateralitatea listelor bibliografice.
- Listele bibliografice nu trebuie să omită unele lucrări. Una din greşelile care apar în listele bibliografice ale unor autori este aceea de a nu cita unele lucrări ale autorilor autohtoni. Comunicări sau articole, cu liste bibliografice destul de vaste, menţionează numai câţiva autori autohtoni, deşi în problema respectivă există multe lucrări şi contribuţii din partea multor cercetători. Această lipsă nu poate fi pusă numai pe seama uitării involuntare şi a unor greutăţi de documentare; oricare ar fi cauza, aceasta este în mod justificat o abatere etică.
- Listele bibliografice trebuie să reflecte cunoaşterea şi recunoaşterea lucrărilor anterioare în aceeaşi problemă şi în special a celor care deţin prioritatea. Respectarea acestei norme etice este condiţionată de conştiinţa şi conştiinciozitatea fiecărui autor, de corectitudinea sa şi de posibilităţile de documentare. Unii cercetători, din prudenţă, o menţiune ca aceasta: „după cunoştinţa noastră nu s-a mai făcut o astfel de cercetare". Este adevărat că, adesea, explorarea literaturii de specialitate publicată anterior este dificilă şi obositoare.

Constituie, însă, o înaltă obligaţie a cita tot ceea ce s-a studiat şi publicat anterior în problema abordată şi a recunoaşte, astfel, în mod concret, prioritatea autorilor respectivi. Autorii nu trebuie să uite că au obligaţia morală de a-şi onora dascălii și înaintașii.

- Ordinea autorilor articolului, trebuie să reflecte calitatea şi cantitatea muncii depuse de fiecare autor. Munca în echipă a devenit tot mai necesară în cercetarea ştiinţifică în ultimii ani. Astfel, apar din ce în ce mai multe articole cu mai mulţi autori. În aceste cazuri, ordinea în care se menţionează numele autorilor este foarte importantă, deoarece în multe liste bibliografice, în funcţiei de spaţiul disponibil, se citează numai primul autor, urmat de „ş.a." (şi alţii). De aceea, în stabilirea ordinii autorilor, trebuie să intervină criteriul etic al calităţii şi cantităţii muncii depuse de fiecare autor. Se admite o excepţie, pentru poziţia de prim autor al aceluia care a adus o idee nouă şi importantă.

Se recomandă ca recunoaşterea contribuţiilor minore să se facă sub forma unor mulţumiri menţionate într-o notă la sfârşitul lucrării. În orice caz, autorii nu trebuie să uite colaboratorii. De asemenea, autorii nu trebuie să acorde creditul lor pentru rezultatele cercetărilor efectuate de alţii.

- Comunicarea sau articolul trebuie să aibă o întindere corespunzătoare. A scrie comunicări sau articole lungi, în dorinţa de a etala o cât mai vastă documentare sau pentru beneficii pecuniare, constituie o abatere etică. în plus, a scrie comunicări sau articole lungi constituie şi o lipsă de respect pentru auditoriu şi pentru cititori. Mai mult decât atât, însă împărţirea exagerată a rezultatelor pe mai multe lucrări sau părţi constituie o abatere etică.
- Comunicarea sau articolul nu trebuie să conţină date îndoielnice sau eronate. În comunicări sau articole nu trebuie să se prezinte rezultate experimentale aproximative, modificate, „retuşate" sau false. De asemenea, nu trebuie să se folosească metode statistice nepotrivite pentru a exagera semnificaţia datelor.

- Comunicarea sau articolul nu trebuie să se publice simultan sau succesiv, în mai multe reviste. Normele etice ale scrisului ştiinţific admit o singură excepţie: republicarea comunicării sau articolului într-o limbă străină de circulaţie internaţională, într-o revistă din străinătate, dar în acest caz, autorul trebuie să obţină acceptul din partea ambilor editori.
- Comunicarea sau articolul nu trebuie să reia aceleaşi date sub un titlu diferit sau cu unele modificări. Reluarea conţinutului unei comunicări sau al unui articol original este permisă numai în cazul când acestea sunt de tip sinteză.
- În cazul comunicărilor şi articolelor medicale trebuie păstrat secretul identităţii pacienţilor. Nu se vor folosi date şi nu vor fi reproduse fotografii care ar permite identificarea pacienţilor, fără permisiunea acestora sau a rudelor apropiate.

Aceste norme etice ale scrisului ştiinţific se constituie într-un ***cod moral*** sau ***cod de onoare al autorilor,*** care defineşte responsabilitatea şi conştiinţa fiecărui om de ştiinţă.

CAPITOLUL 7
METODE DE COMUNICARE (PREZENTARE) ŞI AUDIERE A ARTICOLULUI ŞTIINŢIFIC

7.1. Comunicarea prin susţinere publică

Susţinerea publică orală se face pentru: comunicare, raportul ştiinţific, intervenţia ştiinţifică, studiul ştiinţific, memoriul ştiinţific, raportul de cercetare, lucrarea de diplomă, teza de doctorat.

Participarea studenților la congrese este benefică pentru cariera viitorului specialist, în vreme ce, după terminarea facultăţii, congresele sunt o oportunitate de întâlnire cu cercetători de diverse naţionalităţi, de confruntare şi de discutare a rezultatelor obţinute pe teme comune de interes, de observare a modalităţilor de abordare de către alţii a problemelor specifice domeniului, de cunoaștere a temelor noi abordate în domeniu, a direcţiilor spre care se îndreaptă cercetările de specialitate, a metodelor şi a tehnicilor folosite de alţi colegi.

Atunci când se doreşte participarea la un congres trebuie parcurse următoarele etape:

a. Culegerea de informaţii cu privire la congresele care se vor desfăşura pe tematica de interes. Cele mai multe şi complete informaţii pot fi găsite, evident, pe Internet. Chiar dacă nu se cunosc data sau locul congresului, prin introducerea cuvintelor cheie (ex: Congress+ European+ Management) vom obţine o listă de evenimente ce se vor desfăşura în viitorul mai mult sau mai puţin apropiat;

b. se va urmări termenul-limită de trimitere a titlurilor și rezumatelor. De cele mai multe ori, în funcţie de importanţa congresului, numărul de participanţi şi seriozitatea organizării, acesta e fixat cu minim 6 luni înainte de data desfăşurării congresului;

c. informarea cu privire la tematica abordată şi secţiunile unde suntem interesaţi să participăm, consultând datele afişate pe site-ul

congresului. Se va verifica dacă la aceste secţiuni se organizează sesiuni de comunicări sau/ şi de postere.

Este de preferat ca prima dată să se participe în calitate de auditor şi să se culeagă cât mai multe informaţii despre modul cum trebuie prezentată o lucrare, fie ea orală sau poster. Se pot culege informaţii despre durata prelegerii, modul de prezentare, mijloacele tehnice folosite, modul în care se pun întrebări şi maniera de răspuns, etc. Prima participare cu o lucrare, ar fi bine să fie făcută în colaborare cu o persoană care are experienţă anterioară. Ar fi recomandat ca la prima sesiune să se participe cu o lucrare sub formă de poster. Este o formă mai simplă de prezentare şi constituie, în acelaşi timp, o bună oportunitate pentru acumulare a unei minime experienţe de acest fel.

În vederea elaborării şi trimiterii rezumatului, trebuie parcurşi următorii paşi:

a) titlul lucrării se scrie cu majuscule. Este recomandabil ca acesta să fie scurt şi clar, să nu depăşească 10-12 cuvinte.

b) numele autorului sau autorilor, în ordinea contribuţiei la elaborarea lucrării. De obicei se subliniază numele autorului care prezintă efectiv lucrarea. Fiecare nume este urmat de un indice. Pe rândul următor, se vor explicita afilierile autorilor. Dacă sunt mai mulţi autori, se nominalizează o parte şi după ultimul nume se va folosi specificaţia „et all.” sau „și alții”;

Afilierile se explicitează astfel: după rândul în care au fost trecuţi autorii se introduc numerele de afiliere urmate de explicitarea corespunzătoare. Aceasta trebuie să precizeze: numele unităţii (departamentului/secţiei), numele instituţiei (organizaţiei/companiei), oraşul, ţara;

c) după precizarea afilierilor, se lasă un rând liber, apoi se scrie rezumatul, care trebuie să cuprindă: obiective, metode, rezultate, contribuții originale, concluzii care trebuie să conţină şi implicaţiile cercetării;

d) textul rezumatului se scrie respectând caracterele, mărimea lor şi spaţiile indicate de către organizatori. Este foarte importantă limitarea la numărul de cuvinte propus de organizatori, fără digresiuni inutile, dar respectând toate componentele rezumatului. În multe cazuri formularul electronic al site-ului pe care se trimit rezumatele nici nu permite depăşirea numărului prevăzut de cuvinte.

Se va evita folosirea tabelelor şi a graficelor în cadrul textelor rezumatelor, această precizare este uneori prezentă în cadrul indicaţiilor de trimitere a rezumatelor.

Nu se va uita să se precizeze secţiunea la care se solicită participarea cu lucrare, să se precizeze forma sub care se va face prezentarea (oral, poster) şi echipamentele de care este nevoie la susţinere (laptop, videoproiector, etc.). De multe ori toate acestea pot fi implicite prin completarea unui formular.

Prezentatorul lucrării trebuie să fie bun cunoscător al limbii în care va avea loc prezentarea (de obicei, limba engleză atunci când este vorba de congrese internaţionale), lucru care se va dovedi foarte util atunci când auditorul pune întrebări.

Dacă lucrarea este acceptată, autorii vor primi o confirmare în acest sens, precizându-se totodată ora, data şi locul unde va avea loc susţinerea ei. Publicarea în volumul de rezumate al congresului se face doar după ce se achită şi taxa de participare la respectiva manifestare ştiinţifică (simpozion, conferinţă, congres).

Partea de rezultate trebuie să conţină date concrete obţinute în urma cercetării efectuate, în lipsa cărora lucrarea nu va fi acceptată.

Nu sunt acceptate formulări de genul „cercetarea este în desfăşurare…”, în această situaţie existând doar posibilitatea înscrierii cu respectiva lucrare la secţiunea de postere la unele congrese mai puţin pretenţioase.

Condiţii de trimitere a rezumatului:

Trimiterea rezumatelor se face prin intermediul formularelor existente întotdeauna pe pagina de internet a manifestării ştiinţifice.

Primirea rezumatelor este confirmată automat. Confirmarea primirii nu înseamnă şi acceptarea rezumatului, pentru aceasta se va primi un e-mail ulterior de confirmare, după terminarea perioadei de trimitere şi acelei de evaluare de către comitetul ştiinţific al congresului.

În momentul completării înregistrării pe web nu se vor omite următoarele amănunte:

- scrierea corectă a datelor personale, fără semne diacritice;
- precizarea numelui şi apartenenţa instituţională a tuturor autorilor;
- precizarea numelui autorului care prezintă lucrarea;
- să se respecte toate paragrafele rezumatului;
- încadrarea în numărul de cuvinte stabilit al rezumatului;
- să se precizeze secţiunea la care se dorește a se participa;
- să se respecte normele de tehnoredactare recomandate;
- să se precizeze dacă se doreşte prezentare orală sau poster;
- să se precizeze materialele, instrumentele, tehnica de care avem nevoie la prezentare: videoproiector, laptop sau altele;
- să se plătească taxa de participare, fără de care lucrarea nu va fi înscrisă în lista Programului manifestării ştiinţifice respective şi nu va putea fi publicată, chiar dacă a fost acceptată. Este posibil acceptul plății în momentul înregistrării autorilor care participă la manifestarea științifică.

Părţile principale ale unei de lucrări ştiinţifice susţinute oral şi ale discursului sunt:

- introducerea: vorbitorul enunţă în linii mari problema care face obiectul comunicării cu scopul de a trezi interes;
- tratarea subiectului - expunerea dezvoltată a ideilor, metoda argumentaţiei;
- concluzia - are rolul, pe de o parte, al unei recapitulări privind principalele probleme, iar pe de altă parte, convingerea auditorului de justeţea concluziilor;

Algoritmul de bază al expunerii orale constă în trezirea interesului auditorului. Convingerea lui pe bază de logică şi practică de cunoştinţe de retorică, sunt utile mai ales tânărului cercetător.

Orice cercetător trebuie să poată realiza o expunere orală care să transmită liber ideile proprii, pentru aceasta el trebuind să folosească întreaga gamă de mijloace de expresie: cuvânt, sintaxă, cadenţa şi armonia frazei, sugestivitatea stilului, debitul verbal, căldura cuvântului, elemente de gesticulaţie, atitudine.[22]

Regulile de bază pentru susţinerea publică

1. Pregătirea expunerii

Aceasta condiţionează în mare măsură comunicarea rezultatelor cercetării şi cuprinde: elaborarea planului prezentării; cunoaşterea auditoriului; pregătirea personală a vorbitorului; pregătirea materialului şi tehnicii ajutătoare, pregătirea auditorului.

Planul prezentării trebuie să conţină ideile principale şi argumentarea fiecăreia dintre ele, să valorifice în primul rând rezultatele cercetării proprii, expunerea trebuie să reproducă integral sau măcar parţial textul special pregătit.

Cunoaşterea auditoriului se realizează în funcţie de structura şi de nivelul informării acestuia.

Pregătirea personală a vorbitorului presupune: controlul atitudinii, al mimicii, al gesturilor, evitarea unei deficienţe psihice.

Pregătirea materialului şi al tehnicii ajutătoare: C.D., memory stik, folii, planşe cu cifre sau grafice.(Folosirea materialelor audio-vizuale este de natură să uşureze expunerea, evitând monotonia).

Pregătirea auditorului prin anunţarea prealabilă a temei, printr-un afiş sau prin programul întrunirii. Se comunică la începutul reuniunii de către conducătorul acesteia, numele, titlul ştiinţific, locul de muncă şi preocupările vorbitorului.

[22] Ghe.Răboacă, D.Ciucur, *Metodologia cercetării ştiinţifice economice*, Ed. Fundaţiei România de mâine, Bucureşti 1999.

2. Expunerea în public a rezultatelor cercetării

În cea mai mare parte a cazurilor, expunerea reprezintă o sinteză a textului scris. În cazul reuniunii ştiinţifice, comunicările ştiinţifice au ca limită de expunere de cca 10-15 minute. (în cazul susţinerii lucrării de diplomă/disertaţie durata expunerii este de maxim 15 minute, se impune exerciţiu pentru aceasta).

3. Recomandări

În general, succesul expunerii publice a lucrării ştiinţifice presupune o prezentare a rezultatelor selectivă şi diferenţiată, în funcţie de obiectivele şi problemele comunicării şi timpul acordat; în cazul unei teze de licenţă/ disertaţie/doctorat, expunerea orală se face pe bază unui plan dinainte pregătit.

Pentru ca expunerea să nu fie monotonă, vorbitorul trebuie să ştie să utilizeze: anumite pauze, schimbări de ritm de vorbire şi de ton, dialogul cu persoane din rândul auditoriului, diferite momente de umor.[23]

O mare însemnătate are încadrarea vorbitorului în timpul acordat, vorbitorul rezervându-şi 1-2 minute în plus pentru situaţii deosebite.

7.2. Tehnici şi metode de audiere a comunicărilor ştiinţifice

Foarte important pentru un cercetător este să posede şi abilităţile de a audia o lucrare ştiinţifică în cadrul unei manifestări.

Există doua moduri de a audia o comunicare ştiinţifică:

- audiere activă, care reclamă în primul rând atenţie deosebită la tot ce prezentatorul expune, presupune o oarecare cunoaştere a problemelor expuse sau cel puţin a ariei în care se încadrează, poate presupune şi o pregătire prealabila privind lucrarea ce se prezintă, prin citirea unui rezumat sau chiar a lucrării. Auditorul activ are

[23] D.Ciucur, Gh. Răboacă - *Metodologia cercetării ştiinţifice economice*, Ed.Fundaţiei România de mâine, Bucureşti, 1998.

întotdeauna întrebări pentru prezentator, are de făcut comentarii relativ la ce se prezintă şi întreţine discuţii.

- audiere pasivă, se manifestă în cazul când auditorul nu este pe domeniu, nu este atent sau lucrarea este neinteresantă pentru el. Toate aceste situaţii nu trebuie să existe în cadrul unei manifestări ştiinţifice.
- Pentru orice cercetător ştiinţific este la fel de important modul de audiere prin abordarea unei tehnici active, ca şi modul de prezentare a lucrării ştiinţifice.

CAPITOLUL 8
CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ EXPERIMENTALĂ ŞI CAZUISTICĂ

8.1. Cercetarea experimentală

8.1.1. Rolul si importanța cercetării științifice experimentale

Cercetarea științifică experimentală este unul din principalele moduri de verificare si confirmare a ipotezelor si teoriilor, elaborate in cadrul cercetării științifice. Este specifică științelor exacte însă se poate utiliza cu mari șanse de reușită și în științele economice sau cele juridice.

Cercetarea științifică experimentală este importantă atât pentru confirmarea rezultatelor cercetării teoretice cat si pentru completarea si continuarea acestei cercetări. Aceasta pentru că, filozofic vorbind, practica este unicul si cel mai verosimil criteriu de verificare al adevărului şi pentru că în multe cercetări teoretice sunt necesare date de intrare sau valori ale unor parametri care nu pot fi prelevate decât din practica, sau unele cercetări teoretice nu pot fi finalizate decât prin anumite modalități de cercetare experimentală.

Prin urmare, știința adevărată exista şi se dezvoltă prin cercetare continuă, iar aceasta își evidențiază consistența și își dovedește veridicitatea prin verificarea practica, adică prin cercetarea experimentală.

8.1.2. Modalităţi de cercetare experimentală.

Cercetarea științifica experimentală se poate realiza in două moduri:

- cercetare experimentală în mediul ambiant;

- cercetare experimentală de laborator.

Cercetarea experimentală in mediu se traduce prin realizarea unor cercetări practice, aplicate in mediul ambiant, la scară naturală, pe situații reale. Avantajele unor astfel de cercetări constau in primul rând în veridicitate, credibilitate, apropiere maxima de adevăr, fiindcă se desfășoară in condiții reale in mediul real, cât si in eliminarea necesității existenței sau realizării unui laborator, deci a unei infrastructuri dotate special pentru acest scop, a conceperii unui algoritm de simulare și implementării unei metodologii adecvate in laborator.

Acest tip de cercetare experimentală se practică în științele sociale si economice, deoarece în cadrul acelora se studiază fenomene și procese care au loc la scară mare mergând până la nivelul întregii societăți și chiar la nivel mondial, iar posibilitățile de simulare și studiere în mod simulat ale acestora sunt limitate de factori care nu sunt de natură de a fi influențați de cercetător.

Dezavantajul major al acestui tip de cercetare experimentală este că adresându-se unor fenomene si procese de mare anvergura, atât ca extindere geografica cat si ca masa de oameni, sunt dificil de realizat necesitând personal numeros si foarte dispersat și impunând astfel costuri ridicate care nu întotdeauna se vor justifica prin rezultate. Tot în acest cadru, un alt dezavantaj este că factorii de influență ai proceselor studiate vor acționa natural și nu vor putea fi dirijați de cercetător pentru a stabili modul și gradul de influență al fiecăruia dintre ei asupra procesului sau fenomenului luat in studiu, aceasta impunând pe lângă un consum mare de timp cercetării și utilizarea unor metode statistice de interpretare și de predicție a evoluției fenomenelor si proceselor studiate.

În concluzie, cercetarea științifică experimentală desfășurată în mediul ambiant este un tip de cercetare agreat pentru veridicitatea lui, dar totodată abordat cu rezerve pentru dificultățile de organizare si finanțare. Din aceste motive de fiecare dată când se impune o astfel de cercetare, se face în prealabil un studiu de fezabilitate pentru a vedea

dacă motivaţia cercetării este mai importanta decât dificultăţile de natură economică.

8.1.3. Planificarea cercetării experimentale.

Cercetarea ştiinţifică este o activitate riguros organizată, condusă după principiile gândirii logice, nesupusă hazardului. Este o activitate planificată, dar nu rigidă, având o anumită flexibilitate dată de influenţa factorilor exogeni şi endogeni ce apar pe parcurs.

Cercetarea ştiinţifică şi în special cea experimentală este o activitate de tip organizat, riguros disciplinată şi rezervată strict specialiştilor.

Cercetarea ştiinţifică experimentală presupune unele etape pregătitoare strict necesare:

- pregătirea personalului pentru activitatea proiectată;
- instruirea profesională a viitorilor cercetători ştiinţifici;
- desfăşurarea unui stagiu pregătitor în cadrul unei echipe specializate în activitatea de cercetare experimentală;
- dobândirea unei experienţe personale în domeniul activităţii ştiinţifice;
- informaţie solidă în domeniul activităţii proiectate;
- cunoaşterea teoretică şi practică a metodologiei, tehnicii şi instrumentelor de lucru în domeniul cercetării respective;
- dobândirea capacităţii de inventare, inovare şi de aplicarea de noi metode şi tehnici adecvate cercetării respective.

Planul de cercetare

Planul de cercetare trebuie să conţină elemente care să reproducă structura gândirii logice privind elaborarea cercetării.

Planul de cercetare are următoarele componente obligatorii:

- delimitarea precisă a domeniului temei şi a sferei de interes a cercetătorilor ce vor aborda tema, precum si a obiectului ce formează tema cercetării;

- ce se urmăreşte prin actul de cercetare şi care sunt intenţiile echipei de cercetare privind tema dată.
- stabilirea unui plan detaliat privind desfăşurarea procesului de cercetare pe etape si activităţi;
- verificarea finală a rezultatelor cercetării.

Planul trebuie să mai conţină elemente care să reproducă structura gândirii logice privind elaborarea cercetării.

Durata cercetării ştiinţifice se planifică anterior desfăşurării acesteia, cât mai aproape de realitate, ţinând cont de gradul de dificultate şi de volumul de activităţi ce se vor desfăşura. La stabilirea duratei cercetării este nevoie de experienţă managerială în domeniu, în scopul raportării la situaţii anterioare cunoscute.

Cercetarea experimentală presupune repetabilitatea experimentelor în scopul asigurării unui număr suficient de cazuri necesare calculului statistic. De aceea costurile sunt in general ridicate, rezultând în special din achiziția infrastructurii și consumului de materiale dar și din manopera. Aceasta face ca de multe ori cercetarea experimentală să fie privită cu circumspecție sau chiar sa fie evitată.

O cale modernă de abordare a cercetării experimentale este prin utilizarea metodei Taguchi, de planificare experimentală. Aceasta constă, în principiu, în utilizarea unui număr redus de experiențe. Întrucât numărul de experiențe este în funcție de numărul parametrilor care influențează procesul, se face un studiu a1 acestora și se selectează numai parametrii cu grad de influență mare, neglijându-i pe cei cu grad de influență mai mic. Desigur ca aceasta ne aduce un grad de precizie al rezultatelor mai redus, dar neglijând numai parametrii cu influență mică, precizia va fi redusă într-o măsură mai mică.

Metoda propune un studiu de optimizare în selectarea parametrilor de lucru, din care rezultă cu destulă precizie care parametri vor putea fi neglijați în cursul desfășurării experiențelor, pentru a obține o precizie suficientă la un cost convenabil.

8.2. Studiul de caz

8.2.1. Studiile de caz-definirea şi rolul lor în cercetarea ştiinţifică

Cercetarea cazuistica, alături de cercetarea experimentală, este folosită pentru a completa o cercetare teoretică sau pentru a o evidenția. Există însă și situații în care se folosește și ca metodă singulara de cercetare.

Metoda de cercetare folosită este observația iar rezultatul este studiul de caz. Intre experiment și observație există asemănări dar și importante deosebiri.

Ca modalitate de exprimare, cazul reprezintă o stare concretă și contextualizată care este reprezentată de un fenomen, un proces, o activitate, un individ sau orice altceva ce interesează într-un context din perspectivă practică.

Studiul de caz reprezintă un mod de reflectare sau de proiecție a unor aspecte teoretice ale unui fenomen sau proces, intr-un caz concret.

Diferiți autori definesc studiul de caz, în lucrările lor, in diverse moduri.

Definiția folosita de mulți autori în lucrările lor, stabilește că *„studiul de caz este o tehnică specială a culegerii, ordonării şi prelucrării informaţiei care încearcă să arate caracterul evolutiv şi complex al fenomenelor referitor la un sistem social în propriile sale dinamici”*.

O. Nicolescu afirmă că studiul de caz *„este o metodă activă de studiu, bazată pe implicarea directă a participanților în soluționarea unei probleme”*.

C. Robson afirmă ca *„studiul de caz este o strategie de cercetare focalizată pe un caz concret interpretat în amănunt, cu luarea în considerare a tuturor particularităților contextuale ale acestuia, utilizând metode complementare de prelevare, analiză şi prelucrare a informaţiilor”*.

O. Schram consideră că *„esenţa unui studiu de caz, tendinţa de bază în rândul tuturor tipurilor de studiu, este încercarea de a clarifica o*

decizie sau un set de decizii: de ce au fost luate, cum au fost implementate si cu ce rezultate?"

R. K. Yin consideră că *„studiul de caz este o anchetă empirică asupra unui fenomen contemporan în contextul vieţii acestuia, în care limitele dintre fenomen şi context nu sunt cu totul evidente şi în care se utilizează surse multiple de informare".*

Valoarea unui studiu de caz nu poate fi dedusă doar din datele statistice pe care le conține, ci numai prin studierea în cunoștință de cauză a acestuia de către un specialist în domeniu.

Un studiu de caz este valoros prin potenţialul de învăţare al acestuia, una dintre caracteristicile care contribuie la stabilirea valorii unui studiu de caz, fiind capacitatea acestuia de a procura elemente noi despre un subiect, în scopul îmbogăţirii unei teorii.

Studiul de caz, ca metodă de cercetare, constă în a raporta o situaţie reală, luată în contextul său, a analiza modul de manifestare şi evoluţie al situaţiei de interes pentru cercetător. În acest scop se selectează un caz care va fi studiat, acesta având rolul de suport pentru situaţia ce se doreşte a fi analizată.

Studiul de caz este una dintre metodele care furnizează o situaţie în care se poate observa acțiunea unui mare număr de factori aflaţi în interdependenţă, permiţând să fie cunoscute situaţii practice, în complexitatea lor.

Studiul de caz, alături de observaţie, experimente, sondaje, istorii, analizele informaţiilor de arhivă, este una dintre metodele utilizate în efectuarea cercetărilor în domeniul ştiinţelor economice și sociale.

Ca strategie de cercetare studiul de caz este utilizat pentru întregirea datelor de cunoaştere cu privire la indivizi, grupuri, organizaţii, societate, politică și alte fenomene înrudite. Acesta a fost și este o strategie comună de cercetare în psihologie, sociologie, ştiinţe politice, ştiințe economice. Mai mult, studiile de caz se regăsesc chiar şi în lucrările teoretizate de economie, unde pot fi utilizate pentru a investiga structura unei industrii date sau economia unui oraş sau a unei regiuni. Extrăgând esenţa celor prezentate, studiul de caz este

metoda care le permite cercetătorilor să extragă caracteristicile evenimentelor din viața reală și să stabilească *cum* şi *de ce* se produc evenimentele studiate.

Studiul de caz, ca metodă de cercetare are un caracter calitativ. Mai mult acesta reprezintă o tehnică specială a culegerii, ordonării şi prelucrării informaţiei, care încearcă să arate caracterul evolutiv şi complex al fenomenelor, referitor la un sistem luat în studiu, cu propriile sale dinamici. El se constituie într-o procedură de integrare a modalităţilor de analiză şi sinteză, în abordarea unei entităţi, începând de la indivizi până la comunităţi sau organizaţii cu scopul de a ajunge la o imagine cât mai completă a acelei entități.

Utilizând studiul de caz nu se abordează numai persoane şi nu se studiază realitatea numai din perspectiva acestor persoane, ci se cercetează din exterior un fragment de realitate.

În cadrul cercetării calitative studiul de caz poate fi utilizat atât în contextul unei abordări inductive cât şi a uneia deductive. Prima dintre abordări se pretează a fi utilizată la începutul ciclului de cercetare asupra unui subiect, când se pleacă de la una sau mai multe situaţii studiate în scopul emiterii de judecăţi și ipoteze utilizate în formularea unor teorii, iar cea de-a doua se activează într-un stadiu mai avansat al cercetării, cu scopul de a verifica valoarea unei teorii elaborate anterior.

8.2.2. Caracteristici ale studiului de caz

Pentru ca un studiu de caz sa poată fi considerat o veridică cercetare științifică trebuie să posede următoarele caracteristici:

- să fie rezultatul unei cercetări serioase;
- să fie empiric în sensul credibilității, în interviuri, chestionare, dovezi, și documente legate de fenomenul studiat;
- să se axeze pe studiul unui fenomen sau proces în contextul în care acesta se desfășoară;

- să fie particular, profund specific, dar și tipic în sensul posibilităților de a fi luat în considerare în situații viitoare.

8.2.3. Tipuri de studii de caz

Există trei tipuri structurale de studii de caz:

1. Studiul de caz intrinsec

Acesta se preocupă de o situaţie cu un caracter unic sau rarisim, ori care datorită complexităţii şi gradului ridicat de dificultate nu a fost accesibil pentru ştiinţă, şi urmăreşte ca în final să se obţină lucruri noi. În această situaţie vorbi de un eveniment istoric îndepărtat sau obscur sau un eveniment întrunind condiţii speciale, fapt ce conduce la necesitatea unei analize profunde a diverselor aspecte ale situaţiei. Fără o riguroasă analiză a acestora ar fi imposibilă evidenţierea elementelor semnificative şi conexiunilor dintre acestea, în efortul de a-i surprinde dinamica specifică.

2. Studiul de caz instrumental

Este folosit în tratarea unei situaţii care cuprinde un număr mare de trăsături tipice ale unui obiect dat, oferind astfel posibilităţi de studiu multiple. Concret, acesta este adecvat situaţiilor în care cercetătorul doreşte să ilustreze fenomene definite în prealabil într-un model teoretic. În situaţia aceasta, cazul studiat devine de interes secund, acesta servind ca o situaţie tip prin care se verifică capacitatea unei teorii de a explica fenomenele situate.

3. Studiul de caz multiplu

Este folosit la identificarea fenomenelor recurente dintr-un număr de situaţii, iar după ce fiecare situaţie în parte a fost observată şi analizată rezultatele obţinute sunt comparate pentru a îndepărta elementele neconcludente. De cele mai multe ori acesta este folositor unor cercetări care utilizează o abordare inductivă.

In funcție de aria de cuprindere a cercetării există următoarele tipuri de studii de caz:

- *individuale*, focalizate pe o persoana în contextul în care aceasta există, împreună cu factorii de influenţă specifici;
- *ale comunităţilor sau societăţilor*, analizând relaţiile dintre indivizi ca membri ai acestora, şi aspectele importante ale vieţii comunitare;
- *ale grupurilor sociale*, descriind şi studiind activităţi şi relaţii;
- *ale organizaţiilor*, care abordează implementarea strategiilor şi politicilor acestora, precum şi procesele desfăşurate în cadrul acestora;
- *axate pe evenimente, roluri si relaţii*, care analizează interacţiuni umane, stiluri de management al unor situaţii.

8.2.4. Structura si etapele studiului de caz

Studiul de caz se realizează de către o persoană sau de cele mai multe ori de o echipă. In cazul echipei este bine ca aceasta în întregul ei să fie implicată în etapele de concepţie şi stabilire a problematicii studiului de caz respectiv, pentru ca în etapa de implementare, de dezvoltare a cercetării să cunoască în amănunt şi să aplice metodologia de cercetare stabilită.

Totdeauna, înainte de startul derulării unui studiu de caz, se va întocmi un plan al studiului de caz, care va asigura validitatea studiului, coeziunea echipei şi va contribui la creşterea încrederii reciproce a cercetătorilor implicaţi.

Structura unui studiu de caz trebuie sa cuprindă următoarele elemente:

- Introducerea, care include motivaţia realizării studiului de caz, conţine informaţii esenţiale despre plan, etape, context.
- Metodologia cercetării, care conţine sarcinile cercetării şi modalităţile de realizare. Dintre acestea mai importate sunt: definirea informaţiilor necesare, asigurarea accesului la sursele de informaţii, evaluarea si asigurarea resurselor necesare cercetării, programarea temporală a etapelor cercetării.

- Concluzionarea, care reprezintă acea parte studiului ce cuprinde raportul de cercetare cu interpretarea informațiilor obținute și concluziile finale ale cercetătorului privind rezultatele.

In funcție de această structură minimală dar obligatorie, rezultă și etapele studiului de caz, care sunt: proiectarea, culegerea datelor, analiza și interpretarea datelor, elaborarea raportului de cercetare.

8.2.5. Proiectarea studiului de caz

Pentru realizarea unui studiu de caz de calitate, literatura de specialitate recomandă în primul rând alegerea judicioasă a cazului, apoi formularea întrebărilor în așa fel încât să-l facă inteligibil, dezvoltarea teoriei în scopul proiectării științifice a studiului, expertiza în manipularea datelor pentru a extrage esențialul.

Proiectarea reprezintă un aspect deosebit de important în procesul al conceperii unui studiu de caz. O alegere greşită a acestuia, sau o construire incorectă a dezvoltării acestuia, conduc invariabil la crearea unui studiu de caz care nu va fi apreciat la adevărata valoare, sau nu va putea fi înţeles, deoarece va fi neconcordantă cu aşteptările şi pregătirea audienţei.

Proiectarea cuprinde:

- stabilirea obiectivelor studiului;
- identificarea câmpului de experiment, însemnând cazurile țintă și unitatea de analiză (caz singular sau cazuri multiple);
- evaluarea resurselor necesare realizării proiectului;
- stabilirea activităților în concordanţă cu obiectivele;
- stabilirea rezultatelor așteptate.

Înainte de a definitiva proiectul studiului de caz este necesar să se ia în considerare componentele de bază ale *proiectului teoretic de cercetare* al acestuia,care sunt:

1. întrebările de studiu;

2. ipotezele studiului;
3. unitatea sau unităţile de analiză;
4. logica prin care se leagă datele de ipoteze;
5. criteriile de interpretare a descoperirilor.

1. Întrebările de studiu

Substanţa întrebărilor utilizate în cadrul unui studiu de caz poate varia, forma acestora putând oferi un indiciu important cu privire la strategia care trebuie folosită. Studiul de caz poate fi utilizat și drept strategie de cercetare atunci când sesizăm necesitatea unor întrebări de tipul „cum?" când? şi „de ce ?", astfel că acţiunea necesar a fi luată în studiu este de fapt clarificarea naturii exacte a întrebărilor.

2. Ipotezele studiului

Ipotezele de la care se pleacă în elaborarea unui studiu de caz sunt cele care îndreaptă atenţia către o problemă ce necesită a fi supusă examinării. Ipotezele sunt cele care indică direcţia optimă de avansare a proiectului, fără acestea nu se poate avansa deoarece nu există o bază de plecare în cadrul cercetării.

De asemenea, există situaţii de studiu de caz care nu necesită prezenţa unor ipoteze, acestea apărând atunci când o temă este subiect de „explorare". Astfel, în locul acestora, studiile de caz explorative prezintă un scop urmărit şi o serie de criterii după care va fi evaluat succesul explorării.

3. Unitatea de analiză

Această componentă se referă la problema definirii cazului, care pune mari piedici în faţa unui cercetător dornic să demareze un studiu. „Cazul" poate lua foarte multe forme în funcţie de tipul de studiu de caz, scopul sau mediul analizat. Astfel că acesta se poate concretiza într-o persoană, un eveniment, un fenomen, o întâmplare sau chiar un obiect, care devin unităţi primare de analiză.

Analiza „cazului" începe prin colectarea datelor referitoare la fiecare individ relevant, aceasta realizându-se ţinând cont de ipotezele de la care se pleacă şi care nu reprezintă nimic altceva decât ceea ce cercetătorul şi-a propus să urmărească prin studiul său de caz. În lipsa acestor ipoteze, un cercetător ar putea fi tentat să acopere o plajă mult mai largă de aspecte, unele dintre ele irelevante pentru cea ce ar trebui cercetat. De cele mai multe ori identificarea unităţii primare de analiză constă în modul în care se formulează întrebările iniţiale despre studiu. Astfel că atunci când se dorește a se studia rolul jucat de un stat în economia mondială, unitatea de analiză ar putea fi economia unei ţări, o industrie marcantă a pieţei mondiale etc. Dacă întâlnim situaţii în care întrebările formulate nu duc la evidenţierea unei unităţi în detrimentul altora, există posibilitatea ca acestea să fie prea vagi sau prea numeroase.

4. Legarea datelor de ipoteze

Această componentă a fost cel mai puţin discutate în cadrul studiilor de caz, fiind cea care anticipează etapa de analiză a datelor. Legarea datelor de ipoteze se poate realiza în mai multe moduri, unul dintre acestea constând în *pattern matching*, prin care mai multe informaţii ale aceluiaşi caz pot fi raportate la o ipoteză teoretică.

5. Criterii pentru interpretarea descoperirilor

Interpretarea descoperirilor este o componentă importantă a proiectării studiului de caz, aceasta făcându-se în mod ştiinţific pe baza unor criterii adaptate exact la cazul luat in studiu. Desigur, nu există criterii generale aplicabile oricărui caz, elaborarea acestora fiind o etapă importantă a proiectării.

8.2.6. Realizarea studiului de caz

Realizarea unui studiu de caz presupune parcurgerea mai multor elemente sau etape: cadrul general, culegerea şi prelucrarea informaţiilor, analiza cazului şi întocmirea raportului de cercetare.

1. Cadrul general, corespunde poziţiei epistemiologice a cercetării calitative. Încă din acest stadiu este necesară crearea unui cadru ce se sprijină pe experienţa trăită de actorii situaţiei studiate şi de percepţia lor asupra acesteia.

Înainte de demararea unui studiu de caz este necesară instruirea şi pregătirea cercetătorului, astfel încât acesta să poată înţelege scopul investigaţiei de la început şi să fie în stare să opereze în mod autonom. Fiecare cercetător trebuie să înţeleagă aspectele teoretice ce stau la baza operaţionalizării studiul de caz şi a transpunerii în practică a dezideratelor teoretice.

2. Culegerea şi prelucrarea informaţiilor dintr-un studiu de caz, este considerată cea mai importantă etapă a realizării studiului de caz, a cărei neîndeplinire sau îndeplinire defectuoasă poate conduce la obţinerea de informaţii eronate. În cadrul acestui stadiu se regăsesc mai multe etape, prima dintre ele fiind pregătirea pentru culegerea datelor, a doua este culegerea datelor, iar cea de-a treia este cea a prelucrării informaţiilor în vederea pregătirii pentru analiză.

În cadrul acestei etape este recomandat să se utilizeze o matrice specifică, derivând din caracteristicile de formă şi conţinut ale cazului, a cărei formă va fi concepută special pentru nevoile acestuia și care

va fi utilizată la evidenţierea caracteristicilor care trebuie studiate. Trebuie să fie bine definit punctul de vedere din care dorește să se analizeze situaţia studiată şi pe această bază să se întocmească prezentarea, astfel încât tipul de fenomene care ne interesează să fie înţeles.

În situaţia unui studiu de caz se disting două niveluri, primul nivel conţine descrierea cazului în care se va regăsi evoluţia evenimentelor, iar al doilea este un nivel de abstracţie, superior, care conţine analiza şi explicaţia evenimentelor.

Prelucrarea cazului este realizată de cercetător, care prelucrează datele trecându-le prin filtrul mental propriu. Dacă acesta nu încearcă să nu se implice afectiv, nivelul de subiectivism al studiul va fi ridicat, ceea ce poate duce la pierderea rigurozităţii şi valorii acestuia. Operaţia de prelucrare a informaţiilor constituie şi o sursă de învăţare, de acumulare de experienţă, aceasta putând fi influenţată şi de către structurile cognitive ale cercetătorului precum şi de capacitatea acestuia de a memora şi de a abstractiza. Aşadar este necesară o mare prudenţă în aprecierea certitudinii faptului că situaţia a fost relatată exact aşa cum a fost trăită de către subiecţii implicați.

În vederea pregătirii pentru colectarea datelor se poate avea în vedere și realizarea unui studiu de caz pilot, care poate fi ales fără a avea neapărat legătură cu cel final, prin natura sa putând fi uşor de întocmit, sau privind din altă perspectivă studiul pilot poate fi deosebit de complicat, astfel încât întocmirea celui de interes se va realiza mai facil sau mai dificil.

Studiul de caz pilot ajută la stabilirea mult mai exactă a planurilor de colectare a datelor atât în privinţa conţinutului, cât şi a procedurilor ce trebuie respectate, având un caracter formativ.

Pentru a asigura o formulare concordantă cu realitatea trăită de actori, cercetătorul trebuie să recurgă la triangulare prin utilizarea a cel puţin trei surse de informare din cele utilizate, adică: documente, arhive, discuţii, observaţie directă, observaţie participativă şi obiecte fizice. Pe această bază se trece la întocmirea unei baze de date pe care oricine

să o poată accesa dacă este nevoie, iar la final documentul astfel elaborat trebuie să fie supus analizei actorilor care au trăit acea situaţie în vederea corectării greşelilor, abaterilor şi îmbogăţirii aspectelor neglijate.

Avantajul utilizării triangulaţiei derivă din caracterul complementar al surselor, iar un bun studiu de caz va folosi cât mai multe dintre ele. Având în vedere larga răspândire a *scrierilor,* informaţii imprimate pe suport durabil sunt relevante pentru orice temă de cercetare, cu excepţia celor referitoare la societăţile ce nu au lăsat mărturii scrise. Însă utilizarea acestora trebuie făcută cu o mare precauţie datorită faptului că, chiar şi în ipoteza originalului, acestea ar fi putut fi supuse la „cizelări" sau subiectivisme.

Pentru multe studii de caz *datele de arhivă* pot fi deosebit de relevante, dar în această situaţie cercetătorul trebuie să verifice riguros condiţiile în care au fost produse, precum şi gradul de obiectivitate ce a stat la baza producerii lor.

Interviurile (discuţiile) pot reprezenta una dintre cele mai însemnate surse de informaţie pentru studiul de caz, în situaţia în care se desfăşoară sub forma unor conversaţii ghidate, iar datele rezultate sunt încrucişate în vederea eliminării subiectivismului.

Observaţia directă poate fi utilizată doar în situaţiile în care natura acestuia permite, lucrurile remarcate constituind o sursă veridică de dovezi pentru studiul ales.

Observaţia participativă este un tip special de observare în care cel ce o realizează nu este doar un simplu observator, putând îmbrăca chiar şi rolul de participant la evenimentele studiate.

Artefactele fizice se pot constitui drept sursă finală de probe, acestea putând fi colectate sau observate în cadrul unei vizite de teren, având relevanţă în studiile de caz atipice.

Într-o măsură deosebit de mare studiile de caz necesită o foarte mare atenţie în cadrul acestei etape a colectării datelor. Prin urmare, atingerea acestui deziderat presupune capacitatea cercetătorului de a-

şi pune întrebări, în scopul conturării unui dialog fructuos între el şi dovezile adunate. În esenţa lor întrebările au rolul de a evidenţia ce informaţii trebuie adunate şi de ce, precum şi de a menţine cercetătorul pe aceeaşi direcţie, pe măsură ce datele sunt colectate.

O greşeală întâlnită frecvent, este confundarea acestor întrebări ale cercetătorului proprii analizei sale mentale, cu întrebările ce vor fi adresate pe teren. Deosebirile dintre aceste două categorii sunt foarte mari, diferenţierea trebuind realizată în mod obligatoriu.

3. Analiza și interpretarea datelor constă în examinarea, clasificarea, tabelarea şi testarea dovezilor. Este o etapă deosebit de dificilă, deoarece strategiile şi tehnicile nu sunt definite în mod clar în literatura de specialitate. Realizarea corectă a acestei etape constă în abilitatea cercetătorului de a selecta formula potrivită, acesta trebuind să-şi dezvolte propriul stil. Dacă activităţile încep a se desfăşura fără a fi stabilit un „plan" de analiză a dovezilor, se pot produce disfuncţii grave de genul ignorării multora din datele obţinute.

În practică sunt utilizate cu precădere două metode: prima constă în sprijinirea pe propuneri teoretice care se cer verificate, utilizând logica comparaţiei, de cele mai multe ori fiind comparate datele empirice cu cele anticipate, iar cea de-a doua constă în inducerea unui model teoretic pornind de la fenomene recurente observate în situaţia studiată.

În cadrul acestei etape a fost identificată necesitatea utilizării matricelor, aceasta derivând din organizarea metodică a informaţiei în scopul asigurării unei precizii suficiente a analizei.

Este bine ca grila de analiză să se întocmească după redactarea cazului în scopul scăderii selectivităţii în redactare şi selectare. În cazul cercetării deductive grila trebuie să fie structurată pentru a uşura compararea informaţiilor, dar să fie şi permisivă în adăugarea altor categorii prin care să se explice fenomene care nu au fost anticipate. Pe de altă parte, în situaţia cercetării de tip inductiv se recomandă ca grila de analiză să se construiască pe măsură ce analiza progresează,

grupând elementele observate, pentru a scoate la iveală în mod gradat teoria enunţată.

În prezent, datorită dezvoltării tehnicii, în cadrul acestei etape se utilizează asistarea pe calculator în scopul codării şi clasificării unor cantităţi mari de teste narative.

Indiferent de strategiile sau tehnicile de analiză utilizate, analiza datelor trebuie să furnizeze un produs de calitate. Pentru a realiza acest deziderat se va avea în vedere utilizarea tuturor dovezilor culese, strategiile de analiză sau ipotezele alternative să fie exhaustive, toate dovezile relevante disponibile au fost căutate iar interpretările furnizate trebuie să fie obiective. De asemenea, analiza trebuie să se ocupe de toate alternativele posibile şi să trateze în amănunt cel mai semnificativ aspect al cazului analizat.

4.*Elaborarea raportului de cercetare,* este ultima etapa a studiului de caz si se realizează pe baza etapelor anterioare, calitatea acestuia fiind dată de modul in care s-a planificat, proiectat si implementat proiectul studiului de caz. Este foarte important modul in care s-a făcut culegerea și analiza datelor. Elaborarea raportului va fi ușoară si cu rezultate bune numai dacă pentru celelalte etape s-au respectat recomandările literaturii de specialitate.

Pentru ca un studiu de caz să-și atingă scopul trebuie să fie real, să fie semnificativ, să fie instructiv din punct de vedere educațional, să stimuleze interesul celor implicați, să fie complex prin posibilitățile de folosire ulterioară în practică.

8.2.7. Metoda studiilor de caz

Metoda studiilor de caz a fost introdusă în sistemul de învăţământ pentru prima dată la Harvard University. Ea se deosebeşte fundamental de sistemul clasic al cursurilor şi seminariilor. Predarea unui curs presupune ca profesorul să-şi construiască conţinutul de idei, să-l structureze pe baza unor criterii logice şi apoi să îl transmită oral studenţilor.

Metoda studiilor de caz presupune o nouă dinamică a procesului de învăţare. Un studiu de caz este un proces de cunoaştere deschis tuturor celor care participă la analizarea lui. Cazul reprezintă o fotografiere a unui context informaţional dat dintr-o organizaţie sau comunitate, sau o simulare a unei situaţii decizionale, complexe şi/sau conflictuale.

Sistemul educaţional din orice ţară, compus din familie, şcoală, biserică, comunitate şi eventual universitate are o contribuţie esenţială în formarea metodelor de gândire cu care noi înţelegem şi judecăm ceea ce se întâmplă în jurul nostru. Problemele din viaţa reală au întotdeauna mai multe soluţii posibile. Ideea aplicării unor soluţii predeterminate sau standardizate se reduce la un număr foarte mic de situaţii. În restul situaţiilor, problemele pot avea o infinitate de soluţii practice. Pentru a veni în sprijinul formării unor gândiri noi, care să facă faţă cu succes la aceste situaţii reale, în unele universităţi prestigioase, s-a trecut la folosirea studiilor de caz pentru dezvoltarea gândirii critice a studenţilor.

În aceste cazuri nu se caută soluţia problemei ci o posibilă soluţie pe care cel care o construieşte trebuie să ştie să o argumenteze. Argumentarea şi comunicarea ei reprezintă elemente noi în procesul de cunoaştere, care contribuie la dezvoltarea unei gândiri critice. Cu ajutorul acestei gândiri critice, viitorii absolvenţi nu vor mai căuta să reproducă cunoştinţele învăţate sau să aplice unele soluţii standardizate, ci vor proceda la analizarea problemei din cât mai multe puncte de vedere diferite şi vor căuta argumente pentru a construi o soluţie care să răspundă cerinţelor specifice.

Studiul de caz ca metodă activă de învăţare

Studiul de caz constituie un mod eficient de ilustrare a conceptelor, de integrare a teoriei şi de utilizare a acesteia în fiecare etapă a procesului de organizare şi interpretare a datelor, cu scopul de a identifica modalităţi de intervenţie pentru o problemă concretă, bazată pe fapte reale. Acest proces implică întreaga gândire a cercetătorului pe măsură ce analizează, identifică sensuri şi semnificaţii, problema

însăşi, cauze şi efecte, opţiuni de intervenţie şi face supoziţii asupra potenţialelor consecinţe ale aplicării uneia sau alteia dintre modalităţile de intervenţie identificate. Procesul permite de asemenea conştientizarea faptului că aceeaşi situaţie problemă poate fi abordată din mai multe puncte de vedere.

Avantajul utilizării studiului de caz ca metodă de învățare constă în faptul că specificul procesului implicat în metoda studiului de caz înseamnă aplicarea teoriei în practică. Aceasta valorifică abilităţile, cunoştinţele şi experiența studenţilor, asigurând totodată condiţiile necesare pentru însuşirea de noi cunoştinţe şi descoperirea unor modalităţi de integrare şi corelare a informaţiilor, pentru dezvoltarea de noi abilităţi şi pentru îmbogăţirea experienţei.

Metoda studiului de caz ca resursă de experienţă

Metoda studiului de caz utilizează experienţa anterioară ca un cadru de referinţă și permite transferul unui element din realitate în mediul teoretic al procesului de predare învățare. Realitatea vehiculată de caz facilitează contactul studenţilor cu experienţe reale, ale momentului sau de actualitate. Aceştia pot investiga aspectele semnificative ale unei probleme sau situaţii în contextul dat, explorând opţiuni de intervenţie şi anticipând consecinţele acestora.

Datele realităţii îi creează studentului un cadru stimulant pentru formarea de abilităţi practice, păstrând dezbaterea în zona concretului şi evitând speculaţiile pur teoretice, context care pregăteşte receptivitatea pentru asimilarea de noi concepte şi teorii.

Metoda studiului de caz ca sursă de cunoaştere şi autocunoaştere

Înainte ca problema cazului să fie înţeleasă, în cadrul metodei sunt identificate, selectate şi recombinate elementele unor situaţii complexe. Pe parcursul acestui proces se vor evidenţia presupunerile, preconcepţiile, preferinţele, atitudinile şi teoriile în baza cărora studenţii operează. Ocazia de a-şi urmări reacţiile şi răspunsurile poate

fi valorificată pentru conştientizarea propriului stil de analiză, a propriilor tendinţe de decizie şi acţiune, pentru a însuşi noi concepte şi pentru a înţelege mai bine pe cele deja asimilate, pentru a dezvolta noi abilităţi.

Studiu de caz educaţional

Studiul de caz educaţional înglobează trei elemente esenţiale şi anume: surprinde situaţii reale, datele prezentate sunt rezultatul unor cercetări minuţioase, facilitează analiza şi interpretarea activă a acestora potrivit unor perspective teoretice. În funcţie de obiectivele pe care le urmăreşte, studiul de caz educaţional poate fi utilizat atât ca metodă de învăţare cât şi ca metodă de cercetare calitativă.

Ca metodă de învăţare, studiile de caz transferă responsabilitatea învăţării din sfera profesorilor în sfera studenţilor şi mută accentul de pe asimilarea pasivă a informaţiilor pe construcţia activă a acestora. Utilizând studiile de caz, studenţii sunt încurajaţi să identifice problemele de actualitate în domeniul educaţional, să recunoască elementele cheie ale acestora, să dezvolte propriile lor strategii de intervenţie, să aplice cunoştinţele teoretice la situaţiile concrete care sunt aduse în discuţie şi nu în ultimul rând să îşi dezvolte abilităţi specifice muncii din echipă

Ca metodă de cercetare, studiul de caz educaţional îşi propune, în general, să investigheze un fenomen de actualitate într-un context de viaţă real, în special atunci când limitele dintre fenomen şi contextul specific în care apare, nu sunt clar delimitate.

Obiectivele studiului de caz educaţional:

- Studiile de caz educaţionale pot fi subordonate unor scopuri variate, şi anume: de a ilustra situaţii reale sau posibile a fi întâlnite în practică, de a transmite anumite principii etice/ morale, de a oferi posibilitatea dezvoltării indirecte a unei experienţe practice, de a putea fi utilizate în predarea unor principii sau concepte teoretice.

- Studiile de caz educaţionale pot fi utilizate ca metodă de predare care oferă indirect experienţă profesională studenţilor, ca instrumente de evaluare profesională, dar şi ca modalităţi de identificare a unor cercetări ulterioare de amploare. Dincolo de posibilitatea aplicării în practică a unor cunoştinţe teoretice, studiile de caz oferă studenţilor oportunitatea de a se pregăti pentru a gestiona problemele reale, situaţii de criză sau momente critice din domeniul de studiu.

Studiul de caz educaţional răspunde următoarelor obiective:

- prezintă modele de bună practică în domeniul educaţional, care stimulează reflecţia personală, gândirea analitică, introspecţia şi dezvoltarea unor noi cunoştinţe de specialitate
- stimulează dezvoltarea unui nou set de cunoştinţe teoretice
- studiile de caz cumulative oferă premisele necesare pentru analiza şi asimilarea unor perspective teoretice diferite
- stimulează exersarea luării unor decizii şi rezolvarea unor situaţii tipice domeniului educaţional
- permite derularea unor cercetări pilot, înainte de a organiza o cercetare pe scară largă
- asigură studierea unor situaţii/ cazuri critice, fie prin examinarea unor situaţii de interes particular fără a se intenţiona generalizarea lor, fie prin investigarea şi punerea sub semnul întrebării a unor afirmaţii universal valabile

CAPITOLUL 9
PROIECTUL DE CERCETARE ŞTIINŢIFICĂ

9.1. Caracteristici ale proiectelor de cercetare finanţate din fonduri europene si/sau naționale

Complexitatea şi amploarea care caracterizează managementul proiectelor au forţat apariţia unui element de noutate: proiectele nu mai sunt finanţate decât pe bază unei propuneri scrise, pe bază unui formular care, de cele mai multe ori, este standardizat. La nivelul Uniunii Europene, aceasta este singura modalitate prin care pot fi accesate fondurile comunitare. Înainte de a trece efectiv la elaborarea propunerii de finanţare, trebuie parcurse anumite etape, care sunt prezentate detaliat în continuare. Este recomandat, în acelaşi timp, ca etapele respective să fie parcurse toate şi în ordinea expusă mai jos. Unele necesită o analiză de durată, un studiu temeinic (ex. consultarea Ghidului promotorului), altele presupun o muncă de maxim jumătate de oră (citirea cu atenţie a anunţului prin care este lansată competiţia de proiecte).

Există, în acest context, câteva diferenţe între proiecte în general – mai ales proiectele comerciale – şi proiectele de cercetare ştiinţifică cu finanţare nerambursabilă derulate prin programele Uniunii Europene.

În cazul proiectelor cu finanţare nerambursabilă derulate prin programele Uniunii Europene:

1. Formularul standard este o prezenţă obligatorie;
2. Finanţările sunt acordate în scopul promovării unei anumite politici a Uniunii Europene; prin urmare, obiectivele sursei de finanţare – acelea de a promova o anumită politică – trebuie cunoscute şi luate în consideraţie. În felul acesta, ele exercită constrângeri mai accentuate asupra obiectivelor organizaţiei. *Dacă cele două tipuri de obiective nu coincid, propunerea nu este eligibilă*.

3. Durata proiectelor cu finanţare nerambursabilă este impusă, ceea ce creează o diferenţă marcată faţă de proiectele comerciale la care termenele se negociază între părți;

4. Bugetul este, şi el, mai degrabă o constrângere decât un obiectiv (mai exact, principala provocare este cum să exploatezi la maxim un buget dat şi nu cum să atingi anumite obiective cu efortul financiar cel mai mic posibil – cum este cazul proiectelor comerciale);

5. Managementul (performant) al proiectelor europene realizează un echilibru între:

- ✓ constrângerile de timp;
- ✓ resursele prestabilite (bugetul fix);
- ✓ constrângerile/procedurile/standardele impuse de Uniunea Europeană.

6. Analiza obiectivelor, stabilirea obiectivelor, redactarea propunerii de proiect reprezintă faze mult mai importante decât în proiectele obişnuite, cele comerciale sau cele care sunt iniţiate în interiorul unei organizaţii de către diferitele departamente.

7. Consultarea documentelor sursei de finanţare – Ghidul programului / Ghidul solicitantului / Ghidul promotorului, consultarea termenilor de referinţă ai proiectului, familiarizarea cu obiectivele generale ale sursei de finanţare constituie tot atâtea etape suplimentare, care lipsesc din proiectele obişnuite;

8. Finanţatorul nu îşi propune să îşi recupereze suma de bani acordată iniţial şi să obţină o plată suplimentară (dobândă). Recuperarea „creditului", sau recuperarea „investiţiei" se fac sub forma promovării și implementării unei anumite politici; de aici, accentul pe rezultate, pe durabilitatea rezultatelor, pe metodele de diseminare/promovare a acestora.

9.2. Paşi care trebuie parcurși pentru redactarea unei propuneri de proiect

În continuare, ne vom referi cu precădere la paşii care trebuie parcurşi pentru a redacta o propunere de proiect cu finanţare nerambursabilă în cadrul unui program al Uniunii Europene. Menţionăm faptul că, aceste etape sunt valabile pentru întocmirea oricărei propuneri de proiect, ceea ce poate să difere este ponderea acordată diverselor rubrici, absenţa unor rubrici dintr-un proiect de obţinere a unui credit (cum ar fi, de exemplu, cea referitoare la garanţii cu privire la returnarea creditului).

1. Familiarizarea cu obiectivele strategice/de dezvoltare ale organizaţiei. În funcţie de aceste obiective, se întocmeşte o listă cu idei generale de proiect.
2. Pe baza obiectivelor strategice ale organizaţiei şi pornind de la ideile de proiect, este demarată activitatea de căutare a surselor de finanţare adecvate. Într-o organizaţie care acordă importanţă centrală proiectelor, activitatea de căutare a surselor de finanţare este una permanentă. În mod ideal, o astfel de organizaţie angajează o persoană care se ocupă doar de acest lucru şi are în permanenţă o imagine clară cu privire la fondurile la care organizaţia are acces, termenele până la care pot fi înaintate propunerile. Este evidenţiată prin înlănţuirea propusă mai sus: obiective strategice – idee de proiect – sursă de finanţare și faptul că proiectele trebuie derulate pentru a atinge un obiectiv strategic.

   Fondurile la care se poate avea acces prin câştigarea unui proiect reprezintă un *mijloc* prin care acest obiectiv strategic este atins. De multe ori, paginile de Internet oferă posibilitatea ca, periodic, noutăţile să fie semnalate prin intermediul buletinelor electronice (de exemplu, pagina de Internet a Centrului de Informare al Uniunii Europene – www.infoeuropa.ro – oferă un serviciu gratuit, numit *PrioriMail* – prin care se trimit informaţii cu privire la oportunităţi de finanţare (*secţiunea „Publicaţii şi resurse”*).
3. Este studiat cu atenţie anunţul (apelul la candidatură) prin care este făcută publică fiecare competiţie de proiecte. Anunţul conţine

informaţii de bază cu privire la condiţiile de participare la respectiva competiţie, prin urmare, consultarea lui trebuie tratată cu seriozitate, pentru a evita, astfel, canalizarea energiilor în direcţii false.

4. Este deosebit de important să se reţină *data limită de depunere a proiectului*. Decizia de a participa la competiţia de proiecte este luată, evident, în cazul în care termenul limită pentru depunerea candidaturii nu a trecut sau nu este atât de aproape încât să nu fie posibilă elaborarea proiectului.

5. Este recomandată participarea la întâlnirile, seminariile, sesiunile de instruire pe care le organizează instituţia ce reprezintă finanţatorul (autoritatea de implementare a programului, respectiv Agenţiile de dezvoltare regională, sau Agenţiile de management ale direcţiilor de dezvoltare). Acestea se pot dovedi ocazii deosebit de valoroase cu privire la aşteptările şi standardele de evaluare ale respectivei instituţii.

6. Sunt analizate în detaliu *obiectivele şi priorităţile* diferitelor programe de finanţare, pentru a asigura faptul că *obiectivele şi ideea de proiect sunt circumscrise* priorităţilor pe care le are sursa de finanţare, în caz contrar proiectul nu va fi eligibil.

7. Este analizat fiecare criteriu de eligibilitate în parte. Dacă organizaţia care îşi propune să depună proiectul nu respectă un singur criteriu de eligibilitate, atunci candidatura trebuie abandonată, înainte de a începe orice muncă de elaborare. *În cazul în care nu este sigură respectarea unui singur criteriu de eligibilitate, se pot solicita informaţii lămuritoare în acest sens. Este de preferat ca modalitatea prin care sunt solicitate informaţiile suplimentare să fie prin scris – fax sau e-mail, fiind recomandat ca răspunsul la aceste solicitări să fie formulat tot în scris*.

În general, criteriile de eligibilitate se referă la:

a. eligibilitatea organizaţiei care poate solicita finanţarea

- ✓ tipul de organizaţie – organizaţie nonprofit, organizaţie nonguvernamentală, instituţie publică, autoritate publică, companie publică, firmă cu capital mixt;
- ✓ mărimea organizaţiei (număr de angajaţi, cifră de afaceri/buget pe anul fiscal în curs sau precedent);
- ✓ situaţia organizaţiei în momentul în care este depusă candidatura (nu înregistrează pierderi, nu este în stare de faliment, deţine resurse de finanţare proprii credibile).

b. eligibilitatea partenerilor cu care se poate derula proiectul;

c. eligibilitatea perioadei în care se poate derula proiectul;

d. eligibilitatea tipurilor de activităţi care pot fi desfăşurate (activităţi de training, consultanţă, servicii, mobilităţi, construcţii, creare de produse, cercetare, etc.);

e. eligibilitatea costurilor (suma minimă şi suma maximă care pot fi solicitate, raporturile dintre suma solicitată şi valoarea contribuţiei proprii, costuri de personal, investiţii în echipamente, investiţii în reabilitarea clădirilor, etc.);

f. eligibilitatea zonei de dezvoltare a proiectului. Multe programe europene se adresează cu specificitate anumitor zone geografice, iar implementarea proiectului trebuie circumscrisă obligatoriu acestor zone;

g. criterii de eligibilitate specifice/eligibilitate tehnică (ex. calitatea instalaţiilor tehnice existente, număr minim de depozite, avize din partea autorităţilor sanitare sau cele de protecţie a mediului).

Este indicat să se studieze diferitele tipuri de proiecte finanţate anterior în cadrul programului de finanţare vizat, în cazul în care acestea sunt depozitate în baze de date electronice. În acest fel, se poate creiona face o imagine cu privire la temele considerate prioritare de către instituţia finanţatoare, la profilul instituţiilor câştigătoare,

trebuie verificat dacă nu cumva ideea de proiect, chiar dacă pare originală şi total inovatoare, nu a mai fost pusă în practică de altcineva.

8. Se studiază cu atenţie condiţiile financiare: suma minimă şi maximă care poate fi solicitată, valoarea contribuţiei proprii, tipurile de costuri considerate eligibile.

9. Se consultă pachetul informativ pus la dispoziţie de instituţia finanţatoare; de obicei, pachetul informativ conţine:

- ✓ Ghidul programului/Ghidul solicitantului/Ghidul promotorului;
- ✓ Formularul standard de candidatură/formularul cererii de finanţare;
- ✓ Formularele documentelor anexe (model de buget, model de CV acceptat pentru membrii echipei, plan de afaceri, studii de fezabilitate, niveluri maxime acceptate pentru cheltuielile de diurnă, coduri de activitate utilizate).

De cele mai multe ori, pachetul informativ poate fi descărcat şi de pe pagina de Internet a agenţiei care a iniţiat competiţia de proiecte. Aspectele esenţiale din **Ghidul solicitantului** reprezintă informaţii deosebit de valoroase cu privire la modul în care va trebui să fie completat formularul standard. Consultantul european Sean McCarthy subliniază: *cunoaşterea documentelor pe care le face publice sursa de finanţare este un secret al succesului*. Secretul este „expus" şi într-o formă amuzantă, astfel: „*Cei de la Comisia Europeană adoră pur şi simplu documentele pe care le elaborează, adoră să îşi regăsească propriile cuvinte în propunerile pe care le examinează. Prin urmare, urmaţi îndeaproape indicaţiile şi recomandările din aceste documente!*"

11. Este alcătuită o listă de verificare (*checklist*), în care sunt incluse toate elementele din componenţa dosarului de candidatură. Lista de verificare poate arăta astfel:

- ✓ cererea de finanţare completată (semnată, 1 exemplar original şi 3 copii);

- ✓ bugetul (respectă limitele în ceea ce priveşte suma maximă şi minimă, contribuţia proprie, costurile administrative, rezerva pentru cheltuieli neprevăzute);
- ✓ declaraţia de parteneriat 1 (semnată, 1 exemplar original şi 3 copii);
- ✓ declaraţia de parteneriat 2 (semnată, 1 exemplar original şi 3 copii);
- ✓ Anexa 1 cu privire la...
- ✓ Anexa 2 cu privire la...
- ✓ Copia după statutul juridic al solicitantului;
- ✓ Copia după certificatul de înregistrare fiscală;
- ✓ Rezumatul în limba engleză.

12. Se completează documentaţia solicitată de finanţator – cererea de finanţare/ formularul standard de candidatură.

13. Sunt completate formularele anexe.

În general, formularele anexe includ informaţii care pot fi utilizate ca argumente suplimentare în favoarea proiectului:

- ✓ studii de piaţă;
- ✓ date statistice;
- ✓ diagrame de tip GANTT sau PERT;
- ✓ analize de tip SWOT;
- ✓ descrierea mai detaliată a instituţiei promotoare şi a instituţiilor partenere;
- ✓ organigrama;
- ✓ rezultatele unor activităţi anterioare, de relevanţă pentru proiect;
- ✓ situaţia financiară a aplicantului în momentul depunerii proiectului;

- ✓ bugetul pentru anul fiscal în curs şi bugetul proiectat pentru anul fiscal următor;
- ✓ articole de presă;
- ✓ CV-urile persoanelor implicate direct în derularea proiectului;
- ✓ lucrări, articole de specialitate, broşuri referitoare la problema căreia se adresează proiectul.

Documentele anexe nu sunt întotdeauna solicitate în mod expres de finanţator. Chiar dacă nu există o solicitare expresă, formularul standard de candidatură trebuie însoţit de informaţii minime cu privire la organizaţia promotoare: realizări, experienţe relevante pentru proiect, dovezi cu privire la capacitatea managerială şi tehnică de a derula proiectul, date de natură financiară.

14. Se verifică, având lista de verificare în faţă, dacă există toate documentele care trebuie incluse în dosarul de candidatură.

9.3. Analiza oportunităţii elaborării unui proiect
Analiza SWOT a proiectului

Analiza şi matricea SWOT oferă cadrul general care permite definirea unor alternative strategice de dezvoltare a proiectului, pe bază unei analize combinate ale organizaţiei şi a mediului extern. Cuvântul **SWOT** este format din prima literă a cuvintelor **S**trenghts, **W**eaknesses, **O**pportunities, **T**hreats.

Este important de reţinut faptul că atuurile şi punctele slabe sunt cunoştinţe sau bunuri cu valoare intrinsecă (potenţială) faţă de forţele competiţiei. Oportunităţile şi ameninţările, pe de altă parte, sunt factorii externi: nu sunt create de organizaţie, ci apar ca un rezultat al dinamicii competitive cauzate de viitoare goluri sau aglomerări din piaţă. *Analiza SWOT poate fi făcută pentru un produs sau un serviciu anume, sau pentru organizaţia în întregul său, în funcţie de obiectul proiectului.*

PUNCTE FORTE (TARI)

Punctele forte ale obiectului proiectului sunt caracteristici sau competenţe distinctive pe care acesta le posedă la un nivel superior în comparaţie cu alte iniţiative similare, îndeosebi concurente, ceea ce îi asigură un anumit avantaj în faţa lor. Altfel prezentat, *punctele forte,* reprezintă activităţi / rezultate pe care proiectul le realizează mai bine decât alte entităţi, sau resurse pe care le posedă şi care depăşesc pe cele ale altor organizaţii.

Punctele forte captează aspectele interne pozitive ale proiectului şi adaugă valoare sau oferă un avantaj în mediul său extern de dezvoltare. Aceasta este o oportunitate a organizaţiei beneficiare de a evidenţia valoarea proiectului.

Punctele forte descriu atributele pozitive, tangibile şi intangibile, interne, ale aplicantului; includ atributele pozitive ale organizaţiei promotoare şi partenere, incluzând nivelul de expertiză, referinţe, contacte, reputaţie sau capacitate, pe care aceştia le aduc în implementarea proiectului; includ bunurile tangibile ca de exemplu capital disponibil, echipament, credit, clienţi stabili, canale de promovare, sisteme de informare şi procesare.

Exemple puncte tari

- ✓ suficienţa resurselor financiare disponibile pentru implementarea proiectului;
- ✓ existenţa unei competenţe distinctive în plan managerial, organizatoric, pregătirii personalului;
- ✓ calitatea superioară a serviciilor (înalt standard de execuţie);
- ✓ existenţa unui sistem bine organizat şi eficace de planificare strategică;
- ✓ viteza de reacţie decizională la modificările produse în mediul intern sau extern,
- ✓ optimizarea raportului calitate preţ încă din faza de planificare;
- ✓ dotarea spaţiilor cu echipamente noi şi performante;
- ✓ accesul gratuit la facilităţi (laboratoare, spaţii anexe).

PUNCTE SLABE

Punctele slabe ale proiectului sunt caracteristici ale acesteia care îi determină un nivel de performanţe inferior celor ale altor structuri similare. *Punctele slabe* reprezintă activităţi pe care proiectul nu le realizează la nivelul propriu celorlalte structuri concurente, sau resurse de care are nevoie dar nu le posedă.

Exemple puncte slabe

- ✓ prezentarea neconvingătoare a ofertei de servicii;
- ✓ procedurile de implementare nefamiliare echipei de management al proiectului;
- ✓ lipsa de experienţă în gestionarea unei structuri de anvergură similară;
- ✓ probleme de ordin tehnic (echipamente defectuoase, nefuncţionale).

OPORTUNITĂŢI

Oportunităţile reprezintă factori de mediu externi, pozitivi pentru activităţile şi rezultatele proiectului, altfel spus şanse oferite de mediul extern. *Oportunităţi* există pentru fiecare structură şi trebuie identificate pentru a se stabili la timp strategia necesară fructificării lor, sau pot fi create, îndeosebi pe bază unor rezultate spectaculoase ale activităţilor de cercetare-dezvoltare, adică a unor inovări de anvergură care pot genera bunăstare în plan economic şi social.

Exemple de oportunităţi

- ✓ creşterea rapidă a pieţei de servicii de asistenţă specializată;
- ✓ posibilităţi de extindere a nomenclatorului de produse şi/sau servicii;
- ✓ existenţa cererii de noi produse şi/sau servicii pe pieţele existente sau pe pieţe noi;
- ✓ existenţa cererii pe noi pieţe a produselor şi/sau serviciilor existente;
- ✓ posibilităţi de încheiere a unor acorduri de colaborare avantajoase.

AMENINŢĂRI

Ameninţările sunt factori de mediu externi negativi pentru proiect, cu alte cuvinte situaţii sau evenimente care pot afecta nefavorabil, în măsură semnificativă, capacitatea organizaţiei aplicante de a-şi realiza integral obiectivele stabilite, determinând reducerea performanţelor economico-financiare ale proiectului.

Exemple ameninţări potenţiale

- ✓ adoptarea unor reglementări legislative sau normative restrictive cu impact nefavorabil;
- ✓ intrarea într-o perioadă de recesiune economică la nivel naţional sau internaţional;
- ✓ schimbări demografice nefavorabile şi schimbări ale nevoilor potenţialilor clienţi;
- ✓ creştere mai lentă, stagnare sau chiar recesiune a pieţei;
- ✓ intrarea unor noi competitori pe piaţă;
- ✓ puterea crescândă de negociere a furnizorilor şi/sau a clienţilor;
- ✓ vulnerabilitate la fluctuaţiile mediului de afaceri.

Diagnosticarea în urma utilizării analizei SWOT, poate fi definită ca o cercetare complexă a aspectelor economice, tehnice, sociologice, juridice şi manageriale ce caracterizează activităţile, rezultatele şi impactul unui proiect, prin care se identifica punctele forte, punctele slabe, oportunităţile, ameninţările şi cauzele care le generează şi/sau le va genera, se formulează recomandări de eliminare sau diminuare a aspectelor negative şi / sau de valorificare a celor pozitive.

9.4. Managementul ciclului de proiect. Instrumente pentru elaborarea proiectelor

9.4.1. Ciclul proiectului

Ciclul Proiectului este o sintagmă, care a dobândit notorietate în ultimele două decenii şi care defineşte într-un anumit mod procesul de pregătire, finanţare şi implementare a proiectelor. Începând cu anii

'70-'80, „teoria" privitoare la „viaţa" unui proiect a devenit obiect de studiu şi determinat dezvoltarea unei literaturi extrem de bogate pe această temă, atât în Europa Occidentală cât şi în SUA.

Principalii promotori şi beneficiari ai acestei „teorii" au fost de la bun început marile organisme finanţatoare internaţionale precum Banca Mondială, Programul Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare, sau Comisia Europeană, care sunt implicate în susţinerea financiară a unor ample programe de dezvoltare în diverse regiuni ale lumii.

O eficienţă sporită a utilizării resurselor financiare este cu atât mai necesară atunci când acestea sunt acordate sub forma unor GRANTURI (ajutor financiar nerambursabile). Uniunea Europeană este din acest punct de vedere, probabil cel mai important finanţator pe plan mondial, acordând prin intermediul a diferite instrumente financiare şi programe peste 40 BEURO /an, atât statelor membre cât şi celor din arii geografice adiacente UE: prin programul TACIS pentru ţările membre ale CSI, prin programul CARDS pentru ţările din fostul spaţiu iugoslav, prin programele MEDA pentru ţările din spaţiul mediteranean (nordul Africii). Contribuţia financiară a UE, include şi intervenţii rambursabile prin intermediul BERD şi se extinde şi către zone din Asia, America Latină şi Centrală sau Centrul şi Sudul Africii.

În anul 2000 Parlamentul European şi Consiliul de Miniştri au adoptat documentul „Politica comunităţii europene pentru cooperare în domeniul cercetării - dezvoltării", care defineşte noi strategii pentru programarea şi managementul asistenţei pe care CE o acordă pentru dezvoltare. O atenţie sporită este acordată obţinerii de REZULTATE. Trei principii sunt afirmate ca fundament al unei eficienţe şi eficacităţi crescute: COERENŢĂ, COMPLEMENTARITATE şi COORDONARE.

Teoria *Ciclului de Proiect* şi metodele de lucru şi monitorizare pe care aceasta le promovează, reprezintă instrumente pentru atingerea obiectivelor mai sus amintite.

Comisia Europeană a adoptat încă din 1992, **Managementul Ciclului de Proiect**, care reprezintă *un set de instrumente pentru elaborarea şi*

managementul proiectului, bazat pe metoda de Analiză a Cadrului Logic (ACL), metodă care era deja larg folosită de multe instituţii/organizaţii finanţatoare din lume şi încurajată de Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică (OCDE). În ultimii ani CE a publicat şi reeditat manuale şi ghiduri privitoare la Managementul Ciclului de Proiect, cele mai recente fiind cele din 2006, respectiv 2010. În prezent UE şi CE recomandă utilizarea Ciclului de Proiect şi instrumentelor sale în pregătirea, dezvoltarea şi implementarea proiectelor. Ciclul de Proiect trebuie văzut şi ca un instrument de structurare a unui proiect, care prezintă un set de concepte corelate şi care:

- ✓ facilitează elaborarea unui proiect coerent şi realist;
- ✓ funcţionează ca un ghid pentru gestionarea şi implementarea proiectului;
- ✓ construieşte structura de informaţii necesară pentru monitorizarea şi evaluarea rezultatelor proiectului.

Managementul proiectului se referă în sens larg la procesul de supraveghere şi implementare a activităţilor şi resurselor necesare în vederea realizării unui proiect.

În concluzie, utilizarea **Ciclului Proiectului (CP)** presupune:

- asigurarea unei distincţii clare între obiective şi mijloacele de realizare a acestora;
- asigurarea unei definiri clare şi realiste a Scopului Proiectului, care trebuie să implice, întotdeauna, beneficii durabile pentru grupul(urile) ţintă şi beneficiarii finanţării;
- identificarea ipotezelor şi pre-condiţiilor, factorii externi majori, care ar putea afecta semnificativ succesul acestuia.

Tabelul de mai jos ilustrează sintetic avantajele adoptării CP ca metodă de abordare a procesului de elaborare şi realizare a proiectelor /programelor:

	Experienţe anterioare negative	**Soluţii propuse de CP**
1.	Lipsa de strategie	Consistenţă /coerenţă a abordării
2.	Analize superficiale	Îmbunătăţirea analizei de context
3.	Lipsa de consistenţă a designului	O gestiune bazată pe obiective
4.	Rezultate ne-verificabile	Rezultate verificabile
5.	Calitate scăzută a programării financiare	Abordare orientată spre calitatea programării şi asigurarea sustenabilităţii financiare
6.	Viziune pe termen scurt	Durabilitatea – obiectiv central
7.	Documente suport lipsite de coerenţă	Formate standardizate, obligativitatea SF sau a altor studii specifice
8.	Lipsa unei abordări comune a actorilor implicaţi	Implicarea actorilor interesaţi încă din faza iniţială a proiectului
9.	Lipsa unei planificări eficiente	O programare mai bună a resurselor
10.	Deficienţe în etapa de implementare a proiectului	Optimizarea întregului proces de implementare

Pe scurt, se poate aprecia că ceea ce aduce nou **Ciclul Proiectului (**CP), faţă de abordările tradiţionale, *este un accent sporit pus pe procesul de planificare a dezvoltării, pe integrare şi armonizare precum şi pe standardizarea formelor de prezentare, monitorizarea şi evaluarea proiectelor.* Pentru beneficiari este important de ştiut că formatul Cererii de Finanţare este adaptat astfel încât să fie compatibil cu paşii şi metodele specifice CP.

9.4.2. Proiectul şi fazele sale

Un ***proiect*** este o intervenţie orientată spre un obiectiv larg (de exemplu: dezvoltarea economiei unei anumite zone) prin:

- ✓ implementarea unui scop (de exemplu, mărirea contribuţiei activităţii turistice la economia acelei zone),
- ✓ rezultatele obţinute (în acest caz, un număr mărit de turişti care stau peste noapte şi cheltuieli turistice mai mari în zonă),

- ✓ dezvoltarea de noi activităţi (investiţii în zonele turistice ale regiunii, cu scopul de a-i mări atractivitatea)

Un ***proiect*** mai poate fi definit ca un ansamblu de activităţi indivizibil, orientat către un scop stabilit, sau ca o succesiune logică de activităţi, care urmăresc să rezolve anumite obiective într-o perioadă de timp stabilită şi cu un buget definit.

În sens larg şi metaforic, ***proiectul*** mai poate fi definit şi ca *„drumul de la idee la practică”*.

Ciclul proiectului acoperă 6 faze, care sunt corelate în mod direct, după cum se poate vedea în diagrama de mai jos.

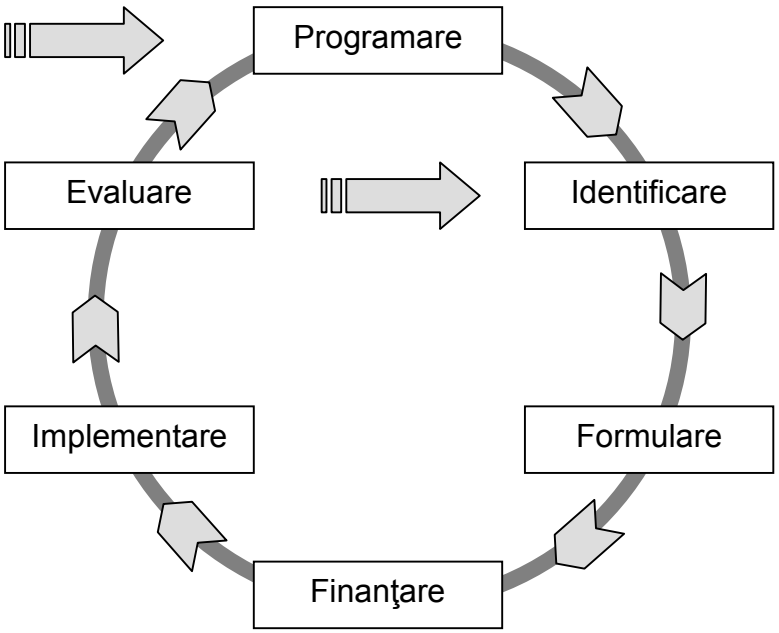

Programarea este prima fază a CP, care constă în stabilirea cadrului general de cooperare al UE cu o anumită ţară sau regiune a unei ţări,în plan european, sau cadrul general sau specific de dezvoltare națională sau a unor regiuni, dacă este vorba de o țară respectiv Romania.

Identificarea reprezintă formularea iniţială a ideilor proiectului în ceea ce priveşte obiectivele care trebuie atinse, rezultatele care trebuie obţinute şi activităţile care trebuie desfăşurate, și discutarea lor în

cadrul entității potențial beneficiară, cu scopul de a stabili dacă merită să se realizeze studiul de fezabilitate (SF) şi alte studii specifice.

Formularea şi identificarea proiectului în vederea procesului de selecţie implică stabilirea detaliilor proiectului pe baza studiului de fezabilitate (SF). Auto-evaluarea este o examinare internă desfăşurată de către potențialul beneficiar, pentru a evalua calităţile proiectului şi nivelul de compatibilitate al acestuia cu prioritățile finanțatorului. Relevanţa problemelor şi fezabilitatea sunt aspecte cheie în această etapă.

Finanţarea proiectului implică pregătirea şi asigurarea bugetului proiectului, în corelare cu activităţile eşalonate şi cu principalele faze de implementare ale proiectului.

Implementarea proiectului implică utilizarea de resurse materiale şi umane pentru îndeplinirea scopului propus prin proiect contribuind astfel la îndeplinirea obiectivului general.

Evaluarea reprezintă estimarea, cât mai sistematică şi obiectivă cu putinţă, a unui proiect, program sau politică în derulare sau finalizată, în fazele de concepţie şi implementare, precum şi a rezultatelor sale. Scopul evaluării este de a compara coerenţa rezultatelor proiectului cu obiectivele propuse, determinând astfel eficienţa, eficacitatea, impactul şi durabilitatea proiectului. Evaluarea poate fi făcută în perioada de implementare a proiectului sau programului (evaluare intermediară), la sfârşitul acesteia (evaluare finală), sau după perioada de implementare (ex-post evaluare), fie pentru a ajuta la o mai bună direcţionare a proiectului sau programului, fie pentru a desprinde lecţii utile pentru viitoare proiecte/programe **Ciclul Proiectului şi principalele documente suport.**

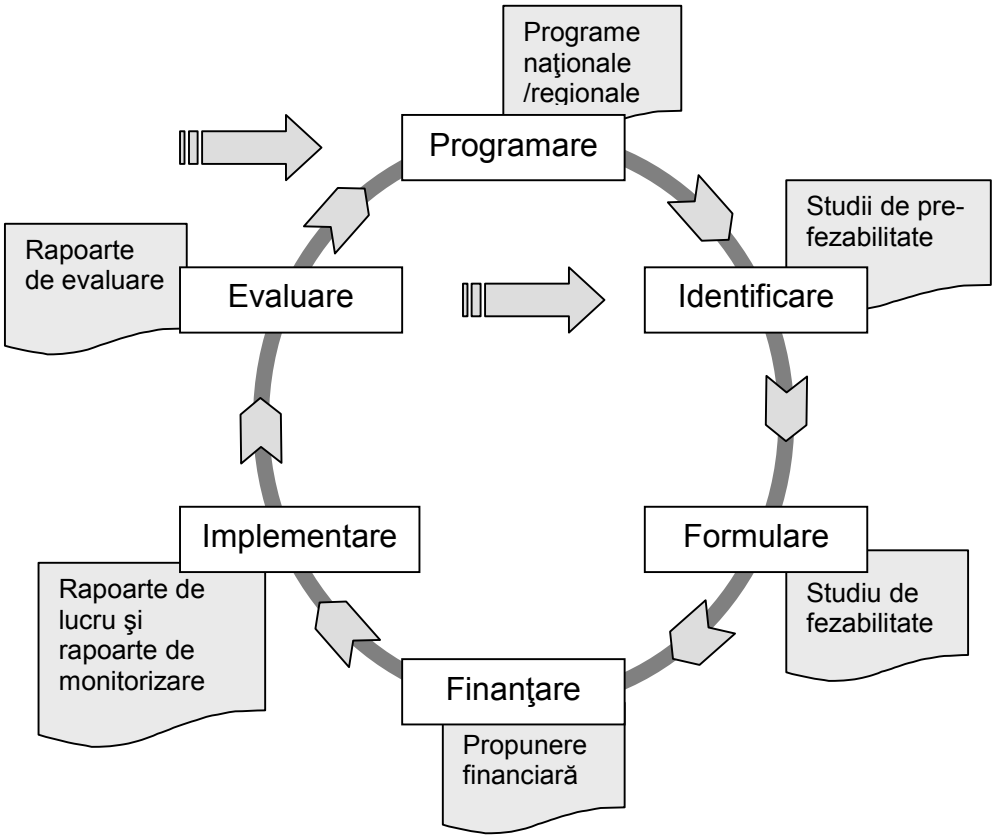

9.4.3. Cadrul logic al proiectului Logica intervenţiei şi formularea supoziţiilor

Cadrul Logic, ca instrument de abordare a unui proiect sau program, a fost creat în jurul anilor ’70, ajungând să fie folosit pe scară largă de un număr mare de instituţii şi organizaţii la nivel european şi mondial.

Metoda prezintă rezultatele analizei unor probleme, numite în cele de mai jos*„situaţie problematică”*, astfel încât din aceasta să rezulte, într-o manieră sistematică şi logică, obiectivele proiectului sau programului. Această abordare reflectă relaţia cauză-efect pentru diferitele nivele ale obiectivelor, identificând totodată modul în care se verifică realizarea acestora şi situaţiile care pot să influenţeze succesul proiectului sau programului.

Rezultatele analizei sunt sintetizate într-o matrice care prezintă cele mai importante aspecte ale unui proiect sau program într-un format logic numit **„Matricea Logică”**, sau **„Matricea cadru logic”,** prezentat în figura de mai jos.

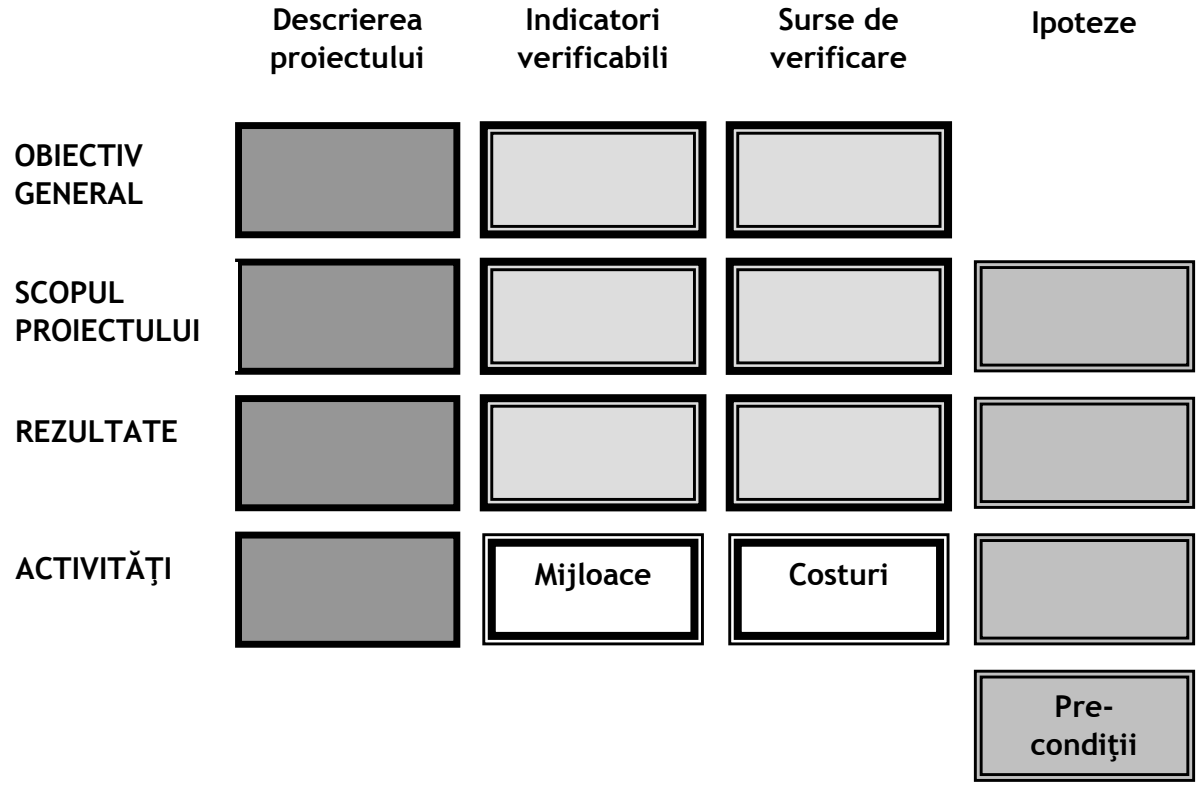

Între Cadrul Logic (Matricea Logică) şi formatul propunerii de proiect (cererea de finanţare) există o legătură strânsă, în special în ceea ce priveşte titlurile secţiunilor, obiectivele generale, scopul proiectului sau programului, rezultate, activităţi, mijloace, costuri, indicatori de verificare, supoziţii.

Cadrul Logic trebuie folosit încă din fazele de programare şi identificare, deşi nu poate fi completat integral în aceste stadii. El va fi completat gradual în fazele următoare. Aşadar, **Cadrul Logic** devine instrument de management pentru fiecare fază a Ciclului de Proiect şi un „director” pentru crearea altor instrumente ulterioare, cum ar fi **planul de implementare al activităţilor proiectului**.

Construirea unui Cadru Logic se face în două faze, parcurse progresiv în timpul etapelor de Identificare şi Formulare ale Ciclului de Proiect:

1. Faza de Analiză este aceea în care se analizează "situaţia problematică existentă la un moment dat (înainte de implementarea proiectului sau programului propus), ca punct de plecare pentru construirea unei noi situaţii, îmbunătăţite, respectiv „situaţia dorită" în viitor (după implementarea proiectului). Proiectul este „un instrument" cu ajutorul căruia echipa de proiect realizează „schimbarea" de la situaţia problematică, existentă, înainte de implementarea proiectului (ex-ante), la situaţia îmbunătăţită, dorită, după implementarea proiectului (ex-post).

Faza de Analiză se realizează în patru paşi:

- ✓ **Analiza Factorilor interesaţi** (stakeholders);
- ✓ **Analiza Problemelor** (radiografia realităţii, a situaţiei problematice actuale – stadiul actual);
- ✓ **Analiza Obiectivelor** (perspectiva unei situaţii îmbunătăţite – stadiul viitor);
- ✓ **Analiza Strategiilor** (compararea diferitelor opţiuni de îmbunătăţire a situaţiei actuale).

2. Faza de Elaborare/Planificare este aceea în care ideea proiectului este elaborată practic, operaţional, pentru a permite implementarea sa. În această fază se definitivează Cadrul Logic (Matricea Logică), se formulează şi se planifică activităţile şi resursele.

Studiu ipotetic de caz:

Centru de Afaceri în oraşul X

1. Faza de Analiză

Proiectul vine să răspundă necesităţilor existente în cadrul comunităţii de afaceri, în ceea ce priveşte infrastructura necesară dezvoltării mediului economic local şi zonal şi crearea unui cadru optim de armonizare la standardele europene tehnice, de calitate, de protecţia mediului şi de securitate a muncii a activităţilor economice, de identificare a sectoarelor economice cu avantaj competitiv şi de adaptare a economiei locale şi regionale la tendinţele actuale de dezvoltare economică înregistrate la nivel mondial.

*Aceste necesităţi nu numai că au fost identificate, dar se constituie ca linii prioritare de acţiune de-a lungul cărora trebuie să se plieze măsurile şi programele de dezvoltare locale. În acest context, Strategia de dezvoltare economico-socială a judeţului **Z** stabileşte ca acţiuni prioritare realizarea planului de acţiune pe termen mediu şi lung în vederea creşterii competitivităţii economice locale şi regionale, în condiţiile în care oraşul **X,** reşedinţă de judeţ, există un mare deficit de spaţii de funcţionare a IMM-urilor, deficit demonstrat cu claritate atât de datele statistice oficiale furnizate de instituţiile abilitate, cât şi de evidenţa solicitărilor înregistrate la Primărie.*

Această realitate trebuie corelată cu rata anuală de înfiinţare a IMM-urilor faţă de faţă de volumul scăzut de investiţii în construcţii proprietate privată în mediul urban, cu tendinţă de scădere şi pe viitor. Trebuie avut în vedere în schimb faptul că această creştere a numărului de IMM-uri nu este lipsită de pericole legate în special de dezvoltarea unor sectoare cu tehnologii neperformante care nu vor rezista, în condiţiile în care nu vor investi în creşterea performanţelor tehnologiilor pe care le utilizează, competiţiei la care vor fi supuse în anii următori, în special din partea Chinei şi a ţărilor din Sud-Estul Asiei.

Pe de altă parte, nu se poate vorbi de investiţii în construcţii de clădiri administrative pentru firme, spaţii de producţie sau pentru

prestări servicii până nu avem asigurată o creştere economică reală bazată pe competitivitate. Este binecunoscut faptul că România s-a ridicat în ultimii ani dinaintea crizei economice, în ierarhia internaţională a competitivităţii, dar numai până la un anumit nivel. Creşterea limitată a competitivităţii s-a datorat creşterii sectorului economic privat în domenii de activitate cu valoare adăugată mică şi privatizarea întârziată a sectorului productiv cu efecte negative asupra volumului de investiţii atras. În acelaşi timp, politica de restructurare a marilor companii nou privatizate nu a fost acompaniată de strategii locale de implementare a unor structuri de promovare şi de sprijin şi altor tipuri de activităţi cu avantaj competitiv, ca alternative la vechea structură industrială ineficientă şi neconcurenţială. Această situaţie a creat dificultăţi în stabilirea unor conexiuni stabile şi însemnate între iniţiativele antreprenoriale majore şi restul economiei locale.

*Pentru atingerea acestor obiective este necesară promovarea unei politici locale integrate de susţinere a sectorului economic privat în acord cu noile exigenţe înregistrate la nivel european şi mondial şi alocarea unor resurse financiare importante, sume care nu sunt întotdeauna la îndemâna unei autorităţi publice judeţene sau locale fără acordarea sprijinului adecvat din partea nivelului naţional al factorilor de decizie. Aşa cum demonstrează şi analizele efectuate, construcţia economiei locale şi regionale contribuie, într-o măsură decisivă, la coroborarea mijloacelor diferitelor programe de dezvoltare (Programul de Dezvoltare Urbană, Strategia de Dezvoltare Economică şi Socială a judeţului, Planul de Dezvoltare Regională, Programul Naţional de Dezvoltare) şi realizarea prin "efectul pârghie" a unui impuls pentru investiţii private. Astfel, ca urmare a implementării proiectului, în zona oraşului **X** se demarează, de fapt, aplicarea unui program de dezvoltare care va conduce în mod indirect la creşterea atractivităţii pentru noi activităţi economice în această arie geografică.*

Analiza factorilor interesaţi

Factorii interesaţi (stakeholders) sunt definiţi ca persoane sau entităţi, care pot avea o legătură, directă sau indirectă, cu proiectul sau programul respectiv. Pentru a maximiza beneficiile sociale şi instituţionale ale proiectului sau programului şi minimiza impactul negativ, în cadrul analizei factorilor interesaţi se identifică toţi acei factori care ar putea influenţa implementarea acestuia, fie pozitiv, fie negativ. Se impune ca analiza factorilor interesaţi să aibă loc într-un stadiu incipient, respectiv în fazele de identificare şi formulare ale proiectului sau programului.

Analiza problemelor

Analiza problemelor identifică aspectele *negative* ale unei situaţii problematice actuale şi stabileşte relaţia „cauză-efect" dintre problemele existente. Analiza implică trei paşi:

1. Definirea şi delimitarea clară a cadrului analizei-situaţia problematică actuală. (ex: *Potenţialul economic insuficient dezvoltat*)

2. Identificarea problemelor majore definite ca stări, dificultăţi, aspecte negative cu care se confruntă grupurile ţintă, beneficiarii şi factorii interesaţi (Este răspunsul la întrebarea: care este/sunt problema/problemele?)

3. Vizualizarea problemelor în formă grafică, numită "arborele problemelor" sau "ierarhia problemelor", pentru a se stabili corect relaţiile cauză – efect. Analiza se prezintă sub forma unei scheme grafice, având în partea superioară efectele problemei şi în partea inferioară cauzele ei. Analiza are ca scop identificarea blocajelor reale, cărora factorii interesaţi le acordă prioritate şi pe care caută să le înlăture.

Pe baza analizei situaţiilor problematice expuse anterior, se prezentă mai jos:

Arborele problemelor

pentru proiectul ***„Centru de Afaceri din oraşul X”:***

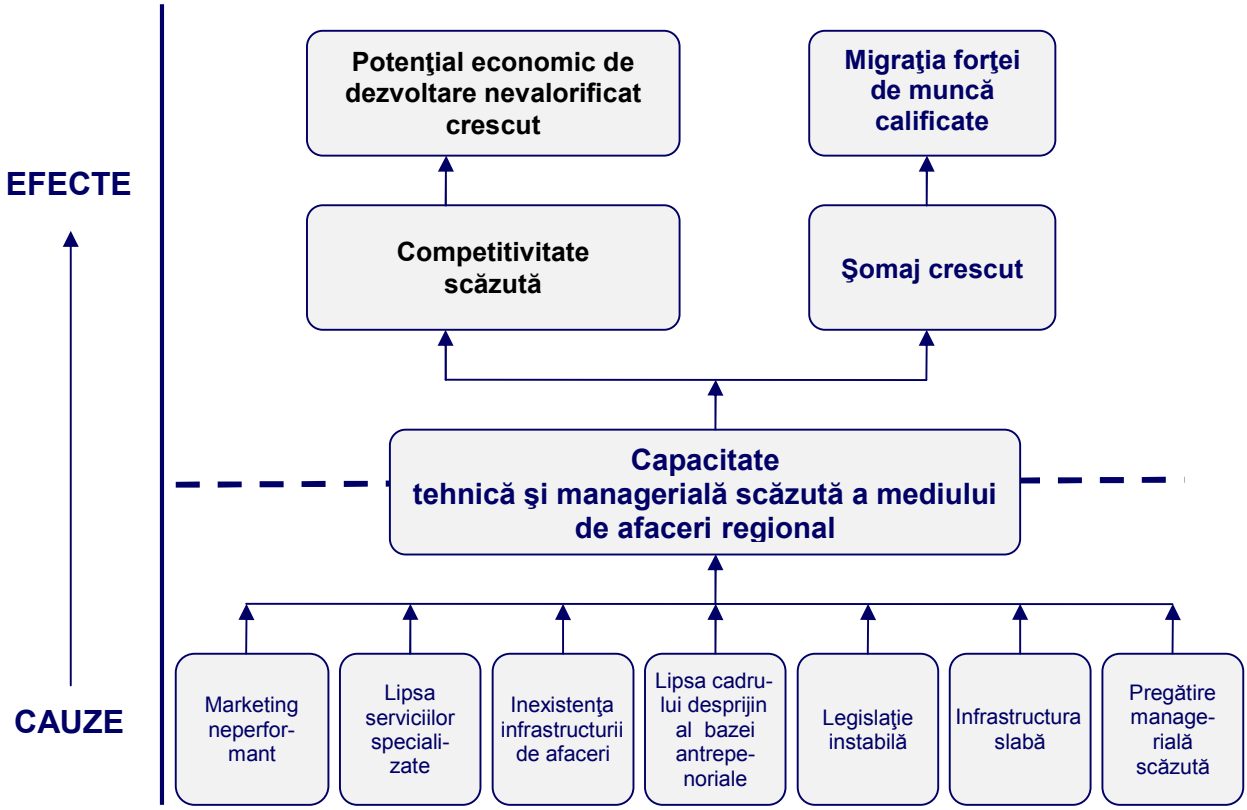

Analiza obiectivelor

Analiza obiectivelor este o metodă concepută să:

- ✓ Descrie „situaţia îmbunătăţită” (stadiul viitor dorit), ca urmare a implementării proiectului;
- ✓ Verifice ierarhizarea obiectivelor;
- ✓ Ilustreze grafic relaţiile “cauză-efect “. „Situaţia negativă” ilustrată de Arborele problemelor este transpusă într-o „situaţie îmbunătăţită”, prin reformularea pozitivă a problemelor identificate.

Aceste formulări pozitive devin astfel **obiective.** Ele se prezintă într-o altă schemă logică numită **Arborele obiectivelor**. Arborele obiectivelor oferă perspectiva clară a situaţiei viitoare îmbunătăţite.

Mai jos, este prezentat:

„Arborele obiectivelor pentru proiectul ***„Centrul de Afaceri din oraşul X ”***

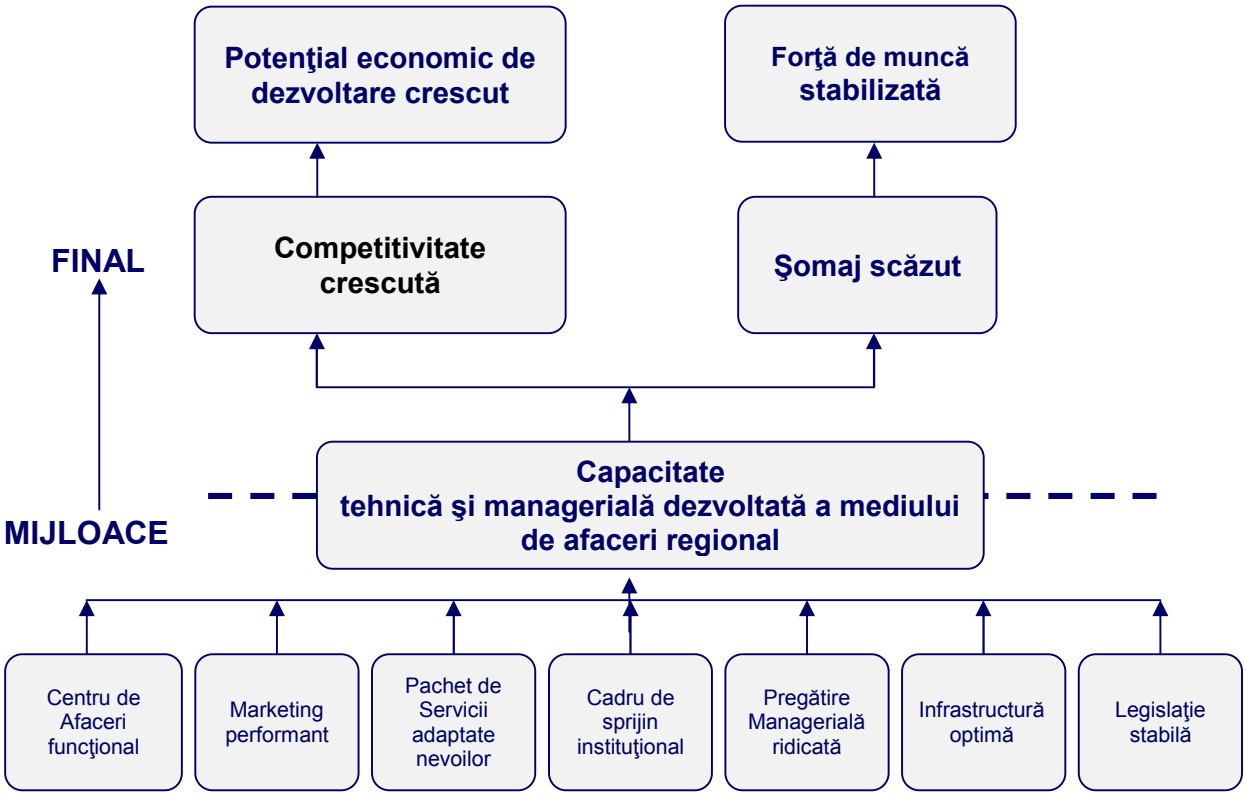

Adesea, o asemenea schemă logică prezintă fie un număr prea mare de obiective, fie obiective de mare anvergură (ex. fiscalitate redusă, scheme de creditare accesibile, cadru legal stabil) care nu pot fi îndeplinite ca urmare a implementării unui singur proiect, dar ar putea constitui obiective pentru un proiect mai mare, de interes naţional. Alte obiective apar drept nerealiste. În astfel de cazuri, se pot formula alte obiective posibil de îndeplinit în locul celor nerealiste, care trebuiesc abandonate complet.

Analiza strategiilor

Pasul final al fazei de Analiză constă în alegerea strategiei care va fi aplicată pentru a îndeplini obiectivele propuse prin proiect. Alegerea strategiei constă în selectarea, din arborele obiectivelor, a unor

obiective care vor fi incluse în proiect (obiective care vor fi îndeplinite ca urmare a implementării proiectului), a altor obiective care vor rămâne în afara proiectului (obiective care nu vor fi îndeplinite prin proiectul propus) precum şi în alegerea obiectivului central –„scopul proiectului" (ex.: „Capacitate tehnică şi managerială sporită") şi alegerea obiectivelor generale (ex.: „Număr sporit de locuri de muncă", „şomaj scăzut").

Acest pas presupune:

- ✓ Stabilirea unor criterii clare pentru alegerea strategiei;
- ✓ Identificarea diferitelor strategii posibile pentru îndeplinirea totală sau parţială a obiectivelor selectate pentru proiect;
- ✓ Alegerea strategiei proiectului.

Grupurile de obiective înrudite, grupate pe verticală, din "arborele obiectivelor", se numesc strategii. Unul sau mai multe dintre aceste grupuri de obiective vor fi selectate ca strategie a proiectului propus. Strategia potrivită se alege în raport de resursele materiale şi umane potenţial utilizabile pe perioada de implementare a proiectului şi pe bază unui număr de criterii, cum ar fi: priorităţile factorilor interesaţi, şansa de succes, bugetul, relevanţa, timpul necesar implementării, etc.

Strategia aleasă la proiectul din studiul de caz, cuprinde, după cum se poate vedea în figura de mai jos, obiectivele generale (Şomaj scăzut), situate pe nivelul superior al arborelui obiectivelor, obiectivul central al proiectului («Nivel ridicat al capacităţii tehnice şi manageriale al mediului de afaceri local»), situat pe nivelul mediu al arborelui şi obiectivele imediate («Centru de Afaceri funcţional, Marketing performant, Pregătire managerială şi profesională crescută, Informaţii relevante, suficiente şi actualizate, Mod de promovare corespunzător), situate pe nivelul inferior al arborelui în partea stânga.

Obiectivele amplasate la nivelul inferior din partea dreaptă (Capacitate de asociere crescută, Legislaţie stabilă), sunt apreciate ca obiective de mai mare anvergură, care nu pot fi îndeplinite cu mijloacele şi costurile posibil de alocat prin proiectul propus. Ca

urmare, aceste obiective nu vor fi incluse în proiect, fiind astfel lăsate în afara strategiei alese pentru proiect.

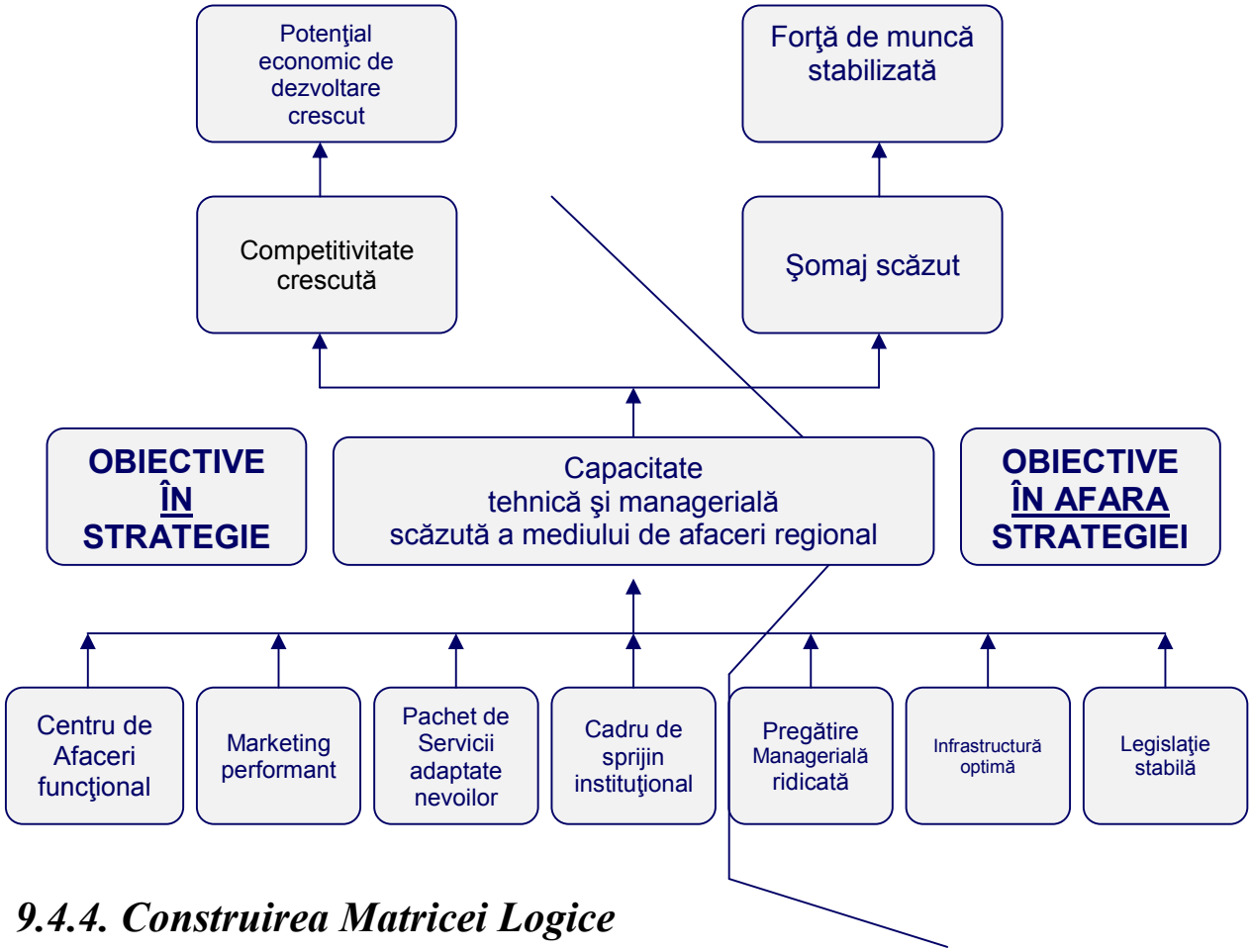

9.4.4. Construirea Matricei Logice

Matricea logică este un instrument care ajută la întărirea capacităţii de concepţie, implementare şi evaluare. Aceasta este folosită pe tot ciclul proiectului.

Matricea logică este un instrument simplu care facilitează:

- ✓ Realizarea relaţiilor de dependenţă dintre activităţi şi rezultatele aşteptate;
- ✓ Stabilirea indicatorilor de performanţă;
- ✓ Distribuirea responsabilităţilor;
- ✓ Stabilirea modalităţilor de comunicare privind implementarea proiectului.

În prima fază de elaborare a Matricei Logice este pregătit un rezumat al proiectului,pe bază căruia se parcurg următorii paşi:

1. definirea **Obiectivului general** la care contribuie proiectul;
2. definirea **Obiectivului** care trebuie îndeplinit de către proiect;
3. definirea **Rezultatelor** pentru atingerea acestui obiectiv;
4. definirea **Activităţilor** pentru obţinerea fiecărui rezultat.

Întrucât aceste afirmaţii sunt logic legate între ele, este necesară confirmarea logicii ca adevărată. Pentru a asigura acest lucru este recomandată:

5. verificarea logicii pe verticală cu **testul: Dacă/Atunci**.
6. definirea **Supoziţiilor pentru fiecare nivel**.

Este necesară definirea bazei pentru măsurarea eficacităţii proiectului. Pentru a face acest lucru este recomandată:

7. definirea **Indicatorilor de Verificare a Obiectivelor** (IV) pentru Obiectivul general, apoi pentru Obiectivul proiectului, apoi pentru Rezultate, apoi pentru nivelul Activităţilor;
8. definirea **Mijloacelor de Verificare** (MV).

Astfel se realizează o descriere a proiectului şi se poate elabora:

9. alocarea costurilor pentru Activităţi: pregătirea **Bugetului Proiectului.**

În final se verifică dacă Matricea Logică a fost bine concepută prin:

10. verificarea Matricei Logice folosind **Lista de Verificare a Proiectului** (Concepţiei);
11. revizuirea concepţiei Matricei Logice în lumina experienţei precedente.

Matricea Logică se prezintă ca un tabel cu următoarea configuraţie:

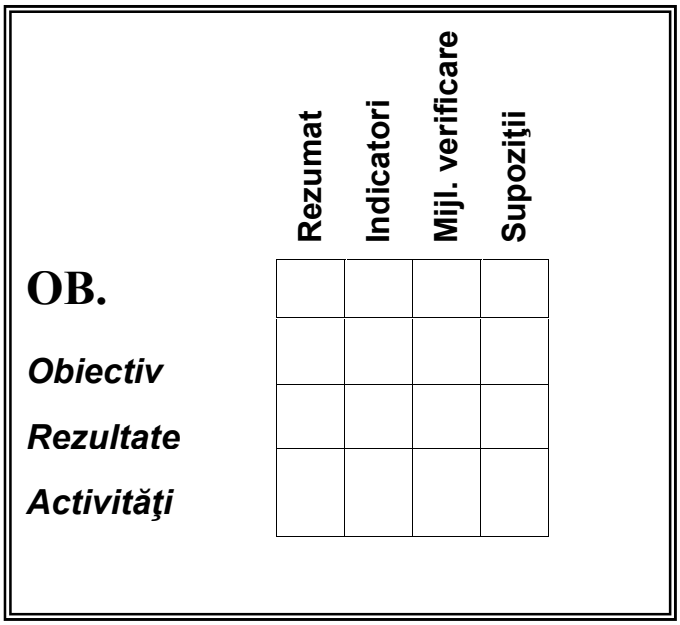

Pasul 1: Definirea Obiectivului General la care contribuie proiectul

Obiectivul General este cel care se doreşte să se realizeze cu ajutorul proiectului, adesea în combinaţie cu alte entităţi. De obicei se referă la un program sau la un sector. De exemplu, un program care are ca Obiectiv General *Îmbunătăţirea infrastructurii regionale de afaceri*, se poate îndeplini parţial printr-un proiect cu Obiectivul *Creşterea capacităţii tehnice şi manageriale a mediului de afaceri local.* Foarte des, un grup de proiecte au acelaşi Obiectiv General.

Pasul 2: Definirea Obiectivului proiectului

Acesta ia în considerare scopul proiectului și rezumă impactul estimat al proiectului. Ar putea descrie cum se va schimba situaţia ca urmare a obţinerii rezultatelor proiectului. Obiectivul descrie adesea o schimbare în comportamentul sau starea beneficiarilor proiectului.

Obiectivul se referă adesea la folosirea Rezultatelor proiectului, de exemplu:„ *FOLOSIREA* a noi metode de producţie sau *IMPLEMENTAREA* de noi sisteme”. În mod normal ar trebui să existe

un singur Obiectiv pentru un proiect. Dacă sunt mai multe obiective efortul proiectului se difuzează.

Pasul 3: Definirea Rezultatelor pentru îndeplinirea Obiectivului

Rezultatele descriu ***CE*** anume livrează proiectul. Ele sunt descrise de obicei în termenii de referinţă ai proiectului. Dacă se asigură resursele necesare, echipa de proiect este direct răspunzătoare de obţinerea acestor rezultate.

Pasul 4: Definirea Activităţilor necesare pentru obţinerea Rezultatelor

Activităţile definesc ***CUM*** va lucra echipa pentru implementarea proiectului. La modul general se descriu pe scurt între 3 şi 7 activităţi care trebuie realizate pentru a obține fiecare rezultat propus pentru îndeplinirea obiectivului. Se asigură suficiente detalii pentru a defini strategia de realizare a fiecărei Activităţi, şi pentru a asigura baza pentru analiza proiectului (Grafic de lucru, graficul activităţilor, grafic Gantt).

Pasul 5: Verificarea Logicii Verticale cu testul *Dacă - Atunci*

Structura Matricei Logice este bazată pe conceptul Cauză - Efect. Dacă se întâmplă sau se desfășoară ceva, atunci altceva va rezulta. Prin definiţie, fiecare proiect descris de o Matrice Logică se bazează pe efectul logic Dacă - Atunci sau Cauză - Efect.

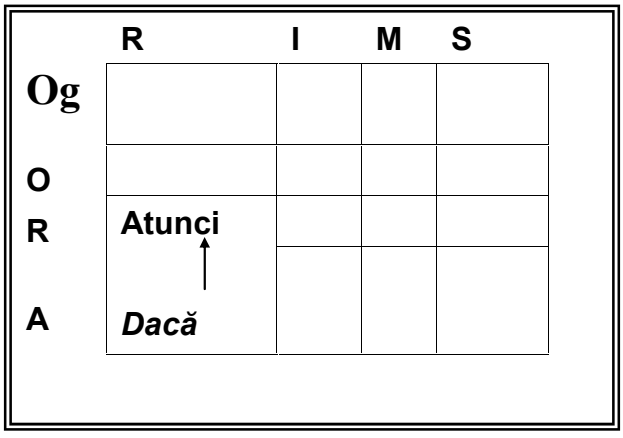

Într-o Matrice Logică bine planificată, pornind de la nivelele cele mai de jos ale ei, se poate spune că dacă au fost făcute anumite *Activităţi* atunci este de aşteptat obţinerea anumitor *Rezultate*. Aceeaşi relaţie logică trebuie să fie între *Rezultate* şi *Obiectiv*, precum şi între *Obiectiv* şi *Obiectivul General.*

Pasul 6: Definirea Supoziţiilor corespunzătoare fiecărui nivel

Deşi există o legătură logică între afirmaţiile cuprinse în coloana Sumar (Rezumat), totuşi există posibilitatea ca alţi factori să rupă această legătură. Supoziţiile sunt afirmaţii despre factori incerţi care ar putea rupe legătura dintre obiectivele de la diferite nivele.

Aceştia ar putea fi factori externi pe care nu-i putem controla în proiect, sau factori pe care am decis să nu-i controlam. Supoziţiile completează logica matricei cu *Dacă-Şi-Atunci*. Ele se referă la condiţiile care sunt necesare pentru a susţine legătura cauză-efect între nivele. Ele mai sunt cunoscute ca fiind condiţii suficiente.

Pasul 7: Definirea Indicatorilor de Verificare (I.V.) pentru Obiective generale, Obiective, Rezultate, şi apoi pentru Activităţi

Principiul de bază al coloanei I.V. este acela că *„dacă îl poţi măsura atunci îl poţi conduce”*. Indicatorii demonstrează rezultate. Ca măsuri de performanţă, ei ne spun cum să recunoaştem îndeplinirea cu succes a obiectivelor. Aceştia nu sunt condiţii necesare pentru atingerea acelor rezultate. Indicatorii de Verificare ne indică nu numai care realizare este necesară, ci şi care ar fi performanţa suficientă pentru a ne asigura că putem atinge obiectivele nivelului următor. Din acest motiv este recomandat să începem cu sfârşitul, şi anume să începem cu un obiectiv de la un nivel mai înalt şi să lucrăm în descreştere prin lanţul cauzal. Obiectiv general, apoi Obiectiv, apoi Rezultate, apoi Activităţi.

În mod normal vom exprima Indicatorii în termeni de Cantitate, Calitate şi Timp (şi câteodată loc şi cost). Operaţia de a pune numere şi date pe indicatoare se numeşte „targeting”. Deşi se afirmă adesea că obiectivele de la niveluri mai mari nu sunt măsurabile, aceasta nu este adevărat. Putem alege să nu punem „targets” pe ele, dar putem da

tuturor Obiectivelor generale, Obiectivelor şi Rezultatelor indicatori măsurabili.

Pasul 8: Definirea Mijloacelor de Verificare (MV)

În Mijloacele de Verificare (M.V.) sunt descrise sursele de informaţii care vor demonstra ce a fost îndeplinit. Dacă este necesar un sondaj, atunci se pot adăuga câţiva paşi de acţiune pe Lista de Activităţi. Dacă aceasta costă bani, trebuie să adăugaţi aceste costuri în buget. Regula este ca Indicatorii pe care-i alegem pentru măsurarea obiectivelor să fie verificabili prin anumite mijloace. Dacă nu sunt, trebuie găsiți alţi indicatori.

Pasul 9: Pregătirea Bugetului de Performanţă

Indicatorii de Verificare la nivelul Activitate sunt de obicei Intrările sau Bugetul. În această etapă se pregăteşte întreg Bugetul de Performanţă. In buget sunt relaţionate direct costurile de activităţi. Bugetul nu face parte din Matricea Logică, dar este un document esenţial care este ataşat.

Pasul 10: Verificarea Matricei Logice folosind Lista de Verificare a Design-ului Proiectului

Este recomandată tipărirea Matricei Logice înainte de a revedea proiectul în lumina listei de verificare.

Pasul 11: Revizuirea design-ului Matricei Logice în lumina experienţei anterioare

Se revizuieşte în întregime matricea logică având în vedere tot ce cunoaştem în legătura cu proiectul propus.

9.5. Completarea formularelor specifice ale propunerilor de proiect

Întrebările la care trebuie să răspundă o propunere de proiect, indiferent de formatul în care trebuie prezentată sunt:

- **Cine?** (informaţii despre instituţia promotoare şi despre echipa care îşi va asuma responsabilitatea pentru derulare);

- **Ce?** (informaţii despre aria de cuprindere/domeniul de activitate al proiectului);
- **De ce?** (informaţii despre ce îşi propune proiectul, ca obiective generale şi specifice);
- **Cum?** (informaţii despre metodologia de derulare efectivă a proiectului);
- **Cu ce efect?** (informaţii despre impactul proiectului);
- **Asupra cui?** (informaţii despre grupul ţintă vizat de proiect).
- Aceste întrebări trebuie avute în vedere atât în faza de redactare a propunerii, cât şi în cea de derulare a proiectului.

9.5.1. Elemente tipice prezente într-un formular de candidatură

1. Pagina de titlu sau pagina de deschidere

- Conţine titlul proiectului şi acronimul/prescurtarea acestuia.
- Titlul trebuie să fie simplu, clar şi lipsit de ambiguitate. În mod ideal, un titlu bun reprezintă o formulare percutantă a obiectivelor proiectului, a ideilor şi acţiunilor care îl compun.
- Se evită jocurile de cuvinte, trimiterile literare, formulările savante şi expresiile de specialitate strictă.
- Nu se includ abrevieri în titlu.
- Se renunţă, gradual, la toate cuvintele inutile.

Exemplu: Iniţiativă de înfiinţare a unui centru de afaceri - Înfiinţarea unui centru de afaceri - Centru de afaceri (titlu final).

În cazul în care nu există un formular standard, pagina de deschidere poate fi urmată de o a doua pagină cu caracter general, care conţine sinteza propunerii. Pe această foaie separată, sunt formulate două sau trei fraze care sintetizează la maxim propunerea de proiect. Această sinteză îi va ajuta pe evaluatori să urmărească modul în care este susţinută propunerea.

2. Date generale despre aplicantul principal

Această secţiune conţine informaţii despre:

- Numele instituţiei promotoare – denumire completă şi prescurtare;
- Numele şi poziţia reprezentantului legal al acestei instituţii (persoana care are drept de semnătură pe eventualele contracte şi documente financiare);
- Adresa poştală a instituţiei şi adresa de Internet;
- Numerele de telefon şi de fax ale reprezentantului legal, adresa de e-mail;
- O scurtă istorie a instituţiei (accent pe informaţii de natură factuală: anul de înfiinţare, evoluţia numărului de angajaţi, activităţi derulate, evoluţia domeniului de activitate);
- Obiectivele de ansamblu şi principalele domenii de activitate (afaceri, administraţie);
- Proiectele derulate până în momentul respectiv;
- Parteneriate;
- Realizări deosebite.

3. Obiectivele generale

Obiectivele generale reprezintă enunţuri cu privire la ceea ce se propune prin derularea proiectului. Acestea creează un cadru de referinţă pentru întreaga propunere. **Este obligatoriu ca între obiectivele generale ale propunerii de finanţare şi obiectivele enunţate de sursa de finanţare (Ghidul Solicitantului) să existe un tip de suprapunere, adică obiectivele proiectului să se identifice între cele ale finanţatorului.**

Obiectivele generale sunt mai greu măsurabile, ele indică mai curând *direcţia* pe care îşi propune să o urmeze proiectul, perspectiva pe care ar putea să o deschidă acesta.

4. Obiectivele specifice

Obiectivele specifice sunt rezultatul unui efort de operaţionalizare a obiectivelor generale. Prin atingerea lor se contribuie la atingerea obiectivului general. Obiectivele specifice trebuie să fie în mod obligatoriu măsurabile.

Reluând exemplul din studiul de caz, obiectiv specific este:

Îmbunătăţirea infrastructurii regionale de afaceri şi a nivelului de accesibilitate la un pachet integrat de servicii destinat IMM-urilor, prin construcţia şi funcţionarea Centrului de Afaceri. Finalizarea implementării proiectului presupune funcţionarea acestui Centru de Afaceri ce va susţine din punct de vedere financiar şi logistic activitatea agenţilor economici interesaţi din cadrul unui incubator de afaceri şi a unei pepiniere, va facilita organizarea de manifestări specifice în cadrul centrului expoziţional (ce cuprinde săli de expoziţie, săli de conferinţe şi seminarii) şi va furniza servicii specializate de asistenţă prin structurile create în acest scop. Acest complex multifuncţional îşi propune, astfel, să pună la dispoziţia tuturor actorilor interesaţi un pachet de servicii integrat dând eficienţă şi coerenţă măsurilor de sprijin acordate până în prezent sectorului economic la nivel local şi regional.

Obiectivele specifice enunţate mai sus sunt măsurabile; la sfârşitul proiectului, se poate spune cu exactitate dacă:

- *a fost creată infrastructura de afaceri propusă – Centrul de Afaceri;*
- *este oferit în cadrul acestei structuri un pachet integrat de servicii pentru firme.*

5. Justificarea propunerii

Această rubrică, mai complexă, este de obicei, împărţită în următoarele secţiuni:

- Problema/Nevoia căreia i se adresează proiectul/Descrierea situaţiei actuale;
- Soluţia pe care o propune proiectul pentru a rezolva această problemă;
- Rezultatele preconizate într-o descriere detaliată;
- Caracterul inovator al propunerii de faţă.

Rolul acestei secţiuni este de a convinge evaluatorul proiectului că problema care se doreşte a fi soluţionată în cadrul acestuia este de interes vital şi că organizaţia promotoare are capacitatea managerială şi tehnică de a implementa proiectul.

- Dacă problema semnalată este complexă, se poate anexa un articol informativ, sau indica anumite link-uri care pot fi consultate, sau se sugerează alte surse de unde pot fi obţinute informaţii suplimentare. Redactarea acestei rubrici trebuie ghidată de scopul de a-l informa pe evaluator punându-i la dispoziţie cât mai multe date, fapte, statistici pentru a convinge finanţatorul că problema este într-adevăr presantă.
- Pentru a oferi greutate şi soliditate propunerii, se inserează răspunsul la următoarele întrebări: *Cu cine s-a discutat? / Ce cercetare s-a realizat în acest sens? / Cum a fost realizată documentarea?*
- Se descrie situaţia în termeni cât mai exacţi cu putinţă. Se face apel la statistici, cercetări, sondaje, studii de piaţă, date din recensământul populaţiei, declaraţii ale experţilor. Dacă nu există astfel de studii, sau statistici, care să ofere o fotografie exactă a problemei, este bine să se precizeze acest lucru şi să se propună ca primă activitate tocmai realizarea lor. Anunţarea unei astfel de iniţiative reflectă preocuparea reală pentru soluţionarea problemei identificate.

Se realizează analiza problemelor ţinând cont de publicul vizat şi de problemele regiunii în care se derulează proiectul.

Pentru a convinge evaluatorul că propunerea este întemeiată, se scoate în evidenţă faptul că pentru remedierea problemei identificate se impune o abordare pe termen lung, că soluţiile pe termen scurt au efect neglijabil. Se explică de ce proiectul prezentat reprezintă o soluţie pe termen lung.

Dacă s-au formulat obiectivele specifice în mod corect, descrierea grupurilor ţintă, a relevanţei proiectului pentru grupurile ţintă, aceasta ar trebui să fie extrem de simplă. Beneficiarii direcţi/grupul ţintă precis identificat;Formularea „precis identificat" înseamnă că trebuie oferite informaţii despre:

- localizarea geografică;
- volumul numeric;
- structura demografică (grupe de vârstă, categorii sociale, nivel de pregătire).

Ţinând cont de aceste considerente, în studiul de caz ipotetic prezentat, grupul ţintă este reprezentat de:

- *agenţii economici (IMM-uri) din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est;*
- *populaţia municipiului X ce se poate angaja în cadrul firmelor asistate în cadrul Centrului de Afaceri;*
- *firmele care au ca obiect de activitate execuţia de lucrări de construcţii*.

Astfel, identificăm, pe termen scurt, ca ***beneficiari direcţi*** *persoanele angajate permanent ca personal specializat în oferire de servicii de asistenţă IMM-urilor sau de întreţinere şi exploatare al investiţiei nou create, personalul angajat al firmei care va executa lucrările de investiţii prevăzută în proiect, firmele care au locaţie în Centrul de Afaceri şi care vor beneficia de pachetul integrat de servicii după finalizarea proiectului, entitatea ce va administra Centrul de Afaceri, firmele care vor participa în calitate de expozant sau în calitate de vizitator la manifestările expoziţionale organizate în cadrul Centrului de Afaceri Galaţi, instituţiile/firmele organizatoare de manifestări expoziţionale, autorităţile publice.*

Beneficiari indirecţi *ai proiectului sunt: aparatul propriu al autorităţilor care lansează proiectul, care vor avea posibilitatea de a învăţa din experienţa omologilor lor şi de a deprinde metode şi instrumente noi de lucru prin experienţa colegilor lor implicaţi ca beneficiari în mod direct în derularea proiectului; agenţii economici şi instituţiile care vor furniza bunuri şi servicii pentru proiect; agenţii economici ce vor furniza bunuri şi servicii; furnizorii de utilităţi publice.*

Proiectul urmăreşte să răspundă nevoilor principale ale grupului ţintă, după cum au fost ele identificate.

Demonstrarea caracterului inovator al propunerii se realizează evidenţiind faptul că ideea de proiect este nouă pentru publicul ţintă avut în vedere sau că proiectul, în cazul în care este aprobat, extinde şi îmbunătăţeşte iniţiative anterioare. Deci, în ambele cazuri trebuie să existe un factor de noutate.

6. Planul de lucru /Activităţile

La această rubrică, se explica modul în care organizaţia promotoare, prin proiectul propus îşi planifică să rezolve problema identificată. Planul de lucru nu reprezintă o simplă înşiruire a activităţilor. Acesta trebuie să includă detalii cu privire la:

- succesiunea activităţilor, datele de început şi de sfârşit ale activităţilor şi relaţiile de interdependenţă dintre ele;
- timpul alocat fiecărei activităţi;
- resursele necesare pentru derularea activităţilor;
- locul de desfăşurare;
- persoana din cadrul echipei de proiect care răspunde de fiecare activitate.

De cele mai multe ori, proiectele se descompun ierarhic, cu scopul de a avea o imagine mai clară cu privire la activităţile care le compun. Una dintre cele mai utilizate metode de descompunere ierarhică este

descompunerea în funcţie de activităţi. Aceasta implică descompunerea proiectului în activităţi din ce în ce mai simple, cu scopul de a furniza o schemă comună pentru definirea relaţiilor de intercondiţionare, atribuirea responsabilităţilor şi controlul şi monitorizarea proiectului.

Chiar dacă nu este solicitat în mod expres acest lucru, planul de lucru trebuie transpus într-o modalitate care vizualizează relaţiile de interdependenţă dintre activităţi, datele de început şi de sfârşit. În absenţa unei astfel de abordări, planul de lucru este aproape imposibil de citit şi de urmărit. Datele de început şi de sfârşit nu pot fi întotdeauna precizate cu exactitate, sub forma 1 februarie 2011 – 1 martie 2011. În acest caz, datele sunt prezentate sub forma: luna 1 (dacă este vorba despre o activitate care se derulează pe parcursul primei luni a proiectului), sau luna 1 – luna 3 (dacă este vorba despre o activitate care se derulează între prima şi a treia lună din proiect). Dacă proiectul se derulează pe mai mulţi ani, se precizează că este vorba despre luna 1 din anul 1 (sau 2, etc.). Realizarea acestei scheme sinoptice se materializează prin construcţia diagramei Gantt cunoscută şi sub denumirea de *Graficul activităţi – timp - responsabili.*

În cele ce urmează este ilustrat un astfel de grafic sau diagramă Gantt care ar corespunde exemplului de proiect luat în studiu.

Luni/Activități	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Activitate A									
Activitate B									
Activitate C									
Activitate 1									
Activitate 2									
Activitate 3									
Activitate 4									
Activitate 5									
Activitate 6									
Activitate 7									

Activităţile trebuie să aibă o înlănţuire logică şi, evident, să reflecte obiectivele generale şi specifice și să constituie modalitatea prin care acestea sunt atinse.

*În cazul Proiectului **„Centru de Afaceri în oraşul X**”, logica şi denumirea activităţilor este următoarea:*

Activităţi desfăşurate înaintea deschiderii finanţării

***Activitatea A**: Organizarea şi realizarea licitaţiei privind atribuirea realizării documentaţiei de proiectare (Design Brief);*

***Activitatea B**: Realizarea lucrărilor de proiectare contractate;*

***Activitatea C**: Organizarea licitaţiei privind atribuirea execuţiei lucrărilor de investiţii;*

Activităţi desfăşurate după deschiderea finanţării

***Activitatea 1**: Lansarea oficială a proiectului;*

***Activitatea 2**: Întrunirea Grupului Operativ de Lucru;*

***Activitatea 3**: Mediatizarea proiectului;*

***Activitatea 4**: Execuţia obiectivului de investiţii conform situaţiei proiectate: „Clădire Centru de Afaceri”;*

***Activitatea 5**: Recepţia lucrării la finalizarea execuţiei acesteia;*

***Activitatea 6**: Managementul tehnic şi financiar al proiectului;*

***Activitatea 7**: Deschiderea oficială a Centrului de Afaceri Galaţi.*

7. *Rezultatele preconizate – descriere detaliată*

Deși rezultatele au fost evidențiate anterior, după descrierea activităţilor acestea se reiau, se enumeră, se alocă activităţilor şi se dezvoltă din punct de vedere al conţinutului cât şi al indicatorilor cuantificabili alocaţi fiecăruia.

9.6. Întocmirea bugetului proiectului

Bugetul proiectului se întocmește după proiectarea tuturor activităților deoarece acesta reprezintă tabloul resurselor financiare alocate pentru desfășurarea în condiții normale a acestor activități. Bugetul va prezenta o corespondență biunivocă față de activități, adică plecând de la activități si subdiviziunile lor se ajunge la resurse necesare și plecând de la resurse folosite se ajunge la activități și de acolo la rezultate. Deci totul trebuie sa aibă o logică matematică, științifică.

Tipuri de cheltuieli

Costurile corespunzătoare unui proiect sunt, de obicei, de trei tipuri:

a) Costuri de personal;

b) Costuri directe;

c) Costuri administrative.

a) Costurile de personal reprezintă cheltuielile pentru toate persoanele implicate în proiect (direct sau indirect), fie că este vorba despre angajaţi ai organizaţiei promotoare, sau colaboratori externi. În momentul în care sunt expuse aceste cheltuieli, se oferă informaţii cu privire la modalitatea de calcul. *De exemplu*, dacă în proiect participă un specialist în resurse umane, care are un salariu curent de 400 €/lună, lucrează în proiect din octombrie până în mai timp de 4 ore/zi, atunci modalitatea de calcul este: 400 € × 50% × 8 luni = 1600 €. Pentru proiectele cu finanţare europeană sunt luate în calcul şi plata impozitelor.

b) Costuri directe reprezintă cheltuieli – dar nu de personal – care nu s-ar face dacă nu s-ar derula proiectul:

- ✓ cheltuieli de deplasare;
- ✓ cheltuieli pentru tipărituri;
- ✓ chirii ale unor spaţii dedicate exclusiv proiectului;
- ✓ achiziţii de echipamente.

c) Costurile indirecte (costurile administrative) se referă la acele cheltuieli care nu s-ar face indiferent dacă proiectul se derulează sau

nu. De exemplu, chiria pe care o plătiţi pentru un birou în care pot lucra 4 angajaţi este de 500 €/lună. Dacă proiectul este aprobat, în acel birou va lucra şi managerul de proiect. Prin urmare, 1/4 din chiria pe lună poate fi trecută pe proiect, acelaşi lucru poate fi făcut şi pentru cheltuielile de întreţinere (proporţional).

În concluzie, un buget bine întocmit, adică axat riguros pe activități și rezultate, va asigura succesul implementării în condiții de siguranță financiară a proiectului.

CAPITOLUL 10
IMPLEMENTAREA PROIECTELOR DE CERCETARE ŞTIINŢIFICĂ

10.1. Metode de implementare a proiectului

Implementarea unui proiect aprobat reprezintă cea de a doua mare etapă de dezvoltare a acestuia după elaborare. De aceea în analiza Ciclului de proiect i se dă o mare importanţă. Din faza de elaborare echipa trebuie să proiecteze cât se poate de corect şi veridic, paşii ce trebuie urmaţi pentru a se ajunge de la faza de document la faza în care ceea ce s-a proiectat este realizat şi funcţionează.

Trecerea este materializată de activităţile proiectului. Pentru fiecare dintre activităţile incluse în proiect vor fi alese metode de implementare care să asigure atât îndeplinirea obiectivelor propuse, cât şi un impact cât mai mare al acestora la nivelul comunităţii locale şi regionale.

În acest capitol al proiectului se descriu clar, concis şi documentat, metodele de punere în practica şi de finalizare la parametrii proiectaţi, a fiecărei activităţi. Aceasta se face din două motive: pentru a convinge finanţatorul de experienţa noastră în elaborare de proiecte dar şi de competenţa de a dezvolta acţiuni de realizare a ceea ce am proiectat, cât şi pentru ca în etapa de implementare să ne fie foarte clar ce trebuie să facem în fiecare moment pentru a atinge obiectivele.

Alegerea adecvată a metodologiei de implementare va fi demonstrată în final de încheierea procesului verbal de recepţie definitivă, unde se va dovedi faptul că parametrii proiectaţi şi realizaţi sunt respectaţi.

10.2. Echipa propusă pentru administrarea implementării proiectului

Proiectul este o întreprindere care îşi desfăşoară activitatea pe un termen limitat pentru îndeplinirea unor obiective precise atât prin conţinut cât şi prin termene de execuţie. În consecinţă pentru implementarea proiectului se dimensionează o echipă corespunzătoare atât ca număr cât şi din punct de vedere al competenţelor tehnice şi manageriale. Echipa trebuie să cuprindă persoanele cele mai potrivite pentru funcţiile care derivă din activităţi, cu precizarea că din aceasta nu trebuie să lipsească anumite funcţii cum ar fi managerul de proiect şi înlocuitorul acestuia, responsabilul financiar, consilierul juridic, experţii pe diferite domenii integrate în proiect.

10.3. Recomandări privind implementarea proiectului

În cazul în care Ghidul solicitantului cuprinde precizări cu privire la sumele maxime admise pentru diverse categorii de cheltuieli (procentaje din buget pentru echipamente, pentru diurnă, pentru cheltuieli de personal), se recomandă respectarea acestor plafoane:

- ✓ Se evită supradimensionarea cheltuielilor peste strictul necesar. În afară de cheltuielile strict necesare, finanţatorii nu sunt dispuşi să finanţeze decât cheltuielile derivate sau legate de funcţionarea programului în ansamblu – cheltuieli de promovare, de evaluare periodică a stadiului implementării, de redactare a rapoartelor;
- ✓ Asigurarea cofinanţarea (contribuţia locală), prin anexarea de documente ce dovedesc că organizaţia promotoare şi instituţiile partenere dispun de bunurile materiale, personalul şi resursele financiare propuse;
- ✓ În calculul cofinanţării este recomandat să se studieze cerinţele finanţatorului referitoare la ponderea contribuţiei proprii, dacă este vorba despre un procent din suma maximă care poate fi solicitată sau dacă este vorba despre un procent din bugetul total al proiectului.
- ✓ Este posibil ca proiectul să înceapă înainte ca suma oferită de finanţator să sosească în contul organizaţiei promotoare. Contribuţia

proprie a solicitantului trebuie să poată acoperi cheltuielile de funcţionare ale proiectului în această perioadă.

- ✓ Se va ţine cont de faptul că suma oferită de finanţator poate să sosească în tranşe. Contribuţia proprie a solicitantului trebuie şi ea astfel eşalonată astfel încât să susţină funcţionarea proiectului între tranşele respective. În unele situaţii, acordarea tranşelor depinde de întocmirea şi înaintarea rapoartelor intermediare, precum şi de conţinutul acestora (adică de stadiul proiectului). În acest context, se va acorda atenţie atât derulării propriu-zise (pentru a avea ce raporta), cât şi formatului în care trebuie făcute raportările şi termenului până la care pot fi depuse.
- ✓ Se va lua în calcul faptul că întregul proces de evaluare a proiectelor participante la licitaţie, de încheiere a contractelor, de începere efectivă a finanţării prin acordarea sumei solicitate durează câteva luni. Acest interval poate influenţa unele categorii de cheltuieli. De asemenea, estimarea eventualelor venituri aduse de proiect trebuie să ţină seama de modificarea conjuncturii economice care poate interveni în această perioadă.
- ✓ Se va ţine cont de faptul că, uneori, documentele proiectului amintesc obligativitatea de a achiziţiona pentru proiect echipamente ce vor trebui să respecte regula de origine impusă de finanţator. Dacă există o astfel de prevedere, bugetul se va proiecta pornind de la costurile existente la produsele ce respecta aceste reguli, care nu sunt întotdeauna cele mai mici de pe piaţă.

CADRUL LEGAL ŞI INSTITUŢIONAL DE DESFĂŞURARE A ACTIVITĂŢII DE CERCETARE ŞTIINŢIFICĂ

LEGE Nr. 206 din 27 mai 2004 privind buna conduită în cercetarea ştiinţifică, dezvoltarea tehnologică şi inovare

Act de bază
Legea nr. 206/2004
Acte modificatoare
Legea nr. 398/2006
Ordonanţa Guvernului nr. 28/2011

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

CAP. 1
Dispoziţii generale

ART. 1
(1) Buna conduită în activităţile de cercetare ştiinţifică, dezvoltare tehnologică şi de inovare, denumite în continuare activităţi de cercetare-dezvoltare, se bazează pe un ansamblu de norme de bună conduită şi de proceduri destinate respectării acestora.
(2) Normele de bună conduită sunt prevăzute în prezenta lege şi sunt completate şi detaliate în Codul de etică şi deontologie profesională al personalului de cercetare-dezvoltare, denumit în continuare Codul de etică, prevăzut de Legea nr. 319/2003 privind Statutul personalului de cercetare-dezvoltare, precum şi în codurile de etică pe domenii, elaborate conform art. 7 lit. b).
(3) Procedurile destinate respectării acestor norme sunt reunite în Codul de etică, cu respectarea prevederilor prezentei legi şi ale Legii educaţiei naţionale nr. 1/2011.
(4) Respectarea acestor norme de către categoriile de personal ce desfăşoară activităţi de cercetare-dezvoltare, prevăzute în Legea nr. 319/2003, precum şi de către alte categorii de personal, din mediul public sau privat, ce beneficiază de

fonduri publice de cercetare-dezvoltare, determină buna conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare.

ART. 2

Normele de bună conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare includ:

a) norme de bună conduită în activitatea ştiinţifică;

b) norme de bună conduită în activitatea de comunicare, publicare, diseminare şi popularizare ştiinţifică, inclusiv în cadrul cererilor de finanţare depuse în cadrul competiţiilor de proiecte organizate din fonduri publice;

c) norme de bună conduită în activitatea de evaluare şi monitorizare instituţională a cercetării-dezvoltării, de evaluare şi monitorizare de proiecte de cercetare-dezvoltare obţinute prin acţiuni din cadrul Planului Naţional de Cercetare, Dezvoltare şi Inovare şi de evaluare de persoane în vederea acordării de grade, titluri, funcţii, premii, distincţii, sporuri, atestate sau certificate în activitatea de cercetare-dezvoltare;

d) norme de bună conduită în funcţiile de conducere în activitatea de cercetare-dezvoltare;

e) normele de bună conduită privind respectarea fiinţei şi demnităţii umane, evitarea suferinţei animalelor şi ocrotirea şi refacerea mediului natural şi a echilibrului ecologic.

ART. 2^1

(1) Abaterile de la normele de bună conduită prevăzute la art. 2 lit. a), în măsura în care nu constituie infracţiuni potrivit legii penale, includ:

a) confecţionarea de rezultate sau date şi prezentarea lor ca date experimentale, ca date obţinute prin calcule sau simulări numerice pe calculator ori ca date sau rezultate obţinute prin calcule analitice ori raţionamente deductive;

b) falsificarea de date experimentale, de date obţinute prin calcule sau simulări numerice pe calculator ori de date sau rezultate obţinute prin calcule analitice ori raţionamente deductive;

c) îngreunarea deliberată, împiedicarea sau sabotarea activităţii de cercetare-dezvoltare a altor persoane, inclusiv prin blocarea nejustificată a accesului la spaţiile de cercetare-dezvoltare, prin avarierea, distrugerea ori manipularea aparaturii experimentale, a echipamentului, a documentelor, a programelor de calculator, a datelor în format electronic, a substanţelor organice sau anorganice ori a materiei vii necesare altor persoane pentru derularea, realizarea sau finalizarea activităţilor de cercetare-dezvoltare.

(2) Abaterile de la normele de bună conduită prevăzute la art. 2 lit. b), în măsura în care nu constituie infracţiuni potrivit legii penale, includ:

a) plagiatul;

b) autoplagiatul;

c) includerea în lista de autori a unei publicaţii ştiinţifice a unuia sau mai multor coautori care nu au contribuit semnificativ la publicaţie ori excluderea unor coautori care au contribuit semnificativ la publicaţie;
d) includerea în lista de autori a unei publicaţii ştiinţifice a unei persoane fără acordul acesteia;
e) publicarea sau diseminarea neautorizată de către autori a unor rezultate, ipoteze, teorii ori metode ştiinţifice nepublicate;
f) introducerea de informaţii false în solicitările de granturi sau de finanţare, în dosarele de candidatură pentru abilitare, pentru posturi didactice universitare ori pentru posturi de cercetare-dezvoltare.
(3) Abaterile de la normele de bună conduită prevăzute la art. 2 lit. c), în măsura în care nu constituie infracţiuni potrivit legii penale, includ:
a) nedezvăluirea situaţiilor de conflicte de interese în realizarea sau participarea la evaluări;
b) nerespectarea confidenţialităţii în evaluare;
c) discriminarea, în cadrul evaluărilor, pe criterii de vârstă, etnie, sex, origine socială, orientare politică sau religioasă, orientare sexuală ori alte tipuri de discriminare, cu excepţia măsurilor afirmative prevăzute de lege.
(4) Abaterile de la normele de bună conduită prevăzute la art. 2 lit. d), în măsura în care nu constituie infracţiuni potrivit legii penale, includ:
a) abuzul de autoritate pentru a obţine calitatea de autor sau coautor al publicaţiilor persoanelor din subordine;
b) abuzul de autoritate pentru a obţine salarizare, remunerare sau alte beneficii materiale din proiectele de cercetare-dezvoltare conduse ori coordonate de persoane din subordine;
c) abuzul de autoritate pentru a obţine calitatea de autor sau coautor al publicaţiilor persoanelor din subordine ori pentru a obţine salarizare, remunerare sau alte beneficii materiale pentru soţi, afini ori rude până la gradul al III-lea inclusiv;
d) abuzul de autoritate pentru a impune nejustificat propriile teorii, concepte sau rezultate asupra persoanelor din subordine;
e) obstrucţionarea activităţii unei comisii de etică, a unei comisii de analiză sau a Consiliului Naţional de Etică, în cursul unei analize a unor abateri de la buna conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare din subordine;
f) nerespectarea prevederilor şi procedurilor legale destinate respectării normelor de bună conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare prevăzute în prezenta lege, în Legea nr. 1/2011, în Codul de etică, în codurile de etică pe domenii, în regulamentele de organizare şi funcţionare a instituţiilor de cercetare-dezvoltare, respectiv în cartele universitare, după caz, inclusiv nepunerea în aplicare a sancţiunilor stabilite de către comisiile de etică conform art. 11 alin. (6) din

prezenta lege sau de către Consiliul Naţional de Etică, conform art. 326 din Legea nr. 1/2011.
(5) Abaterile de la normele de bună conduită prevăzute la art. 2 lit. e) sunt detaliate în Codul de etică sau în codurile de etică pe domenii.
(6) Următoarele situaţii pot de asemenea să atragă răspunderea etică prin asociere pentru abateri de la buna conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare:
a) participarea activă în abateri săvârşite de alţii;
b) cunoaşterea abaterilor săvârşite de alţii şi nesesizarea comisiei de etică prevăzute la art. 9 sau a Consiliului Naţional de Etică;
c) coautoratul publicaţiilor conţinând date falsificate sau confecţionate;
d) neîndeplinirea obligaţiilor legale şi contractuale, inclusiv a celor aferente contractului de mandat sau contractelor de finanţare, în exercitarea funcţiilor de conducere ori de coordonare a activităţilor de cercetare-dezvoltare.
ART. 3
Datele contradictorii, diferenţele de concepţie experimentală sau de practică, diferenţele de interpretare a datelor, diferenţele de opinie sunt factori specifici cercetării-dezvoltării şi nu constituie abateri de la buna conduită.
ART. 4
(1) În sensul prezentei legi, următorii termeni sunt definiţi după cum urmează:
a) coautor al unei publicaţii - orice persoană nominalizată în lista de autori a unei publicaţii ştiinţifice;
b) confecţionarea de rezultate sau date - raportarea de rezultate sau date fictive, care nu sunt rezultatul real al unei activităţi de cercetare-dezvoltare;
c) falsificarea de rezultate sau date - raportarea selectivă sau respingerea datelor ori a rezultatelor nedorite; manipularea reprezentărilor sau a ilustraţiilor; alterarea aparatului experimental ori numeric pentru a obţine datele dorite fără a raporta alterările efectuate;
d) plagiatul - expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, idei, demonstraţii, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode ştiinţifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale altor autori, fără a menţiona acest lucru şi fără a face trimitere la sursele originale;
e) autoplagiatul - expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, demonstraţii, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode ştiinţifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale aceluiaşi sau aceloraşi autori, fără a menţiona acest lucru şi fără a face trimitere la sursele originale.
(2) Abaterile grave de la buna conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare sunt cele prevăzute la art. 310 din Legea nr. 1/2011.

ART. 4^1
(1) Situaţiile de conflicte de interese în cadrul activităţilor prevăzute la art. 2 lit. c) se prevăd în regulamentele de organizare şi funcţionare a organelor autorităţilor publice centrale sau locale, cu ori fără personalitate juridică, ce coordonează competiţii, concursuri sau evaluări în domeniul cercetării-dezvoltării, în alte acte normative aplicabile respectivelor proceduri de evaluare, inclusiv în pachetele de informaţii ale competiţiilor de proiecte, cu respectarea reglementărilor legale în vigoare.
(2) O persoană nu poate participa în mod direct, ca expert evaluator, sau indirect, prin luarea de decizii nominale de selecţie directă ori excludere a experţilor evaluatori însărcinaţi cu evaluarea unei instituţii, unui proiect, unei oferte sau unui candidat, dacă respectiva persoană face parte din lista de personal a instituţiei, proiectului ori a ofertei evaluate sau a altor proiecte ori oferte depuse spre finanţare în cadrul aceleiaşi linii de finanţare, licitaţii sau cereri de ofertă ori dacă se află în următoarea relaţie cu candidatul sau cu persoanele din lista de personal a proiectelor, ofertelor ori instituţiilor evaluate: sunt soţi, afini sau rude până la gradul al III-lea inclusiv.
(3) În sensul prezentei legi, lista de personal a unui proiect sau a unei oferte este constituită din persoanele nominalizate în propunerea de proiect ori în oferta supusă evaluării, inclusiv directorul de proiect, şi, în cazul proiectelor realizate în parteneriat între mai multe instituţii sau unităţi, din responsabilii de proiect.
ART. 4^2
(1) Sesizările privind abaterile de la normele de bună conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare sunt analizate în două etape detaliate în Codul de etică:
a) analiza la nivelul instituţiei în cadrul căreia presupusele abateri s-au produs, denumită prima etapă, care se desfăşoară conform art. 11 şi prevederilor Codului de etică;
b) analiza la nivelul Consiliului Naţional de Etică, denumită etapa a doua.
(2) Consiliul Naţional de Etică are obligaţia să analizeze sesizări sau contestaţii în oricare dintre următoarele cazuri:
a) dacă prima etapă a produs un raport în termenul prevăzut la art. 11 alin. (3) şi dacă la sesizare sau contestaţie este anexată o copie simplă, în format scris ori electronic, după raportul elaborat în cadrul primei etape;
b) dacă prima etapă nu a produs un raport în termenul prevăzut la art. 11 alin. (3).
(3) Se exceptează de la prevederile alin. (1) lit. a) sesizările sau contestaţiile care vizează conducători de instituţii şi unităţi de cercetare-dezvoltare ori de instituţii publice, membri ai consiliilor de administraţie, ai comitetelor de direcţie, ai consiliilor ştiinţifice sau ai comisiilor de etică ale instituţiilor şi unităţilor de

cercetare-dezvoltare ori persoane cu funcţii de demnitate publică, care sunt analizate direct de Consiliul Naţional de Etică.
(4) Pentru contestaţii ce se încadrează în situaţia prevăzută la alin. (2) lit. a), Consiliul Naţional de Etică informează în scris şi pe căi electronice instituţia vizată de contestaţie în termen de două zile lucrătoare de la primirea contestaţiei.
(5) Consiliul Naţional de Etică poate analiza abateri de la normele de bună conduită şi în urma autosesizării.
(6) Pe perioada analizei Consiliului Naţional de Etică, instituţia sau instituţiile vizată/vizate de sesizare ori de contestaţie pune/pun la dispoziţia Consiliului Naţional de Etică orice date, documente sau probe materiale cerute de acesta.
(7) Consiliul Naţional de Etică elaborează un raport în termen de maximum 90 de zile calendaristice de la data primirii sesizării sau a contestaţiei prevăzute la alin. (2) ori de la data autosesizării; raportul conţine hotărârea argumentată privind existenţa unei sau unor abateri de la buna conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare, precum şi identificarea persoanelor vinovate şi sancţiunile propuse, dacă este cazul; raportul se face public pe site-ul web al Consiliului Naţional de Etică.

CAP. 2
Consiliul Naţional de Etică a Cercetării Ştiinţifice, Dezvoltării Tehnologice şi Inovării

ART. 5
(1) În vederea coordonării şi monitorizării aplicării normelor de conduită morală şi profesională în activităţile de cercetare-dezvoltare, se înfiinţează Consiliul Naţional de Etică a Cercetării Ştiinţifice, Dezvoltării Tehnologice şi Inovării, denumit în continuare Consiliul Naţional de Etică, organism consultativ, fără personalitate juridică, pe lângă autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare.
(2) Componenţa şi Regulamentul de organizare şi funcţionare ale Consiliului Naţional de Etică se stabilesc prin ordin al conducătorului autorităţii de stat pentru cercetare-dezvoltare, în termen de 60 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi.
(3) Membrii Consiliului Naţional de Etică trebuie să fie persoane cu activitate recunoscută în domeniul cercetării-dezvoltării şi/sau specialişti în domeniul juridic şi în domeniul eticii cercetării şi ştiinţei.
(4) Pentru activitatea desfăşurată, membrii Consiliului Naţional de Etică şi membrii grupurilor de lucru ale acestuia, care nu sunt membri ai Consiliului Naţional de Etică, primesc o indemnizaţie lunară din bugetul Autorităţii Naţionale pentru Cercetare Ştiinţifică, în raport cu activitatea depusă.
(5) Indemnizaţia membrilor, cheltuielile de funcţionare şi cheltuielile de deplasare aferente funcţionării Consiliului Naţional de Etică şi grupurilor de

lucru ale acestuia se asigură din bugetul Ministerului Educaţiei, Cercetării, Tineretului şi Sportului, prin Autoritatea Naţională pentru Cercetare Ştiinţifică, care asigură secretariatul tehnic şi sprijinul executiv pentru activitatea consiliului, potrivit reglementărilor în vigoare.

ART. 6

În sensul prezentei legi, autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare este Ministerul Educaţiei şi Cercetării.

ART. 7

Consiliul Naţional de Etică are următoarele atribuţii:

a) propune modificări ale Codului de etică;

b) elaborează coduri de etică pe domenii ştiinţifice, pe care le propune spre aprobare autorităţii de stat pentru cercetare-dezvoltare;

c) *** Abrogată

d) urmăreşte aplicarea şi respectarea de către unităţile şi instituţiile de cercetare-dezvoltare, precum şi de către personalul de cercetare-dezvoltare a dispoziţiilor legale referitoare la normele de conduită morală şi profesională;

e) formulează opinii şi recomandări în legătură cu problemele de natură etică ridicate de evoluţia ştiinţei şi a cunoaşterii;

f) analizează cazurile referitoare la încălcarea normelor de bună conduită, în urma sesizărilor sau contestaţiilor ori prin autosesizare;

f^1) emite hotărâri prin care se constată dacă a fost realizată o abatere de la normele de bună conduită; în cazurile în care au fost constatate abateri, hotărârile numesc persoana sau persoanele fizice vinovate de respectivele abateri şi stabilesc sancţiunile ce urmează a fi aplicate;

g) îndeplineşte şi alte atribuţii stabilite de autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare.

ART. 8

(1) Consiliul Naţional de Etică îşi poate constitui grupuri de lucru pe domenii de ştiinţă şi tehnologie, cu statut permanent sau temporar, potrivit prevederilor Regulamentului de organizare şi funcţionare al Consiliului Naţional de Etică, în condiţiile legii.

(2) *** Abrogat

(3) Consiliul Naţional de Etică are un aparat propriu de lucru şi, atunci când este cazul, poate apela la experţi.

CAP. 3
Comisiile de etică

ART. 9

(1) Unităţile şi instituţiile care fac parte din sistemul naţional de cercetare-dezvoltare, unităţile şi/sau instituţiile care conduc programe de cercetare-dezvoltare, precum şi unităţile care asigură valorificarea rezultatelor sunt

responsabile pentru respectarea normelor şi a valorilor etice în cercetare-dezvoltare.
(2) În cadrul unităţilor şi al instituţiilor prevăzute la alin. (1) se înfiinţează comisii de etică, pe lângă consiliile ştiinţifice sau, după caz, pe lângă consiliile de administraţie.
(3) Componenţa comisiilor de etică este propusă de consiliile ştiinţifice sau, după caz, de consiliile de administraţie şi se aprobă prin ordin al conducătorului instituţiei sau al unităţii prevăzute la alin. (1).
ART. 10
Atribuţiile comisiilor de etică sunt următoarele:
a) urmăresc în cadrul unităţilor sau al instituţiilor respectarea codurilor de etică specifice domeniului;
b) numesc comisii de analiză pentru examinarea sesizărilor referitoare la abaterile de la buna conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare aduse în atenţia lor în urma sesizărilor sau pe bază de autosesizare.
ART. 11
(1) Procedurile pe care comisia de etică, respectiv comisia de analiză le desfăşoară în cazul sesizărilor scrise, iniţiate de persoane fizice sau juridice cunoscute, ori în urma autosesizării sunt detaliate în Codul de etică, cu respectarea prevederilor prezentei legi.
(2) Comisia de etică şi comisia de analiză păstrează confidenţială identitatea autorului sesizării, conform procedurilor detaliate în Codul de etică.
(3) Comisia de analiză elaborează un raport care se aprobă de către comisia de etică, se comunică autorului sesizării în scris şi se face public pe site-ul web al instituţiei în termen de 45 de zile calendaristice de la primirea sesizării; în cazul constatării unor abateri de la normele de bună conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare, raportul numeşte persoanele vinovate şi stabileşte una sau mai multe dintre sancţiunile prevăzute la art. 11^1; persoanele vinovate pot fi diferite de persoanele vizate în textul sesizării.
(4) Raportul comisiei de analiză este avizat de către consilierul juridic al instituţiei. Răspunderea juridică pentru hotărârile şi activitatea comisiei de analiză revine instituţiei.
(5) Raportul comisiei de analiză poate fi contestat la Consiliul Naţional de Etică de către persoana sau persoanele găsite vinovate ori de către autorul sesizării; contestaţia va conţine obligatoriu o copie simplă după sesizarea iniţială şi după raportul comisiei de analiză.
(6) În cazul în care o contestaţie nu a fost înaintată către Consiliul Naţional de Etică în termen de 15 zile lucrătoare de la data comunicării prevăzute la alin. (3), sancţiunile stabilite de comisia de analiză sunt puse în aplicare de către conducătorul instituţiei sau de către consiliul de administraţie, după caz, în

termen de 45 de zile calendaristice de la data comunicării raportului conform alin. (3).
ART. 11^1
Pentru abaterile constatate de la buna conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare, conducerea unităţii sau instituţiei aplică personalului de cercetare-dezvoltare una ori mai multe dintre următoarele sancţiuni, cu respectarea prevederilor art. 11 alin. (6):
a) avertisment scris;
b) retragerea şi/sau corectarea tuturor lucrărilor publicate prin încălcarea normelor de bună conduită;
c) diminuarea salariului de bază, cumulat, când este cazul, cu indemnizaţia de conducere, de îndrumare şi de control;
d) suspendarea, pe o perioadă determinată de timp între 1 an şi 10 ani, a dreptului de înscriere la un concurs pentru ocuparea unei funcţii superioare ori a unei funcţii de conducere, de îndrumare şi de control sau ca membru în comisii de concurs;
e) destituirea din funcţia de conducere din instituţia de cercetare-dezvoltare;
f) desfacerea disciplinară a contractului de muncă.
ART. 12 *** Abrogat
ART. 13
La elaborarea normelor referitoare la etică, precum şi în derularea efectivă a activităţilor de cercetare-dezvoltare şi inovare se vor respecta reglementările internaţionale la care România este parte.
ART. 14
(1) Pentru abaterile constatate de la buna conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare, Consiliul Naţional de Etică stabileşte aplicarea uneia sau mai multora dintre următoarele sancţiuni:
a) avertisment scris;
b) retragerea şi/sau corectarea tuturor lucrărilor publicate prin încălcarea normelor de bună conduită;
c) retragerea calităţii de conducător de doctorat şi/sau a atestatului de abilitare;
d) retragerea titlului de doctor;
e) retragerea titlului didactic universitar sau a gradului de cercetare ori retrogradarea;
f) destituirea din funcţia de conducere din instituţia de cercetare-dezvoltare;
g) desfacerea disciplinară a contractului de muncă;
h) interzicerea, pentru o perioadă determinată, a accesului la finanţare din fonduri publice destinată cercetării-dezvoltării;
i) suspendarea, pe o perioadă determinată de timp între 1 an şi 10 ani, a dreptului de înscriere la un concurs pentru ocuparea unei funcţii superioare ori a unei

funcţii de conducere, de îndrumare şi de control sau ca membru în comisii deconcurs;
j) îndepărtarea persoanei/persoanelor respective din echipa de realizare a proiectului;
k) oprirea finanţării proiectului;
l) oprirea finanţării proiectului, cu obligativitatea returnării fondurilor.
(1^1) Sancţiunile stabilite de Consiliul Naţional de Etică sunt puse în aplicare de către organismele sau persoanele îndreptăţite legal pentru aceasta, conform prevederilor art. 326 din Legea nr. 1/2011.
(1^2) Se interzice ocuparea posturilor de cercetare-dezvoltare de către persoane care se fac vinovate de abateri grave de la buna conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare. Se anulează concursul pentru un post de cercetare-dezvoltare ocupat, iar contractul de muncă cu instituţia de cercetare-dezvoltare încetează de drept, indiferent de momentul la care s-a dovedit că o persoană a realizat abateri grave de la buna conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare. Constatarea abaterilor grave şi identificarea persoanelor vinovate se fac de către Consiliul Naţional de Etică, conform legii.
(2) De asemenea, pentru abaterile de la buna conduită în cercetare-dezvoltare se aplică sancţiunile disciplinare prevăzute în Codul de etică şi deontologie profesională al personalului de cercetare-dezvoltare, precum şi sancţiunile prevăzute în Legea nr. 64/1991 privind brevetele de invenţie, republicată, cu modificările ulterioare, în Legea nr. 129/1992 privind protecţia desenelor şi modelelor industriale, republicată, şi în Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor şi drepturile conexe, cu modificările şi completările ulterioare.

CAP. 4
Dispoziţii finale

ART. 15
Codurile etice pe domenii ale cercetării se elaborează de Consiliul Naţional de Etică, în termen de 180 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, şi se aprobă prin ordin al conducătorului autorităţii de stat pentru cercetare-dezvoltare.
ART. 16
Prezenta lege intră în vigoare la 60 de zile de la publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I.

ORDONANTA nr. 57 din 16 august 2002 (*actualizata*) privind cercetarea stiintifica si dezvoltarea tehnologica (actualizata pana la data de 1 ianuarie 2007*)

EMITENT: GUVERNUL

---

*) Textul initial a fost publicat in MONITORUL OFICIAL nr. 643 din 30 august 2002.

La data de 1 ianuarie 2007, modificarile si completarile sunt aduse de: LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003; ORDONANTA nr. 86 din 28 august 2003; ORDONANTA nr. 38 din 29 ianuarie 2004; LEGEA nr. 230 din 1 iunie 2004; ORDONANTA nr. 94 din 26 august 2004; ORDONANTA nr. 41 din 14 iulie 2005; LEGEA nr. 381 din 16 decembrie 2005;
ORDONANTA nr. 58 din 30 august 2006.
In temeiul prevederilor art. 107 din Constitutia Romaniei si ale art. 1 pct. VI.1 din Legea nr. 411/2002 privind abilitarea Guvernului de a emite ordonante,Guvernul Romaniei adopta prezenta ordonanta.

CAP. 1
Dispozitii generale

ART. 1
Cercetarea stiintifica si dezvoltarea tehnologica, denumite in continuare cercetare-dezvoltare, sunt principalele activitati creatoare si generatoare de progres economic si social.
ART. 2
(1) Activitatea de cercetare-dezvoltare cuprinde: cercetarea fundamentala, cercetarea aplicativa, dezvoltarea tehnologica si inovarea.
(2) Definitiile termenilor utilizati in cuprinsul ordonantei sunt prevazute in anexa care face parte integranta din prezenta ordonanta.

Art. 2 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 3
(1) In Romania activitatea de cercetare-dezvoltare constituie prioritate nationala si are un rol determinant in strategia de dezvoltare economica durabila.

(2) Strategia nationala in domeniul cercetarii-dezvoltarii, denumita in continuare Strategie nationala, defineste politica statului in vederea realizarii obiectivelor de interes national in acest domeniu si se aproba prin hotarare a Guvernului.
(3) Guvernul promoveaza, sustine, dezvolta si stimuleaza activitatea de cercetare-dezvoltare de interes national, scop in care:
a) adopta politici de stimulare si coordonare la nivel national a activitatii de cercetare-dezvoltare si inovare;
b) asigura surse de finantare si instituie structure organizatorice corespunzatoare pentru administrarea fondurilor respective, conform prevederilor prezentei ordonante;
c) elaboreaza politici si emite reglementari pentru crearea in economie a unui mediu favorabil, protectia patrimoniului stiintific national, pentru difuzarea, absorbtia si valorificarea rezultatelor activitatii de cercetare-dezvoltare in scopul dezvoltarii economice durabile, al cresterii bunastarii si calitatii vietii, al imbogatirii patrimoniului national si international al cunoasterii.
ART. 4
(1) Ministerul Educatiei si Cercetarii, denumit in continuare autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare, este organul administratiei publice centrale de specialitate, care exercita atributiile autoritatii de stat pentru domeniul cercetariidezvoltarii.
(2) Autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare are, in principal, urmatoarele atributii in domeniu:
a) elaborarea si actualizarea Strategiei nationale;
b) asigurarea cadrului institutional pentru aplicarea Strategiei nationale;
c) coordonarea la nivel national a politicilor guvernamentale;
d) stimularea, sustinerea, dezvoltarea si monitorizarea activitatii de cercetare-dezvoltare;
e) conducerea, in cazuri deosebite, a unor programe de cercetare-dezvoltare si inovare sau parti din acestea.
(3) Ordonatorii de credite, inclusiv Academia Romana, care au alocate prin buget fonduri pentru cercetare, finanteaza din acestea programe proprii sau sectoriale de cercetare, inclusiv
granturi de cercetare, corelate cu strategia si politicile nationale in domeniu.

Litera e) a alin. (2) al art. 4 a fost introdusa de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 5
(1) Dreptul de a desfasura activitati de cercetare-dezvoltare si inovare este recunoscut oricarei persoane fizice sau juridice.

(2) Dreptul de acces liber la fondurile publice destinate activitatii de cercetare-dezvoltare este garantat in conditii de competenta si cu respectarea prevederilor legale si contractuale
privind drepturile de proprietate intelectuala si de utilizare a rezultatelor.
(3) Libertatea de organizare si desfasurare a activitatilor de cercetare-dezvoltare este garantata si este corelata cu asigurarea resurselor financiare, cu respectarea legislatiei in
vigoare si a principiilor de etica profesionala privind efectele adverse sau daunatoare ale aplicarii rezultatelor stiintei si tehnologiei asupra omului si mediului.
(4) Pentru cazurile care nu sunt reglementate de legislatia privind proprietatea intelectuala, se garanteaza persoanelor prevazute la alin. (1) dreptul de participare la beneficiile rezultate, in conditii contractuale specificate, precum si dreptul de preemtiune in contractarea lucrarilor de continuare a activitatilor de cercetare-dezvoltare, valorificare a rezultatelor sau de transfer tehnologic al acestora.

CAP. 2
Sistemul national de cercetare-dezvoltare

SECTIUNEA 1
Cadrul general de reglementare si organizare a activitatii de cercetare-dezvoltare

ART. 6
Sistemul national de cercetare-dezvoltare este constituit din ansamblul unitatilor si institutiilor de drept public si de drept privat care au in obiectul de activitate cercetarea-dezvoltarea.

Art. 6 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 7
Din sistemul national de cercetare-dezvoltare face parte sistemul de cercetare-dezvoltare de interes national, care cuprinde urmatoarele categorii de unitati de drept public, acreditate in acest sens, conform prevederilor prezentei ordonante:
a) institute nationale de cercetare-dezvoltare;
b) institute, centre sau statiuni de cercetare ale Academiei Romane si de cercetare-dezvoltare ale academiilor de ramura;
c) institutii de invatamant superior acreditate sau structure ale acestora;
d) institute sau centre de cercetare-dezvoltare organizate in cadrul societatilor nationale, companiilor nationale si regiilor autonome de interes national.

Partea introductiva si litera c) ale art. 7 au fost modificate de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 8
In sistemul national de cercetare-dezvoltare sunt cuprinse, in afara unitatilor si institutiilor prevazute la art. 7, si urmatoarele categorii de unitati si institutii:
A. Unitatile si institutiile de drept public:
a) institute, centre sau statiuni de cercetare-dezvoltare organizate ca institutii publice;
b) institute sau centre de cercetare-dezvoltare organizate in cadrul societatilor nationale, companiilor nationale si regiilor autonome sau ale administratiei publice centrale si locale;
c) centre internationale de cercetare-dezvoltare infiintate in baza unor acorduri internationale;
d) alte institutii publice sau structuri ale acestora, care au ca obiect de activitate si cercetarea-dezvoltarea.
B. Unitatile si institutiile de drept privat:
a) unitati de cercetare-dezvoltare organizate ca societati comerciale;
b) societati comerciale, precum si structurile acestora care au ca obiect de activitate si cercetarea-dezvoltarea;
c) institutii de invatamant superior private acreditate sau structuri ale acestora;
d) organizatii neguvernamentale care au ca obiect de activitate si cercetarea-dezvoltarea.

Art. 8 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 9
Abrogat.

Art. 9 a fost abrogat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 10
(1) Activitatea de cercetare-dezvoltare din domeniul public sau privat poate fi desfasurata si in cadrul unor forme asociative, in conditiile prevazute de lege.
(2) Activitatea de cercetare-dezvoltare se poate desfasura si individual, in regim economic, de catre persoane fizice autorizate conform prevederilor legale.
ART. 11
(1) Unitatile de cercetare-dezvoltare organizate ca institute nationale sau ca institutii publice se infiinteaza sau se reorganizeaza prin hotarare a Guvernului, daca legea nu prevede altfel.

(2) Prin hotarare a Guvernului de infiintare si/sau de organizare si functionare a unitatilor de cercetare-dezvoltare prevazute la alin. (1) se stabilesc denumirea, obiectul de activitate, sediul si patrimoniul, precum si bunurile din domeniul public prevazute de Legea nr. 213/1998 privind proprietatea publica si regimul juridic al acesteia, cu modificarile ulterioare, si date in administrare acestora.
(3) Unitatile de cercetare-dezvoltare organizate ca societati comerciale cu capital majoritar de stat se infiinteaza si se reorganizeaza prin hotarare a Guvernului, pe baza hotararii adunarii generale a actionarilor.
ART. 12
(1) Unitatile si institutiile de cercetare-dezvoltare prevazute la art. 7 si la art. 8 lit. A infiinteaza Consiliul stiintific, care participa la elaborarea strategiei unitatii si a programelor proprii de cercetare-dezvoltare, precum si la luarea masurilor privind realizarea acestora.
(2) Regulamentul de organizare si functionare a Consiliului stiintific se aproba de consiliul de administratie al unitatilor si institutiilor prevazute la alin. (1).

Alin. (1) al art. 12 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 13
Realizarea unor servicii sau activitati de microproductie de catre unitatile si institutiile prevazute la art. 7 si la art. 8 lit. A se asigura si prin asociere in participatiune numai in scopul stimularii transferului rezultatelor activitatii de cercetare-dezvoltare, potrivit regulamentelor de organizare si functionare proprii si prevederilor legale corespunzatoare, cu aprobarea organului administratiei publice centrale sub autoritatea caruia functioneaza si a autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare.

Art. 13 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 14
(1) Unitatile si institutiile de cercetare-dezvoltare cu capital privat se pot organiza in conditiile prevazute de lege.
(2) Unitatile si institutiile de cercetare-dezvoltare cu capital majoritar de stat, organizate ca societati comerciale, se pot privatiza in conditiile legii si cu respectarea normelor specifice privind privatizarea unitatilor de cercetaredezvoltare, elaborate de autoritatea de stat pentru cercetare dezvoltare si aprobate prin hotarare a Guvernului.
(3) Unitatile de cercetare-dezvoltare privatizate nu pot pastra in patrimoniu informatiile sau documentatiile de interes national acumulate pana la data privatizarii. Aceste informatii

si documentatii, determinate in conformitate cu prevederile normelor prevazute la alin. (2), se depun la institutele nationale sau la institutiile publice de cercetare-dezvoltare desemnate in acest scop de autoritatea de stat pentru cercetaredezvoltare ori la arhivele statului.
(4) In cazul brevetelor de inventie cu obiect care se incadreaza in categoria celor prevazute la alin. (3) sau care contin informatii clasificate, calitatea de titular al acestora se transmite institutelor nationale sau institutiilor publice de cercetare-dezvoltare desemnate in acest scop de autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare.

Alin. (4) al art. 14 a fost introdus de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 15
(1) Unitatile si institutiile prevazute la art. 7 si 8 pot participa in nume propriu la cooperarea tehnico-stiintifica internationala si pot incheia in mod direct contracte privind aceste activitati, in conditiile legii; contractele, precum si utilizarea rezultatelor cercetarii se vor inscrie in termenii utilizati in acordurile internationale la care Romania este parte.
(2) Rezultatele cercetarilor care sunt proprietate publica a statului se pot utiliza in cadrul cooperarii internationale, in conditiile prevazute la alin. (1) si cu aprobarea Guvernului.

Alin. (2) al art. 15 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 16
Unitatile si institutiile de cercetare-dezvoltare care beneficiaza de finantare si din fonduri publice sunt obligate sa asigure:
a) dezvoltarea bazei tehnico-stiintifice, actualizarea documentatiei stiintifice de interes national, precum si utilizarea acestora cu prioritate pentru activitatea de cercetare-dezvoltare;
b) urmarirea realizarii transferului tehnologic;
c) adoptarea unor structuri organizatorice si a unui management performante, urmand cele mai bune practici utilizate pe plan mondial;
d) eliminarea posibilitatilor de generare a unor acte de concurenta neloiala.

Litera c) a art. 16 a fost modificata de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.

SECTIUNEA a 2-a
Institutele nationale de cercetare-dezvoltare
ART. 17
(1) Institutul national de cercetare-dezvoltare - INCD, reglementat prin prezenta ordonanta, denumit in continuare institut national, reprezinta o forma de organizare institutionala specifica activitatilor de cercetare-dezvoltare, cu scopul de a asigura desfasurarea acestor activitati, precum si consolidarea competentei stiintifice si tehnologice in domeniile de interes national, stabilite in acord cu strategia de dezvoltare a Romaniei.
(2) Institutul national este persoana juridica romana care are ca obiect principal activitatea de cercetare-dezvoltare si care functioneaza pe baza de gestiune economica si autonomie financiara, calculeaza amortismente si conduce evidenta contabila in regim economic.
(3) Institutul national are patrimoniu propriu si administreaza patrimoniul public si privat al statului pentru asigurarea desfasurarii activitatii si functioneaza in coordonarea unui organ de specialitate al administratiei publice centrale.
(4) Institutul national participa la elaborarea strategiilor de dezvoltare in domeniul specific, desfasoara activitati de cercetare-dezvoltare pentru realizarea obiectivelor cuprinse in Strategia nationala de cercetare, constituie baze de competent stiintifica si tehnologica, de expertiza, de perfectionare a resurselor umane si de documentare stiintifica si tehnica.
(5) Institutul national poate desfasura, in secundar, activitati comerciale si de productie, conform regulamentului propriu, si se poate inregistra la registrul comertului ca INCD.
(5^1) In cazul in care institutul national realizeaza si activitati comerciale si de productie conform regulamentului propriu de organizare si functionare, evidenta contabila a acestor activitati se va realiza in mod distinct fata de activitatile de cercetare-dezvoltare, care nu au drept scop obtinerea de profit, astfel incat sa fie asigurata identificarea clara pentru fiecare dintre cele doua tipuri de activitati a veniturilor si cheltuielilor aferente si sa se elimine orice posibilitate de subventionare incrucisata.
(6) Formele de organizare ale celorlalte categorii de unitati si institutii prevazute la art. 7 si 8 sunt reglementate prin legi specifice.

Art. 17 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
Alin. (5^1) al art. 17 a fost introdus de pct. 1 al art. I din ORDONANTA nr. 58 din 30 august 2006, publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 746 din 31 august 2006.

ART. 18
(1) Infiintarea institutului national se face prin hotarare a Guvernului, pe baza rezultatelor evaluarii privind indeplinirea conditiilor pentru acreditare, cu avizul autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare, la propunerea organului administratiei publice centrale coordonator in domeniul de activitate al unitatii.
(2) Infiintarea si acreditarea unui institut national trebuie sa asigure concentrarea resurselor financiare si umane in domeniile de cercetare, orientate spre obiective de interes major.
(3) Evaluarea capacitatii de cercetare-dezvoltare pentru acreditare ca institut national se realizeaza de autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare, in conformitate cu prevederile
prezentei ordonante.
(4) Institutul national infiintat potrivit alin. (1) face parte de drept din sistemul de cercetare-dezvoltare de interes national si i se recunoaste capacitatea de a desfasura activitate de cercetare-dezvoltare.

Alin. (1), (3) si (4) ale art. 18 au fost modificate de LEGEAnr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
Alin. (4) al art. 18 a fost modificat de ORDONANTA nr. 38 din 29 ianuarie 2004 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 92 din 31 ianuarie 2004.
ART. 19
(1) Prin actul de infiintare al institutului national se stabilesc denumirea si sediul principal, obiectul de activitate, patrimoniul si organul administratiei publice centrale in coordonarea caruia functioneaza si se aproba regulamentul de organizare si functionare.
(2) Regulamentul de organizare si functionare a institutului national se intocmeste pe baza regulamentului-cadru, elaborat de autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare, in termen de 90 de zile de la data intrarii in vigoare a legii de aprobare a prezentei ordonante, si se aproba prin hotarare a Guvernului.
(3) Structura organizatorica a institutului national este aprobata de organul administratiei publice centrale in coordonarea caruia functioneaza.
(4) Institutul national poate infiinta in cadrul structurii organizatorice subunitati cu sau fara personalitate juridica, necesare realizarii obiectului sau de activitate. Modalitatea de constituire a acestora si relatiile functionale din cadrul institutului national, precum si cu tertii sunt stabilite prin regulamentul de organizare si functionare a institutului national.

Alin. (2) si (4) ale art. 19 au fost modificate de LEGEA nr.324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.

ART. 20
Institutul national prevazut la art. 7 este sprijinit financiar de la bugetul de stat pentru realizarea unor investitii, dotari cu aparatura, echipamente, instalatii si altele asemenea, respectandu-se prevederile legale in vigoare.

Art. 20 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003
publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 21
Conducerea institutului national se exercita de catre consiliul de administratie, format din 7 sau 9 persoane, din care fac parte, in mod obligatoriu, reprezentatul autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare, reprezentantul organului administratiei publice coordonator al institutului national, reprezentantul Ministerului Finantelor Publice, reprezentantul Ministerului Muncii, Solidaritatii Sociale si Familiei si directorul general al institutului national, care este si presedintele consiliului de administratie, precum si presedintele Consiliului stiintific al institutului national. Consiliul de administratie se numeste prin ordin al conducatorului organului administratiei publice coordonator, cu avizul autoritatii de stat
pentru cercetare-dezvoltare. Consiliul de administratie isi desfasoara activitatea in conformitate cu propriul regulament de organizare si functionare si hotaraste in toate problemele privind activitatea institutului national, cu exceptia celor care, potrivit legii, sunt date in competenta altor organe.
ART. 22
Activitatea curenta a institutului national este condusa de directorul general, numit prin ordin al conducatorului organului administratiei publice coordonator, cu avizul autoritatii de stat
pentru cercetare-dezvoltare, conform rezultatelor concursului organizat potrivit prevederilor metodologiei elaborate in acest scop de autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare si aprobate prin hotarare a Guvernului.
ART. 23
(1) Prin hotararea Guvernului de infiintare sau reorganizare a institutului national se stabilesc bunurile din domeniul public prevazute de Legea nr. 213/1998, cu modificarile ulterioare, bunurile din proprietatea privata a statului, administrate de institut, precum si bunurile proprii dobandite in conditiile legii sau realizate din venituri proprii, dupa caz.
(2) Institutul national administreaza, cu diligenta unui bun proprietar, bunuri proprietate publica si privata a statului sau a unitatilor administrativ-teritoriale, precum si bunurile proprii dobandite in conditiile legii sau realizate din venituri proprii.

Art. 23 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.

ART. 24

(1) Institutul national intocmeste anual bugetul de venituri si cheltuieli, potrivit metodologiei stabilite de Ministerul Finantelor Publice, si situatii financiare conform reglementarilor contabile aplicabile.

(2) Bugetul de venituri si cheltuieli se aproba de organul administratiei publice centrale coordonator, cu avizul Ministerului Finantelor Publice si al Ministerului Muncii, Solidaritatii Sociale si Familiei.

(3) Situatiile financiare anuale se aproba de organul administratiei publice centrale coordonator, in conditiile legii.

Alin. (1) si (3) ale art. 24 au fost modificate de pct. 2 al art. I din ORDONANTA nr. 58 din 30 august 2006, publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 746 din 31 august 2006.

ART. 25

(1) Profitul contabil ramas dupa deducerea impozitului pe profit se utilizeaza dupa cum urmeaza:

a) acoperirea pierderilor contabile din anii precedenti;

b) 20% pentru cointeresarea personalului;

c) pana la 60% se poate utiliza pentru finantarea dezvoltarii institutului national, in conformitate cu planul de investitii si dotari ale acestuia, aprobat de organul administratiei publice centrale coordonator;

d) restul ramane la dispozitia institutului national pentru desfasurarea activitatii curente.

(2) In situatia in care sumele prevazute la alin. (1) nu sunt utilizate cu destinatia stabilita prin prezenta ordonanta, ele se reporteaza in vederea utilizarii in anul urmator.

Litera b) a alin. (1) al art. 25 a fost modificata de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.

Alin. (2) al art. 25 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.

Alin. (1) al art. 25 a fost modificat de pct. 3 al art. I din ORDONANTA nr. 58 din 30 august 2006, publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 746 din 31 august 2006.

ART. 26

(1) In situatia in care in cursul unui an incasarile din veniturile institutului national nu sunt suficiente pentru acoperirea platilor ocazionate de cheltuielile

curente, acesta poate contracta credite bancare in valoare de cel mult 20% din veniturile brute realizate in anul precedent.
(2) Contractarea de credite peste plafonul stabilit se face cu aprobarea Ministerului Finantelor Publice si a organului administratiei publice centrale coordonator.

Alin. (1) al art. 26 a fost modificat de pct. 4 al art. I din ORDONANTA nr. 58 din 30 august 2006, publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 746 din 31 august 2006.
ART. 27
(1) In cazul angajarii raspunderii contractuale sau
delictuale a institutului national creditorii pot cere executarea silita numai asupra bunurilor proprii ale acestuia.
(2) Bunurile proprietate publica si privata a statului sunt inalienabile si nu pot fi constituite drept garantii.
ART. 28
(1) Institutul national hotaraste cu privire la investitiile ce urmeaza sa fie realizate potrivit obiectului sau de activitate, finantarea efectuandu-se din surse proprii si credite bancare, cu exceptia investitiilor care intra sub incidenta art. 20 si art. 49 alin. (5).
(2) Executia investitiilor se adjudeca potrivit legii care reglementeaza achizitiile publice.

SECTIUNEA a 3-a
Resurse umane

ART. 29
Mentinerea si dezvoltarea potentialului uman de cercetare dezvoltare si a bazei de cunostinte in domeniu reprezinta un atribut important al politicii de cercetare, sustinut cu prioritate prin programele privind resursele umane.

Art. 29 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 30
(1) Autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare urmareste cresterea potentialului national de cercetare si solicita Academiei Romane si academiilor de ramura, institutiilor de invatamant superior, institutelor nationale si institutiilor publice din sistemul national de cercetare-dezvoltare sa elaboreze si sa aplice programe privind formarea si dezvoltarea
resurselor umane utilizate in cercetare. Programele astfel elaborate vor fi sintetizate in Strategia resurselor umane din activitatea de cercetare-dezvoltare, parte componenta a Strategiei nationale.

(2) Unitatile si institutiile de cercetare-dezvoltare, care beneficiaza de facilitatile prevazute in prezenta ordonanta, vor asigura stabilizarea personalului atestat pe grade stiintifice, vor lua masuri speciale pentru motivarea tinerilor de a desfasura activitati in acest domeniu si vor mentine si vor dezvolta potentialul uman de cercetare implicat in domenii de varf, prin
angajarea anuala a unui numar de absolventi si specialisti cu cea mai buna pregatire, cel putin egal cu numarul de personal cu studii superioare plecat din institut in anul anterior, cu
exceptia situatiilor ce rezulta din restructurari. Promovarea cercetatorilor se face tinandu-se seama, in principal, de performanta stiintifica, confirmata la nivel national si international.

ART. 31

(1) Unitatile si institutiile de cercetare-dezvoltare evaluate in conditiile art. 33, academiile de ramura si institutiile de invatamant superior acreditate organizeaza si participa, cu prioritate, la programele de formare profesionala a persoanelor cu studii superioare din domeniu.

(2) Institutiile de invatamant superior, academiile de ramura, institutele de cercetare si cele de cercetare-dezvoltare pot colabora pe baza de reciprocitate in promovarea unor programe
de formare continua, doctorate, teme de cercetare, in practica studentilor si alte asemenea activitati.

(3) Finantarea programelor prevazute la alin. (1) si (2) se face conform prevederilor legale in vigoare si reglementarilor specifice stabilite la nivelul unitatilor organizatoare.

(4) Studentii din institutiile de invatamant superior acreditate si doctoranzii pot face parte din colectivele de cercetare si participa efectiv la rezolvarea problemelor din cadrul contractelor de cercetare. Studentii si doctoranzii care participa la rezolvarea problemelor din cadrul contractelor de cercetare pot fi remunerati conform legii.

Alin. (4) al art. 31 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.

ART. 32

Cercetatorii stiintifici gradul I, avand titlul de doctor, pot fi conducatori de doctorat in institutiile organizatoare, conform legii.

Art. 32 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.

CAP. 3
Evaluarea activitatii de cercetare stiintifica si dezvoltare tehnologica

---

Titlul cap. 3 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.

ART. 33

(1) Evaluarea si atestarea capacitatii unitatilor si institutiilor prevazute la art. 7 lit. b) si c) se realizeaza, dupa caz, de catre Academia Romana si academiile de ramura, respectiv de catre Consiliul National al Cercetarii Stiintifice din Invatamantul Superior. Pentru celelalte unitati si institutii prevazute la art. 7 si 8, evaluarea si atestarea se realizeaza de catre Colegiul Consultativ pentru Cercetare-Dezvoltare si Inovare, denumit in continuare Colegiul consultativ, organizat in conditiile art. 44. Academia Romana, academiile de ramura si Consiliul National al Cercetarii Stiintifice din Invatamantul Superior, respectiv Colegiul consultativ, propun autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare validarea atestarii, neacordarea atestarii sau retragerea atestarii, dupa evaluarea la un interval maxim de 3 ani, pentru unitatile si institutiile prevazute la art. 7 si 8.

(2) Acreditarea unitatilor si institutiilor prevazute la art. 7 ca unitati componente ale sistemului de cercetare-dezvoltare de interes national se realizeaza, dupa caz, de catre Academia Romana, academiile de ramura, Consiliul National al Cercetarii Stiintifice din Invatamantul Superior, respectiv Colegiul consultativ. Reacreditarea unitatilor componente ale sistemului de cercetare-dezvoltare de interes national se efectueaza periodic, la un interval de maximum 5 ani, sau la modificarea obiectului de activitate al acestora. Academia Romana, academiile de ramura si Consiliul National al Cercetarii Stiintifice din Invatamantul Superior, respectiv Colegiul consultativ, propun autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare validarea hotararilor privind acreditarea sau neacreditarea, respective reacreditarea.

(3) Institutele nationale sunt acreditate pe baza evaluarii Colegiului consultativ, in conditiile prezentei ordonante.

(4) Criteriile, standardele si metodologiile de evaluare si atestare a capacitatii de a desfasura activitati de cercetaredezvoltare, respectiv de acreditare, se elaboreaza de autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare prin consultarea Academiei Romane, academiilor de ramura, Consiliului National al Cercetarii Stiintifice din Invatamantul Superior, respectiv Colegiului
consultativ, pana la 15 noiembrie 2004, si se aproba prin hotarare a Guvernului.

Art. 33 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.

Art. 33 a fost modificat de ORDONANTA nr. 38 din 29 ianuarie 2004 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 92 din 31 ianuarie 2004.
Art. 33 a fost modificat prin pct. 1 al art. I din LEGEA nr. 230 din 1 iunie 2004 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 506 din 4 iunie 2004.
ART. 34
(1) Atributiile Consiliului National al Cercetarii Stiintifice din Invatamantul Superior, prevazute de Legea invatamantului nr. 84/1995, republicata, cu modificarile si completarile ulterioare, se completeaza cu atributiile stabilite la art. 33 alin. (1), (2) si (4).
(2) Componenta si regulamentul de organizare si functionare ale organismelor de evaluare, atestare si acreditare ale Academiei Romane si academiilor de ramura, respectiv ale Consiliului National al Cercetarii Stiintifice din Invatamantul Superior, se stabilesc conform legislatiei specifice a acestora.

Art. 34 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
Art. 34 a fost modificat de ORDONANTA nr. 38 din 29 ianuarie 2004 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 92 din 31 ianuarie 2004.
Alin. (1) al art. 34 a fost modificat prin pct. 2 al art. I din LEGEA nr. 230 din 1 iunie 2004 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 506 din 4 iunie 2004.
ART. 35
(1) Pentru activitatea de evaluare si atestare, respective pentru activitatea de evaluare si acreditare, autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare percepe de la unitatile si institutiile respective taxe de pana la 8 salarii maxime ale unui cercetator principal gradul I din unitati bugetare, care se fac venituri la bugetul de stat.
(2) Pentru activitatea desfasurata in afara activitatii de baza, membrii Consiliului National al Cercetarii Stiintifice din Invatamantul Superior si ai organelor de lucru ale acestuia sunt remunerati, in functie de numarul orelor efectiv lucrate, la nivelul gradului profesional cel mai mare din activitatea de cercetare-dezvoltare, stabilit pentru unitatile bugetare. Sumele
necesare se prevad in bugetul autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare.

Alin. (2) al art. 35 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 36
(1) Atestarea capacitatii de a desfasura activitati de cercetare-dezvoltare si inovare este obligatorie pentru unitatile si institutiile de cercetare-dezvoltare care doresc sa participe la aceste activitati finantate din fonduri publice.

(2) Prevederile alin. (1) se aplica la un an de la data intrarii in vigoare a hotararii Guvernului prevazute la art. 33 alin. (4).
(3) Dupa intrarea in vigoare a hotararii Guvernului prevazute la art. 33 alin. (4), unitatile si institutiile de cercetaredezvoltare existente, inclusiv structurile subordonate acestora, pot solicita atestarea sau acreditarea, dupa caz, Academiei Romane, academiilor de ramura, Consiliului National al Cercetarii Stiintifice din Invatamantul Superior, respectiv Colegiului
consultativ, conform prevederilor prezentei ordonante.

Art. 36 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
Alin. (2) si (3) ale art. 36 au fost modificate de ORDONANTA nr. 38 din 29 ianuarie 2004 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 92 din 31 ianuarie 2004.
Alin. (3) al art. 36 a fost modificat prin pct. 3 al art. I din LEGEA nr. 230 din 1 iunie 2004 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 506 din 4 iunie 2004.
ART. 37
Reacreditarea se efectueaza periodic, la maximum 5 ani sau la modificarea obiectului de activitate al unitatii sau institutiei de cercetare-dezvoltare.
ART. 38
Unitatile si institutiile de cercetare-dezvoltare finantate din fonduri publice, pe baza Strategiei nationale, sunt obligate:
a) sa elaboreze strategii proprii;
b) sa asigure monitorizarea modului de indeplinire a obiectivelor prevazute in planurile proprii;
c) sa organizeze periodic verificari asupra activitatii economico-financiare, precum si ale performantelor de management al cercetarii, in scopul imbunatatirii acestora;
d) sa raporteze anual autoritatii de stat pentru cercetaredezvoltare rezultatele si performantele stiintifice. Impactul acestora in economie si in societate trebuie sa fie dat publicitatii prin orice mijloace posibile, pentru o informare cat mai larga;
e) sa isi organizeze compartimente de marketing in vederea cresterii gradului de aplicabilitate a cercetarilor finantate din fonduri publice.

Litera d) a art. 38 a fost modificata de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.

CAP. 4
Strategia nationala de cercetare-dezvoltare si Planul national de cercetare-dezvoltare si inovare

---

Titlul cap. 4 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.

ART. 39

(1) Strategia nationala stabileste obiectivele de interes national si cuprinde mijloacele pentru realizarea acestora.

Obiectivele principale ale Strategiei nationale sunt:

a) promovarea si dezvoltarea sistemului national de cercetare-dezvoltare pentru sustinerea dezvoltarii economice si sociale a tarii si a cunoasterii;

b) integrarea in comunitatea stiintifica internationala;

c) protectia patrimoniului tehnico-stiintific romanesc;

d) dezvoltarea resurselor umane din activitatea de cercetare;

e) dezvoltarea bazei materiale si finantarea activitatii de cercetare.

(2) Obiectivele Strategiei nationale sunt in concordanta cu obiectivele Programului de guvernare si ale strategiilor sectoriale si sunt stabilite pe baza consultarii cu organelle administratiei publice centrale si locale, cu Academia Romana si cu academiile de ramura, cu institutiile de invatamant superior, cu unitatile de cercetare-dezvoltare, cu marii agenti economici, cu patronatele si cu sindicatele.

(3) Strategia nationala se actualizeaza periodic, in functie de evolutia economico-sociala.

ART. 40

(1) Pentru stabilirea prioritatilor Strategiei nationale se infiinteaza Consiliul National pentru Politica Stiintei si Tehnologiei, fara personalitate juridica, ca organ consultativ al Guvernului, in coordonarea primului-ministru.

(2) Componenta Consiliului National pentru Politica Stiintei si Tehnologiei se aproba prin decizie a primului-ministru.

(3) Regulamentul de organizare si functionare a Consiliului National pentru Politica Stiintei si Tehnologiei se adopta prin consens in sedinta de constituire a acestuia, la propunerea autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare.

ART. 41

Implementarea Strategiei nationale se realizeaza prin:

a) Planul national pentru cercetare-dezvoltare si inovare, denumit in continuare Plan national;

b) planuri de cercetare ale autoritatilor publice centrale si locale, denumite in continuare planuri sectoriale;

c) alte planuri, programe si proiecte de cercetare.

Litera b) a art. 41 a fost modificata de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 42
Planul national reprezinta instrumentul principal prin care se asigura:
a) coordonarea, corelarea si realizarea politicilor nationale in domeniul cercetarii-dezvoltarii si al cunoasterii;
b) corelarea politicilor din domeniul cercetarii-dezvoltarii si al inovarii cu prioritatile de dezvoltare economica si sociala sustinute de ansamblul politicilor guvernamentale;
c) coerenta si continuitatea activitatilor din domeniul cercetarii-dezvoltarii, al cunoasterii si inovarii.

Literele a) si c) ale art. 42 au fost modificate de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 43
(1) Planul national contine programe de cercetare-dezvoltareinovare.
(2) Programele cuprinse in Planul national, aprobat prin hotarare a Guvernului, se evalueaza si se detaliaza anual de catre autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare.
(3) La elaborarea, evaluarea si detalierea Planului national, autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare consulta Colegiul consultativ, Consiliul National al Cercetarii Stiintifice din Invatamantul Superior, Academia Romana si academiile de ramura, precum si alti factori interesati.

Alin. (2) al art. 43 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
Alin. (2) si (3) ale art. 43 au fost modificate de ORDONANTA nr. 38 din 29 ianuarie 2004 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 92 din 31 ianuarie 2004.
Alin. (3) al art. 43 a fost modificat prin pct. 4 al art. I din LEGEA nr. 230 din 1 iunie 2004 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 506 din 4 iunie 2004.
ART. 44
(1) Colegiul consultativ are in componenta reprezentanti propusi de comunitatile stiintifice, de ministere, de marii agenti economici si este organizat pe comisii, corespunzator principalelor domenii de specialitate. Structura este aprobata prin ordin al conducatorului autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare, pe o durata de 4 ani.
(2) Regulamentul de organizare si functionare a Colegiului consultativ, precum si a organelor de lucru ale acestuia se aproba prin ordin al conducatorului autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare.

(3) Pentru activitatea desfasurata, membrii Colegiului consultativ si ai organelor de lucru ale acestuia sunt remunerati, in afara activitatii de baza, in functie de numarul orelor efectiv lucrate, la nivelul maxim al gradului professional cel mai mare din activitatea de cercetare-dezvoltare, stability pentru unitatile bugetare.
(4) Cheltuielile necesare functionarii Colegiului consultative sunt asigurate din bugetul autoritatii de stat pentru cercetaredezvoltare.

Alin. (1) al art. 44 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
Alin. (3) al art. 44 a fost modificat de ORDONANTA nr. 38 din 29 ianuarie 2004 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 92 din 31 ianuarie 2004.
ART. 45
Planul national, inclusiv resursele financiare necesare, este elaborat si administrat de autoritatea de stat pentru cercetare dezvoltare, se aproba prin hotarare a Guvernului si se finanteaza in sistem multianual. Cheltuielile anuale pentru realizarea Planului national se aproba prin bugetul de stat, in concordant cu finantarea multianuala angajata prin programele componente ale Planului national. Alocarea sumelor anuale pe programele componente ale Planului national se face prin ordin al autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare.

Art. 45 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 46
(1) Planurile sectoriale in domeniul cercetarii-dezvoltarii contin programe si proiecte de interes prioritar pentru domeniul respectiv, sunt aprobate prin ordin al ordonatorilor principali de credite si se finanteaza din bugetul acestora. Programele si proiectele din planurile sectoriale sunt avizate de autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare.
(2) La elaborarea planurilor sectoriale se solicita propuneri de teme de cercetare de la marii agenti economici din domeniu, de la unitatile de cercetare, institutii de invatamant superior,
patronate, sindicate, asociatii profesionale si alte structure ale societatii civile importante pentru domeniul respectiv.
(3) Implementarea strategiilor de ramura si realizarea planurilor sectoriale de cercetare-dezvoltare se asigura de unitatile si institutiile de cercetare-dezvoltare din domeniu, in urma atribuirii in sistem competitional sau in mod direct de catre ministerele de resort, academiile de ramura sau/si de autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare, potrivit art.47.

Alin. (2) al art. 46 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 47
(1) Managementul programelor prevazute in Planul national sau al altor planuri, programe sau proiecte de cercetare ale autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare se poate face direct de catre aceasta sau se atribuie de catre autoritate institutiilor si unitatilor cu profil de cercetare-dezvoltare si inovare sau de management al activitatii de cercetare-dezvoltare si inovare, academiilor de ramura, institutiilor de invatamant superior acreditate, organizatiilor neguvernamentale, precum si operatorilor economici, pe baza de criterii de capabilitate, in
sistem competitional sau in mod direct, potrivit legii.
(2) In vederea optimizarii activitatii de conducere de programe se infiinteaza Centrul National de Management Programe, institutie publica cu personalitate juridica, cu finantare
extrabugetara, in subordinea autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare. Organizarea si functionarea Centrului National de Management Programe se stabilesc prin hotarare a Guvernului.
(3) Veniturile extrabugetare ale Centrului National de Management Programe provin din activitatea de conducere a programelor finantate din surse interne sau/si internationale, precum si din alte activitati conexe. Sumele ramase necheltuite din aceste venituri la sfarsitul anului se reporteaza pentru anul urmator.
(4) Autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare poate atribui direct, in cazuri bine motivate, Centrului National de Management Programe conducerea de programe prevazute in Planul national.
(5) Conducerea programelor si a proiectelor finantate in sistem competitional din fonduri de la bugetul de stat se atribuie pe baza urmatoarelor proceduri de selectare a contractorilor:
a) licitatie sau, dupa caz, proceduri competitionale simplificate, daca urmeaza sa fie selectat un singur contractor, pentru procurarea serviciilor de conducere a programelor, serviciilor de conducere a unor proiecte de mare complexitate, bunurilor sau altor servicii;
b) evaluarea propunerilor de proiecte, daca urmeaza sa fie selectati mai multi contractori, pentru procurarea serviciilor de conducere si/sau executie a proiectelor de cercetare-dezvoltare si de inovare.
(6) Stabilirea contractorilor pentru serviciile si bunurile prevazute la alin. (5) se poate face in mod direct, in situatiile in care acestea nu pot fi procurate din mai multe surse.

(7) Atribuirea conducerii programelor si realizarii lucrarilor se face pe baza contractuala, conform normelor metodologice prevazute la art. 60 alin. (2).
(8) Orice program are un singur conducator de program.

Art. 47 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
Alin. (1) al art. 47 a fost modificat de pct. 5 al art. I din ORDONANTA nr. 58 din 30 august 2006, publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 746 din 31 august 2006.

CAP. 5
Finantarea activitatilor de cercetare-dezvoltare si inovare

ART. 48
Sursele de finantare pentru activitatea de cercetare desfasurata de unitatile si institutiile din cadrul sistemului national de cercetare se constituie din:
a) fonduri de la bugetul de stat;
b) fonduri atrase de la agenti economici;
c) fonduri provenite din programe si/sau cooperari internationale;
d) alte fonduri constituite conform legii.

Litera c) a art. 48 a fost modificata de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 49
(1) Fondurile alocate anual in bugetul de stat la capitolul<<Cercetare stiintifica>> reprezinta o prioritate a cheltuielilor bugetare.
(2) Abrogat.
(3) Din bugetul de stat se aloca fonduri pentru actiuni finantate pe baza de programe, precum si pentru celelalte cheltuieli, stabilite in conditiile legii, in cuantum minim de 0,8% din P.I.B., asigurandu-se, in perioada urmatoare, o crestere a acestora in concordanta cu tendintele inregistrate in tarile din Uniunea Europeana.*)
(4) Fondurile alocate de la bugetul de stat se utilizeaza cu prioritate pentru finantarea obiectivelor din Strategia nationala si Planul national, precum si pentru finantarea activitatilor unitatilor de cercetare care obtin finantare partiala pe programe internationale, la care statul roman contribuie cu fonduri, conform acordurilor incheiate cu partenerii straini.
(5) Se finanteaza de la bugetul de stat, prin fonduri alocate in acest scop, cheltuielile pentru functionarea, intretinerea, dezafectarea si paza instalatiilor si obiectivelor speciale de interes national, in limita fondurilor bugetare alocate anual.

(6) Cheltuielile necesare pentru realizarea sau achizitionarea de noi instalatii si obiective speciale de interes national, precum si cheltuielile necesare pentru dezvoltarea instalatiilor si obiectivelor existente reprezinta cheltuieli de investitii finantate integral sau partial de la bugetul de stat. Aceste cheltuieli se cuprind in proiectele bugetului de stat, pe baza listei de investitii, elaborata de ordonatorii principali de credite, la propunerea institutelor nationale din coordonarea acestora si cu avizul autoritatii de stat pentru cercetare dezvoltare.
(7) Lista instalatiilor si obiectivelor speciale de interes national pentru care se aloca fonduri de la bugetul de stat se stabileste si se actualizeaza prin hotarare a Guvernului, la propunerea autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare.
(8) Conducerea autoritatii de stat pentru cercetare dezvoltare aproba prin ordin criteriile de selectare a instalatiilor si obiectivelor speciale de interes national.

Art. 49 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
Alin. (2) al art. 49 a fost abrogat de ORDONANTA nr. 86 din28 august 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 624 din 31 august 2003.
---
*) Art. VI din ORDONANTA nr. 86 din 28 august 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 624 din 31 august 2003 prevede:
"Aplicarea prevederilor alin. (3) al art. 49 din Ordonanta Guvernului nr. 57/2002, aprobata cu modificari si completari prin Legea nr. 324/2003, se suspenda pana la 31 decembrie 2004. Pe perioada suspendarii, din bugetul de stat se aloca fonduri pentru actiuni de cercetare-dezvoltare si inovare finantate pe baza de programe, precum si pentru celelalte cheltuieli, stabilite in conditiile legii, asigurandu-se o crestere permanenta a acestora."
---
*) Art. XXIII din Sectiunea a-12-a din Cap. II din ORDONANTA nr. 94 din 26 august 2004, publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 803 din 31 august 2004 prevede:
"Aplicarea prevederilor alineatului (3) al articolului 49 din Ordonanta Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea stiintifica si dezvoltarea tehnologica, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 643 din 30 august 2002, aprobata cu modificari si completari prin Legea nr. 324/2003, cu modificarile si completarile ulterioare, se suspenda pana la data de 31 decembrie 2005. Pe perioada suspendarii, din bugetul de stat se aloca fonduri pentru actiuni de cercetare-dezvoltare si inovare, finantate pe baza de programe, precum si pentru celelalte cheltuieli, stabilite in conditiile legii, asigurandu-se o crestere permanenta a acestora."
---

*) Art. VI din Sectiunea a-6-a din Cap. II din ORDONANTA nr. 41 din 14 iulie 2005, publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 677 din 28 iulie 2005 prevede:
"ART. VI
(1) Aplicarea prevederilor alin. (3) al art. 49 din Ordonanta Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea stiintifica si dezvoltarea tehnologica, aprobata cu modificari si completari prin Legea nr. 324/2003, cu modificarile ulterioare, se suspenda pana la data de 31 decembrie 2006.
(2) Pe perioada suspendarii, din bugetul de stat se aloca fonduri pentru actiuni de cercetare-dezvoltare si inovare, finantate pe baza de programe, precum si pentru celelalte cheltuieli, stabilite in conditiile legii, asigurandu-se o crestere a acestora."
ART. 50
(1) Fondurile prevazute la art. 49 alin. (1) se utilizeaza si pentru finantarea obiectivelor planurilor sectoriale si programelor-nucleu, precum si pentru contracte in regim de cofinantare, in completarea resurselor financiare ale agentilor economici beneficiari, in scopul realizarii unor activitati de cercetare cu forte proprii sau in colaborare cu unitati de
cercetare prevazute la art. 7 si 8.
(2) Cuantumul si conditiile de cofinantare se stabilesc prin hotarare a Guvernului.
(3) Unitatile si institutiile de cercetare-dezvoltare, prevazute la art. 7 lit. b), c) si d), pot fi sprijinite financiar de la bugetul de stat pentru realizarea unor investitii, dotari cu aparatura, echipamente si instalatii, cu respectarea prevederilor legale in vigoare.

Alin. (3) al art. 50 a fost introdus de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 51
Ordonatorii principali de credite, care au alocate prin bugetul de stat sume pentru cercetare stiintifica, le utilizeaza pentru finantarea programelor proprii, inclusiv pentru granturi de cercetare.
ART. 52
Finantarea activitatilor de cercetare-dezvoltare si inovare din fonduri de la bugetul de stat se face astfel:
a) prioritar, in sistem competitional, pe programe si proiecte;
b) in sistem direct.
ART. 53
(1) In vederea asigurarii finantarii in sistem competitional, pe programe, a activitatilor de cercetare-dezvoltare si inovare, autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare elaboreaza, planifica si executa:

a) bugetul multianual total, necesar realizarii Planului national, detaliat pe programele componente, care se aproba prin hotarare a Guvernului o data cu aprobarea Planului national;
b) alocatia bugetara anuala pentru Planul national, incadrata in limita bugetului multianual total aprobat, actualizat cu rata inflatiei, dupa caz, precum si in prevederile anuale ale bugetului de stat;
c) plafonul anual de autorizare a angajarii fondurilor pentru programele din Planul national, o data cu legea bugetului de stat;
d) alocatiile bugetare anuale pentru alte programe sau sisteme de finantare competitionala care nu se includ in Planul national;
e) alocatiile bugetare anuale pentru alte categorii de cheltuieli, prevazute si detaliate conform art. 58.
(2) Alocatia bugetara anuala pentru Planul national se constituie ca buget anual de plati si se detaliaza pe programele in derulare sau care se lanseaza in anul respectiv, in functie de necesarul de plati estimat pentru fiecare program.
(3) Stabilirea bugetelor anuale de plati pentru programele din Planul national, in conformitate cu legile bugetare anuale, se face prin ordin al conducatorului autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare, dupa aprobarea prin lege a bugetului de stat.
(4) Plafonul anual de autorizare a angajarii fondurilor, aprobat prin legile bugetare anuale, pentru programele din Planul national reprezinta nivelul maxim de contractare din anul curent, pentru fiecare din anii urmatori, a sumelor aferente programelor a caror executie se realizeaza pe unul sau mai multi ani. Angajamentele cumulate din anii anteriori si pana la finele anului curent, pentru anul urmator, nu pot depasi bugetul aprobat pentru anul curent. Pentru urmatorii 2 ani angajamentele cumulate nu pot depasi 75%, respectiv 65% din bugetul aprobat pentru anul in curs.
ART. 54
Alocatiile bugetare anuale pentru programele sau sistemele de finantare competitionala neincluse in Planul national se detaliaza pe domeniile si/sau obiectivele specifice acestora, in
functie de necesarul de plati estimat pentru fiecare, pentru contractele noi si in derulare, prin ordin al ordonatorului principal de credite.
ART. 55
(1) Autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare prevede anual in proiectul bugetului propriu resursele financiare necesare realizarii politicilor in domeniul cercetarii si in domeniul stimularii inovarii.
(2) In bugetul autoritatii de stat pentru cercetaredezvoltare se inscrie o suma globala de la bugetul de stat pentru realizarea programelor prevazute in Planul national.

ART. 56
(1) Programele prevazute in Planul national cuprind activitati de cercetare-dezvoltare si de stimulare a inovarii, care se finanteaza din suma prevazuta in bugetul autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare, precum si din alte surse de finantare care pot fi atrase in acest scop.
(2) Programele sunt anuale sau multianuale.
ART. 57
(1) Suma globala alocata de la bugetul de stat prin bugetul autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare, in vederea realizarii programelor Planului national, se contracteaza cu
conducatorii de programe si cu conducatorii si realizatorii de proiecte sau de parti din acestea.
(2) Din sumele contractate potrivit alin. (1) se pot efectua cheltuieli curente si de capital in conformitate cu prevederile contractelor incheiate.
ART. 58
(1) Categoriile de cheltuieli pentru activitati de cercetaredezvoltare si de stimulare a inovarii, finantate de la bugetul de stat, se stabilesc prin norme metodologice elaborate de autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare in termen de 90 de zile de la data intrarii in vigoare a legii de aprobare a prezentei ordonante si se aproba prin hotarare a Guvernului.
(2) Categoriile de cheltuieli care pot fi efectuate se stabilesc astfel incat sa se asigure corespondenta cu cele stabilite in cadrul programelor internationale la care Romania este parte.
(3) Din fondurile alocate autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare de la bugetul de stat pentru activitatea de cercetare se pot finanta si urmatoarele categorii de cheltuieli:
a) cheltuieli pentru participarea si reprezentarea in cadrul programelor internationale din domeniul cercetarii si inovarii, inclusiv la activitatile de coordonare si corelare a acestora;
b) cheltuieli pentru functionarea Consiliului national de atestare si acreditare pentru cercetare si a organismelor consultative de nivel national pentru cercetare si inovare si a
comisiilor organizate de acestea;
c) cheltuieli pentru premierea unor realizari deosebite in domeniul stiintei si tehnologiei, ale caror cuantum si numar se aproba prin hotarare a Guvernului, la propunerea autoritatii de
stat pentru cercetare-dezvoltare;
d) cheltuieli pentru intretinerea, exploatarea, functionarea si paza instalatiilor si obiectivelor speciale de interes national;
e) cheltuieli pentru informare si documentare;

f) cheltuieli pentru subventionarea literaturii tehnicostiintifice;
g) cheltuieli pentru cotizarea, reprezentarea si participarea la activitatile organismelor, organizatiilor si institutiilor internationale de profil;
h) cheltuieli pentru organizarea de manifestari tehnico stiintifice;
i) cheltuieli pentru organizarea de targuri si expozitii tehnico-stiintifice interne si internationale;
j) cheltuieli pentru burse de cercetare;
k) cheltuieli pentru mobilitatea specialistilor din sistemul de cercetare-dezvoltare de interes national;
l) cheltuieli pentru demontarea si/sau dezafectarea instalatiilor de cercetare-dezvoltare;
m) cheltuieli pentru reparatii curente, reparatii capitale si consolidari ale bunurilor proprietate a statului, aflate in administrarea unitatilor de cercetare-dezvoltare prevazute la art. 7.
(4) Pentru a sprijini realizarea politicilor de cercetaredezvoltare si de stimulare a inovarii, autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare prevede anual in bugetul propriu si sume
necesare contractarii unor servicii de consultanta si expertiza, pentru realizarea de studii, analize, monitorizari, evaluari, precum si pentru activitati similare ce tin de atributiile autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare, evaluarea si controlul conducerii programelor/proiectelor, organizarea de seminarii si mese rotunde, actiuni promotionale, de imagine si diseminare de informatii, traduceri si altele asemenea.
(5) Autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare poate prevedea, de asemenea, in bugetul propriu resurse financiare necesare efectuarii si a altor categorii de cheltuieli prevazute de lege.

Alin. (1) al art. 58 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
Literele l) si m) ale alin. (3) al art. 58 au fost introduce de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 59
Programele prevazute in Planul national pot include instrumente financiare destinate obtinerii unor rezultate de prestigiu, precum si valorificarii acestora, inclusiv prin parteneriat international.
ART. 60
(1) Programele, proiectele de cercetare-dezvoltare si inovare, precum si actiunile cuprinse in Planul national, in planurile sectoriale si in programele-nucleu finantate din surse bugetare se realizeaza pe baza de contracte de finantare.

(2) Normele metodologice privind contractarea, finantarea, monitorizarea si evaluarea programelor, proiectelor de cercetaredezvoltare si inovare si a actiunilor prevazute la alin. (1) se elaboreaza de autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare in termen de 90 de zile de la data intrarii in vigoare a legii de aprobare a prezentei ordonante si se aproba prin hotarare a Guvernului.

Art. 60 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.

ART. 61

(1) Contractele de finantare incheiate pentru finantarea programelor si proiectelor cuprinse in Planul national din surse bugetare pot avea caracter de recurenta.

(2) In baza caracterului de recurenta oricare contractor poate sa incheie, la randul sau, alte contracte de finantare, de aceasta data avand calitatea de autoritate contractanta, daca:

a) in contractul de finantare pe care l-a incheiat in calitate de contractor este prevazuta o astfel de clauza; si

b) in valoarea contractului de finantare pe care l-a incheiat in calitate de contractor, pe langa suma ce reprezinta tariful sau/si alte drepturi ce ii revin, este prevazuta si o suma care reprezinta un buget pus la dispozitia sa pentru a-l utiliza numai in vederea incheierii unui alt contract de finantare, in calitate de autoritate contractanta, prin care sa finanteze un contractor care efectueaza un serviciu in aplicarea obiectivelor programelor si proiectelor.

(3) In vederea atingerii obiectivelor programelor/proiectelor se pot incheia contracte de finantare pana la nivelul de executie directa si nemijlocita, inclusiv.

ART. 62

(1) Valoarea contractelor de finantare incheiate din suma globala prevazuta pentru realizarea programelor prevazute in Planul national cuprinde:

a) sume reprezentand contravaloarea serviciilor si echipamentelor pe care le implica conducerea de program/proiect si, dupa caz, de realizare/executie a proiectelor situate pe
ultimul nivel de detaliere a programului;

b) suma pusa la dispozitie contractorului pentru finantarea de proiecte sau parti din acestea, cu respectarea procedurilor si destinatiilor prestabilite de autoritatea contractanta, evidentiata in mod distinct.

(2) Valoarea contractelor de finantare incheiate pe perioade multianuale se actualizeaza anual, luandu-se in calcul si coeficientul de inflatie prognozat.

ART. 63

Costurile salariale si cele cu deplasarile, prevazute in vederea realizarii programelor/proiectelor sau a unor parti din acestea, cuprinse in Planul national,

precum si a unor contracte pentru achizitionarea de servicii prevazute la art. 58 alin. (4), sunt considerate ca avand un pret negociat si acceptat prin semnarea contractului de finantare.

ART. 64

(1) Costurile prevazute la art. 63 sunt cuprinse in antecalcul si se deconteaza la nivelul acceptat prin semnarea contractului de finantare. In acest caz, contractul de finantare se considera, in sensul legii, act justificativ de decontare a cheltuielilor prevazute la art. 63.

(2) In situatia in care executantul, altul decat o institutie publica finantata integral de la bugetul de stat, obtine economii fata de costurile acceptate prin contractul de finantare, acestea raman la dispozitia sa, conform legislatiei in vigoare.

(3) Plafoanele in baza carora se calculeaza costurile salariale se elaboreaza de autoritatea de stat pentru cercetaredezvoltare in termen de 90 de zile de la data intrarii in vigoare a legii de aprobare a prezentei ordonante si se aproba prin hotarare a Guvernului.

(4) Plafoanele in baza carora se calculeaza costurile cu deplasarile sunt prevazute de norme aprobate prin hotarare a Guvernului.

Alin. (1), (2) si (3) ale art. 64 au fost modificate de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.

ART. 65

(1) Autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare, precum si orice alta autoritate contractanta pot acorda contractorului, in baza contractului de finantare si in limita bugetului de care dispun, trimestrial, semestrial sau, dupa caz, pentru o alta durata stabilita conform programarii prevazute in contract, plati in avans, dupa cum urmeaza:

a) dupa semnarea contractului de finantare, o plata in avans din suma alocata pentru conducerea programului/proiectului, in cuantum de 25%-30% din cheltuielile ocazionate de organizarea activitatii, in vederea initierii programului/proiectului si elaborarii documentelor de planificare si programare ale acestuia;

b) plati in avans in cuantum de 25%-30% din suma alocata pentru conducerea programului/proiectului, respectiv din suma alocata pentru realizarea/executia proiectului/subproiectului, aferenta fiecarei perioade stabilite prin programare.

(2) Recuperarea avansului se face dupa cum urmeaza:

a) recuperarea avansului acordat potrivit prevederilor alin.(1) lit. a) se face cu ocazia platii sumei aferente perioadei corespunzatoare initierii programului/proiectului si elaborarii documentelor de planificare si programare ale acestuia;

b) recuperarea avansului acordat potrivit prevederilor alin. (1) lit. b) se face cu ocazia platii sumei aferente fiecarei perioade stabilite conform programarii.
(3) Autoritatea contractanta poate efectua in avans platile, prevazute la alin. (1) lit. b), numai la inceputul perioadei pentru care se acorda avansul, in baza contractului de finantare si la solicitarea contractorului, care va prezenta o data cu cererea de plata si un deviz al cheltuielilor efectuate, prin care sa se confirme utilizarea legala a sumei acordate in avans
pentru perioada anterioara.
(4) Autoritatea contractanta va stabili in contractele de finantare clauze asiguratorii pentru utilizarea corespunzatoare a avansurilor acordate potrivit alin. (1) lit. b) si pentru recuperarea acestora cu ocazia platii sumei aferente reprezentand valoarea serviciilor de conducere a programului/proiectului sau, dupa caz, de realizare/executie a proiectului/subproiectului,
prestate in perioada pentru care respectivele avansuri au fost acordate.
(5) In cazul in care recuperarea avansului acordat in conformitate cu alin. (1) lit. b) este programata sa se efectueze in anul bugetar urmator, contractorul va prezenta pana la finele
anului bugetar curent in care a fost acordat avansul un deviz justificativ al cheltuielilor efectuate, prin care confirma utilizarea integrala si conform destinatiilor legale a avansului
acordat.
(6) Plata avansului se poate efectua numai daca sunt indeplinite cumulativ urmatoarele conditii:
a) existenta contractului de finantare;
b) existenta contului sau subcontului deschis pe numele contractorului pentru program/proiect;
c) nominalizarea de catre contractor a persoanei responsabile: director de program, responsabil de proiect;
d) aprobarea de catre autoritatea contractanta a cererii de plata a avansului depuse de contractor.
(7) Este interzisa acordarea avansurilor contractorilor care au beneficiat anterior de avansuri pe care nu le-au justificat sau care nu au fost recuperate in termenele stabilite.

Alin. (2) al art. 65 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 66
Institutele nationale si unitatile de cercetare-dezvoltare organizate ca institutii publice pot contracta, in sistem direct, cu organul administratiei publice centrale sub coordonarea caruia

functioneaza lucrari solicitate de acesta, in domeniul de specialitate specific.
ART. 67
(1) Unitatile de drept public prevazute la art. 7 lit. a)-c) pot contracta cu autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare activitati desfasurate pe programenucleu de cercetare-dezvoltare ale unitatilor respective, avizate de organul administratiei publice centrale sub coordonarea caruia functioneaza si aprobate de autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare.
(2) Fac exceptie de la prevederile alin. (1) unitatile de drept public care beneficiaza de finantare integrala de la bugetul de stat.

Art. 67 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
Art. 67 a fost modificat prin pct. 5 al art. I din LEGEA nr. 230 din 1 iunie 2004 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 506 din 4 iunie 2004.
ART. 68
Intr-un singur an, nivelul alocat de la bugetul de stat pentru finantarea programului-nucleu de cercetare-dezvoltare, propriu unei unitati sau unei institutii prevazute la art. 67, nu poate fi mai mic de 20% si nu poate depasi 60% din veniturile din activitatea de cercetare-dezvoltare din anul anterior, exprimate in termeni reali.

Art. 68 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 69
Din categoria lucrarilor din domeniul de specialitate prevazute la art. 66 fac parte numai lucrari care corespund profilului de specialitate al institutiei respective si pentru care aceasta dispune de potentialul uman si de baza materiala pentru a le realiza, incadrate in urmatoarele categorii:
a) elaborarea de studii tehnice, prognoze, strategii si lucrari-suport pentru strategia sectoriala si cea nationala;
b) lucrari de fundamentare si sustinere a initiativelor legislative si politicilor in domeniu;
c) lucrari-suport de adaptare si extindere a legislatiei existente in vederea preluarii acquisului comunitar in domeniu;
d) lucrari privind elaborarea si realizarea planurilor de actiuni pentru punerea in aplicare a legislatiei comunitare preluate;
e) consultanta, expertiza in domeniul de specialitate;
f) servicii tehnologice: analize, masuratori, testari, expertizari, certificari, altele similare;

g) realizarea de sisteme informationale si aplicatii software pentru informatizarea activitatilor operationale din respectivul sector sau domeniu de activitate.

CAP. 6
Valorificarea potentialului de cercetare

ART. 70

(1) Administratia publica centrala si locala, organizatiile guvernamentale si agentii economici cu capital majoritar de stat au obligatia de a antrena potentialul stiintific national in activitati privind:

a) initierea si contractarea de lucrari de cercetare si transfer tehnologic si valorificarea rezultatelor cercetarii de interes specific institutiei;

b) elaborarea deciziilor de restructurare si modernizare a economiei;

c) elaborarea si evaluarea independenta a strategiilor proprii ramurii economice;

d) expertizarea si evaluarea independenta a aspectelor specifice propriei activitati, inclusiv expertize legate de eficienta importului de noi tehnologii, produse si altele asemenea.

(2) In situatiile in care nu este disponibila expertiza completa la nivel national, cu avizul autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare se apeleaza la misiuni de expertizare externe, beneficiarii avand obligatia de a include in aceste echipe si specialisti romani pe profil din domeniul cercetarii.

(3) Pentru realizarea prevederilor alin. (1) Consiliul national de atestare si acreditare pentru cercetare va realiza si va actualiza periodic baze de date cu experti pe domenii de activitate si pe specializari.

ART. 71

Autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare si ministerele de resort, pentru domeniile proprii, coopereaza si asigura parteneriatul intre academii, invatamant, cercetare si industrie, in scopul valorificarii cunostintelor, prin:

a) stimularea realizarii temelor de cercetare-dezvoltare de echipe comune din unitati, institute de cercetare-dezvoltare, academii si institutii de invatamant superior;

b) stimularea finantarii cu prioritate a temelor cu aplicabilitate imediata, solicitate de industrie sau de alte ramuri economice;

c) programe de formare profesionala in care elevii si studentii efectueaza stagii de pregatire si practica in unitati si institutii de cercetare care au baza materiala si resurse umane specializate;

d) programe de asistenta tehnica si servicii intre unitati si institutii de cercetare-dezvoltare si agenti economici, care aplica rezultatele programelor de cercetare-dezvoltare;

e) participarea cercetatorilor si specialistilor din unitatile de cercetare-dezvoltare la formele de pregatire postuniversitara, respectiv de formare continua, organizate in institutiile de invatamant superior acreditate.

Litera a) a art. 71 a fost modificata de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.

ART. 72

(1) Pentru fiecare dintre domeniile de interes national in care se desfasoara activitati de cercetare-dezvoltare, finantate din fonduri publice, autoritatea de stat pentru cercetare dezvoltare initiaza organizarea anuala de conferinte cu participare internationala, la care participa cu lucrari stiintifice unitatile si institutiile de cercetare-dezvoltare de profil.

(2) Aceste manifestari vor contribui la promovarea tendintelor si directiilor de cercetare-dezvoltare in domeniu, care vor fi incluse in programele nationale anuale.

ART. 73

(1) Agentii economici care realizeaza importuri de tehnologii si utilaje, finantate din fonduri bugetare, fonduri ale societatilor comerciale cu capital majoritar de stat sau din credite garantate de Guvern, vor solicita unitatilor si institutiilor de cercetare-dezvoltare de profil atestate analiza independenta a tehnologiilor si a utilajelor care urmeaza sa se importe, din punct de vedere al tehnicitatii, al caracterului novator si de viabilitate, al compatibilitatilor cu ceea ce exista in tara in ramura respectiva, precum si al altor aspect legate de avantajele tehnologiilor respective, in conditiile nationale specifice.

(2) Importurile realizate de unitatile si institutiile de cercetare-dezvoltare prevazute la art. 7 si art. 8 lit. A, necesare activitatilor de cercetare-dezvoltare, beneficiaza de exceptarea de la plata taxelor vamale potrivit prevederilor Tarifului vamal de import al Romaniei.

Art. 73 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.

Alin. (2) al art. 73 a fost modificat de ORDONANTA nr. 86 din 28 august 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 624 din 31 august 2003.

CAP. 7
Rezultatele activitatilor de cercetare-dezvoltare

ART. 74

(1) In sensul prezentei ordonante, prin rezultatele activitatilor de cercetare-dezvoltare obtinute in baza derularii unui contract finantat din fonduri publice, denumite in continuare rezultatele cercetarii, se intelege:

a) documentatii, studii, lucrari, planuri, scheme si altele asemenea;
b) brevete de inventie, certificate de inregistrare a desenelor si modelelor industriale si altele asemenea;
c) tehnologii, procedee, produse informatice, retete, formule, metode si altele asemenea;
d) obiecte fizice si produse realizate in cadrul derularii contractului respectiv.
(2) Achizitiile efectuate in vederea executarii prevederilor unui contract de cercetare nu fac parte din rezultatele cercetarii, cu exceptia achizitiilor care sunt inglobate in unul dintre rezultatele cercetarii incadrate in categoriile prevazute la alin. (1).
(3) Persoana juridica executanta este considerata persoana juridica care a obtinut oricare dintre rezultatele cercetarii prevazute la alin. (1), in mod direct si nemijlocit.

Litera b) a alin. (1) al art. 74 a fost modificata de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
ART. 75
(1) Rezultatele cercetarilor obtinute pe baza derularii unui contract finantat din fonduri publice apartin persoanelor juridice executante si ordonatorului principal de credite, in egala masura, daca prin contract nu s-a prevazut altfel.
(2) Rezultatele cercetarii prevazute la alin. (1) sunt administrate de unitatile care le-au produs, cu acordul ordonatorului principal de credite, cu exceptia documentatiilor de interes national care raman in custodia acestor unitati si sunt sub controlul autoritatii de stat pentru cercetare dezvoltare.
(3) In cazul in care persoana juridica executanta s-a desfiintat, s-a reorganizat prin divizare, comasare sau altele asemenea, rezultatele cercetarii pot fi preluate cu titlu gratuit, cu acordul ordonatorului principal de credite, de catre persoana juridica ce preia integral sau partial activul si pasivul executantului, cu respectarea prevederilor legale.
Documentatiile de interes national sunt preluate in custodie de catre o persoana juridica desemnata de autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare, ramanand in continuare sub controlul autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare.
(4) Prevederile alin. (1), (2) si (3) se aplica cu respectarea prevederilor art. 5 si 48 din Legea nr. 64/1991*) privind brevetele de inventie, cu modificarile si completarile ulterioare, ale art. 5 din Legea nr. 129/1992**) privind protectia desenelor si modelelor industriale, cu modificarile ulterioare, si ale art. 7, 8, 44 si 74 din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor si drepturile conexe, cu modificarile si completarile ulterioare.
(5) Rezultatele cercetarii destinate domeniului apararii, ordinii publice si sigurantei nationale, obtinute de catre persoane juridice executante utilizand

fonduri publice allocate prin Planul national, pot fi preluate de organele administratiei publice centrale coordonatoare, pe baza unor clauze contractual specifice, cu acordul autoritatii de stat pentru cercetare dezvoltare.

Alin. (1) al art. 75 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.

*) Legea nr. 64/1991 a fost republicata in MONITORUL OFICIAL nr. 752 din 15 octombrie 2002.

**) Legea nr. 129/1992 a fost republicata in MONITORUL OFICIAL nr. 193 din 26 martie 2003.

ART. 76

Inregistrarea rezultatelor cercetarii in evidenta contabila se face distinct, cu exceptia celor prevazute la art. 74 alin. (1) lit. b), la valoarea simbolica de 1 leu, de catre persoanele juridice executante, care raspund, potrivit legii, de luarea masurilor necesare in vederea conservarii, depozitarii, pastrarii, valorificarii, refolosirii sau casarii, dupa caz, a acestora. Se inregistreaza in patrimoniu, potrivit legislatiei in vigoare, achizitiile efectuate in vederea executarii contractului, care nu au fost inglobate in rezultatele cercetarii.

Art. 76 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.

ART. 77

Toate rezultatele cercetarii se inscriu intr-un registru special de evidenta, constituit pe baza prezentei ordonante, de catre fiecare dintre persoanele juridice executante. Autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare va stabili modelul de registru special si metodologia de inregistrare corespunzatoare, in termen de 90 de zile de la data intrarii in vigoare a legii de aprobare a prezentei ordonante.

Art. 77 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.

ART. 78

(1) In situatia in care rezultatele cercetarii finantate din fonduri alocate de la bugetul de stat fac obiectul unor instrainari, inchirieri sau concesionari, valoarea acestora este stabilita la pretul negociat intre parti, cu avizul autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare.

(2) Pentru rezultatele cercetarii finantate din fonduri publice prin Planul national de cercetare-dezvoltare si inovare, care apartin domeniului apararii, ordinii publice si sigurantei

nationale, organele administratiei publice centrale coordonatoare ale domeniului, impreuna cu autoritatea de stat pentru cercetare dezvoltare, vor

decide asupra instrainarii, inchirierii sau concesionarii acestora pentru satisfacerea unor interese nationale.

Alin. (2) al art. 78 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.

ART. 79

(1) Transmiterea cu orice titlu, catre terte persoane, a rezultatelor cercetarilor obtinute in cadrul contractelor finantate din fonduri publice se face in conditiile stabilite prin contract, de catre ordonatorul principal de credite.

(2) Nu fac obiectul alin. (1) comunicarile stiintifice si alte rezultate stiintifice care se pot da publicitatii, indiferent de mijloacele prin care sunt transmise, cu respectarea prevederilor legale privind proprietatea intelectuala.

(3) Rezultatele cercetarii pot fi casate conform reglementarilor legale in vigoare, cu exceptia celor prevazute la art. 74 alin. (1) lit. b).

Alin. (1) si (3) ale art. 79 au fost modificate de LEGEA nr.324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.

ART. 80

Prevederile art. 74-79 se aplica in mod corespunzator si in cazul rezultatelor cercetarii obtinute pe baza derularii contractelor de grant incheiate incepand din anul 1996 si finantate din fonduri publice.

ART. 81

(1) Autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare poate finanta din fonduri publice proiecte de valorificare si transfer tehnologic.

(2) Agentii economici pot prelua cu titlu gratuit, pe baza de contract, rezultatele cercetarii, cu exceptia celor prevazute la art. 74 alin. (1) lit. b), si pot primi din fonduri publice, in regim de cofinantare, o suma de pana la 20% din cheltuielile totale aferente aplicarii rezultatelor selectate. Contractele vor contine clauze asiguratorii in vederea realizarii transferului tehnologic, clauze privind proprietatea industriala si neinstrainarea rezultatelor cercetarii preluate.

(3) In vederea diseminarii informatiilor si a eficientizarii cheltuielilor cu cercetarea-dezvoltarea, creatiile tehnice noi rezultate din activitatea de cercetare, finantate din fonduri publice, se pot introduce in circuitul economic prin incredintarea cu titlu gratuit catre agentii economici. Pentru obtinerea acestora agentii economici vor prezenta pentru avizare autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare note de solicitare fundamentate.

(4) Transferul tehnologic cu titlu gratuit se aproba prin hotarare a Guvernului, la propunerea ministerului coordonator al ramurii economice. Ca urmare a aprobarii date de Guvern agentul economic beneficiar si unitatea de cercetare

vor incheia contracte de transfer tehnologic cu clauze de neinstrainare, de confidentialitate si clauze privind protectia proprietatii industriale.
(5) Agentii economici care utilizeaza rezultatele de cercetare transferate raporteaza periodic furnizorului si autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare performantele sau efectele economice obtinute in urma transferului si participa la finantarea temelor pentru continuarea etapelor urmatoare cercetarii demarate, incheind in acest scop contracte in regim de cofinantare.

Alin. (2) al art. 81 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
CAP. 8
Stimularea dezvoltarii tehnologice si a inovarii
ART. 82
Statul stimuleaza si sustine efortul de inovare si de absorbtie a inovarii in economie si in societate, la nivelul agentilor economici si sociali, prin actiuni si mijloace specifice, astfel:
a) sprijin financiar;
b) dezvoltarea infrastructurii de inovare si transfer tehnologic.
ART. 83
(1) Agentii economici care cofinanteaza 50% din valoarea unei lucrari de cercetare-dezvoltare, in scopul aplicarii rezultatelor acesteia, pot beneficia in totalitate de rezultatele cercetarii, cu acordul autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare.
(2) In cazul in care rezultatele cercetarii apartin domeniului apararii, ordinii publice si sigurantei nationale, prevederile alin. (1) se aplica cu conditia obtinerii avizului prealabil al autoritatilor publice centrale coordonatoare ale domeniului.
ART. 84
(1) Unitatile si institutiile de cercetare-dezvoltare prevazute la art. 7 si 8 beneficiaza de reducerea cu 50% a baremelor stabilite pentru criteriile legate de cifra de afaceri si garantiile cerute in achizitiile publice de bunuri materiale, lucrari si servicii, precum si a taxelor de inscriere in sistemul de licitatie electronica.
(2) Abrogat.
(3) Prevederile art. 26 se aplica in mod corespunzator si celorlalte unitati si institutii de cercetare-dezvoltare mentionate la art. 7 si 8.

Art. 84 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.

Alin. (2) al art. 84 a fost abrogat de alin. (2) al art. III din LEGEA nr. 381 din 16 decembrie 2005, publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 6 din 4 ianuarie 2006.
ART. 85
(1) Statul sustine dezvoltarea infrastructurii de inovare si transfer tehnologic, la nivel national, regional si local, prin crearea de:
a) centre si servicii specializate pentru asistenta si informare stiintifica si tehnologica, precum si pentru diseminarea, transferul si valorificarea rezultatelor cercetarii;
b) zone si infrastructuri cu facilitati speciale pentru infiintarea si functionarea de agenti economici inovativi, care dezvolta si aplica tehnologii noi, infrastructuri care pot fi: centre de transfer tehnologic, centre incubatoare de afaceri, centre de informare tehnologica, oficii de legatura cu industria, parcuri stiintifice si tehnologice;
c) unitati de ramura specializate in transfer tehnologic, finantate pe seama rezultatelor transferate in economie si in viata sociala. In acest sens unitatile de transfer raspund de intocmirea contractelor tripartite intre furnizorul de tehnologie, unitatea de transfer si unitatea care aplica rezultatele.
(2) Sustinerea financiara pentru dezvoltarea infrastructurii de inovare si transfer tehnologic, la nivel national, regional si local, se realizeaza din fondurile alocate ministerelor de ramura si din fondurile administratiilor publice locale interesate.
ART. 86
(1) Infrastructura de inovare si transfer tehnologic, prevazuta la art. 85, se constituie pentru sustinerea dezvoltarii economico-sociale, prin stimularea inovarii si transferului tehnologic, atragerea de investitii in vederea valorificarii rezultatelor de cercetare-dezvoltare si inovare si a resurselor umane din sistemul national de cercetare-dezvoltare.
(2) Initiativa constituirii unei entitati din infrastructura de inovare si transfer tehnologic poate apartine autoritatilor administratiei publice centrale sau locale, unitatilor de cercetare, institutiilor de invatamant superior, camerelor de comert si industrie, asociatiilor patronale si profesionale, precum si agentilor economici cu sediul in Romania.
(3) Statul, prin autoritatea de stat pentru cercetare dezvoltare, sustine logistic si financiar, in sistem de cofinantare, constituirea si dezvoltarea unitatilor din infrastructura de inovare si transfer tehnologic. Sustinerea financiara se realizeaza prin Programul pentru sustinerea si
dezvoltarea infrastructurii de transfer tehnologic si inovare, elaborat de autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare si aprobat prin hotarare a Guvernului.
(4) Acordarea titlului de entitate a infrastructurii de inovare si transfer tehnologic se face prin ordin al autoritatii de stat pentru cercetare-dezvoltare.

Titlul este valabil, in functie de tipul de entitate, pe durata, in perimetrul si in conditiile specificate in ordin.
(5) Constituirea, functionarea, evaluarea si acreditarea entitatilor din infrastructura de inovare si transfer tehnologic, precum si modalitatea de sustinere a acestora se fac in conformitate cu norme metodologice specifice, elaborate de catre autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare in termen de 90 de zile de la data intrarii in vigoare a legii de aprobare a prezentei ordonante si aprobate prin hotarare a Guvernului.

Alin. (2) si (5) ale art. 86 au fost modificate de LEGEA nr.324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
Alin. (3) al art. 86 a fost modificat de ORDONANTA nr. 86 din 28 august 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 624 din 31 august 2003.
Alin. (3) al art. 86 a fost modificat prin pct. 6 al art. I din LEGEA nr. 230 din 1 iunie 2004 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 506 din 4 iunie 2004.
ART. 87
(1) Statul accepta existenta si preluarea riscului pe piata, pentru finantarile de la bugetul de stat, in vederea implementarii politicilor de cercetare-dezvoltare si inovare. Incadrarea in situatia de esec este constatata de autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare, pe baza analizelor efectuate de experti. Esecul pe piata nu presupune obligativitatea recuperarii fondurilor cheltuite.
(2) Constituie esec in activitatea de cercetare-dezvoltare si inovare situatiile pentru care nu au fost indeplinite obiectivele tehnico-stiintifice stabilite la initierea acestei activitati, din motive obiective.
ART. 88
Abrogat.

Art. 88 a fost modificat de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
Art. 88 a fost abrogat de ORDONANTA nr. 86 din 28 august 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 624 din 31 august 2003.
CAP. 9
Dispozitii finale
ART. 89
Pe data intrarii in vigoare a prezentei ordonante se abroga Ordonanta Guvernului nr. 25/1995 privind reglementarea organizarii si finantarii activitatii de cercetare-dezvoltare, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 194 din 25 august 1995, aprobata cu modificari si completari prin Legea nr. 51/1996, cu modificarile si completarile ulterioare; Ordonanta Guvernului nr. 8/1997 privind stimularea cercetarii stiintifice, dezvoltarii tehnologice si

inovarii, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 14 din 31 ianuarie 1997, aprobata cu modificari si completari prin Legea nr. 95/1998, cu modificarile si completarile ulterioare; Ordonanta Guvernului nr. 59/1997*) cu privire la finantarea, in sistem descentralizat, in domeniul stiintei, tehnologiei si inovarii, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 225 din 30 august 1997, cu modificarile si completarile ulterioare, precum si orice alte dispozitii contrare prezentei ordonante, cu exceptia prevederilor privind Programul national de cercetare stiintifica si dezvoltare tehnologica "ORIZONT 2000", aprobat prin Hotararea Guvernului nr. 1.095/1995, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 3 din 10 ianuarie 1996, care raman in vigoare pana la data de 31 decembrie 2002.

---

*) Ordonanta Guvernului nr. 59/1997 a fost respinsa de LEGEA nr. 276 din 23 iunie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 451 din 25 iunie 2003.

ART. 90

Actele normative emise in baza si in executarea legilor si a ordonantelor prevazute la art. 89 isi mentin valabilitatea pana la data intrarii in vigoare a noilor reglementari, prevazute a se elabora in temeiul prezentei ordonante.

ART. 91

Partea din veniturile institutului national care depaseste cheltuielile dupa plata impozitului pe profit si dupa acoperirea pierderilor contabile, realizata la nivelul anului 2002, se repartizeaza potrivit prevederilor art. 25.

Art. 91 a fost introdus de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.

PRIM-MINISTRU
ADRIAN NASTASE
Contrasemneaza:

Ministrul delegat la Ministerul Educatiei si Cercetarii pentru activitatea de cercetare,
Serban Constantin Valeca
Ministrul industriei si resurselor,
Dan Ioan Popescu
Ministrul finantelor publice,
Mihai Nicolae Tanasescu
Bucuresti, 16 august 2002.
Nr. 57.

ANEXA
DEFINITII

1. Cercetarea fundamentala - activitatea desfasurata, in principal, pentru a dobandi cunostinte noi cu privire la fenomene si procese, precum si in vederea formularii si verificarii de ipoteze, modele conceptuale si teorii.
2. Cercetarea aplicativa - activitatea destinata, in principal, utilizarii cunostintelor stiintifice pentru perfectionarea sau realizarea de noi produse, tehnologii si servicii.
3. Dezvoltarea tehnologica este formata din activitatile de inginerie a sistemelor si de inginerie tehnologica, prin care se realizeaza aplicarea si transferul rezultatelor cercetarii catre agentii economici, precum si in plan social, avand ca scop introducerea si materializarea de noi tehnologii, produse, sisteme si servicii, precum si perfectionarea celor existente, si care cuprinde:
a) cercetarea precompetitiva, ca activitate orientata spre transformarea rezultatelor cercetarii aplicative in planuri, scheme sau documentatii pentru noi produse, procese ori servicii, incluzand fabricarea modelului experimental si a prototipului, care nu pot fi utilizate in scopuri comerciale;
b) cercetarea competitiva, ca activitate orientata spre transformarea rezultatelor cercetarii precompetitive in produse, procese si servicii care pot raspunde, in mod direct, cererii pietei, incluzand si activitatile de inginerie a sistemelor, de inginerie si proiectare tehnologica.
4. Inovare - activitate orientata catre generarea, asimilarea si valorificarea rezultatelor cercetarii-dezvoltarii in sfera economica si sociala.
5. Inovarea de produs - introducerea in circuitul economic a unui produs nou sau cu unele caracteristici imbunatatite in mod semnificativ, astfel incat sa se ofere consumatorului servicii noi sau imbunatatite.
6. Inovarea tehnologica - introducerea in circuitul economic a unui proces sau a unei tehnologii ori ameliorarea semnificativa a celor existente, inclusiv imbunatatirea metodelor de gestiune si organizare a muncii.
7. Transfer tehnologic - ansamblul de activitati desfasurate cu sau fara baza contractuala, pentru a disemina informatii, a acorda consultanta, a transmite cunostinte, a achizitiona utilaje si echipamente specifice, in scopul introducerii in circuitul economic a rezultatelor cercetarii, transformate in produse comerciale si servicii.
8. Valorificare - procesul prin care rezultatele cercetarii competitive ajung sa fie utilizate, conform cerintelor activitatii industriale sau comerciale, in viata sociala, economica si culturala.

9. Diseminare - transmiterea informatiilor, a experientei si a bunelor practici, precum si cooperarea pentru promovarea inovarii, pentru sprijinirea celor care vor sa-si creeze intreprinderi inovative si pentru sprijinirea proiectelor inovative.
10. Absorbtia inovarii - capacitatea mediului socioeconomic de a ingloba inovarea, in mod deosebit in intreprinderi, de a utiliza, de a transforma si de a largi cunostintele despre rezultatele inovarii, in scopul de a se extinde posibilitatea aplicarii acestor rezultate in noi produse, procese sau servicii.
11. Plan national de cercetare-dezvoltare si inovare - instrumentul prin care statul realizeaza politica generala in domeniul cercetarii-dezvoltarii, al inovarii si prin care asigura
corelarea acestora.
12. Plan sectorial - instrument prin care organelle administratiei publice centrale si locale, precum si academiile realizeaza politica de cercetare menita sa asigure dezvoltarea domeniului coordonat si cresterea eficientei activitatilor.
13. Program de cercetare-dezvoltare-inovare - component al Planului national de cercetare-dezvoltare si inovare, alcatuit dintr-un set de obiective care au legatura intre ele si carora le
pot corespunde subprograme. Prin program se urmareste implementarea unei politici intr-un domeniu specific. Realizarea programului se efectueaza prin intermediul proiectelor.
14. Obiectiv in program - necesitate a unui sector sau domeniu al societatii, a carei rezolvare implica mai multe discipline in domeniul cercetarii-dezvoltarii. Realizarea obiectivului se face prin intermediul proiectelor de cercetaredezvoltare.
15. Proiect de cercetare-dezvoltare - modalitatea de atingere a unui obiectiv al unui program, cu un scop propriu bine stabilit, care este prevazut sa se realizeze intr-o perioada determinata utilizand resursele alocate si caruia ii este atasat un set propriu de reguli, obiective si activitati.
16. Program-nucleu de cercetare - program propriu al institutelor nationale sau al institutiilor publice de cercetaredezvoltare care fac parte din sistemul de cercetare de interes national, care poate fi finantat direct de catre autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare.
17. Lucrare de cercetare-dezvoltare - componenta a proiectelor de cercetare-dezvoltare care are un obiectiv concret ce trebuie atins in cursul unui an.
18. Raport de cercetare-dezvoltare - document tehnicostiintific care prezinta obiectivul si rezultatele activitatilor desfasurate in cadrul unei lucrari de cercetare, precum si actiunile concrete pentru valorificarea rezultatelor obtinute.
19. Atestare - proces de confirmare a unui nivel de competenta acceptabil unei unitati in domeniul cercetariidezvoltarii, conform unei proceduri specifice bazate pe criteria si standarde.

20. Acreditare - proces prin care se recunoaste si se garanteaza ca o unitate de cercetare-dezvoltare corespunde unor criterii si standarde de competenta in domeniu, care-i permit sa
faca parte din sistemul de cercetare-dezvoltare de interes national.

Anexa a fost modificata de LEGEA nr. 324 din 8 iulie 2003 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 16 iulie 2003.
Pct. 16 din Anexa a fost modificat prin pct. 10 al art. I din ORDONANTA nr. 38 din 29 ianuarie 2004 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 92 din 31 ianuarie 2004, punct ce a fost abrogat prin pct. 7 al art. I din LEGEA nr. 230 din 1 iunie 2004 publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 506 din 4 iunie 2004.

LEGE Nr. 8 din 14 martie 1996 privind dreptul de autor şi drepturile conexe

EMITENT: PARLAMENTUL
PUBLICATĂ ÎN: MONITORUL OFICIAL NR. 60 din 26 martie 1996
Parlamentul României adoptă prezenta lege.

TITLUL I
Dreptul de autor

PARTEA I
Dispoziţii generale

CAP. 1
Dispoziţii introductive

ART. 1
(1) Dreptul de autor asupra unei opere literare, artistice sau ştiinţifice, precum şi asupra oricăror asemenea opere de creaţie intelectuală, este recunoscut şi garantat în condiţiile prezentei legi. Acest drept este legat de persoana autorului şi comportă atribute de ordin moral şi patrimonial.
(2) Opera de creaţie intelectuală este recunoscută şi protejată, independent de aducerea la cunoştinţă publică, prin simplul fapt al realizării ei, chiar neterminată.
ART. 2
Recunoaşterea drepturilor prevăzute în prezenta lege nu prejudiciază şi nu exclude protecţia acordată prin alte dispoziţii legale.

CAP. 2
Subiectul dreptului de autor

ART. 3
(1) Este autor persoana fizică sau persoanele fizice care au creat opera.
(2) În cazurile expres prevăzute de lege, pot beneficia de protecţia acordată autorului persoanele juridice şi persoanele fizice altele decât autorul.
(3) Calitatea de subiect al dreptului de autor se poate transmite în condiţiile legii.
ART. 4
(1) Se prezumă a fi autor, până la proba contrară, persoana sub numele căreia opera a fost adusă pentru prima dată la cunoştinţă publică.
(2) Când opera a fost adusă la cunoştinţă publică sub formă anonimă sau sub un pseudonim care nu permite identificarea autorului, dreptul de autor se exercită

de către persoana fizică sau juridică ce o face publică numai cu consimţământul autorului, atât timp cât acesta nu-şi dezvăluie identitatea.

ART. 5

(1) Este operă comună opera creată de mai mulţi coautori, în colaborare.

(2) Dreptul de autor asupra operei comune aparţine coautorilor acesteia, între care unul poate fi autorul principal, în condiţiile prezentei legi.

(3) În lipsa unei convenţii contrare, coautorii nu pot exploata opera decât de comun acord. Refuzul consimţământului din partea oricăruia dintre coautori trebuie să fie temeinic justificat.

(4) În cazul în care contribuţia fiecărui coautor este distinctă, aceasta poate fi exploatată separat, cu condiţia să nu se prejudicieze exploatarea operei comune sau drepturile celorlalţi coautori.

(5) În cazul utilizării operei create în colaborare, remuneraţia se cuvine coautorilor în proporţiile pe care aceştia le-au convenit. În lipsa unei convenţii, remuneraţia se împarte proporţional cu părţile de contribuţie ale autorilor sau în mod egal, dacă acestea nu se pot stabili.

ART. 6

(1) Este operă colectivă opera în care contribuţiile personale ale coautorilor formează un tot, fără a fi posibil, dată fiind natura operei, să se atribuie un drept distinct vreunuia dintre coautori asupra ansamblului operei create.

(2) În lipsa unei convenţii contrare, dreptul de autor asupra operei colective aparţine persoanei fizice sau juridice din iniţiativa, sub responsabilitatea şi sub numele căreia a fost creată.

CAP. 3
Obiectul dreptului de autor

ART. 7

Constituie obiect al dreptului de autor operele originale de creaţie intelectuală în domeniul literar, artistic sau ştiinţific, oricare ar fi modalitatea de creaţie, modul sau forma concretă de exprimare şi independent de valoarea şi destinaţia lor, cum sunt:

a) scrierile literare şi publicistice, conferinţele, predicile, pledoariile, prelegerile şi orice alte opere scrise sau orale, precum şi programele pentru calculator;

b) operele ştiinţifice, scrise sau orale, cum ar fi: comunicările, studiile, cursurile universitare, manualele şcolare, proiectele şi documentaţiile ştiinţifice;

c) compoziţiile muzicale cu sau fără text;

d) operele dramatice, dramatico-muzicale, operele coregrafice şi pantonimele;

e) operele cinematografice, precum şi orice alte opere audiovizuale;

f) operele fotografice, precum şi orice alte opere exprimate printr-un procedeu analog fotografiei;

g) operele de artă plastică, cum ar fi: operele de sculptură, pictură, grafică, gravură, litografie, artă monumentală, scenografie, tapiserie, ceramică, plastică sticlei şi a metalului, precum şi operele de artă aplicată produselor destinate unei utilizări practice;
h) operele de arhitectură, inclusiv planşele, machetele şi lucrările grafice ce formează proiectele de arhitectură;
i) lucrările plastice, hărţile şi desenele din domeniul topografiei, geografiei şi ştiinţei în general.

ART. 8

Fără a prejudicia drepturile autorilor operei originale, constituie, de asemenea, obiect al dreptului de autor operele derivate care au fost create plecând de la una sau mai multe opere preexistente, şi anume:
a) traducerile, adaptările, adnotările, lucrările documentare, aranjamentele muzicale şi orice alte transformări ale unei opere literare, artistice sau ştiinţifice care reprezintă o muncă intelectuală de creaţie;
b) culegerile de opere literare, artistice sau ştiinţifice, cum ar fi: enciclopediile şi antologiile, colecţiile sau compilaţiile de materiale sau date, protejate ori nu, inclusiv bazele de date, care, prin alegerea sau dispunerea materialului, constituie creaţii intelectuale.

ART. 9

Nu pot beneficia de protecţia legală a dreptului de autor următoarele:
a) ideile, teoriile, conceptele, descoperirile şi invenţiile, conţinute într-o operă, oricare ar fi modul de preluare, de scriere, de explicare sau de exprimare;
b) textele oficiale de natură politică, legislativă, administrativă, judiciară şi traducerile oficiale ale acestora;
c) simbolurile oficiale ale statului, ale autorităţilor publice şi ale organizaţiilor, cum ar fi: stema, sigiliul, drapelul, emblema, blazonul, insigna, ecusonul şi medalia;
d) mijloacele de plată;
e) ştirile şi informaţiile de presă;
f) simplele fapte şi date.

CAP. 4
Conţinutul dreptului de autor

ART. 10

Autorul unei opere are următoarele drepturi morale:
a) dreptul de a decide dacă, în ce mod şi când va fi adusă opera la cunoştinţă publică;
b) dreptul de a pretinde recunoaşterea calităţii de autor al operei;
c) dreptul de a decide sub ce nume va fi adusă opera la cunoştinţă publică;

d) dreptul de a pretinde respectarea integrităţii operei şi de a se opune oricărei modificări, precum şi oricărei atingeri aduse operei, dacă prejudiciază onoarea sau reputaţia sa;
e) dreptul de a retracta opera, despăgubind, dacă este cazul, pe titularii drepturilor de exploatare, prejudiciaţi prin exercitarea retractării.
ART. 11
(1) Drepturile morale nu pot face obiectul vreunei renunţări sau înstrăinări.
(2) După moartea autorului, exerciţiul drepturilor prevăzute la art. 10 lit. b) şi d) se transmite prin moştenire, potrivit legislaţiei civile, pe durată nelimitată. Dacă nu există moştenitori, exerciţiul acestor drepturi revine Oficiului Român pentru Drepturile de Autor.
ART. 12
Autorul unei opere are dreptul patrimonial exclusiv de a decide dacă, în ce mod şi când va fi utilizată sau exploatată opera sa, inclusiv de a consimţi la utilizarea operei de către alţii.
ART. 13
Utilizarea sau exploatarea unei opere dă naştere la drepturi distincte şi exclusive ale autorului de a autoriza:
a) reproducerea integrală sau parţială a operei;
b) difuzarea operei;
c) importul în vederea comercializării pe teritoriul României a copiilor de pe operă, realizate cu consimţământul autorului;
d) reprezentarea scenică, recitarea sau orice altă modalitate publică de execuţie sau de prezentare directă a operei;
e) expunerea publică a operelor de artă plastică, de artă aplicată, fotografice şi de arhitectură;
f) proiecţia publică a operelor cinematografice şi a altor opere audiovizuale;
g) emiterea unei opere prin orice mijloc ce serveşte la propagarea fără fir a semnelor, sunetelor sau imaginilor, inclusiv prin satelit;
h) transmiterea unei opere către public prin fir, prin cablu, prin fibră optică sau prin orice alt procedeu;
i) comunicarea publică prin intermediul înregistrărilor sonore şi audiovizuale;
j) retransmiterea nealterată, simultană şi integrală a unei opere prin oricare dintre mijloacele citate la lit. g) şi h), de către un organism de emisie, diferit de organismul de origine a operei radiodifuzate sau televizate;
k) difuzarea secundară;
l) prezentarea într-un loc public, prin intermediul oricăror mijloace, a unei opere radiodifuzate sau televizate;
m) accesul public la bazele de date pe calculator, în cazul în care aceste baze de date conţin sau constituie opere protejate.

ART. 14
(1) Prin reproducere, în sensul prezentei legi, se înţelege realizarea uneia ori a mai multor copii ale unei opere, în orice formă materială, inclusiv realizarea oricărei înregistrări sonore sau vizuale a unei opere, precum şi stocarea permanentă ori temporară a acesteia cu mijloace electronice.
(2) Prin difuzare, în sensul prezentei legi, se înţelege distribuirea către public a originalului ori a copiilor unei opere, prin vânzare, închiriere, împrumut sau prin orice alt mod de transmitere cu titlu oneros sau cu titlu gratuit.
(3) Nu se consideră difuzare distribuirea către public prin împrumut, cu titlu gratuit, a unei opere, în cazul în care se realizează prin intermediul bibliotecilor publice.
ART. 15
(1) Utilizarea sau exploatarea unei opere în modurile prevăzute la art. 13 lit. d) şi e), precum şi în orice alt mod similar constituie comunicare publică.
(2) Se consideră publică orice comunicare a unei opere, făcută într-un loc deschis publicului sau în orice loc în care se adună un număr de persoane care depăşeşte cercul normal al membrilor unei familii şi al cunoştinţelor acesteia, indiferent dacă membrii care compun acel public susceptibil de a recepţiona astfel de comunicări pot sau nu să o facă în acelaşi loc sau în locuri diferite ori în acelaşi timp sau în momente diferite.
(3) Redifuzarea copiilor unei opere nu mai necesită autorizarea titularului dreptului de autor decât pentru închirierea şi importul acestora.
ART. 16
Autorul unei opere are dreptul patrimonial exclusiv de a autoriza traducerea, publicarea în culegeri, adaptarea, precum şi orice altă transformare a operei sale prin care se obţine o operă derivată.
ART. 17
(1) Autorul unei opere literare sau artistice beneficiază de dreptul exclusiv de a autoriza închirierea originalului şi a copiilor operelor, inclusiv a operelor audiovizuale, a operelor cuprinse într-o înregistrare sonoră, a unui program pentru calculator sau a unei opere care poate fi utilizată cu ajutorul unui calculator ori al oricărui alt dispozitiv tehnic, chiar după difuzarea acestora în conformitate cu consimţământul autorului.
(2) Dreptul de a autoriza închirierea operei reprezintă dreptul exclusiv al unui autor de a pune la dispoziţie pentru utilizare originalul sau copiile operei pentru o perioadă de timp limitată, în schimbul unui avantaj economic direct sau indirect.
ART. 18
(1) Împrumutul public constă în punerea la dispoziţia unei persoane, cu titlu gratuit, pentru utilizare, a originalului sau a copiei unei opere pentru o perioadă

de timp determinată, prin intermediul unei instituţii care permite accesul publicului în acest scop. Împrumutul public nu necesită autorizarea prealabilă a autorului.
(2) Împrumutul public dă dreptul titularului dreptului de autor la o remuneraţie echitabilă.
(3) Dispoziţiile alin. (2) nu se aplică la:
a) originalele sau copiile unor opere scrise, din biblioteci publice;
b) proiectele de structuri arhitecturale;
c) originalele sau copiile operelor de artă aplicată produselor destinate unei utilizări practice;
d) originalele sau copiile operelor, în scopul comunicării publice, ori pentru a căror utilizare există un contract;
e) lucrările de referinţă pentru utilizare imediată sau pentru împrumuturi între instituţii;
f) operele create de autor în cadrul contractului individual de muncă, dacă acestea sunt utilizate de către cel care a angajat autorul, în cadrul activităţii obişnuite.
(4) Dispoziţiile alin. (2) nu se aplică în cazul împrumutului public realizat în scop educativ ori cultural, prin instituţii recunoscute potrivit legii sau organizate în acest scop de către autorităţi publice.
(5) Împrumutul public al unor opere fixate în înregistrări sonore sau audiovizuale nu poate avea loc decât după 6 luni de la prima difuzare a operei.
ART. 19
Dreptul de comunicare publică prin intermediul înregistrărilor sonore sau audiovizuale reprezintă dreptul exclusiv al autorului de a autoriza comunicarea către public a unor lecturi, interpretări muzicale sau scenice ori a altor forme de fixare a operei sale în înregistrări sonore sau audiovizuale.
ART. 20
Dreptul de difuzare secundară reprezintă dreptul exclusiv al autorului de a autoriza comunicarea către public a operei sale, ulterior primei difuzări, prin oricare dintre mijloacele prevăzute la art. 13 lit. g), h), i), j) şi l).
ART. 21
(1) În cazul fiecărei revânzări a unei opere de artă plastică la licitaţie publică sau prin intermediul unui agent comisionar, ori de către un comerciant, autorul are dreptul la 5% din preţul de vânzare, precum şi dreptul de a fi informat cu privire la locul unde se află opera sa.
(2) Licitatorii, agenţii comisionari şi comercianţii, care intervin în vânzare, trebuie să-i comunice autorului informaţiile prevăzute la alin. (1) al prezentului articol în termen de două luni de la data vânzării. Aceştia vor răspunde de

reţinerea din preţul de vânzare şi de plata sumei corespunzătoare către autor a cotei de 5% .
(3) Drepturile prevăzute în prezentul articol constituie dreptul de suită şi nu pot face obiectul vreunei renunţări sau înstrăinări.
ART. 22
Proprietarul sau posesorul unei opere este dator să permită accesul autorului şi să o pună la dispoziţia acestuia, dacă acest fapt este necesar pentru exercitarea dreptului său de autor şi cu condiţia ca prin aceasta să nu se aducă atingere unui interes legitim al proprietarului sau al posesorului. În acest caz, proprietarul sau posesorul poate pretinde autorului o garanţie suficientă pentru securitatea operei, asigurarea operei la o sumă ce reprezintă valoarea pe piaţă a originalului, precum şi o remuneraţie corespunzătoare.
ART. 23
(1) Proprietarul originalului unei opere nu are dreptul să o distrugă înainte de a o oferi autorului la preţul de cost al materialului.
(2) Dacă nu este posibilă returnarea originalului, proprietarul va permite autorului să facă o copie de pe operă într-o manieră corespunzătoare.
(3) În cazul unei structuri arhitecturale, autorul are numai dreptul de a face fotografii ale operei şi de a solicita trimiterea reproducerii proiectelor.

CAP. 5
Durata protecţiei dreptului de autor

ART. 24
(1) Dreptul de autor asupra unei opere literare, artistice sau ştiinţifice se naşte din momentul creării operei, oricare ar fi modul sau forma concretă de exprimare.
(2) Dacă opera este creată, într-o perioadă de timp, în părţi, serii, volume şi în orice alte forme de continuare, termenul de protecţie va fi calculat, potrivit alin. (1), pentru fiecare dintre aceste componente.
ART. 25
(1) Drepturile patrimoniale prevăzute la art. 13, 16, 17, 18 şi 21 durează tot timpul vieţii autorului, iar după moartea acestuia se transmit prin moştenire, potrivit legislaţiei civile, pe o perioadă de 70 de ani, oricare ar fi data la care opera a fost adusă la cunoştinţă publică în mod legal. Dacă nu există moştenitori, exerciţiul acestor drepturi revine organismului de gestiune colectivă mandatat în timpul vieţii de către autor sau, în lipsa unui mandat, organismului de gestiune colectivă cu cel mai mare număr de membri, din domeniul respectiv de creaţie.
(2) Persoana care, după încetarea protecţiei dreptului de autor, aduce la cunoştinţă publică, în mod legal, pentru prima oară, o operă nepublicată înainte,

beneficiază de protecţia echivalentă cu cea a drepturilor patrimoniale ale autorului.
Durata protecţiei acestor drepturi este de 25 de ani începând din momentul în care a fost adusă pentru prima oară la cunoştinţă publică, în mod legal.
ART. 26
(1) Durata drepturilor patrimoniale asupra operelor aduse la cunoştinţă publică sub pseudonim sau fără indicarea autorului este de 70 de ani de la data aducerii la cunoştinţă publică a acestora.
(2) Când identitatea autorului este adusă la cunoştinţă publică înainte de expirarea termenului prevăzut la alin. (1), se aplică dispoziţiile art. 25 alin. (1).
ART. 27
(1) Durata drepturilor patrimoniale asupra operelor realizate în colaborare este de 70 de ani de la moartea ultimului coautor.
(2) În cazul în care contribuţiile coautorilor sunt distincte, durata drepturilor patrimoniale pentru fiecare dintre acestea este de 70 de ani de la moartea fiecărui coautor.
ART. 28
Durata drepturilor patrimoniale asupra operelor colective este de 70 de ani de la data aducerii operelor la cunoştinţă publică. În cazul în care aceasta nu se realizează timp de 70 de ani de la crearea operelor, durata drepturilor patrimoniale expiră după trecerea a 70 de ani de la crearea operelor.
ART. 29
Durata drepturilor patrimoniale asupra operelor de artă aplicată este de 25 de ani de la data creării acestora.
ART. 30
Drepturile patrimoniale asupra programelor pentru calculator durează tot timpul vieţii autorului, iar după moartea acestuia se transmit prin moştenire, potrivit legislaţiei civile, pe o perioadă de 50 de ani.
ART. 31
Modificările neesenţiale, adăugările, tăieturile sau adaptările aduse în vederea selecţiei ori aranjării, precum şi corectarea conţinutului unei opere sau colecţii, care sunt necesare pentru continuarea activităţii colecţiei în modul în care a intenţionat autorul operei, nu vor extinde termenul de protecţie a acestei opere sau colecţii.
ART. 32
Termenele stabilite în prezentul capitol se calculează începând cu data de 1 ianuarie a anului următor morţii autorului sau aducerii operei la cunoştinţă publică, după caz.

CAP. 6
Limitele exercitării dreptului de autor

ART. 33

(1) Sunt permise, fără consimţământul autorului şi fără plata vreunei remuneraţii, următoarele utilizări ale unei opere aduse anterior la cunoştinţă publică, cu condiţia ca acestea să fie conforme bunelor uzanţe, să nu contravină exploatării normale a operei şi să nu îl prejudicieze pe autor sau pe titularii drepturilor de exploatare:

a) reproducerea unei opere în cadrul procedurilor judiciare sau administrative, în măsura justificată de scopul acestora;

b) utilizarea de scurte citate dintr-o operă, în scop de analiză, comentariu sau critică ori cu titlu de exemplificare, în măsura în care folosirea lor justifică întinderea citatului;

c) utilizarea de articole izolate sau de scurte extrase din opere în publicaţii, în emisiuni de radio sau de televiziune ori în înregistrări sonore sau audiovizuale, destinate exclusiv învăţământului, precum şi reproducerea pentru învăţământ, în cadrul instituţiilor publice de învăţământ sau de ocrotire socială, de articole izolate sau de scurte extrase din opere, în măsura justificată de scopul urmărit;

d) reproducerea pentru informare şi cercetare de scurte extrase din opere, în cadrul bibliotecilor, muzeelor, filmotecilor, fonotecilor, arhivelor instituţiilor publice culturale sau ştiinţifice, care funcţionează fără scop lucrativ; reproducerea integrală a exemplarului unei opere este permisă, pentru înlocuirea acestuia, în cazul distrugerii, al deteriorării grave sau al pierderii exemplarului unic din colecţia permanentă a bibliotecii sau a arhivei respective;

e) reproducerea, difuzarea sau comunicarea către public, în scopul informării asupra problemelor de actualitate, de scurte extrase din articole de presă şi reportaje radiofonice sau televizate;

f) reproducerea, difuzarea sau comunicarea către public de scurte fragmente ale conferinţelor, alocuţiunilor, pledoariilor şi a altor opere de acelaşi fel, care au fost exprimate oral în public, cu condiţia ca aceste utilizări să aibă ca unic scop informarea privind actualitatea;

g) reproducerea, difuzarea sau comunicarea către public a operelor în cadrul informaţiilor privind evenimentele de actualitate, dar numai în măsura justificată de scopul informaţiei;

h) reproducerea, cu excluderea oricăror mijloace care vin în contact direct cu opera, difuzarea sau comunicarea către public a imaginii unei opere de arhitectură, artă plastică, fotografică sau artă aplicată, amplasată permanent în locuri publice, în afara cazurilor în care imaginea operei este subiectul principal al unei astfel de reproduceri, difuzări sau comunicări şi dacă este utilizată în scopuri comerciale;

i) reprezentarea şi executarea unei opere în cadrul activităţilor instituţiilor de învăţământ, exclusiv în scopuri specifice şi cu condiţia ca atât reprezentarea sau executarea, cât şi accesul publicului să fie fără plată.
(2) În cazurile prevăzute la lit. b), c), e), f) şi h) trebuie să se menţioneze sursa şi numele autorului, dacă acesta apare pe lucrarea utilizată, iar în cazul operelor de artă plastică sau de arhitectură, şi locul unde se găseşte originalul.
ART. 34
(1) Nu constituie o încălcare a dreptului de autor, în sensul prezentei legi, reproducerea unei opere fără consimţământul autorului, pentru uz personal sau pentru cercul normal al unei familii, cu condiţia ca opera să fi fost adusă anterior la cunoştinţă publică, iar reproducerea să nu contravină exploatării normale a operei şi să nu îl prejudicieze pe autor sau pe titularul drepturilor de exploatare.
(2) Pentru suporturile pe care se pot realiza înregistrări, sonor sau audiovizual, cât şi pentru aparatele ce permit reproducerea acestora, în situaţia prevăzută la alin. (1), se va plăti o remuneraţie stabilită conform prevederilor prezentei legi.
ART. 35
Transformarea unei opere, fără consimţământul autorului şi fără plata unei remuneraţii, este permisă în următoarele cazuri:
a) dacă este o transformare privată, care nu este destinată şi nu este pusă la dispoziţia publicului;
b) dacă rezultatul transformării este o parodie sau o caricatură, cu condiţia ca rezultatul să nu creeze confuzie în ce priveşte opera originală şi autorul acesteia;
c) dacă transformarea este impusă de scopul utilizării permise de autor.
ART. 36
(1) Operele prezentate în expoziţii accesibile publicului, licitaţii, târguri sau colecţii pot fi reproduse în cataloage publicate şi distribuite în acest scop de către organizatorii unor astfel de activităţi.
(2) În cazurile menţionate la alin. (1) trebuie să fie indicate sursa, precum şi paternitatea operei, dacă acestea sunt menţionate pe lucrarea utilizată.
ART. 37
În scopul de a testa funcţionarea produselor la momentul fabricării sau vânzării, societăţile comerciale care produc sau vând înregistrări sonore sau audiovizuale, echipament pentru reproducerea sau comunicarea publică a acestora, precum şi echipament pentru receptarea de emisiuni de radio şi de televiziune, pot reproduce şi prezenta extrase din opere, cu condiţia ca aceste operaţiuni să fie reduse la dimensiunile necesare testării.
ART. 38
(1) Autorizaţia pentru emiterea unei opere prin mijloace fără fir include şi autorizarea pentru transmiterea acelei opere prin fir, prin cablu sau prin orice alt procedeu similar, fără plata unei remuneraţii separate, cu condiţia ca

transmiterea să fie realizată nealterat, simultan şi integral de către organismul emiţător de origine şi să nu depăşească zona geografică pentru care s-a acordat dreptul de emitere.
(2) Dispoziţiile alin. (1) al prezentului articol nu se aplică în cazul transmiterii digitale, prin orice mijloace, a unei opere.
(3) Cesiunea dreptului de comunicare către public a unei opere prin radio sau televiziune dă dreptul organismului emiţător să înregistreze opera pentru nevoile propriilor emisiuni fără fir, în scopul realizării, o singură dată, a comunicării autorizate către public. În cazul unei noi emiteri a operei astfel înregistrate este necesară o nouă autorizare. Dacă în termen de 6 luni de la prima emitere nu se solicită această autorizare, înregistrarea trebuie distrusă.

CAP. 7
Cesiunea drepturilor patrimoniale de autor

Secţiunea I
Dispoziţii comune

ART. 39

(1) Autorul sau titularul dreptului de autor poate ceda prin contract altor persoane numai drepturile sale patrimoniale.
(2) Cesiunea drepturilor patrimoniale ale autorului poate fi limitată la anumite drepturi, pentru un anumit teritoriu şi pentru o anumită durată.
(3) Drepturile patrimoniale ale autorului sau ale titularului dreptului de autor se pot transmite prin cesiune exclusivă ori neexclusivă.
(4) În cazul cesiunii exclusive, însuşi titularul dreptului de autor nu mai poate utiliza opera în modalităţile, pe termenul şi pentru teritoriul convenite cu cesionarul şi nici nu mai poate transmite dreptul respectiv unei alte persoane. Caracterul exclusiv al cesiunii trebuie să fie expres prevăzut în contract.
(5) În cazul cesiunii neexclusive, titularul dreptului de autor poate utiliza el însuşi opera şi poate transmite dreptul neexclusiv şi altor persoane.
(6) Cesionarul neexclusiv nu poate ceda dreptul său unei alte persoane decât cu consimţământul expres al cedentului.
(7) Cesiunea unuia dintre drepturile patrimoniale ale titularului dreptului de autor nu are nici un efect asupra celorlalte drepturi ale sale, dacă nu s-a convenit altfel.
(8) Consimţământul menţionat la alin. (6) nu este necesar în cazul în care cesionarul, persoană juridică, se transformă prin una dintre modalităţile prevăzute de lege.

ART. 40
În cazul cesiunii dreptului la reproducere a unei opere se prezumă că dreptul la difuzarea copiilor unei astfel de opere a fost, de asemenea, cesionat, cu excepţia dreptului la import, dacă nu se prevede altfel prin contract.
ART. 41
(1) Contractul de cesiune a drepturilor patrimoniale trebuie să prevadă drepturile patrimoniale transmise, modalităţile de exploatare, durata şi întinderea cesiunii, precum şi remuneraţia titularului dreptului de autor. Absenţa oricăreia dintre aceste prevederi dă dreptul părţii interesate de a cere anularea contractului.
(2) Cesiunea drepturilor patrimoniale privind totalitatea operelor viitoare ale autorului, nominalizate sau nenominalizate, este lovită de nulitate absolută.
ART. 42
Existenţa şi conţinutul contractului de cesiune a drepturilor patrimoniale se pot dovedi numai prin forma scrisă a acestuia. Fac excepţie contractele având drept obiect opere utilizate în presă.
ART. 43
(1) Remuneraţia cuvenită în temeiul unui contract de cesiune a drepturilor patrimoniale se stabileşte prin acordul părţilor. Cuantumul remuneraţiei se calculează fie proporţional cu încasările provenite din exploatarea operei, fie în sumă fixă sau în orice alt mod.
(2) Când remuneraţia nu a fost stabilită prin contract, autorul poate solicita organelor jurisdicţionale competente, potrivit legii, stabilirea remuneraţiei. Aceasta se va face având în vedere sumele plătite uzual pentru aceeaşi categorie de opere, destinaţia şi durata exploatării, precum şi alte circumstanţe ale cazului.
(3) În cazul unei disproporţii evidente între remuneraţia autorului operei şi beneficiile celui care a obţinut cesiunea drepturilor patrimoniale, autorul poate solicita organelor jurisdicţionale competente revizuirea contractului sau mărirea convenabilă a remuneraţiei.
(4) Autorul nu poate să renunţe anticipat la exerciţiul dreptului prevăzut la alin. (3).
ART. 44
(1) În lipsa unei clauze contractuale contrare, pentru operele create în cadrul unui contract individual de muncă, drepturile patrimoniale aparţin autorului operei create. Dacă o asemenea clauză există, aceasta urmează să cuprindă termenul pentru care au fost cesionate drepturile patrimoniale de autor. În absenţa precizării termenului, acesta este de 3 ani de la data predării operei.
(2) La expirarea termenului menţionat în alin. (1) drepturile patrimoniale revin autorului.

(3) Autorul unei opere create în cadrul unui contract individual de muncă îşi păstrează dreptul exclusiv de utilizare a operei, ca parte din ansamblul creaţiei sale.

ART. 45

(1) În lipsa unei convenţii contrare, titularul dreptului de autor asupra unei opere apărute într-o publicaţie periodică păstrează dreptul de a o utiliza sub orice formă, cu condiţia să nu prejudicieze publicaţia în care a apărut opera.

(2) În lipsa unei convenţii contrare, titularul dreptului de autor poate dispune liber de operă, dacă aceasta nu a fost publicată în termen de o lună de la data acceptării, în cazul unui cotidian, sau în termen de 6 luni, în cazul altor publicaţii.

ART. 46

(1) Contractul de comandă a unei opere viitoare trebuie să cuprindă atât termenul de predare, cât şi termenul de acceptare a operei de către utilizatori.

(2) Persoana care comandă opera are dreptul să denunţe contractul, dacă opera nu îndeplineşte condiţiile stabilite. În caz de denunţare a contractului, sumele încasate de autor rămân acestuia. Dacă, în vederea creării unei opere care a făcut obiectul unui contract de comandă, s-au executat lucrări pregătitoare, autorul are dreptul la restituirea cheltuielilor efectuate.

ART. 47

(1) Autorul poate solicita desfiinţarea contractului de cesiune a dreptului patrimonial în cazul în care cesionarul nu îl exploatează sau îl exploatează într-o măsură insuficientă şi dacă, prin aceasta, interesele justificate ale autorului sunt afectate considerabil.

(2) Autorul nu poate solicita desfiinţarea contractului de cesiune, dacă motivele de neexploatare sau de exploatare insuficientă se datorează propriei culpe, faptei unui terţ, unui caz fortuit sau de forţă majoră.

(3) Desfiinţarea contractului de cesiune, menţionată la alin. (1), nu poate fi solicitată înainte de expirarea a 2 ani de la data cesionării dreptului patrimonial asupra unei opere. În cazul operelor cedate pentru publicaţiile cotidiene, acest termen va fi de 3 luni, iar în cazul publicaţiilor periodice, de un an.

(4) Proprietarul originalului unei opere de artă plastică sau fotografică are dreptul să o expună public, chiar dacă aceasta nu a fost adusă la cunoştinţă publică, în afara cazului în care autorul a exclus în mod expres acest drept prin actul de înstrăinare a originalului.

(5) Autorul nu poate renunţa anticipat la exercitarea dreptului său de a solicita desfiinţarea contractului de cesiune menţionat la alin. (1).

(6) Dobândirea proprietăţii asupra suportului material al operei nu conferă prin ea însăşi un drept de exploatare asupra operei.

Secţiunea a II-a
Contractul de editare

ART. 48

(1) Prin contractul de editare, titularul dreptului de autor cedează editorului, în schimbul unei remuneraţii, dreptul de a reproduce şi de a difuza opera.

(2) Nu constituie contract de editare convenţia prin care titularul dreptului de autor împuterniceşte, pe cheltuiala sa, pe un editor pentru a reproduce şi, eventual, a difuza opera.

(3) În situaţia prevăzută la alin. (2) se aplică prevederile de drept comun referitoare la contractul de antrepriză.

ART. 49

Titularul dreptului de autor poate ceda editorului şi dreptul de a autoriza traducerea şi adaptarea operei.

ART. 50

Cesiunea către editor a dreptului de a autoriza alte persoane să adapteze opera sau să o folosească în orice alt mod trebuie să facă obiectul unui contract distinct.

ART. 51

(1) Contractul de editare trebuie să cuprindă clauze cu privire la:

a) durata cesiunii;

b) natura exclusivă sau neexclusivă şi întinderea teritorială a cesiunii;

c) numărul maxim şi minim al exemplarelor;

d) remuneraţia autorului, stabilită în condiţiile prezentei legi;

e) numărul de exemplare rezervate autorului cu titlu gratuit;

f) termenul pentru apariţia şi difuzarea exemplarelor fiecărei ediţii sau, după caz, ale fiecărui tiraj;

g) termenul de predare a originalului operei de către autor;

h) procedura de control al numărului de exemplare produse de către editor.

(2) Absenţa oricăreia dintre clauzele prevăzute la lit. a), b) şi d) dă dreptul părţii interesate de a cere anularea contractului.

ART. 52

(1) Editorul care a dobândit dreptul de publicare a operei sub forma unui volum are, faţă de alţi ofertanţi similari, la preţ egal, dreptul prioritar de publicare a operei în formă electronică. Editorul trebuie să opteze în scris, în cel mult 30 de zile de la primirea ofertei scrise a autorului.

(2) Dreptul menţionat la alin. (1) este valabil timp de 3 ani de la data publicării operei.

ART. 53

Editorul este obligat să permită autorului să aducă îmbunătăţiri sau alte modificări operei în cazul unei ediţii noi, cu condiţia ca aceste îmbunătăţiri sau

modificări să nu mărească esenţial costurile editorului şi să nu schimbe caracterul operei, dacă în contract nu se prevede altfel.

ART. 54

Editorul va putea ceda contractul de editare numai cu consimţământul autorului.

Art. 55

Editorul este obligat să înapoieze autorului originalul operei, originalele operelor de artă, ilustraţiile şi orice alte documente primite pentru publicare, dacă nu s-a convenit altfel.

ART. 56

(1) În lipsa unei convenţii contrare, contractul de editare va înceta după expirarea duratei stabilite sau după epuizarea ultimei ediţii convenite.

(2) Se consideră epuizate ediţia sau tirajul al căror număr de exemplare nevândute este mai mic de 5% din numărul total de exemplare şi, în orice caz, dacă este mai mic de 100 de exemplare.

(3) Dacă editorul nu publică opera în termenul convenit, autorul poate solicita, potrivit dreptului comun, desfiinţarea contractului şi daune pentru neexecutare. În acest caz, autorul păstrează remuneraţia primită sau, după caz, poate solicita plata remuneraţiei integrale prevăzute în contract.

(4) Dacă termenul pentru publicarea operei nu este prevăzut în contract, editorul este obligat să o publice în termen de cel mult un an de la data acceptării acesteia.

(5) În cazul în care editorul intenţionează să distrugă copiile operei, rămase în stoc după o perioadă de 2 ani de la data publicării, şi dacă în contract nu se prevede o altă perioadă, acesta este obligat să le ofere mai întâi autorului la preţul pe care l-ar fi obţinut prin vânzarea pentru distrugere.

ART. 57

(1) În cazul distrugerii operei datorită forţei majore, autorul este îndreptăţit la o remuneraţie care îi va fi plătită numai dacă opera s-a publicat.

(2) Dacă o ediţie pregătită este distrusă total datorită forţei majore înainte de a fi pusă în circulaţie, editorul este îndreptăţit să pregătească o ediţie nouă, iar autorul va avea drept de remuneraţie numai pentru una dintre aceste ediţii.

(3) Dacă o ediţie pregătită este distrusă parţial datorită forţei majore înainte de a fi pusă în circulaţie, editorul este îndreptăţit să reproducă, fără plata remuneraţiei către autor, numai atâtea copii câte au fost distruse.

Secţiunea a III-a

Contractul de reprezentare teatrală sau de execuţie muzicală

ART. 58

Prin contractul de reprezentare teatrală sau de execuţie muzicală, titularul dreptului de autor cedează unei persoane fizice sau juridice dreptul de a

reprezenta sau de a executa în public o operă actuală sau viitoare, literară, dramatică, muzicală, dramatico-muzicală, coregrafică sau o pantomimă, în schimbul unei remuneraţii, iar cesionarul se obligă să o reprezinte ori să o execute în condiţiile convenite.

ART. 59

(1) Contractul de reprezentare teatrală sau de execuţie muzicală se încheie în scris, pe o durată determinată ori pentru un număr determinat de comunicări către public.

(2) Contractul trebuie să prevadă termenul în care va avea loc premiera sau singura comunicare a operei, după caz, caracterul exclusiv sau neexclusiv al cesiunii, teritoriul, precum şi remuneraţia autorului.

(3) Întreruperea reprezentărilor timp de 2 ani consecutiv, dacă nu s-a prevăzut un alt termen prin contract, dă dreptul autorului de a solicita desfiinţarea contractului şi daune pentru neexecutare, potrivit dreptului comun.

(4) Beneficiarul unui contract de reprezentare teatrală sau execuţie muzicală nu îl poate ceda unui terţ, organizator de spectacole, fără consimţământul scris al autorului sau al reprezentantului său, în afară de cazul cesiunii concomitente, totale sau parţiale, a acestei activităţi.

ART. 60

(1) Cesionarul este obligat să permită autorului să controleze reprezentarea sau executarea operei şi să susţină în mod adecvat realizarea condiţiilor tehnice pentru interpretarea lucrării. De asemenea, cesionarul trebuie să trimită autorului programul, afişele şi alte materiale tipărite, recenzii publice despre spectacol, dacă nu este prevăzut altfel în contract.

(2) Cesionarul este obligat să asigure reprezentarea sau executarea publică a operei în condiţii tehnice adecvate, precum şi respectarea drepturilor autorului.

ART. 61

(1) Cesionarul este obligat să comunice periodic titularului dreptului de autor numărul de reprezentaţii sau de execuţii muzicale, precum şi situaţia încasărilor. În acest scop, contractul de reprezentare teatrală sau de execuţie muzicală trebuie să prevadă şi perioadele de comunicare, dar nu mai puţin de o dată pe an.

(2) Cesionarul trebuie să plătească autorului, la termenele prevăzute în contract, sumele în cuantumul convenit.

ART. 62

Dacă cesionarul nu reprezintă sau nu execută opera în termenul stabilit, autorul poate solicita, potrivit dreptului comun, desfiinţarea contractului şi daune pentru neexecutare. În această situaţie, autorul păstrează remuneraţia primită sau, după caz, poate solicita plata remuneraţiei integrale prevăzute în contract.

Secţiunea a IV-a
Contractul de închiriere
ART. 63
(1) Prin contractul de închiriere a unei opere, autorul se angajează să permită folosinţa, pe timp determinat, cel puţin a unui exemplar al operei sale, în original sau în copie, în special programe pentru calculator ori opere fixate în înregistrări sonore sau audiovizuale. Cesionarul dreptului de închiriere se angajează să plătească o remuneraţie autorului pe perioada cât foloseşte acel exemplar al operei.
(2) Autorul păstrează dreptul de autor asupra operei închiriate, cu excepţia dreptului de difuzare, dacă nu s-a convenit altfel.
(3) Contractul de închiriere a unei opere este supus dispoziţiilor de drept comun privind contractul de locaţiune.
PARTEA a II-a
Dispoziţii speciale
CAP. 8
Operele cinematografice şi alte opere audiovizuale
ART. 64
Opera audiovizuală este opera cinematografică sau opera exprimată printr-un procedeu similar cinematografiei, care utilizează imaginea sau combinarea sunetului cu imaginea.
ART. 65
(1) Regizorul sau realizatorul operei audiovizuale este persoana fizică ce îşi asumă conducerea creării şi realizării operei audiovizuale, în calitate de autor principal.
(2) Producătorul unei opere audiovizuale este persoana fizică sau juridică ce îşi asumă responsabilitatea producerii operei şi, în această calitate, organizează realizarea operei şi furnizează mijloacele necesare tehnice şi financiare.
ART. 66
Sunt autori ai operei audiovizuale, în condiţiile prevăzute la art. 5 din prezenta lege, regizorul sau realizatorul, autorul adaptării, autorul scenariului, autorul dialogului, autorul muzicii special create pentru opera audiovizuală şi autorul grafic pentru operele de animaţie sau al secvenţelor de animaţie, când acestea reprezintă o parte importantă a operei. În contractul dintre producătorul şi regizorul sau realizatorul operei, părţile pot conveni să fie incluşi ca autori ai operei audiovizuale şi alţi creatori care au contribuit substanţial la crearea acesteia.
ART. 67
(1) În cazul în care unul dintre autorii prevăzuţi la articolul precedent refuză să definitiveze contribuţia sa la opera audiovizuală sau se află în imposibilitatea de

a o face, el nu se va putea opune folosirii acesteia în vederea definitivării operei audiovizuale. Acest autor va avea dreptul la remuneraţie pentru contribuţia avută.
(2) Opera audiovizuală se consideră finită, când versiunea definitivă a fost stabilită de comun acord între autorul principal şi producător.
(3) Este interzisă distrugerea suportului original al versiunii definitive a operei audiovizuale în forma copiei-standard.
(4) Autorii operei audiovizuale, alţii decât autorul principal, nu se pot opune aducerii la cunoştinţă publică, precum şi exploatării în orice fel a versiunii definitive a acesteia.
ART. 68
(1) Dreptul la adaptarea audiovizuală este dreptul exclusiv al titularului dreptului de autor asupra unei opere preexistente de a o transforma sau de a o include într-o operă audiovizuală.
(2) Cesiunea dreptului prevăzut la alin. (1) se poate face numai pe baza unui contract scris între titularul dreptului de autor şi producătorul operei audiovizuale, distinct de contractul de editare a operei.
(3) Prin încheierea contractului de adaptare, titularul dreptului de autor asupra unei opere preexistente transferă unui producător dreptul exclusiv de transformare şi de includere a operei respective într-o operă audiovizuală.
(4) Autorizarea acordată de titularul dreptului de autor asupra operei preexistente trebuie să prevadă expres condiţiile producţiei, difuzării şi proiecţiei operei audiovizuale.
ART. 69
Drepturile morale asupra operei finite sunt recunoscute numai autorilor stabiliţi potrivit art. 66 din prezenta lege.
ART. 70
(1) Prin contractele încheiate între autorii operei audiovizuale şi producător, în lipsa unei convenţii contrare, se prezumă că aceştia, cu excepţia autorilor muzicii special create, îi cedează producătorului drepturile exclusive privind exploatarea operei în ansamblul său, prevăzute de art. 13 lit. a), b), c), f), g), h), i), j), k) şi l), art. 16, art. 17 şi art. 18, precum şi dreptul de a autoriza dublarea şi subtitrarea, în schimbul unei remuneraţii echitabile.
(2) În lipsa unei convenţii contrare, autorii operei audiovizuale, precum şi alţi autori ai unor contribuţii la aceasta îşi păstrează toate drepturile de exploatare separată a propriilor contribuţii, în condiţiile prezentei legi.
ART. 71
(1) În lipsa unei convenţii contrare, remuneraţia pentru fiecare mod de exploatare a operei audiovizuale este proporţională cu încasările brute rezultate din exploatare.

(2) Producătorul este obligat să remită autorilor, periodic, situaţia încasărilor percepute după fiecare mod de exploatare. Autorii vor primi remuneraţiile cuvenite fie prin intermediul producătorului, fie direct de la utilizatori, fie prin organismele de gestiune colectivă a drepturilor de autor, pe baza contractelor generale încheiate de acestea cu utilizatorii.
(3) Dacă producătorul nu finalizează opera audiovizuală în timp de 5 ani de la încheierea contractului sau nu difuzează opera audiovizuală într-un an de la finalizarea acesteia, coautorii pot cere rezilierea contractului, dacă nu s-a convenit altfel.

CAP. 9
Programele pentru calculator

ART. 72
(1) Prin prezenta lege, protecţia programelor pentru calculator include orice expresie a unui program, programele de aplicaţie şi sistemele de operare, exprimate în orice fel de limbaj, fie în cod-sursă sau cod-obiect, materialul de concepţie pregătitor, precum şi manualele.
(2) Ideile, procedeele, metodele de funcţionare, conceptele matematice şi principiile care stau la baza oricărui element dintr-un program pentru calculator, inclusiv acelea care stau la baza interfeţelor sale, nu sunt protejate.
ART. 73
Autorul unui program pentru calculator beneficiază în mod corespunzător de drepturile prevăzute de prezenta lege, în partea I a prezentului titlu, îndeosebi de dreptul exclusiv de a realiza şi de a autoriza:
a) reproducerea permanentă sau temporară a unui program, integral sau parţial, prin orice mijloc şi sub orice formă, inclusiv în cazul în care reproducerea este determinată de încărcarea, afişarea, transmiterea sau stocarea programului pe calculator;
b) traducerea, adaptarea, aranjarea şi orice alte transformări aduse unui program pentru calculator, precum şi reproducerea rezultatului acestor operaţiuni, fără a prejudicia drepturile persoanei care transformă programul pentru calculator;
c) difuzarea originalului sau a copiilor unui program pentru calculator sub orice formă, inclusiv prin închiriere.
ART. 74
În lipsa unei convenţii contrare, drepturile patrimoniale de autor asupra programelor pentru calculator, create de unul sau de mai mulţi angajaţi în exercitarea atribuţiilor de serviciu sau după instrucţiunile celui care angajează, aparţin acestuia din urmă.
ART. 75

(1) În lipsa unei convenţii contrare, printr-un contract de utilizare a unui program pentru calculator se prezumă că:
a) utilizatorului i se acordă dreptul neexclusiv de utilizare a programului pentru calculator;
b) utilizatorul nu poate transmite unei alte persoane dreptul de utilizare a programului pentru calculator.
(2) Cesiunea dreptului de utilizare a unui program pentru calculator nu implică şi transferul dreptului de autor asupra acestuia.
ART. 76
În lipsa unei convenţii contrare, nu sunt supuse autorizării titularului dreptului de autor actele prevăzute la art. 73 lit. a) şi b), dacă acestea sunt necesare pentru a permite dobânditorului să utilizeze programul pentru calculator într-un mod corespunzător destinaţiei sale, inclusiv pentru corectarea erorilor.
ART. 77
(1) Utilizatorul autorizat al unui program pentru calculator poate face, fără autorizarea autorului, o copie de arhivă sau de siguranţă, în măsura în care aceasta este necesară pentru asigurarea utilizării programului.
(2) Utilizatorul autorizat al copiei unui program pentru calculator poate, fără autorizarea titularului dreptului de autor, să observe, să studieze sau să testeze funcţionarea acestui program, în scopul de a determina ideile şi principiile care stau la baza oricărui element al acestuia, cu ocazia efectuării oricăror operaţiuni de încărcare în memorie, afişare, conversie, transmitere sau stocare a programului, operaţiuni pe care este în drept să le efectueze.
(3) Dispoziţiile art. 10 lit. e) din prezenta lege nu se aplică programelor pentru calculator.
ART. 78
Autorizarea titularului dreptului de autor este obligatorie atunci când reproducerea codului sau traducerea formei acestui cod este indispensabilă pentru obţinerea informaţiilor necesare interoperabilităţii unui program pentru calculator cu alte programe pentru calculator, dacă sunt îndeplinite următoarele condiţii:
a) actele de reproducere şi de traducere sunt îndeplinite de o persoană care deţine dreptul de utilizare a unei copii a programului sau de o persoană care îndeplineşte aceste acţiuni în numele celei dintâi, fiind abilitată în acest scop;
b) informaţiile necesare interoperabilităţii nu sunt uşor şi rapid accesibile persoanelor prevăzute la lit. a) a prezentului articol;
c) actele prevăzute la lit. a) a prezentului articol sunt limitate la părţile de program necesare interoperabilităţii.
ART. 79
Informaţiile obţinute prin aplicarea art. 78:

a) nu pot fi utilizate în alte scopuri decât realizarea interoperabilităţii programului pentru calculator, creat independent;
b) nu pot fi comunicate altor persoane, în afara cazului în care comunicarea se dovedeşte necesară interoperabilităţii programului pentru calculator, creat independent;
c) nu pot fi utilizate pentru definitivarea, producerea ori comercializarea unui program pentru calculator, a cărui expresie este fundamental similară, sau pentru orice alt act ce aduce atingere drepturilor autorului.

ART. 80

Dispoziţiile art. 78 şi 79 nu se aplică, dacă se cauzează un prejudiciu titularului dreptului de autor sau exploatării normale a programului pentru calculator.

ART. 81

Dispoziţiile cap. VI din prezentul titlu nu se aplică programelor pentru calculator.

CAP. 10
Operele de artă plastică, de arhitectură şi fotografice

ART. 82

Persoana fizică sau juridică organizatoare a expoziţiilor de artă răspunde de integritatea operelor expuse, luând toate măsurile pentru înlăturarea oricărui risc.

ART. 83

(1) Contractul de reproducere a unei opere de artă trebuie să conţină indicaţii care să permită identificarea operei, cum ar fi o descriere sumară, o schiţă, un desen, o fotografie, precum şi referiri la semnătura autorului.
(2) Reproducerile nu vor putea fi puse în vânzare fără ca titularul dreptului de autor să fi aprobat exemplarul ce i-a fost supus spre examinare.
(3) Pe toate exemplarele trebuie să figureze numele ori pseudonimul autorului sau orice alt semn convenit care să permită identificarea acestuia.
(4) Modelele originale şi alte elemente ce au servit celui care a făcut reproducerile trebuie să fie restituite deţinătorului cu orice titlu al acestora, dacă nu s-a convenit altfel.
(5) Instrumentele special create pentru reproducerea operei trebuie să fie distruse sau făcute inutilizabile, dacă titularul dreptului de autor asupra operei nu le achiziţionează şi dacă nu s-a convenit altfel.

ART. 84

(1) Studiile şi proiectele de arhitectură şi urbanism expuse în apropierea şantierului operei de arhitectură, precum şi construcţia realizată după acestea trebuie să poarte scris, la loc vizibil, numele autorului, dacă prin contract nu s-a convenit altfel.

(2) Construirea unei opere de arhitectură, realizată total sau parţial după un alt proiect, nu poate fi făcută decât cu acordul titularului dreptului de autor asupra acelui proiect.

ART. 85

(1) Sunt considerate opere fotografice şi fotogramele peliculelor cinematografice.

(2) Nu pot beneficia de protecţia legală a dreptului de autor fotografiile unor scrisori, acte, documente de orice fel, desene tehnice şi altele asemenea.

ART. 86

(1) Dreptul autorului unei opere fotografice de a exploata propria operă nu trebuie să prejudicieze drepturile autorului operei de artă reproduse în opera fotografică.

(2) Drepturile patrimoniale asupra operei fotografice, care a fost creată în executarea unui contract individual de muncă sau la comandă, se prezumă că aparţin, pentru o perioadă de 3 ani, celui care angajează sau persoanei care a făcut comanda, dacă prin contract nu s-a prevăzut altfel.

(3) Înstrăinarea negativului unei opere fotografice are ca efect transmiterea drepturilor patrimoniale ale titularului dreptului de autor asupra acesteia, dacă prin contract nu s-a prevăzut altfel.

ART. 87

(1) Fotografia unei persoane, atunci când este executată la comandă, poate fi publicată, reprodusă de persoana fotografiată sau de succesorii săi, fără consimţământul autorului, dacă nu s-a convenit altfel.

(2) Dacă numele autorului figurează pe fotografia originară, el trebuie să fie menţionat şi pe reproduceri.

CAP. 11
Protecţia portretului, a destinatarului corespondenţei şi a secretului sursei de informare

ART. 88

(1) Difuzarea unei opere care conţine un portret necesită autorizarea persoanei reprezentate în acest portret. Autorul, proprietarul sau posesorul acesteia nu are dreptul să o reproducă sau să o comunice public fără consimţământul persoanei reprezentate sau al succesorilor acesteia, timp de 20 de ani după moartea sa.

(2) În lipsa unei convenţii contrare, autorizarea nu este cerută dacă persoana reprezentată în portret este de profesie model sau a primit o remuneraţie pentru a poză.

(3) Autorizarea nu este necesară pentru difuzarea unei opere care conţine portretul:

a) unei persoane general cunoscute, dacă portretul a fost executat cu ocazia activităţilor sale publice;
b) unei persoane a cărei reprezentare constituie numai un detaliu al unei opere ce prezintă o adunare, un peisaj sau o manifestare publică.

ART. 89

Difuzarea unei corespondenţe adresate unei persoane necesită autorizarea destinatarului, iar după moartea acestuia, timp de 20 de ani, a succesorilor săi, dacă persoana destinatară nu şi-a exprimat o altă dorinţă.

ART. 90

Persoana reprezentată într-un portret şi persoana destinatară a unei corespondenţe pot exercita dreptul prevăzut la art. 10 lit. d) din prezenta lege, în ce priveşte difuzarea operei ce conţine portretul sau corespondenţa, după caz.

ART. 91

(1) Editorul sau producătorul, la cererea autorului, este obligat să păstreze secretul surselor de informaţii folosite în opere şi să nu publice documentele referitoare la acestea.
(2) Dezvăluirea secretului este permisă cu consimţământul persoanei care l-a încredinţat sau în baza unei hotărâri judecătoreşti, definitive şi irevocabile.

TITLUL II
Drepturile conexe dreptului de autor

CAP. 1
Dispoziţii comune

ART. 92

(1) Drepturile conexe dreptului de autor nu aduc atingere drepturilor autorilor. Nici o dispoziţie a prezentului titlu nu trebuie interpretată în sensul unei limitări a exerciţiului dreptului de autor.
(2) Drepturile patrimoniale recunoscute în prezentul capitol pot fi transmise, în tot sau în parte, potrivit dreptului comun. Aceste drepturi pot să facă obiectul unei cesiuni exclusive sau neexclusive.

ART. 93

În sensul prezentei legi, se consideră fixare încorporarea de coduri, sunete, imagini ori de sunete şi imagini sau de reprezentări numerice ale acestora, pe orice suport material, chiar electronic, care permite perceperea, reproducerea ori comunicarea lor într-un mod oarecare.

ART. 94

Sunt recunoscuţi şi protejaţi ca titulari de drepturi conexe dreptului de autor artiştii interpreţi sau executanţi, pentru propriile interpretări sau execuţii,

producătorii de înregistrări sonore, pentru propriile înregistrări, şi organismele de radiodifuziune şi televiziune, pentru propriile emisiuni.

CAP. 2
Drepturile artiştilor interpreţi sau executanţi

ART. 95

În sensul prezentei legi, prin artişti interpreţi sau executanţi se înţelege: actorii, cântăreţii, muzicienii, dansatorii şi alte persoane care prezintă, cântă, dansează, recită, declamă, joacă, interpretează, regizează, dirijează ori execută în orice altă modalitate o operă literară sau artistică, un spectacol de orice fel, inclusiv folcloric, de varietăţi, de circ ori de marionete.

ART. 96

Artistul interpret sau executant are următoarele drepturi morale:

a) dreptul de a pretinde recunoaşterea paternităţii propriei interpretări sau execuţii;

b) dreptul de a pretinde ca numele sau pseudonimul său să fie indicat ori comunicat la fiecare spectacol şi la fiecare utilizare a înregistrării acestuia;

c) dreptul de a pretinde respectarea calităţii prestaţiei sale şi de a se opune oricărei deformări, falsificări sau altei modificări substanţiale a interpretării ori execuţiei sale sau oricărei încălcări a drepturilor sale, care ar prejudicia grav onoarea ori reputaţia sa;

d) dreptul de a se opune oricărei utilizări a prestaţiei sale, dacă prin această utilizare se aduc prejudicii grave persoanei sale.

ART. 97

(1) Drepturile prevăzute la art. 96 nu pot face obiectul vreunei renunţări sau înstrăinări.

(2) După moartea artistului interpret sau executant, exerciţiul drepturilor prevăzute la art. 96 se transmite prin moştenire, potrivit legislaţiei civile, pe durată nelimitată.

ART. 98

Artistul interpret sau executant are dreptul patrimonial exclusiv de a autoriza următoarele:

a) fixarea prestaţiei sale;

b) reproducerea prestaţiei fixate;

c) difuzarea prestaţiei fixate prin vânzare, închiriere, împrumut sau prin orice alt mod de transmitere cu titlu oneros ori cu titlu gratuit;

d) prezentarea într-un loc public sau comunicarea publică a prestaţiei fixate ori nefixate pe un suport;

e) adaptarea prestaţiei fixate;

f) emiterea sau transmiterea prin radiodifuziune ori prin televiziune a prestaţiei sale, fixate sau nefixate pe un suport, retransmiterea prin mijloace fără fir, prin fir, prin cablu, prin satelit sau prin orice alt procedeu similar.

ART. 99

(1) Artiştii interpreţi sau executanţi care participă în mod colectiv la aceeaşi prestaţie, cum ar fi membrii unui grup muzical, unui cor, unei orchestre, unui corp de balet sau unei trupe teatrale, trebuie să îşi desemneze dintre ei un reprezentant pentru acordarea autorizaţiei prevăzute la art. 98.

(2) Reprezentantul este desemnat în scris, cu acordul majorităţii membrilor grupului.

(3) Sunt exceptaţi de la prevederile alineatelor precedente regizorul, dirijorul şi soliştii.

ART. 100

În cazul unei prestaţii efectuate de artistul interpret sau executant în cadrul unui contract individual de muncă, dreptul patrimonial prevăzut la art. 98 poate fi transmis celui care angajează, cu condiţia ca transmiterea dreptului să fie expres prevăzută în contractul individual de muncă.

ART. 101

(1) În lipsa unei convenţii contrare, artistul interpret sau executant, care a participat la realizarea unei opere audiovizuale ori a unei înregistrări sonore, se prezumă că cedează producătorului acesteia dreptul exclusiv de exploatare a prestaţiei sale prin fixare, reproducere, difuzare şi comunicare publică. Pentru comunicarea publică, artistului interpret sau executant i se cuvin 50% din sumele încasate de producător.

(2) Dispoziţiile art. 43, 44 şi 68 alin. (1) se aplică şi artiştilor interpreţi sau executanţi.

ART. 102

Durata drepturilor patrimoniale ale artiştilor interpreţi sau executanţi este de 50 de ani, începând cu data de 1 ianuarie a anului următor celui în care a avut loc prima fixare sau, în lipsă, prima comunicare către public.

CAP. 3
Drepturile producătorilor de înregistrări sonore

ART. 103

(1) Se consideră înregistrare sonoră sau fonogramă, în sensul prezentei legi, orice fixare, exclusiv sonoră, a sunetelor provenite dintr-o interpretare ori execuţie a unei opere sau a altor sunete ori a reprezentărilor numerice ale acestor sunete, oricare ar fi metoda şi suportul utilizate pentru această fixare. Nu se

consideră înregistrare sonoră o fixare audiovizuală sau partea sonoră a acesteia ori reprezentarea sa numerică.
(2) Producătorul de înregistrări sonore este persoana fizică sau juridică ce îşi asumă responsabilitatea organizării şi finanţarea realizării primei fixări a sunetelor, fie că aceasta constituie sau nu o operă în sensul prezentei legi.
ART. 104
În cazul reproducerii şi difuzării înregistrărilor sonore, producătorul este în drept să înscrie pe suporturile acestora, inclusiv pe coperte, cutii şi alte suporturi materiale de ambalare, pe lângă menţiunile privind autorul şi artistul interpret sau executant, titlurile operelor şi data fabricării, numele şi denumirea producătorului.
ART. 105
(1) Producătorul de înregistrări sonore are dreptul patrimonial exclusiv de a autoriza următoarele:
a) reproducerea propriilor înregistrări sonore;
b) difuzarea propriilor înregistrări sonore, prin vânzare, închiriere, împrumut sau orice alt mod de transmitere cu titlu oneros sau cu titlu gratuit;
c) emiterea sau transmiterea prin radiodifuziune sau televiziune a propriilor înregistrări sonore, retransmiterea prin mijloace fără fir, prin fir, prin cablu, prin satelit sau prin orice alt procedeu similar, precum şi prin orice alt mijloc de comunicare către public;
d) prezentarea într-un loc public a propriilor înregistrări sonore;
e) adaptarea propriilor înregistrări sonore;
f) importul pe teritoriul României al copiilor legal realizate ale propriilor înregistrări sonore.
(2) De asemenea, producătorul de înregistrări sonore are dreptul patrimonial exclusiv de a împiedica importul de copii ale propriilor înregistrări sonore realizate fără autorizarea sa.
(3) Drepturile prevăzute la alin. (1) şi (2) se transmit prin cesiune exclusivă sau neexclusivă, în condiţiile prevăzute pentru dreptul de autor la art. 42 şi 43.
(4) Dispoziţiile alin. (1) lit. f) nu se aplică atunci când importul este făcut de o persoană fizică, fără scopuri comerciale.
ART. 106
(1) Durata drepturilor patrimoniale ale producătorilor de înregistrări sonore este de 50 de ani, începând cu data de 1 ianuarie a anului următor celui în care a avut loc prima fixare.
(2) În cazul în care înregistrarea sonoră este adusă la cunoştinţă publică în această perioadă, durata drepturilor patrimoniale expiră după trecerea a 50 de ani de la data aducerii la cunoştinţă publică.

CAP. 4
Dispoziţii comune autorilor, artiştilor interpreţi sau executanţi şi producătorilor de înregistrări sonore şi audiovizuale

ART. 107

(1) Autorii operelor înregistrate sonor sau audiovizual, pe orice fel de suporturi, au dreptul, împreună cu editorii şi producătorii operelor respective şi cu artiştii interpreţi sau executanţi ale căror execuţii sunt fixate pe aceste suporturi, la o remuneraţie compensatorie pentru copia privată efectuată în condiţiile art. 34 alin. (2) din prezenta lege.

(2) Remuneraţia prevăzută la alin. (1) va fi plătită de fabricanţii sau importatorii de suporturi utilizabile pentru reproducerea operelor şi de către fabricanţii sau importatorii de aparate ce permit reproducerea acestora. Remuneraţia se va plăti în momentul punerii în circulaţie pe teritoriul naţional a acestor suporturi şi aparate şi va reprezenta 5% din preţul de vânzare al suporturilor şi aparatelor fabricate în ţară, respectiv 5% din valoarea înscrisă în documentele organelor vamale pentru suporturile şi aparatele importate.

(3) Remuneraţia prevăzută la alin. (1) se repartizează, prin intermediul organismelor de gestiune colectivă a drepturilor de autor, între autori, artişti interpreţi sau executanţi, editori şi producători, după cum urmează:

a) în cazul operelor înregistrate sonor pe suporturi, 40% din remuneraţie revine, în părţi negociabile, autorilor şi editorilor operelor înregistrate, iar restul de 60% revine, în părţi egale, artiştilor interpreţi sau executanţi, pe de o parte, şi producătorilor de înregistrări sonore, pe de altă parte;

b) în cazul operelor înregistrate audiovizual pe suporturi, remuneraţia se împarte în mod egal între autori, artişti interpreţi sau executanţi şi producători.

(4) Colectarea sumelor datorate în temeiul alin. (1) se va face de către un singur organism de gestiune colectivă pentru un domeniu, desemnat de Oficiul Român pentru Drepturile de Autor. Procedura repartizării acestor sume între beneficiari se va stabili printr-un protocol negociat între aceştia.

(5) Organismele de gestiune colectivă care colectează sumele datorate în temeiul alin. (1) au dreptul să solicite de la fabricanţi şi importatori informaţii privind situaţia vânzărilor şi, respectiv, a importurilor de suporturi şi aparate şi să controleze exactitatea acestora.

(6) Dreptul prevăzut la alin. (1) nu poate face obiectul unei renunţări din partea autorilor şi a artiştilor interpreţi sau executanţi.

ART. 108

Remuneraţia prevăzută la art. 107 nu se plăteşte în cazul în care suporturile audio sau video neînregistrate, fabricate în ţară sau importate, se comercializează en gros către producătorii de înregistrări sonore şi audiovizuale sau către organismele de radiodifuziune şi televiziune, pentru propriile emisiuni.

ART. 109
(1) Autorii şi editorii de opere fixate pe un suport grafic sau analog au dreptul la o remuneraţie compensatorie pentru copia privată efectuată în condiţiile art. 34 din prezenta lege.
(2) Remuneraţia prevăzută la alin. (1) va fi plătită de fabricanţii sau importatorii de aparate ce permit reproducerea operelor fixate pe suport grafic sau analog. Remuneraţia se va plăti în momentul punerii în circulaţie pe teritoriul naţional a acestor aparate şi va reprezenta 5% din preţul de vânzare al aparatelor fabricate în ţară, respectiv 5% din valoarea înscrisă în documentele vamale pentru aparatele importate.
(3) Remuneraţia prevăzută la alin. (1) se repartizează prin intermediul organismelor de gestiune colectivă a dreptului de autor, în mod egal, între autor şi editor.
(4) Colectarea sumelor datorate în temeiul alin. (1) se face de către un singur organism de gestiune colectivă pentru fiecare domeniu, desemnat de Oficiul Român pentru Drepturile de Autor. Procedura repartizării acestor sume între beneficiari se va stabili printr-un protocol negociat între aceştia.
ART. 110
Dispoziţiile art. 107 şi 109 nu se aplică importului de suporturi şi aparate destinate reproducerii, efectuat de o persoană, fără scop comercial.
ART. 111
Difuzarea exemplarelor unei prestaţii artistice sau ale unei înregistrări sonore, ulterioară primei lor difuzări, nu mai necesită autorizarea titularului drepturilor conexe decât pentru închiriere şi pentru import.
ART. 112
Dispoziţiile art. 33, 34 şi 38 se aplică, prin analogie, artiştilor interpreţi sau executanţi şi producătorilor de înregistrări sonore.

CAP. 5
Organismele de radiodifuziune şi de televiziune

Secţiunea I
Drepturile organismelor de radiodifuziune şi de televiziune

ART. 113
(1) Organismele de radiodifuziune şi de televiziune au dreptul patrimonial exclusiv de a autoriza, cu obligaţia pentru cel autorizat de a menţiona numele organismelor, următoarele:
a) fixarea propriilor programe de radio sau de televiziune;
b) reproducerea propriilor programe de radio sau de televiziune fixate pe orice fel de suport;

c) difuzarea propriilor programe de radio sau de televiziune fixate pe orice fel de suport, prin vânzare, închiriere, împrumut sau prin orice alt mod de transmitere cu titlu oneros sau cu titlu gratuit;
d) retransmiterea propriilor programe de radio sau de televiziune prin mijloace fără fir, prin fir, prin cablu, prin satelit sau prin orice alt procedeu similar, precum şi prin orice alt mod de comunicare către public;
e) comunicarea într-un loc accesibil publicului, cu plata intrării, a propriilor programe de radio sau de televiziune;
f) adaptarea propriilor programe de radio sau de televiziune fixate pe orice tip de suport;
g) importul pe teritoriul României al copiilor legal realizate de pe propriile programe de radio sau televiziune, fixate pe orice tip de suport.
(2) De asemenea, organismele de radio şi de televiziune au dreptul patrimonial exclusiv de a împiedica importul de copii realizate fără autorizarea lor, de pe propriile programe de radio sau de televiziune, fixate pe orice tip de suport.
(3) Drepturile prevăzute la alin. (1) şi (2) se transmit prin cesiune exclusivă sau neexclusivă, în condiţiile prevăzute pentru dreptul de autor la art. 41 şi 43.
(4) Dispoziţiile alin. (1) lit. f) nu se aplică atunci când importul este făcut de o persoană fizică, fără scopuri comerciale.
ART. 114
Durata drepturilor prevăzute în prezentul capitol este de 50 de ani, începând cu data de 1 ianuarie a anului următor celui în care a avut loc prima emitere sau transmitere a programului organismului de radiodifuziune şi de televiziune.
ART. 115
Difuzarea unui program de radio ori de televiziune fixat pe orice fel de suport, ulterioară primelor difuzări, nu mai necesită autorizarea titularului drepturilor conexe decât pentru închiriere.
ART. 116
Dispoziţiile cuprinse în art. 33, 34 şi 38 se aplică prin analogie şi organismelor de radiodifuziune şi de televiziune.

Secţiunea a II-a
Comunicarea publică prin satelit

ART. 117
(1) Organismele de radiodifuziune şi de televiziune, care au ca obiect de activitate comunicarea publică a unor programe prin satelit, trebuie să îşi desfăşoare activitatea cu respectarea dreptului de autor şi a drepturilor conexe protejate prin prezenta lege.
(2) În sensul prezentei legi, prin comunicare publică prin satelit se înţelege introducerea, sub controlul şi responsabilitatea unui organism de radiodifuziune sau de televiziune situat pe teritoriul României, a semnalelor purtătoare de

programe destinate captării de către public, într-un lanţ neîntrerupt de comunicare ce conduce la satelit şi revine la pământ.

ART. 118

(1) În cazul în care semnalele purtătoare de programe sunt difuzate sub o formă codificată, introducerea lor în lanţul de comunicare este considerată comunicare publică, dacă dispozitivul de decodificare a emisiunii este pus la dispoziţia publicului prin organismul respectiv sau cu consimţământul său.

(2) Responsabilitatea comunicării publice, în cazul în care semnalele purtătoare sunt transmise de un organism situat în afara teritoriului României, este asigurată astfel:

a) dacă semnalele sunt transmise satelitului prin intermediul unei staţii de legătură ascensională situate pe teritoriul României, responsabilitatea revine persoanei care exploatează staţia;

b) dacă nu se apelează la o staţie de legătură ascensională, dar comunicarea către public a fost autorizată de către un organism cu sediul în România, responsabilitatea revine organismului care a autorizat-o.

ART. 119

(1) Titularii dreptului de autor sau ai drepturilor conexe pot cesiona drepturile lor pentru comunicarea publică prin satelit numai printr-un contract încheiat individual sau prin intermediul unui organism de gestiune colectivă.

(2) Contractul-cadru încheiat între un organism de gestiune colectivă şi un organism de radiodifuziune sau de televiziune, pentru transmiterea unei categorii de opere aparţinând unui anumit domeniu, îşi produce efectele şi faţă de titularii de drepturi care nu sunt reprezentaţi de organismele de gestiune colectivă, dacă această comunicare către public prin satelit are loc simultan cu difuzarea terestră efectuată de către acelaşi organism difuzor. Titularul de drepturi nereprezentat are posibilitatea în orice moment să înlăture producerea efectelor contractului-cadru printr-un contract individual.

(3) Prevederile alin. (2) nu se aplică operelor audiovizuale.

Secţiunea a III-a

Retransmiterea prin cablu

ART. 120

În sensul prezentei legi, prin comunicare publică realizată pe calea retransmiterii prin cablu se înţelege retransmiterea simultană, neschimbată şi integrală, prin cablu sau printr-un sistem de difuzare prin unde ultrascurte,

pentru recepţionarea de către public a unei transmisii iniţiale de emisiuni de radio sau de televiziune difuzate publicului, cu sau fără fir.

ART. 121

(1) Titularii dreptului de autor sau de drepturi conexe îşi pot exercita drepturile lor pentru autorizarea sau interzicerea retransmiterii prin cablu pe baza contractelor încheiate prin intermediul unui organism de gestiune colectivă.
(2) Dacă unii titulari de drepturi nu au încredinţat gestiunea drepturilor lor unui organism de gestiune colectivă, organismul care gestionează drepturile din aceeaşi categorie este considerat de drept a fi şi gestionarul drepturilor lor. Dacă există în acelaşi domeniu mai multe organisme de gestiune colectivă, titularul de drepturi poate opta între acestea. Revendicarea drepturilor de către aceşti titulari se poate face în termen de 3 ani de la data retransmiterii prin cablu.
(3) Exercitarea dreptului de retransmitere prin cablu de către un organism de radiodifuziune şi de televiziune pentru propriile programe se face prin contracte încheiate cu distribuitorii prin cablu.
(4) Este permisă retransmiterea prin cablu, fără consimţământul titularilor de drepturi şi fără plata vreunei remuneraţii, numai în cazul programelor proprii ale organismelor publice de radiodifuziune şi de televiziune cu acoperire naţională, precum şi acelora ale organismelor de radiodifuziune şi de televiziune ale căror programe sunt retransmise prin cablu în mod obligatoriu, potrivit reglementărilor în vigoare.

ART. 122

Dacă încheierea unui contract pentru retransmiterea prin cablu nu poate fi convenită de către părţi, acestea pot face apel la arbitrii desemnaţi conform prevederilor Codului de procedură civilă.

TITLUL III
Gestiunea şi apărarea dreptului de autor şi a drepturilor conexe

CAP. 1
Gestiunea drepturilor patrimoniale de autor şi a drepturilor conexe

Secţiunea I
Dispoziţii generale

ART. 123

(1) Titularii dreptului de autor şi ai drepturilor conexe îşi pot exercita drepturile recunoscute prin prezenta lege în mod personal sau, la cererea lor, prin organismele de gestiune colectivă.
(2) Dreptul de autor şi drepturile conexe care, prin natura lor, corespund unui mod de exploatare a operelor sau a prestaţiilor ce face imposibilă autorizarea individuală, sunt în mod deosebit susceptibile de a fi gestionate în colectiv. Fac parte din această categorie în special drepturile prevăzute la art. 13 lit. g), h), j), k) şi l), art. 17, 18, 102, 107 şi 109 din prezenta lege.

Secţiunea a II-a
Organismele de gestiune colectivă a dreptului de autor şi a drepturilor conexe

ART. 124
Organismele de gestiune colectivă a dreptului de autor şi a drepturilor conexe, denumite în cuprinsul legii organisme de gestiune colectivă, sunt, în sensul prezentei legi, persoane juridice constituite prin liberă asociere, care au ca obiect de activitate, în principal, colectarea şi repartizarea drepturilor a căror gestiune le este încredinţată de către titulari.

ART. 125
(1) Organismele de gestiune colectivă prevăzute în prezentul capitol sunt supuse reglementărilor privind asociaţiile fără scop lucrativ şi pot dobândi personalitate juridică, în condiţiile legii, cu avizul Oficiului Român pentru Drepturile de Autor.
(2) Aceste organisme sunt create direct de titularii drepturilor de autor sau de drepturi conexe: autori, artişti interpreţi sau executanţi, producători, organisme de radio şi de televiziune, precum şi alţi titulari ai drepturilor de autor sau ai drepturilor conexe, persoane fizice şi juridice. Ele acţionează în limitele mandatului încredinţat şi pe baza statutului adoptat după procedura prevăzută de lege.
(3) Organismele de gestiune colectivă pot fi create în mod separat pentru gestionarea de categorii distincte de drepturi, corespunzând unor domenii diferite de creaţie, precum şi pentru gestionarea de drepturi aparţinând unor categorii distincte de titulari.

ART. 126
(1) Avizul prevăzut la art. 125 alin. (1) se acordă organismelor de gestiune colectivă cu sediul în România, care:
a) urmează să se constituie sau funcţionează potrivit reglementărilor legale la data intrării în vigoare a prezentei legi;
b) fac dovada existenţei unui repertoriu de opere ale membrilor şi a mijloacelor umane şi materiale necesare exploatării acestuia;
c) au adoptat un statut care îndeplineşte condiţiile prevăzute de prezenta lege;
d) au capacitatea juridică şi economică de gestionare a drepturilor pe întreg teritoriul ţării;
e) sunt accesibile potrivit dispoziţiilor exprese din statutul propriu oricăror titulari ai dreptului de autor sau de drepturi conexe din domeniul pentru care se înfiinţează.
(2) Decizia Oficiului Român pentru Drepturile de Autor privind acordarea avizului unui organism de gestiune colectivă pentru a-şi exercita drepturile se

publică în Monitorul Oficial al României, pe cheltuiala organismului de gestiune colectivă.

ART. 127

Statutul organismului de gestiune colectivă trebuie să cuprindă dispoziţii cu privire la:

a) denumirea, domeniul şi obiectul activităţii, cu indicarea drepturilor pe care le administrează pe baza repertoriului de opere, constituit în acest scop;

b) condiţiile în care se realizează gestionarea drepturilor pentru titularii acestora, pe baza principiului egalităţii de tratament;

c) drepturile şi obligaţiile membrilor în raporturile cu organismul de gestiune colectivă;

d) organele de administrare şi de reprezentare, atribuţiile şi funcţionarea acestora;

e) patrimoniul iniţial şi resursele economice prevăzute;

f) regulile aplicabile repartizării drepturilor încasate;

g) modalităţile de stabilire a comisionului datorat de titularii de drepturi organismului de gestiune colectivă, în vederea acoperirii cheltuielilor necesare funcţionării;

h) modalităţile de verificare a gestiunii economice şi financiare de către membri;

i) orice alte dispoziţii obligatorii potrivit legislaţiei în vigoare.

ART. 128

În cazul în care într-un domeniu de creaţie există mai mult de un organism de gestiune colectivă, organismul competent, în termenii prezentei legi, este cel la care s-a asociat titularul de drepturi. În cazul în care acesta nu este asociat la nici un organism, competenţa revine organismului din domeniu, desemnat de titularul de drepturi. Revendicarea drepturilor de către aceşti titulari se poate face în termen de 3 ani de la exploatarea drepturilor.

ART. 129

(1) Mandatul de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale, de autor şi conexe, este dat fie direct de către titularii unui drept de autor sau de drepturi conexe prin contracte scrise, fie prin contracte corespunzătoare încheiate cu organisme străine care gestionează drepturi similare.

(2) Dispoziţiile din titlul I (capitolul VII, secţiunea I) nu se aplică contractelor de mandat prevăzute la alin. (1).

(3) Orice titular al dreptului de autor sau al drepturilor conexe poate încredinţa prin contract exerciţiul drepturilor sale unui organism de gestiune colectivă, acesta din urmă fiind ţinut să accepte exercitarea acestor drepturi pe o bază colectivă, dacă gestiunea categoriei de drepturi în cauză intră în activitatea sa statutară.

(4) Organismele de gestiune colectivă nu pot fi abilitate să asigure exploatarea operelor şi a drepturilor conexe pentru care au primit un mandat de gestiune colectivă.

Secţiunea a III-a

Funcţionarea organismelor de gestiune colectivă

ART. 130

(1) Organismele de gestiune colectivă au următoarele obligaţii:

a) să acorde utilizatorilor, prin contract, în schimbul unei remuneraţii, autorizaţii neexclusive de utilizare a operelor sau prestaţiilor titularilor drepturilor, sub formă de licenţă neexclusivă;

b) să elaboreze tabele pentru domeniul lor de activitate, cuprinzând drepturile patrimoniale cuvenite, precum şi metodologiile ce trebuie negociate cu utilizatorii în vederea plăţii acestor drepturi, în cazul acelor opere al căror mod de exploatare face imposibilă autorizarea individuală de către titularii de drepturi;

c) să încheie, în numele titularilor de drepturi sau pe baza mandatului acordat de organisme similare din străinătate, contracte generale cu organizatorii de spectacole, organismele de radiodifuziune, televiziune şi retransmitere prin cablu, având ca obiect autorizarea de reprezentare şi de difuzare a operelor sau a prestaţiilor actuale şi viitoare înscrise în repertoriul lor;

d) să reprezinte interesele membrilor lor, în ce priveşte exploatarea operelor acestora, în afara teritoriului României, prin încheierea de contracte bilaterale cu organisme similare din străinătate, precum şi prin afilierea la organisme internaţionale neguvernamentale din domeniu;

e) să încaseze sumele datorate de utilizatori şi să le repartizeze între titularii de drepturi, potrivit prevederilor din statut;

f) să informeze, la cerere, pe titularii drepturilor de autor sau ai drepturilor conexe despre modul de utilizare a drepturilor lor şi să le comunice raportul financiar anual şi raportul de verificare financiar-contabilă;

g) să acorde asistenţă de specialitate titularilor de drepturi şi să îi reprezinte în cadrul procedurilor legale ce privesc obiectul lor de activitate;

h) să îndeplinească orice altă activitate conform mandatului primit de la titularii dreptului de autor sau ai drepturilor conexe, în limitele obiectului lor de activitate;

i) să ceară utilizatorilor comunicarea de informaţii şi înmânarea de documente indispensabile pentru determinarea cuantumului remuneraţiilor şi al taxelor pe care le colectează.

(2) Elaborarea tabelelor şi a metodologiilor prevăzute la alin. (1) lit. b) se face pe baza negocierii lor cu reprezentanţii asociaţiilor patronale de utilizatori.

ART. 131
(1) Tabelele şi metodologiile prevăzute la art. 130 alin. (1) lit. b) se negociază în cadrul unei comisii constituite din:
a) câte un reprezentant al principalelor organisme de gestiune colectivă, care funcţionează într-un domeniu;
b) câte un reprezentant al principalelor asociaţii patronale ale utilizatorilor dintr-un domeniu.
(2) Organismele de gestiune colectivă, precum şi asociaţiile patronale ale utilizatorilor, reprezentate în comisie, pentru fiecare domeniu, se desemnează de către Oficiul Român pentru Drepturile de Autor.
(3) Tabelele şi metodologiile negociate se prezintă pentru avizare Oficiului Român pentru Drepturile de Autor care, în termen de 30 de zile, le înaintează spre aprobare Guvernului.
(4) În situaţia în care, în urma negocierilor, comisia nu a putut stabili, în termen de 90 de zile de la data constituirii ei, tabelele şi metodologiile, acestea se prezintă pentru mediere Oficiului Român pentru Drepturile de Autor. În vederea medierii, Oficiul Român pentru Drepturile de Autor convoacă părţile care au negociat, analizează punctele de vedere ale acestora şi decide forma definitivă a tabelelor şi a metodologiilor, pe care le înaintează Guvernului spre aprobare, în termen de 30 de zile de la data primirii.
(5) Tabelele şi metodologiile aprobate prin hotărâre a Guvernului sunt obligatorii şi pentru utilizatorii care nu au participat la negocieri.
(6) Oficiul Român pentru Drepturile de Autor poate fi sesizat cu o nouă cerere de avizare a tabelelor şi a metodologiilor, în vederea modificării lor, de către oricare dintre părţile care le-au negociat, dar nu mai devreme de 3 ani de la aprobarea lor, în ceea ce priveşte remuneraţiile stabilite procentual.
(7) Remuneraţiile stabilite în sumă fixă se pot modifica periodic de către organismele de gestiune colectivă, o dată cu indexarea veniturilor, stabilită la nivel naţional. Acestea devin efective începând cu luna următoare comunicării lor către utilizatori.
ART. 132
Gestiunea colectivă a drepturilor de autor şi a drepturilor conexe se poate face numai pentru operele şi prestaţiile aduse anterior la cunoştinţă publică.
ART. 133
(1) Organismele de gestiune colectivă, în cadrul negocierilor purtate conform art. 130 alin. (1) lit. b) în numele membrilor ale căror drepturi le gestionează nu pot pretinde utilizatorilor mai mult de 10% în total pentru drepturile de autor şi, respectiv, 3% pentru drepturile conexe, din încasările brute, iar în lipsa acestora, din cheltuielile ocazionate de utilizare.

(2) Colectarea sumelor datorate de utilizatori se va face de către un singur organism de gestiune colectivă, pentru un domeniu, desemnat de Oficiul Român pentru Drepturile de Autor, pe criteriul reprezentativităţii. Repartizarea acestor sume între organismele de gestiune colectivă beneficiare se va face pe baza unui protocol negociat între acestea.

ART. 134

(1) Exercitarea gestiunii colective încredinţate prin contractul de mandat nu poate restrânge în nici un fel drepturile patrimoniale ale titularilor.

(2) Gestiunea colectivă se exercită potrivit următoarelor reguli:

a) deciziile privind metodele şi regulile de colectare a remuneraţiei şi a altor sume de la utilizatori şi cele de repartiţie a acestora între titularii de drepturi, cât şi cele privind alte aspecte mai importante ale gestiunii colective trebuie să fie luate de membri, potrivit statutului;

b) titularii ale căror drepturi sunt gestionate de un organism de gestiune colectivă trebuie să primească periodic informaţii exacte, complete şi detaliate despre toate activităţile organismului de gestiune colectivă;

c) în lipsa unei autorizaţii exprese din partea titularilor ale căror drepturi le gestionează, nici o remuneraţie percepută de un organism de gestiune colectivă nu poate fi utilizată în alte scopuri, cum ar fi cele culturale, sociale ori pentru a finanţa activităţi de promovare, altele decât acelea de a acoperi costurile reale ale gestiunii de drepturi în cauză şi de a repartiza acestora sumele care au rămas după deducerea acestor costuri;

d) sumele colectate de un organism de gestiune colectivă, după deducerea costurilor reale ale gestiunii colective, se impozitează potrivit prevederilor legale în materie. După alte deduceri autorizate de titularii de drepturi, în concordanţă cu dispoziţiile lit. c) sumele respective se repartizează între titulari proporţional cu utilizarea reală a operelor lor.

ART. 135

(1) Organismele de gestiune colectivă sunt obligate să furnizeze Oficiului Român pentru Drepturile de Autor informaţii legate de exercitarea propriilor atribuţii şi să pună la dispoziţia acestuia, în primul trimestru al fiecărui an, darea de seama anuală, aprobată de adunarea generală statutară, şi raportul comisiei de verificare a gestiunii economice şi financiare.

(2) În cazul în care organismul de gestiune colectivă nu mai îndeplineşte condiţiile prevăzute la art. 124 sau încalcă, în mod manifest şi repetat, obligaţiile prevăzute la art. 130 şi la alin. (1) al prezentului articol, Oficiul Român pentru Drepturile de Autor poate acorda organismului de gestiune colectivă un termen pentru intrarea în legalitate. Ca urmare a nerespectării acestor obligaţii, Oficiul Român pentru Drepturile de Autor poate solicita instanţei de judecată desfiinţarea organismului de gestiune colectivă respectiv.

ART. 136
Existenţa organismelor de gestiune colectivă nu împiedică pe titularii dreptului de autor şi ai drepturilor conexe să se adreseze unor intermediari, persoane fizice sau persoane juridice specializate, pentru a fi reprezentaţi în negocierile cu titlu individual privind drepturile recunoscute prin prezenta lege.

CAP. 2
Oficiul Român pentru Drepturile de Autor

ART. 137
(1) Pe data intrării în vigoare a prezentei legi, Agenţia Română pentru Protejarea Drepturilor de Autor, organ de specialitate aflat în subordinea Ministerului Culturii, îşi schimbă denumirea în Oficiul Român pentru Drepturile de Autor şi funcţionează ca organ de specialitate în subordinea Guvernului, cu autoritate unică pe teritoriul României în ceea ce priveşte evidenţa, observarea şi controlul aplicării legislaţiei în domeniul dreptului de autor şi al drepturilor conexe, cheltuielile de funcţionare şi de investiţii fiind finanţate integral de la bugetul de stat. Ministerul Finanţelor va efectua modificările corespunzătoare în bugetul de stat.
(2) Guvernul numeşte pe directorul general al Oficiului Român pentru Drepturile de Autor, precum şi un număr de 20 de arbitri dintre candidaţii cu pregătire juridică desemnaţi de către: organismele de gestiune colectivă, asociaţiile de creatori, de artişti interpreţi sau executanţi şi de producători şi organismele care grupează entităţi a căror activitate profesională are legătură cu utilizarea operelor, precum şi organismele de radio şi de televiziune.
(3) Arbitrii nu au calitatea de salariat al Oficiului Român pentru Drepturile de Autor şi au dreptul la remuneraţie pentru participarea la medierea tabelelor şi a metodologiilor de colectare a drepturilor gestionate de către organismele de gestiune colectivă, potrivit art. 130 alin. (1) lit. b) din prezenta lege.
(4) Printr-un regulament aprobat de Guvern vor fi stabilite normele privind structura personalului, organizarea şi funcţionarea Oficiului Român pentru Drepturile de Autor, precum şi funcţionarea corpului de arbitri.
ART. 138
Atribuţiile Oficiului Român pentru Drepturile de Autor sunt următoarele:
a) organizează şi administrează evidenţa repertoriului de opere şi de autori primit de la organismele de gestiune colectivă pentru drepturile de autor şi drepturile conexe;
b) acordă avize pentru constituirea ca persoane juridice, în condiţiile legii, a organismelor de gestiune colectivă şi urmăreşte aplicarea legislaţiei de către organismele a căror constituire a avizat-o;

c) avizează, în condiţiile legii, elaborarea şi negocierea tabelelor şi a metodologiilor stabilite de organismele de gestiune colectivă cu asociaţiile patronale de utilizatori;
d) exercită, la cererea şi pe cheltuiala titularilor unor drepturi protejate, funcţii de observare şi de control asupra activităţilor ce pot da naştere la încălcări ale legislaţiei dreptului de autor şi a drepturilor conexe;
e) intervine, pe cale de mediere, în negocierile dintre organismele de gestiune colectivă şi utilizatori, potrivit art. 131 alin. (4);
f) încheie procese-verbale de constatare a încălcărilor legii, în condiţiile prevăzute de Codul de procedură penală, şi sesizează organele competente în cazul infracţiunilor pentru care acţiunea penală se pune în mişcare din oficiu;
g) elaborează programe de instruire, de formare practică şi teoretică în domeniul dreptului de autor şi al drepturilor conexe;
h) întreţine relaţii cu organizaţiile de specialitate similare şi cu organizaţiile internaţionale din domeniu, la care statul român este parte.

CAP. 3
Proceduri şi sancţiuni

ART. 139
(1) Încălcarea drepturilor recunoscute şi garantate prin prezenta lege atrage răspunderea civilă, contravenţională sau penală, după caz, potrivit legii. Dispoziţiile procedurale sunt cele prevăzute în prezenta lege, care se completează cu cele de drept comun.
(2) Titularii drepturilor încălcate pot solicita instanţelor de judecată sau altor organisme competente, după caz, recunoaşterea drepturilor lor, constatarea încălcării acestora şi pot pretinde repararea prejudiciului în conformitate cu normele legale.
(3) În cazul încălcării unor drepturi recunoscute şi protejate prin prezenta lege, titularii acestora pot cere instanţei de judecată sau altor organe competente potrivit legii să dispună, de îndată, luarea unor măsuri pentru prevenirea producerii unor pagube iminente sau pentru asigurarea reparării acestora, după caz.
(4) De asemenea, titularii drepturilor încălcate pot cere instanţei de judecată să dispună aplicarea oricăreia dintre următoarele măsuri:
a) remiterea, pentru acoperirea prejudiciilor suferite, a încasărilor realizate prin actul ilicit sau, dacă prejudiciile nu pot fi reparate în acest mod, remiterea bunurilor rezultate din fapta ilicită, în vederea valorificării acestora, până la acoperirea integrală a prejudiciilor cauzate;
b) distrugerea echipamentelor şi a mijloacelor aflate în proprietatea făptuitorului, a căror destinaţie unică sau principală a fost aceea de producere a actului ilicit;

c) scoaterea din circuitul comercial prin confiscarea şi distrugerea copiilor efectuate ilegal;
d) publicarea în mijloacele de comunicare în masă a hotărârii instanţei de judecată, pe cheltuiala celui care a săvârşit fapta.
(5) Dispoziţiile alin. (4) lit. c) nu se aplică pentru construcţiile arhitecturale, dacă distrugerea clădirii nu este impusă de circumstanţele cazului respectiv.
ART. 140
Constituie infracţiune şi se pedepseşte cu închisoare de la o lună la 2 ani sau cu amendă de la 200.000 lei la 3 milioane lei, dacă nu constituie o infracţiune mai gravă, fapta persoanei care, fără a avea autorizarea sau, după caz, consimţământul titularului drepturilor recunoscute prin prezenta lege:
a) aduce o operă la cunoştinţă publică;
b) reprezintă scenic, recită, execută sau prezintă direct, în orice altă modalitate publică, o operă;
c) permite accesul public la bazele de date pe calculator, care conţin sau constituie opere protejate;
d) traduce, publică în culegeri, adaptează sau transformă o operă, pentru a obţine o operă derivată;
e) fixează pe un suport prestaţia unui artist interpret sau executant;
f) emite ori transmite prin radiodifuziune sau prin televiziune o prestaţie, fixată ori nefixată pe un suport, sau o retransmite prin mijloace fără fir, prin fir, prin cablu, prin satelit ori prin orice alt procedeu similar sau prin orice alt mijloc de comunicare către public;
g) prezintă într-un loc public înregistrările sonore ale unui producător;
h) emite ori transmite prin radiodifuziune sau prin televiziune înregistrările sonore ale unui producător ori le retransmite prin mijloace fără fir, prin fir, prin cablu, prin satelit sau prin orice alt procedeu similar ori prin orice alt mijloc de comunicare către public;
i) fixează programe de radio sau de televiziune sau le retransmite prin mijloace fără fir, prin fir, prin cablu, prin satelit sau prin orice alt procedeu similar ori prin orice alt mijloc de comunicare către public;
j) comunică, într-un loc accesibil publicului cu plata intrării, programe de radio sau de televiziune.
ART. 141
Constituie infracţiune şi se pedepseşte cu închisoare de la 3 luni la 5 ani sau cu amendă de la 500.000 lei la 10 milioane lei fapta persoanei care îşi însuşeşte, fără drept, calitatea de autor al unei opere sau fapta persoanei care aduce la cunoştinţă publică o operă sub un alt nume decât acela decis de autor, dacă fapta nu constituie o infracţiune mai gravă.

ART. 142
Constituie infracţiune şi se pedepseşte cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă de la 700.000 lei la 7 milioane lei, dacă nu constituie o infracţiune mai gravă, fapta persoanei care, fără a avea consimţământul titularului drepturilor recunoscute prin prezenta lege:
a) reproduce integral sau parţial o operă;
b) difuzează o operă;
c) importă, în vederea comercializării pe teritoriul României, copii de pe o operă;
d) expune public o operă de artă plastică, de artă aplicată, fotografică sau de arhitectură;
e) proiectează public o operă cinematografică sau altă operă audiovizuală;
f) emite o operă prin orice mijloc ce serveşte la propagarea fără fir a semnelor, sunetelor sau imaginilor, inclusiv prin satelit;
g) transmite o operă către public prin fir, prin cablu, prin fibră optică sau prin orice alt procedeu similar;
h) retransmite o operă prin orice mijloc ce serveşte la propagarea fără fir a semnelor, sunetelor sau imaginilor, inclusiv prin satelit, sau retransmite o operă prin fir, prin cablu, prin fibră optică sau prin orice alt procedeu similar;
i) emite sau transmite într-un loc accesibil publicului o operă radiodifuzată sau televizată;
j) reproduce prestaţia unui artist interpret sau executant;
k) difuzează prestaţia unui artist interpret sau executant;
l) reproduce înregistrările sonore ale unui producător;
m) difuzează înregistrările sonore ale unui producător, inclusiv prin închiriere;
n) importă, în vederea comercializării în România, înregistrările sonore ale unui producător;
o) reproduce programe de radio sau de televiziune, fixate pe orice fel de suport;
p) difuzează, inclusiv prin închiriere, programe de radio sau de televiziune fixate pe orice fel de suport;
r) importă, în vederea comercializării în România, programe de radio sau de televiziune fixate pe orice fel de suport.
ART. 143
Constituie infracţiune şi se pedepseşte cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă de la 500.000 lei la 5 milioane lei, dacă nu constituie o infracţiune mai gravă, fapta persoanei care:
a) pune la dispoziţia publicului prin vânzare sau prin orice alt mod de transmitere cu titlu oneros ori cu titlu gratuit mijloace tehnice destinate ştergerii neautorizate sau neutralizării dispozitivelor tehnice care protejează programul pentru calculator;

b) refuză să declare organelor competente proveniența exemplarelor unei opere sau proveniența suporturilor pe care este înregistrată o prestație ori un program de radio sau de televiziune, protejate în temeiul prezentei legi, aflate în posesia sa în vederea difuzării.

ART. 144

Acțiunea penală se pune în mișcare în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 140, 141 și 142 lit. a), c), j), l), n) și o), la plângerea prealabilă a persoanei vătămate în sensul prezentei legi.

ART. 145

Actele încheiate de Oficiul Român pentru Drepturile de Autor în exercitarea atribuțiilor sale de control, conform art. 138 lit. d) și f), urmează regimul prevăzut de art. 214 din Codul de procedură penală.

TITLUL IV
Aplicarea legii. Dispoziții tranzitorii și finale

ART. 146

Dispozițiile prezentei legi se aplică în oricare dintre următoarele situații:

A. operelor:

a) care nu au fost aduse încă la cunoștință publică și ai căror autori sunt cetățeni români;

b) care nu au fost aduse la cunoștință publică și ai căror autori sunt persoane fizice sau juridice cu domiciliul ori cu sediul în România;

c) care au fost aduse la cunoștință publică prima dată în România sau care au fost aduse la cunoștință publică pentru prima dată în altă țară și simultan, dar nu mai târziu de 30 de zile, în România;

d) de arhitectură construite pe teritoriul României;

B. prestațiilor artiștilor interpreți sau executanți:

a) care au loc pe teritoriul României;

b) sunt fixate în înregistrări sonore protejate de prezenta lege;

c) nu au fost fixate în înregistrări sonore, dar sunt transmise prin emisiuni de radio sau de televiziune protejate de prezenta lege;

C. înregistrărilor sonore:

a) ai căror producători sunt persoane fizice ori juridice cu domiciliul ori cu sediul în România;

b) a căror primă fixare pe un suport material a avut loc pentru prima dată în România;

c) aduse la cunoștință publică prima dată în România sau aduse la cunoștință publică pentru prima dată în altă țară și simultan, dar nu mai târziu de 30 de zile, în România;

D. programelor de radio și de televiziune:

a) emise de organisme de radiodifuziune şi de televiziune cu sediul în România;
b) transmise de organisme transmiţătoare cu sediul în România.

ART. 147

Străinii, titulari ai dreptului de autor sau ai drepturilor conexe, beneficiază de protecţia prevăzută prin convenţiile, tratatele şi acordurile internaţionale la care România este parte, iar în lipsa acestora, beneficiază de un tratament egal cu cel al cetăţenilor români, cu condiţia ca aceştia să beneficieze, la rândul lor, de tratament naţional în statele respective.

ART. 148

(1) Existenţa şi conţinutul unei opere se pot dovedi prin orice mijloace de probă, inclusiv prin includerea acesteia în repertoriul unui organism de gestiune colectivă.
(2) Autorii şi alţi titulari de drepturi sau deţinătorii de drepturi exclusive ale autorilor, la care se face referire în prezenta lege, au dreptul să înscrie, pe originalele sau pe copiile autorizate ale operelor, menţiunea de rezervare a exploatării acestora, constând în simbolul C înconjurat de un cerc, însoţit de numele lor, de locul şi anul primei publicări.
(3) Producătorii de înregistrări sonore, artiştii interpreţi sau executanţi şi alţi deţinători de drepturi exclusive ale producătorilor sau ale artiştilor interpreţi sau executanţi la care se face referire în prezenta lege au dreptul să înscrie, pe originalele sau pe copiile autorizate ale înregistrărilor sonore sau audiovizuale ori pe învelişul care le conţine, o menţiune de protecţie a drepturilor lor, constituită din simbolul P înconjurat de un cerc, însoţit de numele lor, de locul şi anul primei publicări.
(4) Până la proba contrară se prezumă că drepturile exclusive semnalate prin simbolurile C şi P există şi aparţin persoanelor care le-au utilizat.
(5) Dispoziţiile alin. (2), (3) şi (4) nu condiţionează existenţa drepturilor recunoscute şi garantate prin prezenta lege.
(6) Autorii de opere şi titularii de drepturi, o dată cu includerea operei lor în repertoriul organismului de gestiune colectivă, îşi pot înregistra şi numele literar sau artistic, exclusiv în vederea aducerii acestuia la cunoştinţă publică.

ART. 149

(1) Actele juridice încheiate sub regimul legislaţiei anterioare îşi produc toate efectele conform aceleia, cu excepţia clauzelor care prevăd cesiunea drepturilor de exploatare a totalităţii operelor pe care autorul le poate crea în viitor.
(2) Beneficiază de protecţia prezentei legi şi operele create anterior intrării în vigoare a acesteia, inclusiv programele pentru calculator, înregistrările sonore, operele cinematografice şi audiovizuale, precum şi programele organismelor de radiodifuziune şi de televiziune, în condiţiile prevăzute la alin. (1).

(3) Durata drepturilor de exploatare asupra operelor create de autorii decedaţi înainte de intrarea în vigoare a prezentei legi şi pentru care au expirat termenele de protecţie se prelungeşte până la termenul de protecţie prevăzut în prezenta lege. Prelungirea produce efecte numai de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

ART. 150

(1) Utilajele, schiţele, machetele, manuscrisele şi orice alte bunuri care servesc direct la realizarea unei opere ce dă naştere unui drept de autor nu pot face obiectul unei urmăriri silite.

(2) Sumele datorate autorilor ca urmare a utilizării operelor lor beneficiază de aceeaşi protecţie ca şi salariile şi nu pot fi urmărite decât în aceleaşi condiţii. Aceste sume sunt supuse impozitării conform legislaţiei fiscale în materie.

(3) Sunt scutite de taxa de timbru acţiunile şi cererile civile născute din raporturile reglementate de prezenta lege, precum şi din căile de atac aferente acestora, introduse de titularii dreptului de autor sau ai drepturilor conexe ori de persoanele fizice sau juridice care îi reprezintă.

ART. 151

Litigiile privind dreptul de autor şi drepturile conexe sunt de competenţa organelor jurisdicţionale, potrivit prezentei legi şi dreptului comun.

ART. 152

Organismele de gestiune colectivă care funcţionează la data intrării în vigoare a prezentei legi sunt obligate să se conformeze dispoziţiilor art. 125, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

ART. 153

Dispoziţiile prezentei legi se completează cu dispoziţiile dreptului comun.

ART. 154

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 90 de zile de la data publicării ei în Monitorul Oficial al României.

(2) Pe aceeaşi dată se abrogă Decretul nr. 321 din 21 iunie 1956 privind dreptul de autor, cu modificările ulterioare, precum şi orice alte dispoziţii contrare.

(3) Până la aprobarea tabelelor şi a metodologiilor negociate conform prevederilor art. 131 din prezenta lege, se aplică tarifele stabilite prin actele normative în vigoare.

Această lege a fost adoptată de Camera Deputaţilor în şedinţa din 19 februarie 1996, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (1) din Constituţia României.

PREŞEDINTELE CAMEREI DEPUTAŢILOR

ADRIAN NĂSTASE

Această lege a fost adoptată de Senat în şedinţa din 20 februarie 1996, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (1) din Constituţia României.

p. PREŞEDINTELE SENATULUI

ION SOLCANU

ORDIN Nr. 4393 din 8 iunie 2012 privind aprobarea Regulamentului de organizare şi funcţionare a Consiliului Naţional de Etică a Cercetării Ştiinţifice, Dezvoltării Tehnologice şi Inovării

EMITENT: MINISTERUL EDUCAŢIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ŞI SPORTULUI
PUBLICAT ÎN: MONITORUL OFICIAL NR. 385 din 8 iunie 2012

În conformitate cu Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea ştiinţifică, dezvoltarea tehnologică şi inovare, cu modificările şi completările ulterioare, în temeiul prevederilor art. 217 din Legea educaţiei naţionale nr. 1/2011, cu modificările şi completările ulterioare, şi ale Hotărârii Guvernului nr. 536/2011 privind organizarea şi funcţionarea Ministerului Educaţiei, Cercetării, Tineretului şi Sportului, cu modificările şi completările ulterioare, ministrul educaţiei, cercetării, tineretului şi sportului, interimar, emite prezentul ordin.

ART. 1

Se aprobă Regulamentul de organizare şi funcţionare a Consiliului Naţional de Etică a Cercetării Ştiinţifice, Dezvoltării Tehnologice şi Inovării, prevăzut în anexa nr. 1, care face parte integrantă din prezentul ordin.

ART. 2

(1) Se aprobă componenţa nominală a Consiliului Naţional de Etică a Cercetării Ştiinţifice, Dezvoltării Tehnologice şi Inovării, prevăzută în anexa nr. 2, care face parte integrantă din prezentul ordin.

(2) Se numeşte în funcţia de preşedinte domnul Teodor Petrescu şi în funcţia de vicepreşedinte domnul Muraru Virgil.

ART. 3

La data intrării în vigoare a prezentului ordin se abrogă Ordinul ministrului educaţiei, cercetării şi tineretului nr. 5.735/2011 privind aprobarea Regulamentului de organizare şi funcţionare a Consiliului Naţional de Etică a Cercetării Ştiinţifice, Dezvoltării Tehnologice şi Inovării, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 786 din 4 noiembrie 2011, precum şi orice alte dispoziţii contrare.

ART. 4

Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul educaţiei, cercetării,
tineretului şi sportului, interimar,
Liviu Marian Pop

Bucureşti, 8 iunie 2012.
Nr. 4.393.
ANEXA 1
REGULAMENT
de organizare şi funcţionare a Consiliului Naţional de Etică a Cercetării Ştiinţifice, Dezvoltării Tehnologice şi Inovării

CAPITOLUL I
Misiunea, rolul şi atribuţiile

ART. 1
Consiliul Naţional de Etică a Cercetării Ştiinţifice, Dezvoltării Tehnologice şi Inovării, denumit în continuare CNECSDTI, este un consiliu consultativ de nivel naţional, fără personalitate juridică, care îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu prevederile Legii educaţiei naţionale nr. 1/2011, cu modificările şi completările ulterioare, şi ale Legii nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea ştiinţifică, dezvoltarea tehnologică şi inovare, cu modificările şi completările ulterioare.
ART. 2
CNECSDTI are misiunea de a coordona şi monitoriza aplicarea normelor de bună conduită morală şi profesională în activităţile de cercetare-dezvoltare din România. În acest scop CNECSDTI are următoarele atribuţii:
a) urmăreşte aplicarea şi respectarea de către unităţile şi instituţiile de cercetare-dezvoltare, precum şi de către personalul de cercetare-dezvoltare a dispoziţiilor legale referitoare la normele de conduită morală şi profesională;
b) realizează rapoarte cu analize, opinii şi recomandări în legătură cu problemele de natură etică ridicate de evoluţia ştiinţei şi a cunoaşterii şi cu etica şi deontologia profesională în activitatea de cercetare-dezvoltare;
c) analizează cazurile referitoare la încălcarea normelor de bună conduită, în urma sesizărilor sau contestaţiilor ori prin autosesizare;
d) emite hotărâri prin care constată dacă a fost realizată o abatere de la normele de bună conduită; în cazurile în care au fost constatate abateri, în hotărâri se numesc persoana sau persoanele fizice vinovate de respectivele abateri şi se stabilesc sancţiunile ce urmează a fi aplicate, conform legii;
e) propune modificări ale Codului de etică şi deontologie profesională al personalului de cercetare-dezvoltare;
f) elaborează coduri de etică pe domenii ştiinţifice, pe care le propune spre aprobare Ministerului Educaţiei, Cercetării, Tineretului şi Sportului, denumit în continuare MECTS.
ART. 3
CNECSDTI are şi următoarele atribuţii:

a) întocmeşte anual un raport de activitate pe care îl prezintă conducerii MECTS şi Autorităţii Naţionale pentru Cercetare Ştiinţifică, denumită în continuare ANCS;
b) analizează respectarea normelor de bună conduită în cadrul programelor de finanţare a cercetării-dezvoltării şi inovării şi face propuneri referitoare la respectarea normelor de
bună conduită în activitatea de evaluare a proiectelor înscrise în cadrul competiţiilor de proiecte, precum şi referitoare la evaluarea, monitorizarea şi controlul bunei conduite în cercetare-dezvoltare şi inovare în cadrul activităţilor finanţate sau ce urmează a fi finanţate;
c) analizează şi face propuneri pentru stabilirea condiţiilor de colaborare cu structuri şi organisme străine sau internaţionale cu responsabilităţi similare;
d) colaborează, în realizarea atribuţiilor sale, cu Colegiul consultativ pentru cercetare-dezvoltare şi inovare, Consiliul Naţional al Cercetării Ştiinţifice, Consiliul Naţional pentru Dezvoltare şi Inovare, Consiliul Naţional de Atestare a Titlurilor, Diplomelor şi Certificatelor Universitare, Consiliul de etică şi management universitar, cu Academia Română, academiile de ramură, cu ministerele, cu reprezentanţi ai mediului academic, ai mediului de afaceri şi ai societăţii civile.
ART. 4
La solicitarea MECTS sau a ANCS, CNECSDTI derulează activităţi de analiză sau evaluare a bunei conduite în activitatea de cercetare-dezvoltare şi inovare, incluzând evaluarea instituţiilor, a centrelor, a proiectelor de cercetare-dezvoltare şi inovare sau a cercetătorilor.
ART. 5
CNECSDTI poate elabora recomandări către Agenţia Română de Asigurare a Calităţii în Învăţământul Superior, denumită în continuare ARACIS, la solicitarea acesteia, în ceea ce priveşte stabilirea criteriilor, procedurilor şi standardelor de evaluare a bunei conduite în cercetarea ştiinţifică universitară, utilizate în evaluarea şi ierarhizarea programelor de studii universitare sau în evaluarea şi clasificarea instituţiilor de învăţământ superior.
ART. 6
CNECSDTI poate coopera cu alte organisme, naţionale, internaţionale sau străine, din domeniul eticii şi deontologiei profesionale din activitatea de cercetare-dezvoltare şi inovare, potrivit mandatului acordat de MECTS sau ANCS.
ART. 7
Pe baza mandatului acordat de MECTS sau ANCS, CNECSDTI poate desfăşura şi alte activităţi sau acţiuni în domeniul eticii şi deontologiei profesionale din

activitatea de cercetare-dezvoltare şi inovare, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

ART. 8

Raportul anual de activitate al CNECSDTI, precum şi alte documente cuprinzând analize, opinii şi recomandări se publică pe site-ul web al acestuia, administrat de către compartimentul de specialitate din cadrul ANCS.

CAPITOLUL II
Organizarea şi funcţionarea CNECSDTI

ART. 9

CNECSDTI este format din 9 membri, numiţi prin ordin al ministrului educaţiei, cercetării, tineretului şi sportului.

ART. 10

(1) Membrii CNECSDTI sunt persoane cu activitate recunoscută în domeniul educaţiei şi/sau cercetării-dezvoltării.

(2) CNECSDTI este sprijinit în activitatea sa de către specialişti în domeniul juridic, numiţi prin ordin al ministrului educaţiei, cercetării, tineretului şi sportului.

ART. 11

Înlocuirea membrilor CNECSDTI se realizează prin ordin al ministrului educaţiei, cercetării, tineretului şi sportului.

ART. 12

Revocarea membrilor CNECSDTI se realizează prin ordin al ministrului educaţiei, cercetării, tineretului şi sportului.

ART. 13

(1) CNECSDTI are un preşedinte şi un vicepreşedinte.

(2) Odată cu numirea componenţei CNECSDTI ministrul educaţiei, cercetării, tineretului şi sportului desemnează preşedintele şi vicepreşedintele.

(3) Preşedintele şi vicepreşedintele CNECSDTI pot fi înlocuiţi în urma alegerilor desfăşurate conform alin. (4), care pot avea loc după cel puţin un an de activitate a consiliului nou-numit.

(4) Ulterior termenului prevăzut la alin. (3), preşedintele şi vicepreşedintele CNECSDTI sunt aleşi prin vot secret, cu majoritate simplă, de către membrii CNECSDTI, pe baza propunerilor făcute de oricare din membrii CNECSDTI, inclusiv a autopropunerilor.

(5) O persoană nu poate ocupa funcţia de preşedinte al CNECSDTI pentru o perioadă cumulată mai mare de 4 ani, indiferent de perioada în care a fost preşedinte şi de eventualele întreruperi.

(6) Ulterior termenului prevăzut la alin. (3), preşedintele şi vicepreşedintele pot fi revocaţi din respectivele funcţii de conducere prin votul secret a cel puţin 8

dintre membrii CNECSDTI, la cererea unuia sau mai multor membri ai CNECSDTI.

ART. 14

Preşedintele CNECSDTI are următoarele atribuţii:

a) propune planificarea activităţilor necesare pentru îndeplinirea misiunii atribuite explicit prin prezentul regulament şi o supune aprobării membrilor;

b) conduce şi moderează şedinţele de lucru ale CNECSDTI şi aprobă minuta întâlnirilor;

c) stabileşte ordinea de zi a şedinţelor de lucru ale CNECSDTI; ordinea de zi se transmite prin mijloace electronice tuturor membrilor cu cel puţin 48 de ore înaintea şedinţelor, se aprobă la începutul fiecărei şedinţe şi, la cererea oricărui membru al CNECSDTI, poate fi modificată prin decizie a membrilor CNECSDTI;

d) asigură legătura operativă a CNECSDTI cu ministrul educaţiei, cercetării, tineretului şi sportului şi cu preşedintele ANCS, în vederea informării acestora despre activitatea CNECSDTI;

e) reprezintă CNECSDTI în relaţia cu terţii, conform mandatului acordat explicit de către membrii acestuia, pe perioade determinate.

ART. 15

În cazul indisponibilităţii preşedintelui, atribuţiile sale sunt preluate de vicepreşedinte.

ART. 16

În vederea îndeplinirii atribuţiilor sale, CNECSDTI poate constitui comisii sau grupuri de lucru, temporare ori permanente, în conformitate cu prevederile Legii nr. 206/2004, cu modificările şi completările ulterioare, care sunt numite, restructurate, desfiinţate şi coordonate de către CNECSDTI şi cărora CNECSDTI le poate delega unele din atribuţiile proprii.

ART. 17

CNECSDTI poate adopta un regulament intern de funcţionare.

ART. 18

(1) Toate sesizările şi contestaţiile direcţionate către CNECSDTI se înregistrează la registratura ANCS din Bucureşti, str. Mendeleev nr. 21 - 25.

(2) CNECSDTI funcţionează cu sprijinul unui secretariat numit prin decizie a preşedintelui ANCS; secretariatul înregistrează toate sesizările sau contestaţiile primite şi le transmite, în format electronic, către toţi membrii CNECSDTI, în termen de 3 zile lucrătoare de la data primirii.

(3) Compartimentul informatizare al ANCS pune la dispoziţia membrilor CNECSDTI un forum de discuţii online securizat pentru facilitarea colaborării la distanţă şi administrează site-ul web al CNECSDTI.

(4) Pentru îndeplinirea atribuţiilor sale, CNECSDTI are acces la toate datele existente în cadrul compartimentelor informatizare din cadrul ANCS sau al Unităţii executive pentru finanţarea învăţământului superior, a cercetării, dezvoltării şi inovării, denumită în continuare UEFISCDI, şi la orice alte date care sunt necesare pentru desfăşurarea activităţilor sale.

ART. 19

(1) Pentru a adopta o hotărâre sau o decizie, membrii CNECSDTI votează în cadrul şedinţelor; în situaţia în care o hotărâre sau o decizie nu poate fi supusă votului pe parcursul şedinţei, se poate adopta procedura de vot la distanţă, prin mijloace electronice, cu precizarea subiectului votului şi a termenului-limită până la care acesta poate fi exprimat.

(2) Acei membri care se află în conflict de interese conform cap. V nu vor participa la dezbateri şi se vor abţine de la vot.

ART. 20

Cvorumul de lucru al CNECSDTI este de minimum 8 membri. În cazul voturilor exprimate prin mijloace electronice, hotărârea sau decizia poate fi adoptată dacă cel puţin 8 membri votează până la termenul-limită stabilit conform prevederilor art. 19.

ART. 21

Şedinţele CNECSDTI se convoacă de către preşedintele CNECSDTI, de către ministrul educaţiei, cercetării, tineretului şi sportului, de către preşedintele ANCS sau la cererea a cel puţin 4 dintre membrii CNECSDTI.

ART. 22

Ministrul educaţiei, cercetării, tineretului şi sportului sau un reprezentant al acestuia şi preşedintele ANCS sau un reprezentant al acestuia pot participa, de drept, la şedinţele CNECSDTI, în calitate de observatori.

ART. 23

CNECSDTI poate invita în cadrul şedinţelor proprii persoane externe consiliului, în calitate de observatori şi/sau consultanţi.

ART. 24

(1) Secretariatul CNECSDTI pune la dispoziţia membrilor, în termen de 48 de ore de la fiecare şedinţă, o minută a şedinţei, în format electronic.

(2) Minuta consemnează lista membrilor participanţi, fie fizic, fie prin mijloace electronice, subiectele discutate şi hotărârile adoptate, fie prin consens, fie prin vot; în cazul hotărârilor adoptate prin vot, minuta va consemna numărul de voturi pentru, împotrivă şi abţinerile.

(3) Secretariatul asigură transmiterea invitaţiilor şi a documentelor aferente subiectelor de discuţie din ordinea de zi cu cel puţin 48 de ore înaintea fiecărei şedinţe.

CAPITOLUL III
Finanţarea CNECSDTI

ART. 25

Sprijinul tehnic, secretariatul şi resursele materiale necesare funcţionării CNECSDTI sunt asigurate de către ANCS. Cheltuielile salariale ale membrilor CNECSDTI şi cheltuielile de transport şi cazare necesare funcţionării CNECSDTI şi în vederea îndeplinirii atribuţiilor acestuia sunt asigurate prin UEFISCDI.

ART. 26

(1) Membrii CNECSDTI pot fi remuneraţi, în afara activităţii de bază, în funcţie de numărul orelor efectiv lucrate, la nivelul maxim al gradului profesional celui mai mare din activitatea de cercetare-dezvoltare stabilit pentru unităţile bugetare.

(2) Membrilor CNECSDTI şi organelor de lucru constituite de către acesta le sunt decontate cheltuielile de transport şi cazare necesare îndeplinirii atribuţiilor, în conformitate cu legislaţia în vigoare.

CAPITOLUL IV

Analiza sesizărilor şi contestaţiilor

ART. 27

CNECSDTI analizează cazurile referitoare la abaterile de la normele de bună conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare, în urma sesizărilor, contestaţiilor sau prin autosesizare, conform legii.

ART. 28

(1) CNECSDTI este obligat să analizeze cazurile sesizate în oricare dintre următoarele situaţii:

a) dacă la sesizare sau contestaţie este anexată o copie simplă, în format scris ori electronic, după raportul elaborat de către comisia de analiză din cadrul unităţii sau instituţiei în care presupusa abatere s-a produs;

b) dacă comisia de analiză din cadrul unităţii sau instituţiei în care presupusa abatere s-a produs nu a produs un raport în termenul prevăzut la art. 11 alin. (3) din Legea nr. 206/2004, cu modificările şi completările ulterioare;

c) dacă sesizarea ori contestaţia vizează un conducător de unitate sau instituţie de cercetare-dezvoltare ori al unei instituţii publice, un membru al unui consiliu de administraţie, al unui comitet de direcţie, al unui consiliu ştiinţific ori al unei comisii de etică a unei unităţi sau instituţii de cercetare-dezvoltare ori persoane cu funcţii de demnitate publică.

(2) În alte situaţii decât cele prevăzute la alin. (1), CNECSDTI transmite sesizarea către conducerea unităţii de cercetare-dezvoltare, în vederea analizei de către comisia de etică a acesteia, conform legii.

ART. 29
(1) Sesizările şi contestaţiile pot include orice date, documente sau probe materiale care susţin textul sesizării, în copie simplă, legalizată sau în original, în limba română ori în limbi străine.
(2) Dacă sesizarea nu conţine numele expeditorului sau expeditorilor, atunci CNECSDTI poate folosi datele, documentele şi probele materiale pentru a iniţia o autosesizare.
(3) În vederea respectării prevederilor art. 42 alin. (4) şi ale art. 11 alin. (6) din Legea nr. 206/2004, cu modificările şi completările ulterioare, şi a termenelor prevăzute de acestea, secretariatul CNECSDTI are obligaţia de a informa conducerea unităţii sau instituţiei în care presupusa abatere a avut loc, cel puţin prin fax şi scrisoare recomandată cu aviz de primire, privind recepţia unei contestaţii sau a unei sesizări şi data la care aceasta a fost primită.
ART. 30
(1) În urma fiecărei sesizări sau contestaţii CNECSDTI elaborează un raport în termen de maximum 90 de zile calendaristice de la data primirii sesizării sau a contestaţiei ori de la data autosesizării.
(2) În cadrul analizei sale, CNECSDTI poate realiza audieri cu persoanele implicate direct ori indirect în faptele sesizate sau contestate, cu expeditorul/expeditorii sesizării ori contestaţiei, cu persoane din conducerea unităţilor sau instituţiilor implicate în faptele sesizate, precum şi cu experţi independenţi, cu păstrarea anonimităţii expeditorului/expeditorilor.
(3) În vederea analizării sesizărilor şi contestaţiilor, CNECSDTI poate constitui grupuri de lucru permanente sau pe perioadă determinată, cărora le poate delega unele din propriile atribuţii; componenţa grupurilor de lucru se stabileşte prin hotărâre a CNECSDTI şi se face publică pe site-ul web al acestuia.
(4) Raportul final al CNECSDTI pentru fiecare sesizare sau contestaţie se aprobă prin hotărâre a CNECSDTI, pentru luarea căreia nu votează membrii aflaţi în conflicte de interese, conform art. 19 şi cap. V.
(5) Hotărârile CNECSDTI referitoare la aprobarea rapoartelor care stabilesc sancţiunile prevăzute la art. 14 alin. (1) lit. c) - i) şi l) din Legea nr. 206/2004, cu modificările şi completările ulterioare, sau sancţiunile prevăzute la art. 324 lit. c) - h) din Legea nr. 1/2011, cu modificările şi completările ulterioare, sunt valide dacă întrunesc cel puţin 8 voturi favorabile.
(6) Deciziile CNECSDTI, precum şi hotărârile, altele decât cele prevăzute la alin. (5), sunt valide dacă întrunesc un număr de voturi mai mare de jumătate din numărul membrilor prezenţi, cu respectarea cvorumului de lucru conform art. 20.
(7) Modul în care a votat fiecare membru al CNECSDTI pentru luarea hotărârilor vizând cazurile referitoare la încălcarea normelor de bună conduită,

poziţiile luate individual de membrii CNECSDTI sau ai grupurilor de lucru în cadrul discuţiilor referitoare la încălcarea normelor de bună conduită şi minutele şedinţelor în care au loc astfel de discuţii constituie secrete profesionale şi nu pot fi dezvăluite decât ministrului educaţiei, cercetării, tineretului şi sportului, preşedintelui ANCS, reprezentanţilor acestora ori organelor abilitate de control.
(8) Pentru încălcarea prevederilor alin. (5), persoanele în culpă răspund conform legii.
ART. 31
(1) Raportul final al CNECSDTI pentru fiecare sesizare sau contestaţie conţine cel puţin următoarele elemente:
a) o sinteză a conţinutului sesizării sau contestaţiei;
b) o discuţie şi o analiză a informaţiilor, datelor, documentelor şi probelor materiale din conţinutul sesizării sau contestaţiei, precum şi a oricăror altor elemente semnificative obţinute în cursul analizei, inclusiv în cursul audierilor;
c) constatarea argumentată a existenţei sau, după caz, a absenţei uneia ori a unor abateri de la buna conduită, etica şi deontologia în activitatea de cercetare-dezvoltare;
d) în cazul în care o abatere a fost constatată, identificarea argumentată a persoanei/persoanelor vinovate, precum şi sancţiunile care se aplică acestora; persoanele vinovate pot fi diferite de cele vizate de sesizare sau de contestaţie;
e) o discuţie comparativă a concluziilor analizei CNECSDTI cu concluziile comisiei de analiză a unităţii sau instituţiei în cadrul căreia presupusa abatere a avut loc, în cazul în care a existat o analiză anterioară la nivelul unităţii ori instituţiei, conform legii; în urma analizei proprii, CNECSDTI se poate autosesiza dacă constată existenţa unor abateri de la normele de bună conduită, conform art. 2 şi 2^1 din Legea nr. 206/2004, cu modificările şi completările ulterioare, şi poate stabili anularea sancţiunilor stabilite de comisia de analiză, dacă este cazul.
(2) Hotărârea CNECSDTI pentru aprobarea raportului prevăzut la alin. (1) este avizată de Direcţia generală juridică din cadrul MECTS, conform art. 323 alin. (3) din Legea nr. 1/2011, cu modificările şi completările ulterioare, şi transmisă de către secretariatul CNECSDTI, în termen de două zile lucrătoare de la avizarea acestuia, către ministrul educaţiei, cercetării, tineretului şi sportului, către ANCS, către conducătorul unităţii sau instituţiei şi către organismele ori persoanele îndreptăţite legal pentru aplicarea sancţiunilor
recomandate, conform prevederilor art. 326 din Legea nr. 1/2011, cu modificările şi completările ulterioare, şi este publicată în acelaşi termen pe site-ul web al CNECSDTI.

CAPITOLUL V
Norme de etică şi deontologie profesională

ART. 32
Membrii CNECSDTI şi ai organelor de lucru ale acestuia au obligaţia de a respecta reglementările aplicabile şi normele de etică şi deontologie profesională, conform prevederilor legale.
ART. 33
(1) Membrii CNECSDTI şi ai organelor de lucru ale acestuia au obligaţia de a raporta CNECSDTI, respectiv organelor de lucru orice situaţie în care consideră că se află într-un conflict de interese, imediat după ce constată existenţa conflictului de interese, şi de a se recuza de la luarea hotărârilor sau deciziilor supuse direct conflictului de interese.
(2) Membrii CNECSDTI şi ai organelor de lucru ale acestuia, persoanele nominalizate de către aceştia sau care participă la şedinţe şi evaluări, precum şi personalul secretariatului CNECSDTI au obligaţia păstrării confidenţialităţii asupra identităţii expeditorilor sesizărilor sau contestaţiilor, asupra documentelor supuse dezbaterii şi poziţiilor exprimate pe parcursul acestora, cu excepţia acelor documente care sunt făcute publice.
ART. 34
Constituie conflict de interese situaţiile prevăzute de legislaţia în vigoare, precum şi situaţia în care o persoană, membru al CNECSDTI sau al unui grup de lucru al acestuia, analizează o sesizare ori o contestaţie ce implică persoane care se află în una dintre următoarele relaţii cu membrul CNECSDTI sau al grupului de lucru al acestuia:
a) sunt soţi, afini sau rude până la gradul al III-lea inclusiv;
b) sunt angajate în aceeaşi unitate sau instituţie;
c) au colaborat în ultimii 5 ani, având publicaţii sau proiecte de cercetare-dezvoltare dezvoltate în comun;
d) furnizează sau au furnizat membrului CNECSDTI sau al unui grup de lucru al acestuia, în ultimii 5 ani anteriori analizei, servicii ori foloase de orice natură.
ART. 35
Hotărârile CNECSDTI sunt avizate de Direcţia generală juridică din cadrul MECTS; răspunderea juridică pentru hotărârile CNECSDTI revine MECTS, conform legii.
ART. 36
Întreaga activitate a CNECSDTI se va baza pe corectitudine, principialitate şi responsabilitate.

CAPITOLUL VI
Sancţiuni

ART. 37

Pentru nerespectarea atribuţiilor, competenţelor şi obligaţiilor stabilite prin prezentul regulament, membrii CNECSDTI, evaluatorii, membrii panelurilor, ai comisiilor sau grupurilor de lucru constituite de CNECSDTI răspund disciplinar, contravenţional şi penal, în condiţiile legii.

ART. 38

Membrii CNECSDTI, membrii comisiilor sau grupurilor de lucru constituite de CNECSDTI se sancţionează în conformitate cu prevederile generale ale legislaţiei în vigoare.

ART. 39

Procedura de sancţionare disciplinară a membrilor CNECSDTI se desfăşoară de către o comisie de disciplină numită prin ordin al ministrului educaţiei, cercetării, tineretului şi sportului. Pentru evaluatori, membrii panelurilor, ai comisiilor sau ai grupurilor de lucru constituite de CNECSDTI, sancţionarea disciplinară se desfăşoară de către o comisie numită prin hotărâre a CNECSDTI, sancţiunea fiind aplicată prin ordin al ministrului educaţiei, cercetării, tineretului şi sportului.

BIBLIOGRAFIE

1. Andrei, P. - Sociologie generală, Ediţia a – III-a, Editura Polirom, Iaşi, 1997.
2. Andronescu, Ş., C. - Tehnica scrierii academice, Bucureşti: Ed. Fundaţia România de Mâine, 1997
3. Berciu-Drăghicescu, A - Arhivistica şi documentaristică, Note de curs, 2008
4. Butoi, T, Butoi, I.T. - Tratat universitar de psihologie judiciară - Teorie şi practică, Bucureşti: Ed. Phabos, 2003
5. Chelcea, S. - Metodologia cercetării sociologice, Bucureşti: Ed. Economică, 2001
6. Chelcea, S., Mărginean, I., Cauc, I. - Cercetarea sociologică. Metode şi tehnici, Ed. Destin, Deva, 1998
7. Ciucur. D., Răboacă, Gh. - Metodologia cercetării ştiinţifice şi economice, Ed. Fundaţiei România de mâine, Bucureşti, 1998;
8. Coleman, J. ș.a. - Foundations of Social Theory, The Belknap Press, 1990.
9. Constantinescu, N. N.– Introducere în metodologia cercetării ştiinţifice economice, ASE (lito), Bucureşti, 2002.
10. Constantinesco, Leontin – Jean. - Tratat de drept comparat. Metoda comparativă, Bucureşti: Ed. All Educational, II, 1998
11. Durkheim, Emile. - Regulile metodei sociologice, Polirom, Iaşi 2001
12. Eco Umberto. - Cum se face o teză de licenţă, Editura Polirom Bucureşti 2006;
13. Elster, J. - Explaining technical change: a Case Study in the Philosophy of Science, Cambridge University Press, 1983.
14. Mărginean, I. - Proiectarea cercetării sociologice, Ed. Polirom, Iaşi, 2000 şi 2002
15. Mihu, A. - Laboratorul de sociologie, în Metode şi tehnici ale sociologiei, Bucureşti, Ed.Didactică şi Pedagogică, 1970.

16. Nicolescu, O.,ș.a. - Management aplicativ-studii de caz, Bucuresti, Editura ASE,1994.
17. Popescu, St., Iliescu, D. - Probleme actuale ale metodologiei juridice, Bucureşti: Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică,1979
18. Popescu, C. - Metodologia cercetării ştiinţifice economice, Editura ASE, Bucureşti, 2006
19. Prutianu, St. - Manual "Tehnici de documentare şi redactare" Polirom, 2001 Vol. 1
20. Răboacă, Gh., Ciucur, D. - Metodologia cercetării ştiinţifice economice, Bucureşti: Ed. Fundaţiei România de Mâine, 2004
21. Repanovici, A. – Managementul informaţiei şi comunicării în cercetarea ştiinţifică, Universitatea Transilvania din Braşov, Şcoala doctorală, www.unitbv.ro
22. Repanovici, A. - Tehnici de documentare şi comunicare, Editura Universităţii Al.I. Cuza, 2002
23. Rădulescu, St. M. - Metodologia cercetării ştiinţifice, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 2007
24. Stoica, D. - Curs de metode bibliografice de cercetare, Editura Universităţii Al.I. Cuza, 2000
25. Tănăsescu, I., C. Tănăsescu, G. Tănăsescu - Criminologie, Bucureşti: Ed. All Beck, 2003
26. Vlăsceanu, L. - Metodologia cercetării sociologice. Metode şi practici., Bucureşti: Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1986
27. Vlăsceanu, L. - Metodologia cercetării sociologice. Orientări şi probleme, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1982
28. Vlăsceanu, Lazăr. - Metodologia cercetării sociologice, Editura Economică, Bucureşti, 2000.
29. Zait, D. - Elemente de metodologia cercetării, Editura Universităţii Al.I.Cuza, ISBN 978-973-1746-29-6, Iaşi, 2006.